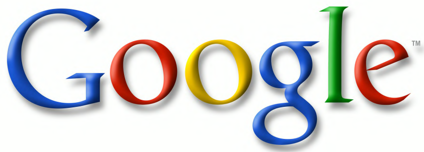

UNIVERSITÉ DE GAND

RECUEIL DE TRAVAUX

PUBLIÉS PAR

LA FACULTÉ DE PHILOSOPHIE ET LETTRES

10 FASCICULE

ANECDOTA BRUXELLENSIA

I

CHRONIQUES BYZANTINES

DU MANUSCRIT 11376

PAR

FRANZ CUMONT

PROFESSEUR A L'UNIVERSITÉ DE GAND

GAND

LIBRAIRIE CLEMM (H. ENGELCKE SUCCESSEUR)

21, RUE DES FOULONS, 21

1894

RECUEIL DE TRAVAUX
PUBLIÉS PAR
LA FACULTÉ DE PHILOSOPHIE ET LETTRES

10e FASCICULE

ANECDOTA BRUXELLENSIA

I

CHRONIQUES BYZANTINES DU MANUSCRIT 11376

PAR

FRANZ CUMONT
PROFESSEUR A L'UNIVERSITÉ DE GAND

GAND
LIBRAIRIE CLEMM (H. ENGELCKE SUCCESSEUR)
21, RUE DES FOULONS, 21

1894

BRUXELLES

IMPRIMERIE POLLEUNIS & CEUTERICK

37, RUE DES URSULINES, 37

ANECDOTA BRUXELLENSIA

I

CHRONIQUES BYZANTINES

DU MANUSCRIT 11376

PAR

FRANZ CUMONT

GAND

CHEZ CLEMM (ENGELCKE)

A. MDCCCXCIV

RECUEIL DE TRAVAUX

PUBLIÉS PAR

LA FACULTÉ DE PHILOSOPHIE ET LETTRES DE L'UNIVERSITÉ DE GAND

EXTRAIT DU RÈGLEMENT

Les travaux des professeurs, maîtres de conférences et chargés de cours seront publiés sous la responsabilité personnelle de leurs auteurs.

Ceux des élèves et anciens élèves seront publiés en vertu d'une décision de la Faculté.

Sous le titre d'*Anecdota Bruxellensia,* titre peut-être un peu ambitieux mais qui a du moins le mérite de la brièveté, nous comptons, quelques amis et moi, publier une série de notices et extraits des manuscrits d'auteurs anciens, conservés à la Bibliothèque royale de Bruxelles. Cette collection comprendra non seulement des textes inédits — ils se font rares dans les bibliothèques — mais des collations de manuscrits importants, des identifications de manuscrits supposés perdus, en un mot elle n'exclura rien de ce qui, dans les manuscrits, intéresse directement ou indirectement l'histoire de l'antiquité. Ce premier fascicule montrera que nous prenons le mot d'" antiquité " lui-même dans le sens le plus large.

CHRONIQUES BYZANTINES

DU MANUSCRIT 11376

Le manuscrit 11376 de la Bibliothèque royale de Bruxelles est un bombycin d'un papier épais et brillant, haut de 18 centimètres sur 13 de large. Il comprend 183 feuillets réunis en général en quaternions, parfois par trois ou par deux, plus une double feuille de garde en papier de chiffe. Je dirais mieux *il comprenait,* car la fin du volume est en si mauvais état, qu'il ne reste guère qu'une moitié des feuillets 180 à 183. Quant au commencement, il a disparu depuis longtemps. Lorsque, au xvie siècle, à ce qu'il semble, un lecteur numérota en chiffres arabes les feuillets de 1 à 182, en passant deux pages blanches (f. 18[v]-18[rbis]) sautées par le copiste, il n'avait sous les yeux rien de plus que ce que nous possédons aujourd'hui. Toute la partie supérieure du manuscrit a d'ailleurs été gâtée par l'humidité, au point de rendre parfois le papier friabie et le texte illisible. La reliure fort simple de carton flexible recouvert de parchemin, a elle aussi beaucoup souffert.

Ce manuscrit comme beaucoup d'autres, et des plus précieux, du dépôt de Bruxelles provient de la bibliothèque[1] de

---

1) Nous possédons la liste des mss. grecs de Pantin. Elle a été réimprimée par M. Omont, d'après Fabricius *(Bibliotheca graeca*, 1740, t. XII, 311 sqq.) à la suite de son utile *Catalogue des manuscrits grecs de la Bibliothèque royale de Bruxelles*, 1885, p. 43. Il n'existe pas d'inventaire des mss. latins de Pantin, qui étaient aussi fort nombreux.

Pierre Pantin, qui mourut en 1611 doyen de Sainte-Gudule en cette ville. On lit en effet sur le premièr feuillet de garde : *Est hic liber Petri Pantini decani Bruxellensis. Illi in tempore restituatur. IX° may 1610. P. Pantinus.* Si cet *ex libris* ne prouvait que Pantin a acquis ce volume l'année qui précéda sa mort, on pourrait croire qu'il l'avait rapporté avec lui d'Espagne, où il professa longtemps le grec à Tolède. Aucune indication ne nous permet maintenant d'en établir la provenance. Quoi qu'il en soit, Pantin le légua au célèbre helléniste André Schott [1] (1552-1629) avec le reste de sa bibliothèque, qui à la mort de ce second possesseur, resta aux Jésuites d'Anvers jusqu'à la suppression de l'ordre. On lit encore au-dessus de la note de Pierre Pantin : *Soc(ietatis) Iesu Ant(verpiensis) D(omus) P(rofessae)*, au commencement de notre manuscrit. De Bruxelles où celui-ci était passé, il fut transporté en 1794 à Paris, comme en témoigne le cachet de la Bibliothèque Nationale, apposé à la première et à la dernière page. Restitué en 1815, il est demeuré depuis lors à Bruxelles sans que personne paraisse l'avoir jamais étudié.

L'écriture est de la même main du premier au dernier feuillet. C'est une petite minuscule, fine et régulière, compliquée de nombreuses abréviations, mais dont aucune ne s'écarte des sigles et ligatures ordinaires. Le copiste a exécuté son travail avec le plus grand soin: Les accents et les esprits sont scrupuleusement indiqués, seul l'ι souscrit fait défaut. Les erreurs, même celles dues à l'iotacisme, sont rares. Je n'insisterai pas sur les caractères de cette écriture. Un coup d'œil jeté sur la planche, qui reproduit le feuillet 163^r, en donnera une idée plus exacte que la plus exacte description, et permettra de s'assurer que M. Omont ne s'est pas trompé en la faisant remonter au XIIIe siècle. Cette date est confirmée du reste par l'examen du contenu du manuscrit. Le morceau qui le termine est, comme nous le verrons,

---

1) Cf. le catalogue des mss. grecs de Schott, dans Omont, p. 47, n° 6:

2) M. Omont lui-même s'est borné à en indiquer sommairement le contenu : *Catalogue*, n° 102.

une addition à la chronique placée en tête du volume, mais c'est une addition de la même main. Au premier abord on est tenté d'en douter. Le copiste s'est servi pour écrire cette partie, d'une encre restée beaucoup plus noire que celle des autres feuillets, où elle est passée presque partout au brun, et de plus, comme il était certain d'avoir amplement la place suffisante pour sa dernière pièce de vers, il a espacé les mots et les lignes, et laissé courir plus librement sa plume. Mais si on examine avec attention ce texte, et si on le compare à d'autres pages où les lettres sont moins serrées que de coutume (p. ex. 49^{r}), on se convaincra, je pense, qu'il n'y a pas lieu de distinguer les deux écritures. Ce dernier bout de chronique descend jusqu'à la prise de Constantinople en 1204. Au contraire, six vers qui ont été ajoutés après coup au bas du dernier feuillet, et qui concernent le règne de Théodore Lascaris, sont certainement d'une autre main aussi bien que d'une autre encre. Il est donc très probable que le premier copiste a terminé son œuvre peu de temps après le partage de l'empire par les croisés, tout au moins dans la première moitié du XIIIe siècle.

Cette deuxième main, quoique peu postérieure à la première — elle paraît appartenir encore au XIIIe siècle — en diffère complètement. Elle est plus droite, plus élancée et moins fine que l'autre. Comme en dehors des six vers dont nous parlions, on peut tout au plus lui attribuer quelques notes marginales insignifiantes[1], il me paraît inutile d'insister sur ses particularités.

Beaucoup plus importantes sont les annotations d'une troisième main. Elles remplissent une bonne partie des marges du volume. Ce sont tantôt des additions et corrections au texte qu'elles accompagnent, tantôt des remarques d'un

1) Probablement celle du feuillet 146^{r} Λατινικά. Λέτζη[ς....] βασιλικοί νόμοι. δεκρετάλη · ἡ δεκρετάλη · τὸ βιβλίον τοῦ νόμου. ντεκρέτ · οἱ κάνονες. Peut-être aussi celle du f. 169 Ἡρώδης ἦν Ἰδουμαῖος οὐκ Ἰουδαῖος... du f. 137^{rv}, etc. Au contraire quelques mots qui se trouvent aux ff. 120^{r}, 154^{v}, 155^{r}, 171^{rv} me paraissent dus à un ou plusieurs lecteurs différents.

caractère tout différent. L'écriture en est d'ordinaire petite et très serrée, mais irrégulière et peu soignée. Remplie d'abréviations, elle est souvent difficile à déchiffrer. On pourra en voir un court spécimen sur notre phototypie. La date de cette troisième main peut être déterminée exactement. On lit en effet f. 163r dans la marge, près des mots Λέων τῷ γένει Ἴσαυρος.... l'indication suivante : Παρῆλθον ἀπὸ Χριστοῦ ἔτη ψλϛ' (736), νῦν δὲ ͵αυα' (1401) καὶ ἀπὸ Λέ(ον)τος μεχρὶ ἡμῶν ἔτη χξε' (665). Cette mention est confirmée par deux autres analogues : f. 163v, la même main annote au règne de Nicéphore ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου ϛτιδ' (6314), νῦν δὲ ͵ϛϡι' (6910), ἀπ' αὐτῆς ἕως ἡμῶν ἔτη φϙη'[1] (598); et f. 164v, au règne de Michel III, fils de Théophile : τῷ ͵ϛτξ' (6360) ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου γέγονεν ἡ ἀναστήλωσις τῶν σευασμίων (lisez σεβασμίων) εἰκόνων καὶ ἡ ὀρθοδοξία· νῦν δὲ ἔτη ϛϡι' (6910)· ἐξ αὐτῆς μεχρὶ ἡμῶν ἔτη φν' (550). L'année du monde 6910 allant du 1er septembre 1401 au 1er septembre 1402, il suffira de combiner cette date avec la précédente pour savoir très exactement quand ce lecteur studieux s'est livré à ces calculs : c'est dans les quatre derniers mois de l'année 1401 après J.-C. Ce résultat s'accorde donc bien avec l'époque que nous avons assignée aux deux premières mains.

Pour ne rien omettre, il nous faut signaler enfin quelques indications latines, ajoutées par l'un des possesseurs de ce volume, le même, semble-t-il, qui l'a paginé. Il s'est borné à noter soit sous forme de titre (f. 170r suiv.), soit dans la marge (f. 1 à 48), de quoi traitaient les ouvrages contenus dans notre manuscrit. C'est ainsi qu'au premier feuillet il a écrit : *Constantini Manassis annales versibus politicis.*

I

Le titre grec de cette chronique de Constantin Manassès a disparu avec le début du poème. Le texte commence au vers 39 ἐφυγαδεύθη τῷ πυρσῷ... et se continue sans lacune

---

1) La lecture paraît certaine, il y a dans la soustraction une erreur, qui d'ailleurs importe peu ici.

jusqu'à la fin (f. 155r), οὐ γὰρ περάσιμά φασι τὰ τῶν Γαδείρων πέρα, à raison d'une vingtaine de vers par page, répartis sur autant de lignes. Dans la marge, le copiste a indiqué de quel sujet il était question dans les diverses parties de la chronique, et ajouté aussi quelques remarques, en très petit nombre (p. ex. f. 109v). Après le dernier vers se trouve une note de la première main, si nous ne nous trompons, qui renvoie au feuillet 180 :

Ζήτει ἔμπροσθεν [1] τὸ ἐπιλοιπὸν τοῦ χρονογραφικοῦ διὰ στίχων τοιούτων ἤτοι πολυτικῶν *(sic)*.

D'après les indications de Bekker, le dernier éditeur de Constantin Manassès, le texte de cet auteur a été constitué jusqu'à présent à l'aide de quatre manuscrits : un *Palatinus* qui servit de base à la première publication de l'original grec, celle de Meursius, un *Codex ignotus* collationné par Allatius, et deux *Regii,* dont Fabrot a fait connaître les variantes. J'ai pu déterminer à l'aide de celles-ci, que l'un de ces *Regii* est le *Parisinus* 3080 *s.* XIV dont le texte s'arrête (f. 109) au vers 4080. Les feuillets suivants sont transposés et donnent des morceaux du début (v. 501-353 et 467-500). L'autre *Regius* est le *Parisinus* 2087, également du xive siècle. Il contient le poème entier, plus les vers Δέχνυσο τοῖον δῶρον... τοῖς μαθηταῖς ὡς πάλιν reproduits par Bekker (pp. 286-7) à la suite du poème. Je n'ai pu examiner les manuscrits de la Vaticane, mais le *Palatinus* est sans doute le no 124 que Stevenson dans son catalogue, attribue au xive siècle. Le seul autre *Palatinus* qui puisse nous faire hésiter, le no 397, est en effet du xvie siècle. En tout cas, notre *Bruxellensis* est probablement antérieur à tous les textes dont se sont servi les éditeurs, et c'est certainement un des plus anciens, sinon le plus ancien, des nombreux manuscrits qui nous ont transmis l'œuvre de Manassès [2]. Ce

---

1) Non pas *en avant*, *plus haut*, comme on serait tenté de le croire, mais *plus avant*, *plus bas*.

2) Je note parmi les *Parisini* 1720 s. XIV-XV : 1770 s. XVI ; 1771 s. XV ; 1772 s. XVI ; Coislin, 382 s. XV. Le *Parisinus* 2875 s. XIII, ne contient, f. 56-64, que le début jusqu'au vers 438

chronographe ayant vécu sous le règne de Manuel Comnène (1143-1180), notre copie est à peine postérieure d'un siècle à sa mort.

Elle serait donc certainement d'un grand secours à celui qui voudrait nous donner une bonne édition de Constantin Manassès. et permettrait de corriger la vulgate en maint endroit. Voici quelques leçons que j'ai recueillies un peu au hasard dans l'examen très rapide que j'ai fait du texte du *Bruxellensis,* et qui permettront au moins de s'assurer que je n'exagère pas ses mérites :

V. 1845 ἀστεροσκόπος comme l'avait conjecturé Bekker, 3626 ἀλύτου. 4075 ἐκείνῳ πολεμήσοντας (?), 5153 ψυχρομαρμάρῳ λάρνακι, 5923 καλλιφεγγής. Les vers 6383-6390 sont transportés entre 6402-6403, place qui leur convient beaucoup mieux. Enfin je noterai que, comme les deux *Regii,* notre manuscrit omet régulièrement tous les vers qui indiquent les dates (1926-7, 1929 etc.). Le fait seul qu'on peut les retrancher aussi facilement, suffirait à prouver qu'ils ont été intercalés après coup dans le récit, soit par l'auteur lui-même, soit par un copiste. D'autres indices font également supposer qu'il y a eu un remaniement postérieur, ou tout au moins deux éditions successives de la chronique de Manassès.

Les notes de la troisième main sont peu nombreuses dans cette partie du manuscrit malgré la largeur des marges, qui aurait dû la tenter. La plus étendue (f. 149v à 150v) est un récit du règne de Domitien d'après Cedrenus (p. 429, 12 à 432, 21 Bonn) ; au f. 154v nous trouvons une historiette, dont j'ignore la provenance : Ἰστέον δ' ὅτι ἐν τοῖς καιροῖς Ἰουνόρος τοῦ δευτέρου βασιλέως (Gordien III) ἐφ' οὗ ἦν Σαβέλλιος, ἐν τῇ Συρίᾳ Ἑβραῖός τις συνοδοιπορῶν μὲ (*sic* pour μετὰ) χριστιανοῖς ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ λιποψυχήσας δι' ὕδατος ἔκειτο νέκυς· ἀφέντων δ' αὐτὸν οἱ χριστιανοὶ ἐβόησε δεόμενος... κ. τ. λ. Les autres annotations que l'on trouve aux ff. 52r, 53r, 65v,

---

νυμφίοι θυγατέρων. Il sera peut-être bon de signaler aussi un ms. du XIVe siècle conservé à Berne (Hagen, *Catal. ms. Bern.* 1875, n. B. 48). Il y en a beaucoup d'autres.

72v, 87r, 117v, 119r, 137r, 137v, ne valent pas la peine qu'on s'y arrête.

II

Après le poème de Manassès, vient (f. 155r) sous le titre Ἑτέρα σύνοψις χρονικὴ περὶ τῶν ὅσοι Ῥωμαίων ἐβασίλευσαν une liste des empereurs romains, à laquelle fait suite (f. 156r) avec l'entête Ὅσοι ἐβασίλευσαν ἐν Κωνσταντινουπόλει, un résumé de l'histoire de Byzance jusqu'au règne de Romain III (1028-1033 ap. J.-C.). Comme nous ne parvenions pas à identifier cette chronique anonyme, nous nous sommes adressés au savant le plus compétent en ces matières, M. de Boor, qui a bien voulu nous répondre qu'elle lui était également inconnue. Cette assurance suffira, je pense, à convaincre chacun qu'elle est inédite, et nous la reproduisons donc ici *in extenso*.

Nous ne nous faisons guère d'illusions sur la valeur du texte que nous publions ainsi pour la première fois. Nous nous sommes promptement aperçus qu'il ne faisait, la plupart du temps, que répéter presque mot à mot d'autres auteurs. Comme tous les Byzantins, le compilateur a copié sans scrupule ses devanciers. Voici, si je ne me trompe, la façon dont il a opéré. Comme cadre de son travail, il s'est servi d'une courte liste des empereurs ne donnant que leurs noms et la durée de leur règne, et cela, aussi bien pour Constantinople que pour Rome. Mais tandis qu'ici il a reproduit presque sans additions ce catalogue sommaire, dans la seconde partie, il a inséré successivement entre les données primitives des renseignements divers recueillis de ci de là. Ainsi s'expliquerait la confusion extrême, je dirais presque le désordre systématique, de ses notices, ainsi que ses erreurs de chronologie. Il lui est en effet arrivé plus d'une fois, en mettant son travail au net, d'écrire sous le nom d'un empereur ce qui devait être attribué au précédent ou au suivant [1]. Mais, malgré ces défauts, beaucoup de ces brèves remarques offrent un réel intérêt. Quelques-unes, je crois pouvoir l'affir-

1) Voyez les notes au bas du texte.

mer, ne se retrouvent nulle part ailleurs [1]. Même où il se rapproche d'autres historiens byzantins, dont les œuvres nous sont parvenues, notre auteur est parfois plus précis, plus complet qu'eux, de sorte qu'il a dû se servir non de leurs ouvrages, mais des sources de ceux-ci. Je n'essaierai pas de démêler ici l'écheveau embrouillé de cette chronographie. Peut-être les indications que j'ai ajoutées au bas des pages, pourront-elles, malgré leurs lacunes, être de quelque utilité à celui qui entreprendrait ce grand travail. Je n'y ai signalé que les passages qui me paraissent remonter certainement au même original que notre texte, et qui s'en rapprochent même dans les expressions, voulant avant tout donner un moyen d'en contrôler l'exactitude. Je me bornerai ici à une seule observation. Cramer a publié dans ses *Anecdota Parisina* (t. II, p. 87 sqq), d'après un manuscrit du xive siècle, des Ἐκλογαὶ ἀπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, qui se terminent (p. 111, 32 à 114, 31) par des extraits tout différents du reste de cette compilation. Cramer soupçonnait déjà leur origine étrangère [2]. Or, ils se retrouvent presque intégralement dans l'ouvrage que nous publions, quoique celui-ci n'ait rien de commun avec les Ἐκλογαί. Il paraît donc certain qu'ils sont empruntés à quelque histoire particulière qu'il ne serait peut-être pas impossible d'identifier.

L'époque où a été composée notre chronique, semble déterminée par la date où elle s'arrête. Les éloges que son auteur décerne au dernier empereur nommé, Romain Argyropoule (1028-1033 après J.-C.), paraissent indiquer qu'il a vécu sous le règne de ce prince. D'autre part, quelles que soient les sources dont il s'est servi, il a certainement écrit à Constantinople [3]. Ce qui s'est passé dans cette ville l'intéresse exclusivement. Il ne relate que les faits qui la touchent; à cette condition un minuscule accident lui paraît plus remarquable que le plus grave des événements extérieurs. On ne trouvera pas chez lui un seul mot sur les guerres de Justi-

---

1) Voyez les mêmes notes, et p. 15.

2) Cf. p. 111, n. 49, *Haec videntur aliunde irrepsisse*. Il suffit d'ailleurs de comparer la p. 110, 17 sqq. à 114, 24 pour s'en convaincre.

3) Cf. p. 17, 29; 18, 14.

nien ou sur sa politique, mais il note avec soin que la vingt-huitième année de son règne, la lance de la statue de Constantin, qui s'élevait sur le Forum, se détacha. Enfin, la place qu'il a accordée aux détails de l'histoire ecclésiastique, ne permet guère de douter qu'il ait appartenu au clergé. Certains indices autorisent même à aller plus loin, et font supposer qu'il a vécu dans le célèbre monastère de Stoudios, qui abrita nous dit Théophane [1] jusqu'à sept cents moines à la fois. Il raconte complaisamment (f. 160[r]), une histoire très suspecte[2] tendant à établir que l'église du Πρόδρομος dans l'Hebdomon fut consacrée par Justinien à l'aide des reliques les plus vénérables du monde entier. Il ne manque pas de mentionner au règne de Théodose (f. 157[r]), le transfert à Constantinople de la tête de saint Jean-Baptiste, et à ce propos il ajoute quelques mots à sa source — le fait est prouvé par les passages parallèles — pour attribuer à Théodose la construction de la même église. Parmi tant de sacrilèges qu'il aurait pu reprocher à l'empereur Julien, celui qui lui paraît le plus digne de mémoire (f. 156[v]), c'est que l'apostat a violé le tombeau et brûlé le corps toujours du même saint Jean. Il paraît donc avoir eu pour celui-ci une dévotion particulière. Or le couvent de Stoudios était consacré au Précurseur[3]. De plus notre chronique nous donne des détails précis, et qui paraissent lui être particuliers, sur l'époque où diverses hymnes furent introduites dans la liturgie[4]; et l'on sait que " le véritable centre de la poésie ecclésiastique depuis le commencement du IXe siècle „[5] est précisément le mona-

1) Theoph. p. 481, 30 ed. de Boor.

2) Le style seul prouverait que nous avons affaire à une interpolation. Quoique le reste de la chronique ne soit pas écrite en pur attique (ἐν et εἰς y sont, par exemple, employés indifféremment), on n'y trouverait pas de constructions comme πρὸς τὸ μή τι... παρασπασθείη ou πρὸς τὰ ὅθεν ἦλθεν. Il faut noter aussi, ici et dans l'autre addition, l'emploi de δομέω, tandis que sinon on trouve toujours κτίζω. Cf. p. 19, n. 1.

3) Théophane p. 113, 3.

4) Feuillet 160[r] comme suite à ce qui est dit de saint Jean ; f. 163[v] sous Constantin Porphyrogenète.

5) Krumbacher *Gesch, der byz. Liter,* p. 322.

stère de Stoudios. L'influence de ce milieu littéraire se fait sentir, si je ne m'abuse, même dans cette étrange compilation. Sans parler de la correction du texte, c'est à elle q... nous devons l'insertion dans cette chronique de Const... nople de notices sur les écrits de Léon (?) le philosoph... les Éthiopiques d'Héliodore, et sur les Homérocen... l'impératrice Eudoxie.

Voilà à peu près ce que nous pouvons savoir d... passons maintenant à son œuvre.

Ἑτέρα συνόψις χρονικὴ περὶ τῶν ὅσοι Ῥωμαίων ἐβασίλευσαν.

α'. Γαῖος Ἰούλιος Καῖσαρ ἐβασίλευσεν ἔτη δ' μῆνας δ' ἡμέ[ρας]

β'. Αὔγουστος ἐβασίλευσε πρὸ μὲν τῆς Χ(ριστο)ῦ παρου[σίας] ἔτη μβ' μετὰ δὲ τὴν Χριστοῦ παρουσίαν ἔτη ιε' μ[ῆνας] ϛ' ἡμέρας β'.

γ'. Τιβέριος ἐβασίλευσεν ἔτη κβ'· ἐν τῷ οὖν ιη' ἔτει τούτου ἔπαθεν ὁ κ(ύριο)ς ἡμῶν Ἰ(ησοῦ)ς Χ(ριστό)ς· ἐπιλαβομένου δὲ τοῦ ιθ' ἔτους ἤρξατο Παῦλος ὁ θεῖος ἀπόστολος τοῦ κηρύγματος.

δ'. Γαῖος ἐβασίλευσεν ἔτη γ' μῆνας η', καὶ ἀνῃρέθη ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων αὐτοῦ.

ε'. Κλαύδιος ὁ τὸν Πιλάτον ἀποκτείνας ἔτη ιγ' μῆνας η' ἡμέρας κ'.

ϛ'. Νέρων ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἑαυτὸν διεχειρίσατο· βασιλεύσας ἔτη ιγ' ἡμέρας η'· οὗτος εἰς ἄκρον ἀνδρομανίας ἀφικόμενος ἀνεῖλε τὸν ἀδελφὸν καὶ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα· οὗτος καὶ κατὰ τῶν χριστιανῶν πρῶτος τὸν διωγμὸν ἐνεδέξατο.

ζ'. Οὐεσπασιανὸς ἐβασίλευσεν ἔτη θ' μῆνας ια' ἡμέρας κβ'· οὗτος πολιορκήσας παρέλαβε τὴν Ἰ(ερουσα)λὴμ, καὶ ἀπέκτεινε ͵α χιλιάδας· ἐν γὰρ τῷ β' ἔτει ἑάλω τὰ Ἱεροσόλυμα.

η'. Τίτος, ὁ υἱὸς Οὐεσπασιανοῦ, ἐβασίλευσεν ἔτη β' μῆνας β'·

L. 3. Les cinq premiers chiffres apposés en marge remplacent de simples croix du ms. Les suivants sont tracés, comme les croix, à l'encre rouge entre les lignes du texte, et paraissent ajoutés après coup.

θʹ. Δομετιανὸς ἐβασίλευσεν ἔτη ιεʹ μῆνας εʹ καὶ ἐσφάγη ἐν τῷ παλατίῳ. (f. 155ᵛ) ἐπὶ τούτου ὁ ἅγιος Ἰω(άννης) ὁ θεόλογος ἐξωρίσθη εἰς Πατμὸν τὴν νῆσον.
Νερούας ἐβασίλευσεν ἔτος ἓν μῆνας δʹ.
[illegible]αϊανὸς ἐβασίλευσεν ἔτη ιθʹ μῆνας ϛʹ· μέχρι τούτου [illegible]ρέμεινε ἐν τῷ βίῳ Ἰω(άννης) ὁ θεόλογος.
[illegible]ινὸς ὅστις καὶ τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ ἠροτρίασεν ἔτη καʹ.
[illegible]ῖνος ὁ ἐπικληθεὶς εὐσεβὴς σὺν τοῖς παισὶν αὐτοῦ Αὐρηλίῳ καὶ Λουκίῳ ἔτη κβʹ μῆνας ηʹ.
ιδʹ. Μάρκος καὶ Ἀντωνῖνος ἔτη γεʹ μῆνα ἕνα.
ιεʹ. Κώμοδος ἔτη ιγʹ καὶ ἀπεπνίγη ἐν οἰκίᾳ.
ιϛʹ. Περτίναξ μῆνας ϛʹ.
Σεβῆρος ἔτη ιηʹ.
Ἀντωνῖνος ὁ υἱὸς Σεβήρου ἐπικληθεὶς Καράκαλλος ἔτη ζʹ καὶ ἐσφάγη μέσον Ἐδέσσης καὶ Καρρῶν.
Μακρῖνος ἔτος ἓν καὶ ἐσφάγη.
Ἀντωνῖνος ἔτη δʹ καὶ ἐσφάγη ἐν Ῥώμῃ.
καʹ. Ἀλέξανδρος ὁ Μαμαίας παῖς ἔτη ιγʹ καὶ ἐσφάγη.
κβʹ. Μαξιμῖνος ἔτη γʹ καὶ ἐσφάγη.
κγʹ. Γορδιανὸς ἔτη ϛʹ καὶ ἐσφάγη ἐν Πάρθοις.
κδʹ. Φίλιππος ἔτη ζʹ καὶ ἐσφάγη ἅμα τοῖς παισί.
κεʹ. Δέκιος ἔτη ζʹ καὶ ἐσφάγη ἅμα τῷ παιδὶ αὐτοῦ· ἐπὶ τούτου ὁ Ναυάτος τῆς ἐκκλησίας ἀποστὰς Ναυατιανῶν αἵρεσιν ἐποίησεν.
κϛʹ. Γάλλος καὶ Βολουσιανὸς ἔτη βʹ· καὶ ἐσφάγησαν ἅμα.
κζʹ. Οὐαλεριανὸς καὶ Γαλιηνὸς ἔτη ιεʹ καὶ ἐσφάγησαν ἐν Μεδιολά(νῳ).
κηʹ. Κλαύδιος ἔτος ἓν μῆνας θʹ·
κθʹ. Αὐρηλιανὸς ἔτη εʹ μῆνας ζʹ· οὗτος μέλλων καθ' ἡμῶν κινεῖν πόλεμον ἐδολοφονήθη ἐν Καινῷ Φρουρίῳ.
λʹ. Τάκιτος μῆνας ϛʹ, καὶ ἐσφάγη ἐν Πόντῳ.
λαʹ. Φλωριανὸς μῆνα ἕνα καὶ ἐσφάγη ἐν Ῥώμῃ.

---

8 ἀντώνιος ms. — 9 αὐριλίῳ ms. — 10 καὶ Λούκιος ? — 14 καράκαλος ms. — 15 ἐδέσης καὶ καρῶν ms. — 19 μαξιμιανός ms. — 20 πάρθω ms. — 25 γάλος καὶ βαλουσιανός ms. — 26 γαληνός ms. — 29 αὐριλιανός ms : ἡμῶν] sc. contre Byzance. — 32 λωριανός ms.

λβ'. Πρόβος ἔτη ς' μῆνα ἕνα καὶ ἐσφάγη ἐν Ῥώμῃ (f. 156r).

λγ'. Κάρος ἅμα παισὶ Καρίνῳ καὶ Νουμεριανῷ, τοῦ μὲν τελευτήσαντος ἐν Μεσοποταμίᾳ, Καρίνου δὲ σφαγέντος ἐν πόλει.

λδ'. Νουμεριανὸς ἐσφάγη ἐν Θράκῃ, βασιλεύσας ἔτη β'.

λε'. Διοκλετιανὸς καὶ Μαξιμιανός, ὁ καὶ Ἑρκούλιος, ἔτη κ'· ἀνῃρέθησαν ὑπὸ τῆς συγκλήτου Μαξιμῖνος καὶ Σεβῆρος καίσαρες· καὶ Κωνστάντ(ιος) ὁ Χλωρὸς ἔτη β'· ὁ δὲ καίσαρ ἔτη ιγ'· καὶ ὁμοῦ ἀπὸ Ἰουλίου Καίσαρος μεχρὶ Κωνσταν-
μς'. τ(ίου) τοῦ Χλωροῦ πατρὸς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου βασιλεῖς μα', πάντες εἰδωλολάτραι καὶ κακόδοξοι.

Ὅσοι ἐβασίλευσαν ἐν Κωνσταντινουπόλει.

α'. Κωνσταντῖνος ὁ ἐν ἁγίοις μέγας βασιλεὺς πάνυ εὐσεβέστατος· ἐπὶ τούτου πλεῖσται ἐκκλησίαι καὶ οἰκοδομαὶ περιφανεῖς, ἐν ταύτῃ τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων ἀνηγέρθησαν, καὶ ἕτερα πλεῖστα τῶν ἀγαθῶν ἔργων δι' αὐτοῦ ἀνυψώθησαν εἰς δόξαν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστοῦ)· οὗτος γὰρ <ἔστησε> καὶ τὸν χαλκοῦν κίονα καὶ τὸ λεγόμενον μονοκιόνιον τὸ τετράπλευρον, ὅπερ τὰ ἱερογλυφικὰ ἔχει γράμματα, ἀγαγὼν αὐτὰ ἐξ Αἰγύπτου· ὁμοίως καὶ τὸν τοῦ Φόρου κίονα τὸν ὁλοπόρφυρον ὃν ἀπὸ Ῥώμης ἐκόμισαν τὸν μονόλιθον· τινὲς δὲ ἀπὸ Ἡλιουπόλεώς φασι τῆς Φρυγίας, ἄλλοι δὲ ἐξ Ἀθηνῶν ἀχθῆναι τὸν ἀνδριάντα, ἔργον ὄντα Φειδίου, τὸν δὲ κίονα τρισὶν ἔτεσι πλωιζόμενον ἤγαγον, (f. 156v) ἀπὸ δὲ τῆ<ς ἀκτῆς ?> μέχρι τοῦ Φόρου δι' ἐνιαυτὸν· ἔκτισε δὲ καὶ ναοὺς τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, τῆς ἁγίας Εἰρή<νης>,

---

2 καρίω ms. — 6 μαξιμιανός ms; σευῆρος ms. — 9 Il y a bien μς' dans la marge quoique ce chiffre ne concorde ni avec le nombre du texte, ni avec celui qui le précède. Tout cet alinéa est très confus. — 12 α'] Les quinze premiers chiffres manquent dans le manuscrit. — 16 ἔστησε omis. — 23 ς ἀκτῆς illisible. — 24 νης illisible.

18-20 Leo grammaticus dans Cramer, *Anecdota Parisina*, t. II, 296, 2.

24 à p. 19, 2 Theodosius Melitenus ed. Tafel, p. 64, al. 3; Theophanes ed. de Boor, 23, 30 sqq.; Cramer, *Anecd.*, II, 92, 32; Leo gr., *ibid.*, 297, 3.

τοῦ ἁγίου Μωκίου, τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ ἐν τῷ Ἀνάπλῳ καὶ Σωσθενίῳ, καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀγαθονίκου καὶ τὸν Σενᾶτον καὶ τὴν βασιλικὴν κιστέρναν· καὶ ἄλλα τινὰ κατεργασάμενος τροπαῖα τελευτᾷ εἰρηνικῶς τὸν βίον βασιλεύσας....

β'. Κωνστάντιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐκ Φαύστας ἔτη κδ' ἡμέρας ε'. ἐπὶ τούτου ἦλθον τὰ λείψανα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἐν Κωνσταντινουπόλει. ἐπὶ τούτου ἦν καὶ ὁ ἅγιος πατὴρ ἡμῶν Ἐφρὴμ ὁ Σύρος.

γ'. Ἰουλιανὸς ὁ ἀποστάτης ἀνεψιὸς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίου, υἱὸς δὲ Κώνσταντος τοῦ ἐκ Θεοδώρας τῆς θυγατρὸς Μαξιμινιανοῦ τοῦ Ἑρκουλίου, ἀδελφὸς δὲ Δαλμάτου, ἐβασίλευσεν ἔτη β, καίσαρ δὲ ἔτη δ' μῆνας ϛ'· οὗτος ὁ Ἰουλιανὸς τὴν τοῦ Προδρόμου θήκην ἀνοίξας, πυρὶ τὰ λείψανα παρέδωκε καὶ τὴν κόνιν διελικμήσατο, τὴν δὲ τοῦ Χριστοῦ ἡμῶν εἰκόνα, τὴν ἐν Πανεάδι ἣν ἡ αἱμόρρους ἀνέστησε, κατεαγῆναι καὶ συρῆναι προσέταξεν [1].

δ'. Ἰοβιανός ἀνηγορεύθη ἐν Περσίδι αὐτῷ πολεμῷ ὑπὸ τοῦ στρατοῦ, χιλίαρχος ὢν· βασιλεύσας μῆνας ι'.

ε'. Οὐαλεντινιανὸς ὁ καὶ Ἀπότομος ἀνηγορεύθη βασιλεὺς ὑπὸ (f. 157r) τῆς συγκλήτου ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας καὶ μεθ' ἡμέρας λ', ἀνηγόρευσεν Οὐάλεντα τὸν ἴδιον ἀδελφὸν κοινωνὸν τῆς βασιλείας αὐτοῦ εἶναι, ᾧ καὶ ἀπονείμας τὴν ἑῴαν κατῆλθεν ἐν Ῥώμῃ, βασιλεύσας ἔτη ιγ'· οὗτος τὴν πόλιν Χαλκηδόνα καταλύσας, τὸν μέγαν ἀγωγὸν ἐκ ταύτης <ἔκτισεν> καὶ τὸ ὕδωρ εἰς τὴν πόλιν κατήγαγεν· ἐπὶ τούτου ἐν Ἀθήναις Βασίλειος καὶ

---

4 βασίλευσας..... Les chiffres manquent. — 8 κωνσταντίνου ms. — 15 ἰωβιανός ms. — 21 χαλκηδόνα ms. — 22 ἔκτισεν restitué d'après Léon.

7 Cramer, *Anecd.*, 95, 1 ; Léon 299, 4 ; Théodos. 66, al. 4.
11-14 Léon 299, 23 sqq. ; Théodos. p. 66, al. 5.
21-23 Léon 302, 22 ; Théodos. 70, al. 2.
23-p. 20, 2 Léon 303, 3 ; Théodos. 70, al. 6.

---

1) Plus les historiens sont postérieurs au IVe siècle, plus ils attribuent à l'Apostat de méfaits contre les chrétiens. Je vois bien dans Sozomène (V, 21, cf. Cramer, *Anec.*, II, 96, 6) que, sous le règne de Julien, une statue du Christ fut brisée par les païens à Panéas, mais aucun auteur ancien ne me paraît faire mention de la violation du tombeau de saint Jean.

Γρηγόριος ἤκμαζον παιδευθέντες Ἱμερίῳ καὶ Προαιρεσίῳ, ἀλλὰ καὶ παρὰ Λιβανίῳ τῷ ἐν Ἀντιοχείᾳ σοφιστῇ ἐμαθητεύθησαν.

ϛ'. Οὐάλης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ καὶ Ἀρειανός, ἐβασίλευσε ἔτη γ'.

ζ'. Γρατιανὸς υἱὸς Οὐαλεντινιανοῦ ἐβασίλευσεν ἔτη γ'. ἐπὶ τούτου Λέων ὁ σοφώτατος φιλόσοφος ἐδίδασκε καὶ ἡρμήνευε τὰ ἀστρονομικὰ καὶ τὰ Ἑρμοῦ τοῦ τρισμεγίστου συγγράμματα καὶ τοῦ Ὀρφέως [1].

η'. Θεοδόσιος ὁ μέγας ἔτη ιϛ'· ἐπὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἀπετέθη τὰ λείψανα τῶν ἁγίων μαρτύρων Τερεντιανοῦ καὶ Ἀφρικανοῦ ἐν τῷ μαρτυρίῳ τῆς ἁγίας Εὐφημίας ἐν τῷ Πετρίῳ. ἦν δὲ γαμβρὸς Γρατιανοῦ. ἐπὶ τούτου οὖν ἤχθη <ἡ> κεφαλὴ τοῦ τιμίου Προδρόμου ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἀπετέθη ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ δομηθέντι περικαλλεῖ νεῷ τῷ <ἐν τῷ> Ἑβδόμῳ. ὃς καὶ τὴν κίονα τοῦ Ταύρου ἔστησεν (f. 157ᵛ).

---

1 ἡμερίῳ ms. — 7 τὰ Ὀρφέως? — 9 Τερεντίου dans Léon, etc. — 10 ἐν τῇ Πέτρᾳ, Léon, Théodose. — 11 ἡ omis. — 13 ἐν τῷ omis cf. p. 21, lin. 4.

8-10 Léon 305, 9; Théodose 72, al. 3.
11-12 Léon 305, 8; Théodose 72, al. 3.
12-13 Plus bas p. 26, 10; cette construction est attribuée à Justinien.
13-14 Théophane 70, 20.

---

1) Ce Léon le philosophe paraît complètement inconnu. Car il n'est pas admissible que notre chroniqueur ait fait vivre sous le règne de Gratien un contemporain de l'empereur Léon le Sage (Krumbacher, *Gesch. byz. Liter*. p. 351). D'ailleurs c'est bien au ɪvᵉ siècle et non au ɪxᵉ que, sous l'influence du néo-platonisme, on étudia et commenta avec ardeur les écrits d'Orphée, d'Hermès Trismégiste, de Zoroastre et autres apocryphes. Je crois donc qu'il faut exclure l'hypothèse d'une erreur de chronologie. Je corrigerais plutôt le nom, et lirais Λεόντιος ὁ σοφώτατος... Le philosophe Léontius dont la fille Athénaïs épousa Théodose II, *après la mort de son père*, en 421, florissait, en effet, très probablement sous le règne de Gratien (367–383). On nous rapporte précisément que ce Léontius s'était occupé d'astronomie (Const. Manas., v. 2596). Peut-être est-ce lui qui est l'auteur du petit traité Περὶ τῆς Ἀρατείου σφαίρας (cf. Fabricius, *Bibl. græca*, IV, 94). Si l'on adopte notre correction, on s'expliquera aussi plus aisément cette mention toute particulière d'un philosophe dans notre chronique. Un personnage dont la fille devint aussi célèbre était digne de passer avec elle (cf. p. 22, n. 2) à la postérité.

θ'. Ἀρκάδιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐκ Πλακίλλας, ἣν ἔγημεν ἔτι ζώσης Γάλλας, ἔτη ιδ'. ἐπὶ αὐτοῦ εἰσήχθη ἐν Κωνσταντινουπόλει τὰ λείψανα τοῦ ἁγίου προφήτου Σαμουὴλ, καὶ ἀπετέθη ἐν τῷ προφητείῳ τῷ ἐν τῷ Ἑβδόμῳ· οὗτος ἔστησε τὴν κίονα τοῦ Ξηρολόφου, ἱδρύσας ἐν αὐτῷ τὸν ἑαυτοῦ ἀνδριάντα· καὶ πόλιν ἐν τῇ Θρᾴκῃ ἔκτισεν, ἣν καὶ ἐκάλεσεν Ἀρκαδιούπολιν· ἐπὶ αὐτοῦ καὶ Ἡλιόδωρος [1] ὁ τὰ λεγόμενα Αἰθιοπικὰ γράψας, ἐπίσκοπος ἦν Τρίγκης· ἡ δὲ Τρίγκη πόλις ἐστὶ Θετταλίας· ὅστις Ἡλιόδωρος διὰ στίχων ἰάμβων τὴν τοῦ χρυσοῦ ποίησιν γέγραφε πρὸς τὸν βασιλέα Θεοδόσιον.

ι'. Θεοδόσιος ὁ νέος υἱὸς Ἀρκαδίου ἐστέφθη ὑπὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς, συμβασιλεύσας αὐτῷ ἔτη ζ'· ἐπὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἀπετέθη τὰ λείψανα τῶν ἁγίων μαρτύρων Στεφάνου, Λαυρεντίου, καὶ Ἁγνῆς ἐν τῷ μαρτυρίῳ τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου, καὶ τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου [καὶ] κατετέθη ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων· ἐβασίλευσε ἔτη λε'. Οὗτος τὸν πατρίκιον Παυλῖνον ἀπέκτεινε διὰ τὸ μῆλον· ἐπὶ τούτου ἤχθη παιδίον μετέωρον εἰς τὸν ἀέρα ἐπὶ πολλὰς ὥρας ἐν τῇ λιτῇ τοῦ κάμπου ἄφνω πάντων ὁρώντων, ὃ καὶ ἐπήκουσε θείας φωνῆς παρεγγυούσης αὐτῷ, ἀνάγγειλον τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τῷ λαῷ, οὕτως λέγειν « Ἅγιος ὁ Θεὸς, ἅγιος ἰσχυρὸς, ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον

---

15 καὶ dittogr. — 20-21 Le sens se comprend malgré l'anacoluthe.

2-4 Léon 307, 10; Théodose 74, al. 6.
4-6 Léon 307, 1 ; Théodose *ibid.*
6-10 Léon 306, 10; Théodose 73, al. 4.
12-16 Léon 308, 28; Théodose 75, al. 2. Tous deux omettent καὶ Ἁγνῆς.
16-17 Léon 308, 5; Théodose 75, al. 4.
17-21 Léon 310, 8; Théodose 77, al. 8.

---

1) Léon le Diacre et à sa suite Théodore de Mélitène placent l'épiscopat d'Héliodore sous le règne de l'empereur Théodose. Ils sont probablement dans l'erreur aussi bien que notre chroniqueur, et confondent tous trois l'auteur du poème didactique Περὶ τῆς τῶν φιλοσόφων μυστικῆς τέχνης (cf. Fabricius, *Bibl. græca*, VIII, p. 1193 sqq), avec le romancier son honoyme (Cf. Rohde, *Der griech. Roman*, p. 432 sqq.). Héliodore était fils d'un certain Théodose, ce qui a pu faciliter la confusion.

ἡμᾶς » καὶ μὴ προστιθέναι « ὁ σ(ταυ)ρωθεὶς δι' ἡμᾶς [1]». ἐπὶ αὐτοῦ καὶ οἱ ἑπτὰ παῖδες ἀνέστησαν (f. 158r) ἐπὶ Δεκίου βασίλεως μαρτυρήσαντες καὶ ἀναστάντες μετὰ ἔτη τοβ' · οὗτος ἐν τοῖς Χαλκοπρατίοις ναὸν ἔκτισε τῆς Θ(εοτόκ)ου πρότερον ὄντα συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων · ὁ αὐτὸς καὶ τὴν χρυσείαν πόρταν ἔκτισε καὶ τὸν ἐν Βλαχέρναις ναόν · ἐπὶ τούτου Κύρος ὁ ἔπαρχος τὸ χερσαῖον τεῖχος Κωνσταντινουπόλεως καταλύσας, καὶ προσθεὶς ἕτερα διαστήματα δυό, ᾠκοδόμησεν ἕτερον τεῖχος δι' ἡμερῶν ξ'. ἐπὶ αὐτοῦ καὶ τοῦ προφήτου Ζαχαρίου τὰ λείψανα ἐν τῇ Ἐλευθεροπόλει εὑρέθη καὶ τοῦ ἁγ(ίου) Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος · ἡ δὲ γυνὴ αὐτοῦ Εὐδοκία ἡ ἐκ τῆς Ἑλλάδος τὰ Ὁμηρόκεντρα ἔκ τε τῶν ἁγίων Προφητῶν καὶ τῶν ἀχράντων Εὐαγγελίων ἐπόνησε [2].

ια'. Μαρκιανὸς ἀνηγορεύθη ὑπὸ τῆς συγκλήτου, τῷ γένει Ἰλλυριός, τῷ αξιώματι τριβοῦνος, στεφθεὶς ὑπὸ Ἀνατολίου πατριάρχου ἐν τῷ τριβουναλίῳ τοῦ κάμπου · καὶ ἐζεύχθη Πουλχερίᾳ τῇ ἀδελφῇ Θεοδοσίου · ἐπὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας κατετέθη τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου προφήτου Ἠσαΐου ἐν τῷ μαρτυρίῳ τοῦ ἁγίου Λαυρεντ(ίου), μαίῳ θ' · ἐβασίλευσε δὲ ἔτη ϛ' μῆ(νας)

---

1 προστιθῆναι ms. — 5 χρυσείαν forme byzantine ? — 16 ἐζεύγθη ms.

1-3 Théodose 76, al. 3.
3-5 Théophane 102, 10; Léon 311, 21. Cf. aussi *infra*, p. 28, 9.
6-9 Léon 309, 22; Théodose 77, al. 2.
17-19 Léon 311, 18; Théod. 79, al. 1. La date de la déposition manque chez tous deux.

---

1) Les mots σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς avaient été ajoutés au Trisagion par les monophysites. Jean Damascène parle longuement de cette addition, qu'il condamne, dans son traité Περὶ τοῦ τρισαγίου ὕμνου (Migne, *P. G.*, 95, p. 21 suiv.).

2) Les Homérocentons sur les Évangiles, que nous possédons, ne sont pas à proprement parler l'œuvre d'Eudocie. L'impératrice ne fit que revoir les vers qu'avait composés un évêque du nom de Patricius. Quant à la paraphrase des Prophètes, elle n'est pas conservée, ou du moins pas publiée (Cf. Ludwich, *De Eudociae Augustae carminum reliquiis*, Königsberg, 1893, p. 38).

ε'. οὗτος εὐλαβὴς ὑπάρχων καὶ φοβούμενος τὸν Θεόν, ἀεί ποτε ἐν ταῖς λιταῖς πεζὸς ἐξῄει καὶ ἐλιτάνευεν ἅμα τῷ π(ατ)ριάρχῃ Ἀνατολίῳ· τύπος γὰρ ἦν ἀρχαῖος· καὶ φορείῳ φερόμενος ὁ πατριάρχης ἐλιτάνευεν· ἡ δὲ γυνὴ τοῦ βασιλέως (f. 158ᵛ) εὐσεβὴς οὖσα λίαν, πολλοὺς εὐκτηρίους οἴκους καὶ πτωχοτροφεῖ(α) καὶ ξενῶνας καὶ μοναστήρια ἐποίησεν, ἐν οἷς καὶ τῶν ἁγίων λαυρῶν ναὸν ᾠκοδόμησε· τελευτᾷ δὲ τὸν βίον παρθένος ἐτῶν νδ'.

ιβ'. Λέων ὁ μέγας τῷ γένει Θρᾷξ, τριβοῦνος τὴν ἀξίαν, ὁ μάκελ, ὅ ἐστι κατὰ Ῥωμαίους σφαγεύς, ἀνηγορεύθη ὑπὸ τῆς συγκλήτου, στεφθεὶς ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου Ἀνατωλίου ἐν τῷ τριβουναλίῳ· ἐπὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἠνέχθη τὸ λείψανον τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἀναστασίας ἐκ τοῦ Σερμίου, καὶ κατετέθη ἐν τῷ μαρτυρίῳ αὐτῆς ἐν τοῖς Δομνίου· ἐπὶ τούτου γέγονεν ὁ μέγας ἐμπρησμὸς ἀπὸ τοῦ Νεωρίου ἕως Ἰουλιανοῦ λιμένος, ἔπεσε δὲ καὶ ἡ χονία ἐπὶ παλαιστὴν μίαν. οὗτος οὖν ὀρθοδόξως βιώσας ἐβασίλευσεν ἔτη ιζ'.

ιγ'. Λέων ὁ μικρὸς ὁ Ζήνωνος καὶ Ἀρεάδνης υἱός, ἔγγονος τοῦ μεγάλου Λέοντος, ἀνηγορεύθη βασιλεὺς στεφθεὶς ὑπὸ τοῦ ἰδίου πάππου καὶ βασιλεύσας ἔτος ἕν.

ιδ'. Ζήνων ὁ π(ατ)ὴρ Λέοντος τοῦ μικροῦ ἀνηγορεύθη βασιλεύς, στεφθεὶς ὑπὸ Λέοντος τοῦ ἰδίου υἱοῦ καὶ Ἀκακίου τοῦ π(ατ)ριάρχου ἐν τῷ καθίσματι τοῦ ἱπποδρόμου. ἐπὶ τῆς αὐτοῦ γέγονε βασιλείας σεισμὸς μέγας ἐν Κωνσταντινουπόλει, μη(νὶ) Σεπτ(εμβ)ρ(ίῳ) κε', καὶ ἔπεσον ἐκκλησίαι πολλαὶ καὶ οἰκίαι καὶ ἔμβολοι ἕως ἐδάφους καὶ γέγονεν ἀν(θρώπ)ων ἀπώλεια πολλή· ἔπεσε δὲ καὶ ἡ σφαῖρα τοῦ ἀνδριάντος τοῦ ἐν τῷ Φόρῳ, ὁμοίως

---

1 ε' correction de ϛ' dans le ms. — 6 πτωχοτροφεῖ(α) Le α est effacé. — 9 μάκελ *sic!* sans signe d'abréviation. — 14 Δομνίνου ἐμβόλοις Théophane. — 27 τοῦ ἐν corrigé d'après Léon : ἡ ἐν ms.

5-7 Théoph. 106, 28 qui parle d'une église de Sᵗ Laurent ; cf. p. 21, 14.
9-10 Léon 312, 18.
12-14 Théoph. 111, 7.
14-16 Cramer 112, 4. Cf. Théoph. 112, 20 ; Théod. 80, 3, etc.
23-26 Cramer 112, 11 ; Théoph. 125, 30. Cf. Léon 314, 27 ; Théodose 82, al. 2.
27-p. 24, 2 Léon 315, 25 ; Théodose 83, al. 2.

καὶ ἡ στήλη τοῦ μεγάλου (f. 159ʳ) Θεοδοσίου, ἡ ἑστῶσα εἰς τὸν κίονα τοῦ Ταύρου. ἦν δὲ οὗτος τῷ γένει Ἴσαυρος ἐβασίλευσε δὲ ἔτη ζ'.

ιε'. Ἀναστάσιος ὁ δίκορος, ὁ ἀπὸ τοῦ Δυρραχίου ὁρμώμενος, ἐβασίλευσεν ἔτη κζ' μῆνας δ' · δίκορος δὲ ἐλέγετο, ὅστις τὸν μὲν ἕνα ὀφθαλμὸν μέλανα εἶχεν, τὸν δὲ ἕτερον γλαυκόν · ἀναγορεύεται δὲ βασιλεὺς ὑπὸ Ἀρεάδνης τῆς Αὐγούστης· στεφθεὶς ὑπὸ Εὐθυμίου π(ατ)ριάρχου ἐν τῷ καθίσματι τοῦ ἱπποδρόμου · ὁ αὐτὸς κτίζει τὴν κιστέρναν τοῦ ἁγίου Μωκίου · ἐπὶ αὐτοῦ Βητάλιος ὁ Θρᾷξ ἀντάρας καὶ παραλαβὼν τὴν Θρᾴκην ἦλθεν ἕως τοῦ Ἀνάπλου πραιδεύων · ἀλλὰ ναυμαχήσαντος αὐτῷ Μαρίνου τοῦ ἐπάρχου μετὰ θείου πυρός, ὃ κατεσκεύασε Πρόκλος ὁ φιλόσοφος, κατέφλεξε τὰς ναῦς τῶν βαρβάρων [1].

ις'. Ἰουστῖνος ὁ Θρᾷξ, κόμης ἐξκουβιτόρων, ἀνηγορεύθη ὑπὸ τῆς συγκλήτου, στεφθεὶς ὑπὸ Ἰωάννου π(ατρ)ιάρχου τοῦ Καππαδόκου · καὶ ἐβασίλευσε ἔτη θ' ἡμέρας κβ' · ἐπὶ αὐτοῦ διηνεκῶς ἐπὶ ἐνιαυτὸν ἡ γῆ ἐσείετο πρὸς φόβον πολλῶν καὶ διόρθωσιν.

Ἰουστινιανὸς ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ, ἀνηγορεύθη βασιλεὺς στεφθεὶς ὑπὸ Ἰουστίνου βασιλέως καὶ Ἐπιφανίου πατριάρχου · τῷ οὖν πέμπτῳ ἔτει αὐτοῦ ἐγένετο ἡ τοῦ λεγομένου Νίκα ἀνταρσία καὶ ἡ Ὑπατίου ἀναγόρευσις, καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ δήμου ἐμπρησμὸς τῆς πόλεως, καὶ ἡ ἐν ἱπποδρόμῳ (f. 159ᵛ) σφαγὴ χιλιάδων λϛ'. τῷ ι' ἔτει αὐτοῦ γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡ πεμπτὴ σύνοδος κατὰ Σεουήρου τοῦ δυσσεβοῦς καὶ Ἀνθίμου · τῷ δὲ ια'

---

3 Lisez ιζ'. — 10 Lisez Βιταλιανός : θρὰξ ms. — 12 μακρίνου ms. — 14 ιϛ'] Ce chiffre est le premier qu'on lise dans la marge : θρὰξ ms. : ἐξκουβυτόρων ms. — 22 λ' Cramer. — 23 ιδ' Léon : πεμπτή] ε' ms.

9 Léon 316, 16 ; Théodose 83, al. 5.
9-13 Léon 316, 5 ; Théodose 83, al. 3.
19-22 Cramer 112, 19 ; cf. Cedrenus 647, 9 sqq.
22-23 Cramer 112, 28-33, cf. Léon 321, 13 ; Théodose 89, al. 2.

---

1) L'auteur responsable de cette histoire est Malalas (p. 402 suiv.) qui ne parle pas d'un *feu divin*, mais de *soufre vif* (θεῖον ἄπυρον). Proclus était mort depuis longtemps au moment de cette bataille (515 p. C. n.), où fut employé pour la première fois le feu grégeois.

ἔτει αὐτοῦ, γέγονε τὰ πρωτοεγκαίνια τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ὑπὸ Μηνᾶ πατριάρχου· τῷ δὲ ιε' ἔτει αὐτοῦ γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ μέγα θανατικόν· τῷ κδ' ἔτει αὐτοῦ γέγονε τὰ ἐγκαίνια τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ὑπὸ Μηνᾶ παρτιάρχου· τῷ δὲ κϛ' <ἔτει> αὐτοῦ τὰ ἐγκαίνια τῆς ἁγίας Εἰρήνης ἐν Συκαῖς· τῷ δὲ κη' ἔτει αὐτοῦ γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει σεισμὸς μέγας καὶ κατέπεσον οἶκοι πολλοὶ καὶ ἐκκλησίαι καὶ τείχη, καὶ ἀπέθανε λαὸς πολύς· ἔπεσε δὲ καὶ ἡ λόγχη τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Φόρου, καὶ ἡ δεξιὰ χεὶρ τοῦ ἀνδριάντος τοῦ ἑστῶτος εἰς τὸν Ξηρολόφον· καὶ τῷ λα' ἔτει αὐτοῦ γέγονε σεισμὸς μέγας καὶ ἔπεσον ἐκκλησίαι πολλαί ἕως τοῦ Ῥηγίου· ἐπεκρατεῖ δὲ ὁ σεισμὸς ἡμέρας καὶ νύκτας μ', ὥστε καὶ τὸν βασιλέα ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας μὴ φορεῖν <τὸ> στέμμα, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῆς Χ(ριστο)ῦ Γεννήσεως καὶ τῶν Φώτων λιτῶς προελθεῖν. τῷ δὲ αὐτῷ χρόνῳ ἔφυγον οἱ Ἄβαρες ἐκ τῶν ἰδίων καὶ ἦλθον εἰς τὰ μέρη Μυσίας καὶ Σκυθίας· τῷ λβ' ἔτει αὐτοῦ ἔπεσεν αἰφνίδιον τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς προϋποστολῆς τοῦ θυσιαστηρίου τῆς μεγάλης ἐκκλησίας καὶ συνέτριψε τό (f. 160r) τε κιβώριον καὶ τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ τὸν πολύτιμον ἄμβωνα. τῷ λε' ἔτει αὐτοῦ μετηνέχθη ἡ ἑορτὴ τῆς Ὑπαπαντῆς τελουμένης τὸ πρὶν ιδ' τοῦ Φε(β)ρ(ουαρίου) μηνός, καὶ γέγονε β' τοῦ αὐτοῦ μηνός· τῷ δὲ

---

1 πρωτοεγκαίνια. Peut-être faut-il lire πρότερα ἐγκαίνια comme dans Cramer. — 5 ἔτει omis. — 9 εἰς d'après Cramer, ἐπὶ ms. — 10 ξηρολάφον ms. — 11 Ῥησίου dans Cramer. — 13 πολλαῖς ἡμέραις (forme vulgaire de l'acc.) ms. — 13 τὸ ajouté d'après Théophane. — 15 ἄρραβες ms. Ἄβαρες est la forme usuelle dans notre texte, cf. p. 29, 7, 23. — 16 ἔπεσον ms.

1-2 Cramer 112, 34; Théoph. 217, 16.
2-3 Cramer 113, 6; Théoph. 222, 22.
3-4 Cramer 113, 10.
4-5 Cramer 113, 15; Théoph. 228, 6.
5-10 Cramer 113, 24; cf. Léon 323, 23; Théodos. 89, al. 3.
10-14 Cramer 113, 31; Théoph. 231, 15-232, 3.
14-16 Cramer 114, 10; Théoph. 232, 4.
16-19 Cramer 114, 17; Théoph. 232, 30.
19-21 Cramer 114, 23; Théoph. 222, 23.
21-p. 26, 2 Cramer 114, 26; Théoph. 238, 19.

λϛ' ἔτει αὐτοῦ γέγονε τὰ β' ἐγκαίνια τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ὑπὸ Εὐτυχίου π(ατ)ριάρχου.

Ὁ αὐτὸς Ἰουστινιανὸς τὴν δεξιὰν χεῖρα τοῦ Προδρόμου ἐξ Ἀντιοχείας καὶ τὸν τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν χιτῶνα καὶ τὴν ἐξ Ἐδέσσης πάντιμον ὄψιν καὶ ἄχραντον πρὸς τὴν βασιλεύουσαν μετενέγκατο· ἃ τῇ σφραγῖδι τοῦ ἐν ἁγίοις μεγάλου Κωνσταντίνου σεσημειωμένα ἐδείκνυτο πρὸς τὸ μή τι ἐκ τούτου ὑπὸ τῶν ἀσπαζομένων παρασπασθείη· τῶν οὖν σφραγίδων περιαιρεθεισῶν, τὸν ἐν τῷ Ἑβδόμῳ παρ' αὐτοῦ δομηθέντα τοῦ Προδρόμου ναὸν διὰ τοῦ δεσποτικοῦ χιτῶνος καὶ τῶν τοιούτων ἁγιάσας καὶ ἐνθρονίσας λειψάνων, πάλιν ταῖς οἰκείαις ἐπισημάνας σφραγῖσι, πρὸς τὰ ὅθεν ἦλθεν ἐξέπεμπεν. ἐπὶ αὐτοῦ τῇ ἁγίᾳ Πεντηκοστῇ πρώτως ἐρρέθη ὁ ψαλμὸς οὗτος « οἱ τὰ χερουβὶμ μυστικῶς »· πρώην γὰρ οὐδὲν τοιοῦτο ἐλέγετο· τῇ δὲ ἁγίᾳ Μεγάλῃ Τετάρτῃ ἐρρέθη καὶ τοῦτο ἐν πρώτοις « τοῦ δείπνου σου τοῦ μυστικοῦ ».

Ἐπὶ αὐτοῦ ἦλθον πρέσβεις Περσῶν ἐνέγκαντες ε' ἐλέφαντας· ἐπὶ αὐτοῦ γέγονε διαστροφὴ περὶ τοῦ Πάσχα, καὶ ὁ μὲν πλεῖστος λαὸς ἐποίησεν τὴν ἀπόκρεαν πρὸ τοῦ βασιλέως· ὁ δὲ βασιλεὺς προσέταξεν ἑτέραν ἑβδομάδα πραθῆναι κρέας καὶ οὐδεὶς (f. 160v) ἠγόραζε, καὶ εὑρέθη νηστεύων ὁ λαὸς ἑβδομάδα περισσοτέραν. ὁ αὐτὸς ἔκτισε παλάτιον ἔξω τῆς πόλεως καὶ λιμένα ἐν τῇ πόλει· καὶ τὸ μὲν ἐκάλεσε Σοφιανάς, τὸν δὲ Σοφίας εἰς ὄνομα τῆς αὐτοῦ γυναικὸς Σοφίας [1], στήσας ἐν τῷ λιμένι καὶ δύο

---

5 Ἐδέσσας ms. — 13 πεντηκοστῇ] ν' ms. — 15 Τετάρτῃ] ε' ms. : ἐν πρώτοις, à Prime. — 23 σοφία(ς)] ς correction de ν dans le ms. — 24 αὐτοῦ ms.

9 Cf. *supra*, p. 20, l. 13 et p. 15.
18-23 Théophane 225, 5.
23-p. 27, 1 Léon 326, 16; Théodose 92, al. 4; 94, 1; Théoph. 243, 10; 250, 9.

---

1) Le chroniqueur commet ici une erreur grossière. Sophie étant la femme de Justin II, c'est certainement ce prince, comme le rapportent d'ailleurs les autres historiens, qui fit construire le palais en question.

στήλας ἕνεκεν τῶν δύο *. ἐπὶ τούτου οὖν ἐκαύθη ἡ μεγάλη ἐκκλησία ⟨καὶ⟩ ἡ ἁγία Εἰρήνη, καὶ ὁ ξενὼν τοῦ Σαμψών, καὶ τὸ Αὐγουστεῖον, καὶ ἡ Χαλκὴ τοῦ Παλατίου. ὁ αὐτὸς ἀνακαινίζει τὴν ἁγίαν Σοφίαν εἰς κάλλος καὶ μέγεθος ⟨ὑπὲρ τὸ⟩ πρότερον, ἐκ βάθρων ἐγερθεῖσαν ὑπὸ Κωνσταντίου υἱοῦ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου· ἧς ὡς προείρηται συμπεσούσης ἔμπροσθεν, συνεῖδον οἱ μηχανικοὶ καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ τρούλλου κατενεχθῆναι· ἀνεκτίσθη οὖν ὑψωθεῖσα πλείω τοῦ πρώην πόδας κʹ, ἀσφαλεστέρως μέντοι [οὐχ οὕτως δὲ φοβερῶς καὶ ἐφηπλωμένως]. ὁ αὐτὸς Ἰουστινιανὸς τὸν τῆς Θ(εοτό)κου ναὸν ἐν τῇ πηγῇ ἐδομήσατο· ὁ αὐτὸς τὸ κομμέρκιον τοῦ τε Ἱεροῦ καὶ τῆς Ἀβύδου κατέδειξε καὶ τὸν παραθαλασσίτην [1]. ἐπὶ αὐτοῦ ὁ π(ατ)ρίκιος Ναρσῆς ἔκτισε τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Παντελεήμονος τὸν Ναρσοῦ καλούμενον· ὁμοίως καὶ ἕτερον ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θ(εοτό)κου· ἐν ᾧ καὶ τὰ λείψανα τῶν ἁγίων μαρτύρων Ταράχου,

---

1 Après δύο une lacune? — 2 καὶ omis ms. — 3 Αὐγουσταῖον Cramer et Théophane. — 4 ὑπὲρ τὸ ajouté d'après Théodose et Léon. — 9 οὐχ... εφηπλωμένως paraît être une glose de ἀσφαλεστέρως. — 12 τον (ou τὸ) παραθαλασσιτ (τ au-dessus de ι) ms.

1-3 Cramer 112, 23; Théophane 181, 29.
3-6 Léon 321, 8; Théodose 88, 5.
6-9 Théophane 232, 31.
9-10 Léon 323, 20.
12-15 Zonaras XIV, 14, p. 80 A, où ces mots semblent interpolés.
12-p. 28, 1 Léon 325, 13; Théodose 93, al. 2.

---

1) Je ne sais où ce détail intéressant est puisé. Procope (*Hist. arc.*, p. 138-139, Bonn) s'étend longuement sur le même fait, mais il ne parle pas du παραθαλασσίτης. Cet officier est nommé incidemment beaucoup plus tard par Constantin Porphyrogenète (*De cerim.*, 461, 4, Bonn). Le péage subsistait d'ailleurs encore du temps de celui-ci, puisque suivant Théophane (475, 17, de Boor) l'impératrice Irène τῆς τε Ἀβύδου καὶ τοῦ Ἱεροῦ τὰ λεγόμενα κωμέρκια ἐκούφισεν. Un fragment du décret de Justinien établissant ces droits de douane a été trouvé récemment. (Cf. *Mitt. Arch. Instit. Athen.*, IV, p. 307). C'est une preuve que notre chronique mérite confiance même où elle n'est pas confirmée par des écrits dérivés d'une même source.

Πρόβου καὶ Ἀνδρονίκου ἀπέθετο [1]. οὗτος ἐκράτει τῆς σκηπτουχίας ἔτη λη' μῆνας ς' ἡμέρας ιγ' (f. 161r).

ιη'. Ἰουστῖνος ὁ νέος ἀπὸ σχολαστικῶν ἀνηγορεύθη βασιλεὺς στεφθεὶς ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ καὶ Ἰω(άνν)ου πατριάρχου, προχειρισάμενος καίσαρα Τιβέριον, καὶ ἐπέζησεν αὐτῷ ἔτη δ'· τούτου λύσαντος τὰς σπονδάς, ἐξῆλθον οἱ Πέρσαι καὶ πολλὰ κακὰ εἰργάσαντο. συνεῖχε δὲ αὐτὸν καὶ ἀκάθαρτα πνεύματα ὃν τρόπον καὶ Σαούλ. ἐβασίλευσε δὲ ἔτη ιβ' μῆνας ι' ἡμέρας κ'· οὗτος τὴν συναγωγὴν τῶν Ἑβραίων τὴν οὖσαν ἐν τοῖς Χαλκοπρατίοις ἀποσπάσας ἐποίησεν ἐκκλησίαν τῆς δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου· ὁμοίως καὶ τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ ἐν τοῖς Δαρίου ἀνῳκοδόμησεν· ὡσαύτως καὶ γηρωκομεῖον καὶ ξενῶνας ἔταξεν. ὁ αὐτὸς προσέθηκε εἰς [πλάτος] τὴν ἐκκλησίαν τῆς ὑπεραγίας Θ(εοτό)κου τῶν Βλαχερνῶν τὰς δύο ἀψῖδας τῆς τε ἄρκτου καὶ μεσημβρίας τὰς οὔσας ἐν τῷ μεγάλῳ ναῷ καὶ ἐποίησεν αὐτὸν κατὰ σταυρόν· ὁ αὐτὸς τὸν ναὸν τοῦ Ἀρχιστρατήγου τὸν ἔκ τινος Ἀδᾶ προσαγορευόμενον ἔκτισέ τε καὶ ἐλάμπρυνε, καὶ παλάτιον ἐν τῷ Ἰουλιανοῦ λιμένι ἔκτισε, καὶ τὸν Οὐάλεντος ἀγωγὸν ὑπὸ σεισμοῦ καταπτωθέντα ἀνεκαίνισε, κατασκευάσας καὶ ἕτερον ἀγωγὸν τὸν λεγόμενον Ἀδράνην. οὗτος κτίζει καὶ τὸν ἅγιον Παῦλον τὸ ὀρφανοτροφεῖον.

ιθ'. Τιβέριος ἀνηγορεύθη βασιλεὺς στεφθεὶς ὑπὸ Ἰουστίνου βασι-

---

12 Δαρείου Théophane. — 13 πλάτος namque dans Théoph. et est impossible à cette place. — 15 ἀψίδας ms. — 15-16 ἐν τ. μ. ν. dans la grande nef. — 16 κατασταύρον ms. — 19 Léon a καταποθέντα *(e correct.)*, mais ἐπτώθην pour ἔπεσε est une forme connue. Cf. Sophokles s. v. πίπτω et Ant. Palat., I, 109.

9-11 Théophane 248, 5; cf. *supra*, p. 22, n. 4.
11-12 Théophane 243, 20.
12-16 Théophane 244, 10.
16-18 Léon 327, 15.
18 Théophane 250, 9.
19-20 Léon 327, 20; Théodose 97, al. 2.
21 D'après Théophane 244, 8?

---

1) Les autres auteurs placent la construction de cette église sous le règne de Justin II.

λέως καὶ Εὐτυχίου πατριάρχου (f. 161ᵛ). Ἦν δὲ τὸ γένος Καππαδόκης, πατρίκιος καὶ κουροπαλάτης, ἐβασίλευσε δὲ ἔτη γ' μῆνας η' ἡμέρας η'.

κ'. Μαυρίκιος ἀνηγορεύθη βασιλεύς, στεφθεὶς ὑπὸ Τιβερίου βασιλέως, τῷ γένει Ἀρμένιος, στέψας καὶ Θεοδόσιον τὸν υἱὸν αὐτοῦ σὺν τῷ αὐτῷ πατριάρχῃ Ἰω(άνν)ῃ · ἐπὶ τούτου ἦλθον οἱ Ἄβαρες, καὶ ἀπέκτειναν ἑβδομήκοντα χιλιάδας εἰς τὸ Ἕβδομον ἐν τῷ τριβουναλίῳ διὰ τὸ μὴ ἐξωνήσασθαι αὐτοὺς Μαυρίκιον τὸν βασιλέα · ἐσφάγη δὲ ὁ αὐτὸς Μαυρίκιος σὺν γυναικὶ καὶ τέκνοις καὶ τῇ γυναικὶ Θεοδοσίου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ · Θεοδόσιος γὰρ γέγονεν ἀφανής. ἐβασίλευσε δὲ ἔτη κ' μῆνας γ' ἡμέρας δ'.

κα'. Φωκᾶς ὁ τύραννος ἀνηγορεύθη ὑπὸ τοῦ στρατοῦ · ἦν δὲ τῷ γένει Θρᾷξ <ἢ> Καππαδόκης · ἐστέφθη δὲ ἐν τῷ τριβουναλίῳ ὑπὸ Κυριακοῦ π(ατ)ριάρχου · ἐβασίλευσε δὲ ἔτη ζ' μῆνας ι' ἡμέρας ιβ'. οὗτος ἀπεκεφάλισε Μαυρίκιον τὸν βασιλέα εἰς τὸ Εὐτρόπιον μετὰ <τῆς> γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων · ἀναιρεῖται δὲ αὐτὸς ὑπὸ Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως.

κβ'. Ἡράκλειος ἀνηγορεύθη ὑπὸ τοῦ στρατοῦ ἐν Ἀφρικῇ · ἐκεῖσε γὰρ ἦν στρατηγός · καὶ παραγενόμενος ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐστέφθη ὑπὸ Σεργίου π(ατ)ριάρχου · ἐπὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἦλθε Σάβαρος ὁ στρατηγὸς Περσῶν μετὰ δυνάμεως πολλῆς ἐν Χαλκηδόνι πραιδεύων πᾶσαν τὴν τῶν Ῥωμαίων γῆν. ὁμοίως καὶ ὁ χαγάνος τῶν Ἀβάρων ἦλθεν ἕως τῆς χρυσῆς πόρτης καὶ ἐκαθέσθη τειχομαχῶν τὴν πόλιν. (f. 162ʳ) Ὁ δὲ Ἡράκλειος ἀπελθὼν ἐν Τούρκοις, ἔλαβε παρὰ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν βοηθοὺς καὶ εἰσβαλὼν ἐν Περσίδι, ἠμύνατο τὸν Χοσρόην καὶ ᾐχμαλώτευσεν αὐτόν · ἐπὶ αὐτοῦ ἐξῆλθον οἱ Σαρρακηνοὶ ἐκ τῆς Αἰθρίβου ἐπὶ Παλαιστίνην · ἐβασίλευσε δὲ ἔτη λ' μῆνας δ' ἡμέρας ιϛ'.

κγ'. Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς Ἡρακλείου ἔτος ἕν.

---

9 γυναιξὶ ms. Cf. Léon diac. 331, 19. — 13 ἢ omis dans le ms. — 15 εἰς τὸν Εὐτροπίου λιμένα Léon 332, 13. — 16 τῆς omis. — 21 Σάρβαρος Théophane. — 26 ἀμύνω est suspect. — 27 σαρρακηνοὶ (2ᵉ ρ au-dessus de la ligne) ms. — 28 Ἐθρίβου Théophane.

6-11 Léon 329 sqq.; Théodose 96 sqq.
15-17 Léon 332, 12 sqq.; Théodose 99, 3 sqq. ??

κδ'. Ἡρακλωνᾶς ὁ υἱὸς Ἡρακλείου ἐβασίλευσε σὺν Μαρτίνῃ τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἔτος ἕν, καὶ ἐξώσθη ὑπὸ τῆς συγκλήτου.

κε'. Κώνστας ὁ υἱὸς Κωνσταντίνου τοῦ πρώτου υἱοῦ Ἡρακλείου ἔτη κζ'. χαίρων δὲ τῷ δόγματι τῶν μονοθελητῶν, κατῆλθεν ἐν Σικελίᾳ διὰ τὰ ὀνείρατα· κἀκεῖσε σφάττεται ἔν τινι λοετρῷ.

κϛ'. Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ ὀρθόδοξος ὁ λεγόμενος Πωγωνάτος ἔτη ιζ'· στεφθεὶς ὑπὸ τοῦ ἰδίου π(ατ)ρὸς καὶ Παύλου π(ατ)ριάρχου· γέγονε δὲ ἐπὶ τούτου σύνοδος ϛ' ἐν Κωνσταντινουπόλει.

κζ'. Ἰουστινιανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ στεφθεὶς ὑπὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς καὶ Παύλου πατριάρχου, ἔτη ι'· ἐξώσθη δὲ ὑπὸ Λεοντίου καὶ ῥινοτμηθεὶς ἐξωρίσθη ἐν Χερσῶνι.

κη'. Λεόντιος ἀνηγορεύθη ὑπὸ τῆς συγκλήτου, στεφθεὶς ὑπὸ Καλλινίκου πατριάρχου καὶ ἐξώσθη βασιλεύσας ἔτη γ'.

κθ'. Ἀψίμαρος ἀνηγορεύθη ὑπὸ τῶν πρασίνων, στεφθεὶς ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Καλλινίκου π(ατ)ριάρχου· βασιλεύσας ἔτη ζ'.

λ'. Ἰουστινιανὸς τὸ δεύτερον ὁ ῥινότμητος, λαβὼν γυναῖκα τὴν θυγατέρα τοῦ χαγάνου Χαζάρων· ἐλθὼν εἰς Βουλγαρίαν καὶ προσλαβόμενος (f. 162ᵛ) Τέλβεριν, τὸν ἀρχηγὸν Βουλγαρίας, ἔρχεται μετ' αὐτοῦ ἕως τῆς χρυσῆς πόρτης, καὶ δοὺς πάκτα τῷ Τέλβερι παραλαμβάνει τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ ἀναιρεῖ τοὺς δύο τυράννους τόν τε Λεόντιον καὶ Ἀψίμαρον καὶ ἄλλους πολλούς· ἐβασίλευσε δὲ ἔτη ϛ'.

λα'. Φιλιππικὸς ὁ καὶ Βαρδάνης ἀναγορεύεται ὑπὸ τοῦ ἐν Χερσῶνι ἀπελθόντος στόλου καὶ παραγενόμενος στέφεται ὑπὸ Ἰωάννου πατριάρχου· ἀναιρεῖται δὲ ὁ Ἰουστινιανὸς ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ Δαματρύος· ὁ αὐτὸς Φιλιππικὸς ἀναιρεῖ καὶ Τιβέριον τὸν υἱὸν Ἰουστινιανοῦ ἐν τῇ ἁγίᾳ σορῷ Βλαχερνῶν· αὐτὸν δὲ ἐπεισελθὼν ὁ πρωτοστράτωρ αὐτοῦ, ἐν ὥρᾳ μεσεμβρίνῃ ἐξαγαγὼν εἰς τὸ ἁρματούριον ἱπποδρόμου, τυφλοῖ· ὁ αὐτὸς Φιλιππικὸς συνέδριον

---

7 Lisez ιδ'. — 19 Τέρβελον Léon diac; Τέρβελιν Théophane. — 21 αὐτοῦ ms. — 30 Le ms. a ἁρματούριον avec l'esprit rude comme Léon dans Cramer, 347, 29. Il est donc évident qu'au moins les copistes rattachaient le mot à ἅρμα, char, et je ne sais si Sophocles a raison de faire de ἁρματούριον *(sic)* un synonyme de ἁρμαμέντον. Théophane donne ici ὀρνατώριον.

27-28 D'après Théophane 380, 10?
28-30 Cf. Théophane 383, 10.

ἐπισκόπων ἐποίησεν ἐν οἷς ἦν καὶ Γερμανὸς ἐπίσκοπος Κυζίκου, ὕστερον δὲ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Ἀνδρέας ἐπίσκοπος Κρήτης ὁ Ἱεροσολυμίτης καὶ ἕτεροι οἵτινες τὰ ἀσεβῆ δόγματα τῶν μισοχρίστων αἱρετικῶν ἀπεκήρυξάν τε καὶ ἀνεθεμάτισαν, τὴν δὲ ἁγίαν ἕκτην καὶ οἰκουμενικὴν σύνοδον ὀρθοτόμως ἐπεστήριξάν τε καὶ ἐβεβαίωσαν· βασιλεὺς δὲ ἔτη β'.

λβ'. Ἀρτέμιος ὁ <καὶ> Ἀναστάσιος ἀναγορεύεται ὑπὸ τῆς συγκλήτου βασιλεύς· στεφθεὶς ὑπὸ Γερμανοῦ πατριάρχου· ἐβασίλευσε δὲ ἔτη β'.

λγ'. Θεοδόσιος ὁ Ἀτραμυτηνὸς ἀναγορεύεται βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ στρατοῦ ἐν Μυτιλήνῃ· ἐλθὼν (f. 163r) δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐστέφθη ὑπὸ Γερμανοῦ π(ατ)ριάρχ(ου)· οὗτος τὸν Ἀρτέμιον ἐξώρισεν ἐν Θεσσαλονίκῃ· ἐβασίλευσε δὲ ἔτος ἕν· ἐκβληθεὶς καὶ αὐτὸς ὑπὸ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου.

λδ'. Λέων τῷ γένει Ἴσαυρος στρατηγὸς ὢν τῶν Ἀνατολικῶν, ἀνηγορεύθη ὑπὸ τοῦ στρατοῦ καὶ ἐλθὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐδέχθη ἀσμενέστατα παρὰ τῆς συγκλήτου καὶ ὑπ' αὐτοῦ Θεοδοσίου, ὃν καὶ ἀβλαβῆ διετήρησεν· ἐστέφθη δὲ ἐν <τῷ> Τριβουναλίῳ ὑπὸ Γερμανοῦ π(ατ)ριάρχου· τῷ δὲ ε' αὐτοῦ ἔτει ἔστεψε Κωνσταντῖνον τὸν υἱὸν αὐτοῦ σὺν τῷ αὐτῷ π(ατ)ριάρχῃ· μετὰ δὲ ταῦτα ἔρριψε τὰς ἁγίας εἰκόνας καὶ πυρὶ κατέκαυσε, τοὺς δὲ μοναχοὺς οὐ διέλιπε τυφλῶν καὶ ἐξορίζων· ἐβασίλευσε δὲ ἔτη κε'.

λε'. Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ Κοπρώνυμος ἐκράτησε τῆς βασιλείας· ἐπιβουλευθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ ἰδίου γαμβροῦ ἐνεδύθη τὰ θέματα, καὶ εἰσελθὼν ἐν τῇ πόλει ἐτύφλωσεν αὐτόν· ἀπεκεφάλισε δὲ καὶ τὸν π(ατ)ριάρχην Κωνσταντινουπόλεως· οὗτος ἐπάταξε τὴν Βουλγαρίαν καὶ ἐπόρθησε πόλεις πολλὰς τῶν Σαρρακηνῶν· καὶ γέγονεν ἐπὶ αὐτοῦ βαθεῖα εἰρήνη κατά τε γῆν καὶ θάλασσαν· ἀνηγόρευσε δὲ Λέοντα τὸν υἱὸν αὐτοῦ βασιλέα στέψας αὐτὸν ἅμα Ἀναστασίῳ π(ατ)ριάχ(ῃ), ὁμοίως δὲ καὶ Χριστοφόρον καὶ Νικηφόρον υἱοὺς αὐτοῦ καίσαρας· ὡσαύτως Ἄνθιμον καὶ Νικήτ(αν) καὶ Εὐδόκιμον (f. 163v) νωβελισσί-

---

7 καὶ omis. — 10 Ἀδραμυτινός Théoph. Les deux formes semblent usitées. — 18 τῷ omis. — 24 ἐνεδύθη est suspect.

1-6 Cf. Théophane 362, 18.
30-32 Cf. Théophane 443, 31, 450, 1.

μους· ἐβασίλευσε δὲ ἔτη νδ'· ἐπεκράτησε δὲ τὸ τοῦ π(ατ)ρ(ὸ)ς αὐτοῦ δόγμα κατὰ τῶν τιμίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων, καὶ κατὰ τῶν μοναζόντων χείρων ἐκείνου ἐφάνη· οὗτος παρέδωκε τοῖς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ κοινωνικὰ τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν, τῶν ἁγίων Θεοφανιῶν, τοῦ μεγάλου Σαββάτου, τῆς Πεντηκοστῆς, καὶ τῆς Ὑψώσεως μελίσας αὐτά.

λϛ'. Λέων ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ ἐκ τῆς Χαζάρας ἀνηγόρευσε Κωνσταντῖνον τὸν υἱὸν αὐτοῦ· βασιλεύει ἔτη πέντε.

λζ'. Κωνσταντῖνος ὁ νέος σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ, βασιλεύει ἔτη ιζ'.

λη'. Παρδοῦ ἡ καὶ Εἰρήνη γλωττοτομήσασα καὶ τυφλώσασα τοὺς καίσαρας καὶ νωβελισσίμους, πρὸς τούτοις δὲ καὶ Κωνσταντῖνον τὸν ἴδιον υἱὸν τυφλώσασα, μόνη ἐκράτει τῆς βασιλείας ἔτη πέντε.

λθ'. Νικηφόρος ἀναγορεύεται βασιλεὺς ὑπὸ τῆς συγκλήτου στεφθεὶς ὑπὸ Ταρασίου π(ατ)ριάρχου· ἐξώρισε δὲ τὴν αὐτὴν Εἰρήνην ἐν Ἀθήναις ἥτις καὶ ἐν τῷ πλοίῳ ἐτελεύτησεν[1]· Ἀναγορεύει δὲ Σταυράκιον τὸν υἱὸν αὐτοῦ στέψας αὐτὸν ἅμα τῷ πατριάρχῃ Ταρασίῳ· οὗτος εἰσελθὼν ἐν Βουλγαρίᾳ μετὰ δυνάμεως πολλῆς μετὰ πάντων ἐκεῖσε τελευτᾷ· βασιλεύσας ἔτη η' μῆνας θ'.

μ'. Σταυράκιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἐκράτησε τῆς βασιλείας διασωθεὶς μετὰ ὀλιγοστοῦ λαοῦ καὶ Μιχαὴλ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ καὶ Κουροπαλάτου· ὃς καὶ δόρατι καιρίαν τρωθείς, ἐτελεύτησεν ἀποκειράμενος εἰς μονάχους· ἐβασίλευσε δὲ μῆνας δ'.

μα'. Μιχαὴλ ὁ Κουροπαλάτης ἀναγορεύεται βασιλεὺς στεφθεὶς ὑπὸ Νικηφόρου π(ατ)ριάρχου· ἀναγορεύει δὲ καὶ Θεοφύλακτον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, στέψας σὺν τῷ αὐτῷ πατριάρχῃ· στρατοπεδεύσας δὲ πάμπολλα καὶ συμβαλὼν Κρούμῳ, τῷ ἄρχοντι Βουλγαρίας, ἔφυγε διασωθεὶς μετὰ ὀλιγοστῶν πάνυ ἐν τῇ πόλει· βασιλεύσας ἔτος ἓν μῆνας ζ' ἡμέρας ζ'.

μβ'. Λέων ὁ Ἀρμένιος <ὁ> καὶ παραβάτης, ὁ τὰς ἁγίας ῥίψας εἰκόνας, υἱὸς Βάρδα πατρικίου, ἀνηγορεύθη ὑπὸ τοῦ περιλειφθέντος στρατοῦ, καὶ εἰσελθὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐστέφθη ἐν τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ ὑπὸ Νικηφόρου πατριάρχου· ἔστεψε δὲ σὺν τῷ

1 Lisez λδ' : ἐπεκράτησε Le ησε est effacé, mais l'accent est sur. — 5 πεντεκοστῆς] ν' ms. — 26 κρούμους, semble-t-il, ms. — 29 ὁ omis.

1) Suivant la tradition générale Irène fut exilée à Mytilène et y mourut.

αὐτῷ πατριάρχῃ Συμβάτιον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, μετακαλέσας αὐτὸν Κωνσταντ(ῖνον)· εἰσελθόντες δὲ τῶν σχολῶν οἱ κόμητες κατέσφαξαν αὐτὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· βασιλεὺς δὲ ἔτη ζ' μῆνας ε' ἡμέρας ζ'· ἐπὶ τούτου Θωμᾶς ὁ ἀντάρτης ὁ Ἀμμορραῖος [1] μετὰ στόλου καὶ δυναστείας ἱπποτῶν παρεκάθισε τῇ πόλει ἔτη γ'· καὶ μαθὼν τὴν τοῦ βασιλέως δυναστείαν φυγὰς ᾤχετο εἰς Ἀρκαδιούπολιν· κακεῖ πολιορκηθεὶς ἐν ζ' μησὶν ὑπὸ τοῦ βασιλέως καὶ προδοθεὶς ὑπὸ τῶν συμμυστῶν αὐτοῦ, τῶν ποδῶν καὶ τῶν χειρῶν στερηθεὶς καὶ κρεμασθεὶς ἐπὶ ξύλου, ἀπηλλάγη τοῦ ζῆν.

μγ'. Μιχαὴλ ὁ τραυλὸς ἔτη η' μῆνας θ' ἡμέρας θ'.

μδ'. Θεόφιλος ὁ υἱὸς Μιχαὴλ ἐβασίλευσεν ἔτη ιβ'· ἐπὶ αὐτοῦ παρεδόθη ἡ Κρήτη (f. 164ᵛ) καὶ τὸ Ἀμώριον καὶ ἄλλαι πόλεις πολλαί· κατέπεσε δὲ καὶ ἡ τοῦ Αὐγουστεῶνος χρυσῆ τοῦφα.

με'. Μιχαὴλ υἱὸς Θεοφίλου σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ Θεοδώρᾳ ἔτη δ' καὶ μόνος ἔτη ι' καὶ σὺν Βασιλείῳ ἔτος ἓν μῆνας δ'· ἐπὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας μηνὶ Ἰουνίῳ ιη' (ἰνδικτιῶνος) η' ἔτους ͵ςτξη' τῷ ε' ἔτει τῆς ἐπικρατείας αὐτοῦ, ἦλθον Ῥῶς σὺν ναυσὶ διακοσίαις, οἱ διὰ πρεσβειῶν τῆς πανυμνήτου Θεοτόκου κατεκυριεύθησαν ὑπὸ τῶν χριστιανῶν καὶ κατὰ κράτος ἡττήθησάν τε καὶ ἠφανίσθησαν [2].

---

1 αὐτοῦ] Nous avons partout conservé cette forme, αὐτοῦ pour ἑαυτοῦ est inusité à cette époque. — 4 ἀμοραῖος ms. — 8 αὐτῷ ms. — 14 Αὐγουστέως Léon : τούφα ms. — 15 Lisez ἔτη ιδ'. — 17 ἰνδικτιῶνος] Le ms. a le sigle ordinaire de ce mot. — 19 Corriger πρεσβείας?

5-6 Léon 227, 3 ed. Bonn; Théod. 157 al. 2.

---

1) Il y a ici d'étranges confusions. La révolte de Thomas eut lieu sous le règne de Michel II le Bègue, et c'est cet empereur lui-même qui est parfois appelé 'Αμορραῖος ou plutôt 'Αμοριανός parce qu'il était originaire d'Amorium.

2) Comme me le fait remarquer M. de Boor, notre chronique précise la date de la première expédition des Russes contre Constantinople. C'est le 18 juin 860 qu'ils apparurent sous ses murailles. On était alors, comme le dit le texte, en l'année du monde 6368 (1 sept. 859-860), la huitième de l'indiction et la cinquième du règne de

μϛʹ. Βασίλειος ἐκ Μακεδόνων μετὰ Μιχαὴλ ἔτος ἓν μῆνας δʹ καὶ μόνος ἔτη ιθʹ παρὰ ἡμέρας κδʹ.

μζʹ. Λέων ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη κϛʹ παρὰ ἡμέρας γʹ.

μηʹ. Ἀλέξανδρος ὁ αὐτάδελφος αὐτοῦ ἔτος ἓν ἡμέρας κδʹ.

μθʹ. Κωνσταντῖνος υἱὸς Λέοντος ὁ Πορφυρογέννητος σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἔτη εʹ· οὗτος δέ ἐστιν ὁ γεννηθεὶς ἐκ τῆς γυναικὸς Λέοντος τοῦ Σοφοῦ.

νʹ. Ῥωμανὸς σὺν Κωνσταντίνῳ τῷ ἑαυτοῦ γαμβρῷ ἔτη κϛʹ.

ναʹ. Κωνσταντῖνος σὺν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ῥωμανῷ ἔτη ιεʹ παρὰ ἡμέρας κζʹ.

νβʹ. Ῥωμανὸς ὁ υἱὸς Κωνσταντίνου ἔτη γʹ μῆνας γʹ.

νγʹ. Νικηφόρος ὁ Φωκᾶς ἔτη ϛʹ μῆνας γʹ ἡμέρας κζʹ· ὃς καὶ ἐσφάγη ἐν τῷ παλατίῳ ἔσωθεν τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ.

νδʹ. Ἰωάννης ὁ Τζιμισχῆς ὁ τὸν Νικηφόρον ἀνελὼν ἔτη ϛʹ ἡμέρας λʹ.

νεʹ. Βασίλειος ὁ νέος ὁ Βουλγαρκοτόνος (f. 165[r]) πορφυρογέννητος καὶ τροπαιοῦχος, φιλοπόλεμος ὢν καὶ φιλόχρυσος, πολλὰ κατεργασάμενος κατὰ τοῦ Βουλγάρων ἔθνους ἔτι δὲ καὶ κατὰ ἑτέρων πολλῶν τροπαῖα καὶ νίκας βασιλεύει σὺν Κωνσταντίνῳ αὐταδέλφῳ αὐτοῦ ἔτη νʹ.

νϛʹ. Κωνσταντῖνος μόνος ἔτη τρία.

νζʹ. Ῥωμανὸς ὁ τούτου γαμβρὸς ὁ λεγόμενος παρωνύμως Ἀργυρόπουλος χρηστὸς τοῖς ἤθεσι καὶ σοφὸς τῷ λόγῳ ἔτη εʹ μῆνας εʹ.

Les annotations de la troisième main sont très nombreuses, dans la partie du manuscrit, qui contient notre chronique. Les premières pages de celle-ci ont évidemment été collationnées avec un autre auteur, probablement Cedre-

---

Michel III (mars 860-861). La concordance de tous ces chiffres ne permet pas de douter de l'exactitude du renseignement fourni par notre anonyme. Jusqu'ici cependant, en combinant les données des autres chroniqueurs, on plaçait ce premier fait d'armes des Russes plusieurs années plus tard, généralement en 864 ou 865. La détermination précise du jour même où cet événement important se produisit, est de nature à influer sur la chronologie de toute cette époque. — On trouvera les principaux textes relatifs à cette expédition réunis dans Müller, *Fragm. histor. graec.*, t. V, p. 162 suiv.

nus, d'après lequel le texte a été rectifié et complété. Voici les scholies du feuillet 155r :

Avant Οὐεσπασιανὸς dans la marge : Γάλβας μῆνας ζ'· Λούκιος Ὦθων μῆνας γ'. Ἰουτέλιος (*sic*) μῆνας β'.

Après Ἱεροσόλυμα dans la marge : Ἰώσηππος πλεῖον τ' μυριάδ(ων) ἔφη ἀπολελέσθαι (*sic*) αἰχμαλώτους [σ?]ωθ(ῆναι?) θ' ἢ ϛ'.

Marge supérieure : Δ[ομι]τυανὸς (*sic*). Ἐν τοῖς καιροῖς Δομετιανοῦ ἦν ὁ Ἀπολλώνιος Τυανεύς, [ὃς ἐ?]νδιαβόλητος ὢν πάντα ἐποίει ὅσα καὶ ἤθελε· ὕστερον δ' ἐλθὼν ὁ Μανεθὼν ἔσκωπτεν αὐτὸν λέγων· ἔδει γὰρ τὸν Ἀπολλώνιον ὥσπερ ἐγὼ, λόγῳ μόνῳ ποιεῖν ἅπερ ἐβούλετο καὶ μὴ ἀποτελέσμασιν ἐπιτρέπειν [τὰ] παρ' αὐτοῦ πραττόμενα. Cf. Cedrenus, p. 246 C.

Note à Ἀδριανός dans la marge : ὁ καὶ Αἰλίας (*sic*)· ἐκάλεσε δὲ καὶ τὴν πόλιν Αἰλίαν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀνόματι. Cf. Cedrenus, 249 C.

A côté de Μάρκος καὶ dans la marge : Βῆρος καί.

Au-dessus de Περτίναξ : καὶ Δείδιος.

Note à Ἀντώνιος dans la marge : Ἀντώνιος καὶ Γέτας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μῆνας β'.

Au-dessus de ἔτη ζ'] κζ'.

Au-dessus de ἔτη ϛ'] α'.

Note à κα' dans la marge : Βαλβῖνος μῆνας β'· Πουπλιανός μῆνας β'· Ἰουνίωρ μῆνας γ'. Cf. Cedrenus, 451 B, C.

Note après ἐν Πάρθω, dans la marge : Ἰουνίωρ ἄλλου ἔτη β', υἱὸς Γορδιανοῦ, ἐφ' οὗ Σαβέλλιος ἦν· ὁ Μάρκος ἔτη γ' Ἰουστιλλιανὸς (*sic*) ἔτη β' καὶ φλεβοτμηθεὶς ἐν τῷ καθεύδειν αὐτὸν, ἐξεχύθη ἅπαν τὸ αἷμα αὐτοῦ καὶ ἀπέθανέν. Cf. Cedrenus, 451 B, C.

Note à κδ' ... ἔτη ζ'] au-dessus κζ'.

Note avant κε', Δέκιος], dans la marge : Οὐαλλεριανὸς ἔτος

---

4 Lire naturellement Οὐιτέλλιος. — 8 ομι illisible. — 9 ὃς ἐ illisible. — 10 ἔσκοπτεν ms. — 11 pour εγώ] ἔργῳ. — 12 τὰ illisible. — 15 πόλιν sc. Jérusalem. — 23 Πουπλιανός comme dans Cedrenus, pour Πουππιῆνος. — 24 et 25 Ἰούνορ ms. Il s'agit de Gordien II et III, *juniores*. Les prétendants Marcus et Justillianus ne paraissent connus que par les auteurs byzantins.

ἓν καὶ ἐσφάγη : Γάλλος υἱὸς αὐτοῦ μῆν(α) α'(?) καὶ ἔσφαξεν αὐτὸν καθεύδοντα ἡ ἰδία γυνή. Cf. Cedrenus, 258 A.

Avant Γάλλος, note dans la marge : Αἰμυλιανὸς *(sic)* ἔτος ἓν καὶ ἐσφάγη ἐν τῷ πολέμῳ. Cf. Cedrenus, p. 454, 2, ed. Bonn.

Avant κθ' Αὐρηλιανός, dans la marge : Κιντιλλιανὸς ἡμέρας ζ'. Αὐρηλιανὸς ἐφ' οὗ Μάνης..., etc., comme dans Cedrenus, p. 455, Bonn.

La page 156ʳ est de même couverte de notes, ou bien empruntées à Cedrenus, ou sans importance, que j'ai jugé inutile de reproduire. Au f. 157ᵛ ces additions n'ont plus avec le texte qu'un rapport éloigné. Le scribe s'est servi des marges pour y écrire l'histoire du règne de Saül (f. 157ᵛ à 160ʳ). Il a sans doute éprouvé le besoin d'expliquer les mots ὥσπερ ὁ Σαούλ du feuillet suivant (p. 28, l. 8). On trouve encore au f. 158ᵛ une annotation au nom de Zénon (p. 23, l. 21) : Ἐν τοῖς καιροῖς τούτου τοῦ Ζήνωνος εὑρέθη τὸ λείψανον Βαρναβᾶ τοῦ ἀποστόλου ἐν Κύπρῳ, κ. τ. λ. (Cf. Cedrenus, I, 618, l. 22 sqq. Bonn.). Mais depuis le feuillet 160 jusqu'à la fin de la chronique, les marges ne contiennent plus d'autre texte de la troisième main que les indications chronologiques dont nous avons parlé plus haut (p. 10), sauf cependant une courte remarque presque effacée au haut de la page 164ʳ : ἰστέον δ' ὅτι .... οιαν ἀρχιερεὺς Ἑβραίων ἡκ[όντων ?] Μακεδώνων *(sic)* ὅς ἐξῆλθ' ἐστολισμένος στ.. τιπ... Mais la demi-page laissée primitivement vide à la fin de cette chronique (f. 165ʳ) est remplie par deux morceaux étendus toujours de cette troisième main. Δεῖ σε γινώσκειν ὅτι ζ' ἀναστάσεις νεκρῶν εὕρηνται ἐν τῇ γραφῇ ἕως τῆς τοῦ Κ(υρίο)υ ἀναστάσεως · εἰσὶν δ' αὗται..... Puis : Ὅσοι ἐπείρασαν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν · μυριάδες ἑξήκοντα... Il y a en tout dix-neuf lignes.

III

Au haut du feuillet 165ᵛ commence une troisième chronique qui porte simplement comme en-tête : Ἐκ τοῦ συντόμου παλαιοῦ χρονικοῦ. C'est une rédaction un peu remaniée de l'abrégé chronologique (Χρονογραφικὸν σύντομον) du

patriarche Nicéphore, qui a été édité en dernier lieu par M. de Boor [1]. Les manuscrits contenant cet abrégé, sous une forme plus ou moins altérée, sont fort nombreux, et il n'importe guère que nous puissions en signaler un de plus. Néanmoins, pour permettre de se former une idée du caractère de cette refonte, nous donnerons ici une collation du début de la chronique.

Elle commence comme le texte de M. de Boor p. 81, col. 1, l. 7, par : Ἀδὰμ πρῶτος ἄνθρωπος γενόμενος : l. 9, καὶ ἔζησεν : l. 10, μέχρις ρλ' ἔτους Μαλ. : ὁμοῦ ἅ ἔζ. : l. 13-15, καὶ ἔζησεν ἔτη μέχρις κε' ἔτους Ἐνὼς· ὁμοῦ ἅ ἔζησεν ἔτη ͵διβ' : l. 17, καὶ ἔζησεν et de même dans la suite : l. 19, ὁμοῦ ἅ et de même dans la suite : l. 20, ͵διβ' : p. 82, 3, ἔτη omis : l. 7, ἐγέννησε : l. 9, ὁμοῦ ἅ ἔζησεν comme l. 13, ͵δξε' : l. 14, ρξε' ἐτῶν : l. 16-21, ἐν ἔτει τιη'. Puis un espace vide d'une vingtaine de lettres, après lequel on lit : Μαθουσάλα γενόμενος ἐτῶν ρξζ' γεννᾷ τὸν Λάμεχ καὶ ἔζησεν ἔτη ωδ'· ὁμοῦ ἅ ἔζησεν ἔτη ͵δξθ'. Λάμεχ γενόμενος ἐτῶν ρπζ' γεννᾷ τὸν Νῶε· πρῶτος δὲ οὗτος Λάμεχ πρὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς ἐτελεύτα Μαθουσάλα· κατ' αὐτὸν γὰρ τὸν κατακλυσμὸν ὁ Μαθουσάλα ἐτελεύτα : p. 13, 1-2 omis : l. 4-6, τρεῖς υἱούς, tout le reste est omis : l. 7, Ἔτους χ' omis : l. 9, ἔζησε Νῶε : l. 11, ajoute ὁμοῦ ἅ ἔζησεν ἔτη Νῶε ͵δν' : l. 12, καὶ ὁμοῦ : l. 14, ο' ἑρμηνευτάς ἔτη ͵βσμ'.

Le texte continue ainsi jusqu'au bout à présenter d'assez notables différences avec celui des autres manuscrits. Un sous-titre qui suit les mots ἕως τέλους Ἀλεξάνδρου ἔτη ͵ερκζ' (p. 90, l. 8, de Boor) divise pour ainsi dire l'ouvrage en deux. On lit à cet endroit (f. 168v) au milieu de la page : Ὅσοι βασιλεῖς Ἑλλήνων. La chronique reprend alors avec les Ptolémées et se continue sans interruption jusqu'au feuillet 170r. Ἐπὶ τούτου Ἰουστῖνος ὁ φιλόσοφος ἐμαρτύρησεν (p. 94, l. 4, de Boor). La suite a été omise, probablement parce qu'elle sembla au copiste faire double emploi avec la liste des empereurs qu'il avait reproduite précédemment.

---

1) *Nicephori Archiepiscopi Constantinop. opuscula historica*, ed. C. de Boor, Leipzig, Teubner, 1880, p. 82 sqq.

Comme la première partie de notre *Anecdoton*, de même l'abrégé de Nicéphore a été collationné au xve siècle avec un autre ouvrage. La troisième main a rempli de ses additions et corrections non seulement les marges, mais une partie de l'espace laissé libre entre les lignes. Cette collation s'arrête au moment où commence l'énumération des empereurs romains. Depuis cet endroit ce sont des fragments divers, sans rapport avec le texte, qui occupent les marges. Aucun ne m'a paru présenter le moindre intérêt.

IV

A la chronique de Nicéphore succède (f. 170[r]) un opuscule anonyme et anépigraphe, auquel la quatrième main a ajouté en marge le titre : *De sex Synodis generalibus*. C'est en effet un résumé de l'histoire des six premiers conciles œcuméniques. Il commence par ces mots : Χρὴ γινώσκειν ὅτι ϛ' εἰσὶν αἱ ἅγιαι καὶ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι · καὶ ἡ μὲν α' γέγονεν ἐν Νικαίᾳ ἐπὶ τοῦ μεγάλου Σιλβέστρου παπᾶ Ῥώμης καὶ Ἀλεξάνδρου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.... Ce premier morceau se termine (f. 170[v]) par la phrase Ἀπέχει ἡ β' σύνοδος ἀπὸ τῆς α' ἔτη ν'. Le début du second aliéna est analogue à celui du premier : Ἡ δὲ δευτέρα ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος τῶν ἁγίων ρν' πατέρων γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου... et la fin est tout à fait semblable (f. 171[r]) : Ἀπέχει ἡ γ' σύνοδος ἀπὸ β' ἔτη κθ' μῆνας γ'. Des formules analogues encadrent aussi les quelques détails que le chroniqueur donne des conciles suivants. Tout cet exposé ne s'étend que jusqu'au feuillet 173[r], où on lit ces derniers mots : οἱ γὰρ τὰ τοιαῦτα τῶν φύσεων ἀναιροῦντες ἰδιώματα ἐνεργείας τε καὶ θελήματα, καὶ τὰς φύσεις ἀναιροῦσιν ὧνπερ εἰσὶν ἰδιώματα.

Il serait inutile de nous arrêter plus longtemps à cet aide-mémoire d'histoire ecclésiastique, alors que nous avons sur les conciles œcuméniques des documents si abondants et si détaillés. La seule qualité de cet abrégé, c'est la précision de

ses indications chronologiques. Il se rattache par là aux autres ouvrages réunis dans notre manuscrit.

La troisième main ne s'est pas montrée plus réservée dans cette partie du volume que dans les précédentes. Au-dessus des mots Χρὴ γινώσκειν ὅτι..., qui servent en quelque sorte de titre à cette histoire des conciles, elle a écrit : Ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου εἰκονομίας *(sic)* ἕως τῆς α' συνόδου ἔτη τιη'. D'autres notes analogues se trouvent plus bas et sur les pages suivantes. On y peut lire aussi quelques fantaisies dans le goût de celles que nous signalions plus haut, par exemple (f. 170v) une liste des prophètes. Ce n'est qu'à partir du feuillet 173, que les marges du manuscrit sont restées propres.

V

Ce feuillet 173v et une partie de la page suivante sont occupés par un court morceau intitulé :

Περὶ τοῦ πῶς δεῖ φωτίζεσθαι τοὺς ἀπό τινων αἱρέσεων πρὸς τὴν ἀληθινὴν καὶ ὀρθόδοξον πίστιν προσερχομένους.

En voici le début et la fin :

Τοὺς προστιθεμένους τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει καὶ μέριδι τῶν σωζομένων ἀπὸ αἱρετικῶν...... ποιεῖν χρονίζειν εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἶτα βαπτίζειν αὐτούς.

Ce texte que nous trouvons ici isolé, passait pour le canon VIIe du concile de Constantinople de 381, bien qu'en réalité il n'en émanât point. Il n'exprime que la coutume de l'église de Constantinople au ve siècle [1].

VI

Plus intéressante que les morceaux précédents, est la liste des évêques et patriarches de Constantinople, qui commence

1) Cf. Hefelé, *Histoire des conciles*, trad. fr., t. II, 213 ; Duchesne, *Origines du culte chrétien*, p. 326, note.

au feuillet 174r, et dont voici la première partie, jusqu'au règne de Constantin :

Ὅσοι ἐν Βυζαντίῳ ἐπεσκόπησαν.

Ἀνδρέας ὁ ἀπόστολος ἐν Βυζαντίῳ παραγενόμενος καὶ κηρύξας τὸν λόγον, ἐκκλησίαν τε πηξάμενος πέραν ἐν Ἀργυροπόλει, ἐν ᾗ ὕστερον ἀπετέθη τὰ λείψανα τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀδριανοῦ, ἐχειροτόνησεν ἐκεῖσε ἐπίσκοπον Στάχυν, οὗ μέμνηται Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῇ· ὅστις ἐπεσκόπησεν ἔτη ιβʹ. Ὀνήσιμος ἔτη ιδʹ. Πολύκαρπος ἔτη ιηʹ. Πλούταρχος ἔτη ιϛʹ. Σεδεκίων ἔτη θʹ. Διογένης ἔτη ιεʹ. Ἐλευθέριος ἔτη ζʹ. Φίληξ *(sic)* ἔτη εʹ. Πολύκαρπος ἔτη ιζʹ. οὗτοι πάντες ἐν τῷ εἰρημένῳ εὐκτηρίῳ τῷ ἐν Ἀργυροπόλει τὰς συνάξεις ἐποιοῦντο διὰ τοὺς γινομένους κατ' αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἀπίστων διωγμούς. Ἀθηνόδωρος εὐκτήριον κτίσας ἐν τῇ Ἐλαίᾳ, ὃ μετὰ ταῦτα ὁ ἐν ἁγίοις μέγας Κωνσταντῖνος μεγαλοπρεπῶς ἀνῳκοδόμησεν, ἐκεῖ τὰς συνάξεις μετὰ τῶν πιστῶν ἐποιεῖτο· ἐπεσκόπησε δὲ ἔτη δʹ. Εὐζώιος ἔτη δύο. Λαυρέντιος ἔτη ιαʹ μῆνας ϛʹ. Ἀλύπιος ἔτη ιγʹ μῆνας ϛʹ. Περτίναξ ὑπατικὸς (f. 174v) τῆς ἐν Ῥώμῃ συγκλήτου ὅστις ἑτέραν ἐκκλησίαν ἔστησεν ἐν Συκαῖς Εἰρήνην τὸν οἶκον προσαγορεύσας ἔτη ιθʹ. Ὀλυμπιανὸς ἔτη ιαʹ. Μάρωος *(sic)* ἔτη ιγʹ. Κορνηλιανὸς ἔτη ιγʹ. Καστῖνος ἔτη ζʹ. οὗτος ἐν αὐτῷ τῷ Βυζαντίῳ ἐν τῷ Πετρίῳ εὐκτήριον οἶκον τῇ ἁγίᾳ μάρτυρι Εὐφημίᾳ ἀνήγειρε κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν μαρτυρησάσης *(sic)*. Τίτος ἔτη λεʹ μῆνας ϛʹ. Δομέτιος ἀδελφὸς Πρόβου βασιλέως ἔτη κδʹ μῆνας ϛʹ. Πρόβος υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ιβʹ. Μητροφάνης υἱὸς μὲν τοῦ προγεγραμμένου ἐπισκόπου Δομετίου καὶ ἀδελφοῦ τοῦ Πρόβου, ἀδελφόπαις δὲ τοῦ Πρόβου τοῦ βασιλέως ἔτη ιʹ· ἐπὶ τούτου ὁ ἐν ἁγίοις βασιλεὺς Κωνσταντῖνος παρεγένετο ἐν Βυζαντίῳ διὰ τὸν πρὸς Λικίνιον πόλεμον.

Il suffira de comparer ces quelques lignes au début du catalogue des évêques de Constantinople, publié récemment par M. Fischer d'après un manuscrit de Vienne, pour se

convaincre que les deux textes sont étroitement apparentés[1]. Ils remontent à un même archétype, auquel le copiste du *Vindobonensis* est resté plus fidèle que le nôtre. Celui-ci, afin de sembler faire œuvre originale, a retouché les phrases de son modèle. Il a de plus estropié quelques noms propres (Μάρωος pour Μάρκος, Κορνηλιανός pour Κυριλλιανός) et altéré quelques chiffres. L'une de ces étourderies fait prendre le plagiaire sur le fait. A propos de l'église construite par Castinus, le manuscrit de Vienne porte : εὐκτήριον τῆς ἁγίας Εὐφημίας ἀνήγειρεν κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν μαρτυρησάσης. Notre anonyme a mis les premiers mots au datif, mais il a oublié de faire accorder avec eux son participe.

Si j'insiste sur ces détails c'est que dans la suite notre chronique s'écarte davantage de celle de Vienne. Les sèches notices de celle-ci se répètent, il est vrai, toujours assez fidèlement dans le *Bruxellensis*. On y retrouve en particulier cette titulature développée, qui fait le principal intérêt du texte publié par M. Fischer. Une collation d'une page de son édition suffira à convaincre chacun du rapport étroit des deux rédactions :

P. 289 = f. 178ʳ. Les numéros d'ordre νθ' etc. sont tous omis. Avant la ligne 1, Τούτου (sc. Παύλου) τελευτήσαντος πάλιν Πύρρος ἀποκατέστη καὶ ἐπεσκόπησεν μῆνας δ' ἡμέρας κγ' : l. 1, τῆς ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως : οἰκονόμος omis : l. 2, ῥαιφ. καγκ. : l. 3, τοῦ.... γηρωκομείου καὶ οἰκονόμος ἔτη : l. 5, le nombre des mois et des jours est illisible. Ils se trouvent à la première ligne du f. 178ᵛ : l. 6, Θωμᾶς διάκονος est illisible : αὐτῆς paraît avoir été omis : Κωνσταντινουπόλεως : l. 7, καὶ devant ῥαιφ. omis : καὶ σκευοφ. : l. 9, πτωχ(είου) la fin du mot est illisible : ἐχειροθονήθη... ἐπεσκόπησεν omis : l. 11, ἔκδικος καὶ σκευοφ. τ. ἁ. ἐκκλ. : l. 12, καὶ γηροκόμος : l. 13, τῶν ζω avec un signe douteux d'abréviation

1) Fr. Fischer. *De Patriarcharum Constantinopolitarum catalogis* (Comment. philol. Ienenses III), 1884, p. 282 sqq. M. Fischer se contente d'appeler son *Vindobonensis* (*Theol. gr.* 34) « *pervetustus* » sans en préciser la date. Elle n'eût cependant pas été sans intérêt.

(ζωαν? ζώων?) : τῆς δεξιοκρατ avec le τ au-dessus de l'α (= δεξιοκράτους?) : l. 14, σκευοφ. καὶ οἶκον : l. 15, ἐπι avec un signe d'abréviation (= ἐπιστάτης?) : l. 16, ἔτος ἐν μῆνας ια' ἡμέρας ζ' : l. 17, σκευοφ. τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας : l. 19, Γε(ώργιο)ς, le milieu du nom illisible : συγκ. καὶ σκευοφ. τῆς αὐτῆς ἐκκλ. : l. 20, ἔτη ϛ' μῆνας η' : l. 21, au lieu de ὁ ἁγ. πατ. ἀποκατέστη ἐπισκοπήσας : l. 22, πρωτασηκρῆτις.

Mais si le *Bruxellensis* est, comme je le disais, dérivé du même archétype que le manuscrit de Vienne, cet archétype n'est pas sa source exclusive. Lorsque notre compilateur a trouvé ailleurs quelque détail intéressant, construction d'église, déposition de reliques, etc., il ne s'est pas fait faute de l'ajouter aux titres et aux chiffres du catalogue primitif. Voici quelques-unes de ces interpolations que je cueille un peu au hasard :

F. 175ʳ, 17 = p. 284, 22 παρὰ τοῦ αὐτοῦ Εὐδοξίου ἡ ἁγία Σοφία ἡ μεγάλη τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία πρώτως ἀνεκαινίσθη, ἣν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ἐκ βάθρων ἀνήγειρε.

F. 175ᵛ, 10 = 285, 11 Οὗτος (sc. Νεκτάριος) τὸ ἐπὶ μετανοίας πρῶτος ἐκώλυσε διὰ τὸ γεγονὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἁμάρτημα ὑπό τινος διακόνου εἰς τὴν γυναῖκα τὴν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπὶ μετανοίᾳ σχολαζούσην.

F. 176ʳ, 4 = p. 286, 7 Νεστόριος πρεσβύτερος τῆς ἐκκλησίας Ἀντιοχείας, τινὲς λέγουσι τῆς ἐν Ἐλαίᾳ ἐκκλησίας, ἐπεσκόπησεν αἱρετικὸς ὢν ἔτη γ' μῆνας β'. On voit ici clairement l'emploi d'une double source.

A propos de Phravitas (p. 287, 3) notre texte raconte tout au long le stratagème auquel ce candidat peu scrupuleux eut recours pour se faire nommer patriarche :

(F. 176ᵛ, l. 10) Φραυΐτας πρεσβύτερος τῆς ἁγίας Θέκλης Συκῶν ἐπεσκόπησε μῆνας γ' ἡμέρας ιζ' · ἐπεσκόπησε δὲ τρόπῳ τοιῷδε · Ἀλύπιος κουβικουλάριος παρρησίαν ἔσχε πρὸς Ζήνωνα · προτροπῇ οὖν Ζήνωνος, ψῆφος γέγονε εἰς πρόσωπα τρία, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν πιττακίῳ γράψας, σφραγισάμενός τε τῷ δακτυλίῳ, ὁ βασιλεὺς ἀπέθετο ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος, προτρεψάμενος πάντας εἰς προσευχὴν ὅπως διὰ τῆς προσευχῆς γένηται σημεῖον ἐν ἑνὶ τῶν τριῶν ὀνόματι · ὁ οὖν Φραυΐτας, μηδὲ παρά τινος ψηφισθείς, δώρῳ ἐκμειλιξάμενος

τὸν Ἀλύπιον, πείθει τὴν σφραγῖδα ἀποσαλεῦσαι, καὶ τὸν μὲν Φραυΐταν (f. 177r) [ἐ]γγράψαι, τὰ δὲ ἄλλα τρία ὀνόματα ἀφανίσαι· οὗ γενομένου, τὸν δόλον ὁ βασιλεὺς μὴ φωρασάμενος, ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐπιγραφῆναι τὸ ὄνομα πέπειστο *(sic)* · Ἀλλ' οὐδὲν ὤνατο Φραυΐτας· ἐπιβιοὺς γάρ, ὡς εἴρηται, μῆνας γ', τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο.

De même quelques lignes plus bas, le chroniqueur fait presque dans les mêmes termes que Théophane (p. 162 de Boor) le récit des miracles qui eurent lieu à la mort du patriarche Macédonius. Puis la liste reprend toute sèche.

La parenté du manuscrit de Vienne avec le *Bruxellensis* s'affirme surtout clairement à la fin de la chronique, malgré une lacune considérable dans celui-ci. Dans l'un comme dans l'autre, les noms des derniers patriarches ne sont accompagnés d'aucune des indications habituelles. Voici, en effet, comment notre texte se termine, ou du moins ce qu'on peut en déchiffrer sur le feuillet 180, réduit par les vers à l'état de dentelle :

Ἀντώνιος ἀσκητικὸς ἀνήρ, ἐκ παιδὸς τὸν μονάδα βίον ἑλόμενος, ἐλεημοσύναις τε καὶ [νηστ]είαις [ὡσα]ύτως δὲ λιταῖς καὶ προσευχαῖς ἀδιαλ[είπτως] σχολά[σας], ἅ[γι]ος ὢν περὶ τὰ θεῖα, φιλόπονος π[ερὶ τὰ ἀν(θρώπ)ινα, εὐπρό?]σιτος πᾶσι μικροῖς καὶ [μεί]ζοσι, διΐθυνε τὴν τοῦ Χ(ριστ)οῦ ἐκκλησίαν ἔτη ὀκτώ[1] · Νικόλαος μοναχὸς ὁ Χρ[υσοβέργης], ὃς τὴν ἐπωνυμίαν ἔργοις καὶ λόγοις ἔτι δὲ παρρησίᾳ (f. 180v) ....ν πεποθ......κ..μησ(εν), ὡς ἐξ αὐτῶν καὶ βασιλεῖς διελέγχειν ἀσυμπαθεῖς ὄντας, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐκκλησίας ἀπείργειν διὰ τὸ τοῦ φόνου γεγονὸς μῦσος εἰς τὸν βασιλέα Νικηφόρον, ἔτη ιγ'. Σισίνιος ἔτη ε'. Σέργιος ἔτη ιη'. Εὐστάθιος ἔτη . Ἀλέξιος ἔτη . Μιχαὴλ ἔτη .

Personne n'hésitera, je pense, en lisant cette conclusion, à considérer le nom des derniers patriarches comme une addition postérieure au catalogue primitif. Cette impression est confirmée par le titre de la chronique, tel qu'il s'est con-

1) Comme on le voit, le chroniqueur confondant Antoine II et Antoine III, a sauté les noms de sept patriarches avant Nicolas Chrysoberges.

servé dans le *Vindobonensis*[1] : Ἀναγραφὴ τῶν ἐπισκεπησάντων :.... μέχρι τοῦ Νικολάου. La liste s'arrêtait originairement à Nicolas Chrysoberges, qui occupa le trône patriarcal de 974 à 980. C'est là la date de la composition de l'œuvre perdue qui a été altérée de façon diverse dans les deux copies qui en sont conservées. L'une, celle de Bruxelles, a ajouté les noms des successeurs de Nicolas jusqu'à Michel Cérulaire (1043-1058); l'autre descend jusqu'à Jean Xiphilin (1064-1075). Cette différence est favorable à l'antiquité relative de la rédaction du *Bruxellensis,* et il est certain que celle-ci, quoique contaminée par l'emploi d'une autre source, a conservé parfois le texte original plus fidèlement que le *Vindobonensis.* Je ne serais pas étonné notamment que les détails qui sont donnés dans notre manuscrit sur Nicolas, détails qui manquent dans l'autre liste, remontassent au catalogue primitif. Il serait fort naturel, et tout à fait conforme aux habitudes des chroniqueurs, que l'auteur de ce catalogue eût insisté davantage sur son contemporain que sur les patriarches plus anciens.

VII

Au milieu du feuillet 180^{v} commence la continuation de la chronique de Constantin Manassès à laquelle nous renvoyait la note placée à la suite de celle-ci (cf. p. 11). Je ne crois pas que ce morceau ait été déjà publié. Du moins il n'est pas reprodnit par Bekker dans son édition de Manassès, ni signalé par M. Krumbacher à propos de cet auteur. Malheureusement le manuscrit est en si mauvais état à cet endroit (les feuillets 181 et 182 sont à moitié mangés par les vers et par l'humidité) qu'il serait impossible de reconstituer le texte d'après ce qu'il nous donne. Je me bornerai donc à transcrire le commencement et la fin de cette pièce, qui

---

1) Fischer, l. c., p. 269.

comprenait 79 vers. Peut-être ces indications seront-elles utiles à celui qui trouverait le morceau ailleurs.

Σύνοψις τοῦ ἐπιλοίπου χρονικοῦ διὰ στίχων τῶν πολιτικῶν.

Μετὰ δὲ τὸν Ἀλέξ[ιον] κύρον (?) Κομνηνιάδην
ὁ Ἰωάννης ⟨ὁ⟩ τούτου παῖς χειρίζεται τὰ σκῆπτρα
κἂν ἡ μήτηρ καὶ βασιλὶς Εἰρήνη οὐκ ἀνήει
[τὸν υἱὸν?] διαβ[άλ]λουσα παρὰ τῷ Ἀλεξίῳ
. . . .
με]τὰ [τ]οῦτον δὲ Ἀλέξιος ὁ Μούρτζουφλος καὶ δούκας
.... λὼν κατάρχει τῶν Ρωμαίων
εἶτ.... ἀπείπων ἀφίσταται τοῦ κράτους.
... Βαλ]δουῖνος γίνεται κράτωρ παρὰ Λατίνων.

Enfin à la suite de cette pièce, comme nous l'avons dit en commençant, la deuxième main a ajouté au bas du feuillet 182 six vers, dont la fin seule est aujourd'hui conservée. On voit cependant qu'il y était question de Théodore Lascaris (v. 2... ὁ γαμβρὸς ὁ Λασκάρης).

Pour être complet, il me faut dire encore quelques mots d'une feuille ou plutôt d'une demi-feuille volante que j'ai trouvée à la fin du manuscrit. Elle est du même format que celui-ci, et je croirais qu'elle lui a servi autrefois de feuillet de garde, si l'écriture dont elle est couverte, n'était celle de notre première main. Il n'y a qu'un moyen, je crois, d'expliquer sa présence ici, c'est d'y voir un débris d'une portion du volume, qui aurait aujourd'hui disparu. L'ouvrage dont elle faisait partie a un tout autre caractère que ceux qui sont conservés. C'est un fragment de dissertation théologique. Voici ce qui subsiste au début :

Τῇ θεωρίᾳ τῶν ὄντων ἀποσχ...... [ὀγ
δοηκοστοῦ ἤδη γεγονὼς ἔτους......
ἰδεῖν δυνατόν, μᾶλλον δὲ.....

A la ligne dix-huit, on lit la citation :

ἐν] ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐ(ραν)ὸν κ[αὶ τὴν γῆν.

INDEX DES NOMS PROPRES

I. Empereurs et familles impériales.

II. Patriarches.

Voyez aussi pour les premiers évêques de Constantinople pp. 40 suiv.

III. Saints et Prophètes.

IV. Fêtes religieuses.

V. Constantinople.

a) Églises.

b) Édifices divers.

c) Colonnes, Statues.

d) Portes, Murs.

e) Aqueducs, Citernes.

f) Ports.

g) Places, Quartiers, etc.

VI. Autres noms.

CONTENU DU MANUSCRIT 11376

δὲ οἴκοις [illegible] ἐστράφη ὑπὸ τοῦ Ἀμουράτ πεϊδος.
οὗ [illegible] τὸν [illegible] ἡ Θεσσαλονίκη· ἐβασίλευσε
δὲ ἔτος [illegible]· ἐκρατήθη [illegible] ὑπὸ Λέοντος τοῦ
Ἰσαύρου·· λέων οὖν [illegible] Ἴσαυρος στρατιώτης τῶν
ἀνατολικῶν, ἀνηγορεύθη ὑπὸ τοῦ στρατοῦ. ἐλθὼν
ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐδέχθη [illegible] τῆς πόλεως
ὑπὸ τῶν ἀρχόντων. [illegible] δὲ [illegible]· ἐστράφ(η)
δὲ ἡ [illegible] ὑπὸ τοῦ Ἀμουράτ πεϊαρχ(?)· τοῦ δὲ
αὐτοῦ [illegible], ἐστέφθη Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ σὺν
τῷ αὐτῷ πατρί. μετὰ δὲ ταῦτα, [illegible] τὰς ἁγίας
εἰκόνας [illegible] κατέκαυσε· τοὺς δὲ μοναχοὺς οὐδέ
[illegible] ἐβασίλευσε δὲ ἔτη κε΄·:
Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ κοπρώνυμος ἐκράτησε
τῆς βασιλείας. [illegible] βουλγάρους δὲ ὑπὸ τοῦ ἰδίου [illegible],
[illegible] τῷ [illegible]· καὶ [illegible] ἐπὶ τῆς [illegible]
φλογὸς αὐτοῦ. ἀπεκεφάλισε δὲ [illegible] πατριάρχην Κωνσταντῖνον.
οὗ [illegible] [illegible] βουλγάρων· καὶ ἐπόρθησε πόλεις
πολλὰς τῶν [illegible]. καὶ γέγονεν [illegible] αὐτοῦ, [illegible]
[illegible] κατά τε γῆν καὶ θάλασσαν· ἀνηγόρευσε δὲ λέοντα
τὸν υἱὸν αὐτοῦ βασιλέα. [illegible]
πατριάρχου. ὁμοίως δὲ [illegible] Νικηφόρον υἱὸν
αὐτοῦ, καίσαρας. [illegible] Νικήταν [illegible],

103(?)

λδ΄
[illegible] ἀπὸ Χ(ριστο)ῦ
ἔτη [illegible]
[illegible] ͵α [illegible]
ἀπόλειψις [illegible]
ἔτη χξ[illegible]

λε΄

UNIVERSITÉ DE GAND —

RECUEIL DE TRAVAUX

PUBLIÉS PAR

LA FACULTÉ DE PHILOSOPHIE ET LETTRES

11e FASCICULE

ANECDOTA BRUXELLENSIA

II

LES EXTRAITS DE PLATON ET DE PLUTARQUE

DU MANUSCRIT 11360-63

PAR

LÉON PARMENTIER

PROFESSEUR A L'UNIVERSITÉ DE LIÉGE

GAND

LIBRAIRIE CLEMM (H. ENGELCKE SUCCESSEUR)

21, RUE DES FOULONS, 21

1894

BRUXELLES

IMPRIMERIE POLLEUNIS & CEUTERICK

37, RUE DES URSULINES, 37

ANECDOTA BRUXELLENSIA

II

LES EXTRAITS DE PLATON ET DE PLUTARQUE

DU MANUSCRIT 11360-63

PAR

LÉON PARMENTIER

GAND
CHEZ CLEMM (ENGELCKE)
A. MDCCCXCIV

RECUEIL DE TRAVAUX

PUBLIÉS PAR

LA FACULTÉ DE PHILOSOPHIE ET LETTRES DE L'UNIVERSITÉ DE GAND

EXTRAIT DU RÈGLEMENT

Les travaux des professeurs, anciens professeurs, chargés de cours et anciens chargés de cours seront publiés sous la responsabilité personnelle de leurs auteurs.

Ceux des élèves et anciens élèves seront publiés en vertu d'une décision de la Faculté

LES EXTRAITS DE PLATON ET DE PLUTARQUE

DU MANUSCRIT 11360-63

Le manuscrit 11360-63 de la Bibliothèque royale de Bruxelles est un manuscrit de papier, haut de 226 sur 158 millimètres de large, formant un volume in-4° de 203 feuillets, et revêtu d'une reliure ancienne estampée. Il contient des extraits du *Florilège* de Stobée (68 premiers feuillets), des *Dialogues* de Platon (72 feuillets) et des *Œuvres morales* de Plutarque (63 feuillets). Les feuillets sont numérotés par une main récente en chiffres arabes, et réunis généralement en quaternions. Ces feuillets, ceux du milieu surtout, ont été assez fortement tachés par l'humidité dans leur partie supérieure; néanmoins l'écriture est restée à peu près partout parfaitement lisible.

Ce manuscrit provient de la bibliothèque de Pierre Pantin [1] qui mourut en 1611 doyen de Sainte-Gudule, à Bruxelles, après avoir longtemps enseigné le grec à Tolède. Il a eu à peu près les mêmes destinées que le manuscrit 11376 du dépôt de Bruxelles, étudié par

---

1) Cf. le catalogue des manuscrits grecs de Pantin, réimprimé par Omont, *Revue de l'Instruction publique en Belgique*, t. XXVIII, p. 85 ss.

M. Franz Cumont, dans le premier fascicule de ces *Anecdota*. La feuille de garde en tête du manuscrit a été ajoutée récemment et ne peut nous donner aucun renseignement sur sa provenance. Il est certain cependant qu'il devint, après la mort de Pierre Pantin, la propriété de l'helléniste André Schott [1] et qu'il resta plus tard en la possession des Jésuites d'Anvers. Au haut du recto du premier feuillet on lit l'indication *Soc.^tis Jesu. D. P. (domus professae)*. Le manuscrit arriva à Bruxelles après la suppression de l'Ordre, et il fut transféré à Paris en 1794, comme le prouve l'estampille de la Bibliothèque nationale. Il a été restitué à la Bibliothèque de Bruxelles en 1815.

L'écriture du volume entier est de la même main, et de la même encre que le temps a rendue un peu brunâtre; il faut excepter la fin de l'avant dernier et le recto du dernier feuillet. Ces deux pages renferment une table d'ailleurs incomplète, ajoutée par une main plus récente qui est sans doute de la seconde moitié du xve siècle. On trouve quelques notes de cette deuxième main dans les marges du volume, par exemple f. 43^v.

L'écriture est une minuscule soignée, assez grande, régulière, sans abréviations compliquées. Les fautes d'accent et d'esprit ne sont pas très fréquentes ; l'iota souscrit est rarement exprimé. Il y a une moyenne de 21 à 26 lignes par page. M. Omont [2] fait remonter l'écriture du manuscrit au xive siècle. M. Paul Thomas

---

1) Voyez le catalogue des manuscrits grecs de Schott dans Omont, *Catal. des mss. grecs Biblioth. roy. de Bruxelles*, 1885, p. 49, n° 38.

2) *Catalogue des manuscrits grecs de la Bibliothèque royale de Bruxelles*, Revue de l'Instruction publique en Belgique, t. XXVII, p. 377.

la datait, avec plus de vraisemblance, du commencement du xve siècle.

Je ne dirai rien des 68 premiers feuillets du manuscrit qui contiennent des extraits de Stobée. M. Paul Thomas a reconnu le premier l'importance du *Codex Bruxellensis* pour la constitution du texte du *Florilège* de Stobée. Il en a publié [1] en 1875 une collation très complète et très soignée qui vient d'être mise à profit par le récent éditeur du troisième livre de Stobée, M. Otto Hense [2].

Je transcrirai cependant les onze premières lignes du premier feuillet, tirées en partie de Photius [3], et qui servent en quelque sorte d'introduction. Elles nous instruisent en effet de l'intention qui a guidé l'auteur des extraits, non seulement pour Stobée, mais aussi, je pense, pour le choix des passages de Platon et de Plutarque. Voici ces lignes : Ἐκλογὴ ἀπὸ τοῦ βιβλίου τοῦ ποιηθέντος Ἰω[άννῳ] τῷ Στοβαίῳ ἐκλόγων *(sic)*, ἀποφθεγμάτων καὶ ὑποθήκων. Εὑρίσκονται δὲ βιβλία τέσσαρα · προσφωνεῖ δὲ ταῦτα πρὸς Σεπτίμιον ἴδιον υἱόν · ἔστι δὲ αὐτῶν τὸ μὲν πρῶτον βιβλίον φυσικόν, τοῦ δὲ δευτέρου τὸ μέν τι λογικόν, τὸ δὲ λοιπὸν καὶ πλεῖστον ἠθικόν · ἃ καὶ φιλομαθὴς ὤν, ζητήσεις καὶ εὑρήσεις, καί γε πολλὴν ἐκ τούτων καρπώσῃ τὴν ὠφέλειαν. Τὸ δέ γε παρὸν τρίτον ὂν βιβλίον περιέχει κεφάλαια μβ', πρῶτον περὶ ἀρετῆς, εἶτα περὶ κακίας, περὶ φρονήσεως καὶ καθεξῆς.

---

1) *Le Codex Bruxellensis du Florilège de Stobée*, REVUE DE L'INST. PUB. EN BELGIQUE, t. XVIII, p. 109, 244, 327, 419.

2) Cf. *Joannis Stobaei Anthologium*, *vol.* III, p. XXXXVIII ss. des *Prolegomena* (Berlin, 1894) où M. Hense démontre que les extraits de Stobée sont de la même famille que le *Laurentianus*. Cf. aussi l'étude du même savant : *de Stobaei florilegii excerptis Bruxellensibus*, et son article du *Rheinisches Museum*, t. 39, p. 364 ss. : *Die Reihenfolge der Eklogen im Stobäischen Florilegium*.

3) Photius, *cod.* 167, p. 112, Bekker.

On le voit, l'auteur des extraits paraît bien avoir en vue avant tout une œuvre d'instruction et d'édification. L'examen des passages de Platon et de Plutarque qu'il reproduit montre qu'il les a choisis également en vue d'un but moral. Une confirmation très curieuse de ce fait nous est donnée précisément par le sens des quelques passages que le scribe a sautés dans le corps d'un extrait. Le premier auteur des extraits avait certainement sous les yeux le texte complet des traités de Platon et de Plutarque où il a puisé. Lorsque, dans le cours d'un traité, il arrête un extrait pour reprendre plus loin, il ne manque jamais de l'indiquer, soit en allant à la ligne, soit en laissant dans la ligne un espace blanc de l'étendue de sept ou huit lettres. Il termine toujours l'extrait par deux points, et le plus souvent en ajoutant encore καὶ τὰ ἑξῆς. Lorsque, dans le cours d'un extrait, il y a une lacune non indiquée, il n'y a aucunement lieu d'en conclure que cette lacune existait déjà dans l'archétype. Au contraire; il apparaît généralement tout de suite que les mots sautés sont évités à dessein par le scribe, parce qu'il les croit dangereux pour son but d'éducation. L'auteur, à cet égard, a des scrupules véritablement prodigieux. Qu'on en juge par les omissions suivantes dans les extraits de Plutarque : P. 31 c ὥσπερ ὁ Ἀγησίλαος οὐχ ὑπέμεινεν ὑπὸ τοῦ καλοῦ φιληθῆναι, ὁ δὲ Κῦρος οὐδ' ἰδεῖν τὴν Πάνθειαν ἐτόλμησε — — p. 92 e εὐνούχοις καὶ παλλακαῖς καὶ — p. 100 a μηδὲ γαμεῖν κρατούμενον ὑπὸ γυναικός· οὐ γὰρ μόνον — p. 457 b ὁ ζηλότυπος πρὸς τὸ γύναιον — p. 461 c λοιδορουμένης γυναικός changé en λοιδορουμένου παιδός — p. 462 a après καὶ ὅλως σὺν ὀργῇ il s'est arrêté, effrayé de ce qu'à la ligne suivante il était parlé d'amour et de femmes, et il a tourné court en ajoutant simplement de son crû τὰ πλείω πράτ-

τοντα — p. 463e ᾔδειν ὅτι τὴν γυναῖκα γυναῖκ' εἶχον — p. 464a καὶ ψιθυρισμὸν γυναικός — p. 474e τὴν γυναῖκα χρηστὴν, γυναῖκα δ' οὖσαν· καὶ — p. 515f εἰς τὴν γυναικωνῖτιν. Ces omissions ne s'expliquent guère que si les extraits ont été choisis pour l'éducation d'un enfant. Quoi qu'il en soit, de tels scrupules ont pu amener dans d'autres manuscrits grecs des lacunes que nous ne soupçonnons point. Nous avons en effet dans nos extraits des cas d'omissions évidemment volontaires de la part d'un copiste. Dès lors, il me paraît prudent de ne point toujours accepter sans réserve aucune l'affirmation que Madvig avait donnée de la bonne foi absolue des scribes [1].

A part ce genre d'omissions, le scribe reproduit fidèlement son texte. Je n'ai vu qu'un ou deux exemples où il paraît le modifier légèrement pour rattacher deux extraits entr'eux : Plutarque, p. 513d : ὁ αὐτὸς Σωκράτης — p. 525b il ajoute ἡ φιλοπλουτία par suite de l'interversion probablement volontaire de deux passages.

J'aborde maintenant l'examen des extraits de Platon.

Entre les extraits de Stobée et les 1-72 feuillets qui renferment des passages de Platon, se trouve collé un feuillet contenant, en latin, la table générale des extraits de Stobée, de Platon et de Plutarque. La même

1) *Advers. crit.* I, p. 10 et 11. Id quidem tenendum ante omnia est, fraudis, quae ad decipiendos deliberato consilio legentes et in falsam opinionem de ulla minima re inducendos spectaret, neque illecebras ullas ac ne tenuissimae quidem gloriolae praemium fuisse neque in his, quos profanos appellamus, scriptoribus ullum vestigium prudenter judicanti apparere. — *Et en note :* Ne id quidem verum est, quod olim homines quidam nimis nequitiarum cupidi finxerunt, monachos obscaena in veterum scriptis describendo occultasse et minus turpibus verbis involvisse. Spurca omnia bona fide, quantum poterant, repraesentarunt.

main a reproduit, sous forme d'en-tête ou dans la marge, ces indications latines au commencement de la plupart des traités. Cette table renferme pour les dialogues de Platon des erreurs qui ont passé dans le catalogue d'Omont. Je crois donc utile de donner ici la table exacte des dialogues dont le *Bruxellensis* contient des extraits. Ce sont : Phédon, Phèdre, Gorgias, Ménon (et non *Minos* comme le dit Omont), Ion (omis par Omont), Apologie de Socrate, Timée, Alcibiade I, Alcibiade II, Axiochus, Banquet, Alcyon.

J'examinerai d'abord le *Phédon*. Pour ce dialogue, Schanz a noté dans son appareil critique toutes les leçons des manuscrits de la première classe B (*Clarkianus*), C (*Crusianus* ou *Tubingensis*), D (*Venetus* 185).

Parmi les manuscrits qu'il a classés dans la seconde famille, il s'est contenté de noter, à titre d'exemple, les leçons de E (*Venetus* 184), l'un des meilleurs d'entr'eux [1]. Malgré les concordances extrêmement fréquentes du *Bruxellensis* avec E, je crois qu'il faut se garder d'apparenter étroitement ces deux manuscrits. Pour le prouver, je me contenterai d'énumérer un certain nombre des cas où le *Bruxellensis,* d'accord avec un manuscrit de la première classe, a conservé la bonne leçon que n'avait point E : Schanz, p. 87, l. 1 ἡμῖν (*om.* E); p. 90, l. 21 εἰς avec BD (ἐπὶ E); p. 91, l. 5 δύ' (δύω E); p. 93, l. 14 σαφῶς avec BC (σαφὲς E),

1) Il est regrettable que, pour le *Phédon* et pour l'*Apologie*, Schanz n'ait point pu songer encore à donner la collation du *Venetus* T ; ce n'est que plus tard qu'il a cru pouvoir démontrer que T était la source de tous les manuscrits de la seconde famille : *Ueber den Platocodex der Marcusbibliothek in Venedig*, Leipzig, 1877. Je n'ai point cet ouvrage entre les mains. Au surplus, dans les préfaces postérieures de ses éditions, il me paraît que Schanz n'est pas toujours également affirmattif à cet égard.

l. 16 μὲν οὖν avec B C (μέντοι E), l. 19 αὐτὴν οἰόμεθα avec B C (οἰόμεθα αὐτὴν E); p. 94, l. 7 ζεύς avec B C (ζεῦ E), l. 8 οὕτω avec BC (οὕτως E), l. 18 ἀποκτιννύοι avec B (ἀποκτιννύει E); p. 96, l. 20 αὐτὸς avec B C (πότερον αὐτὸς E), l. 21 μεταδώης avec C, μεταδώιης B (μεταδοίης E) : la vraie leçon est sans doute μεταδῴης; p. 98, l. 15 καὶ avec C (τε καὶ E); p. 99, l. 9 μηδὲν avec BC (μὴ E), l. 12 τὴν (*om.* E); p. 100, l. 12 αὐτῶν non déplacé comme dans E, l. 13 ἡμῶν (*om.* E), l. 21 ἐπιχειροῖ avec BC (ἐπιχειρεῖ E); p. 101, l. 8 ἡμῶν (*om.* E); p. 103, l. 1 εἶναι ἄρα avec BCD (ἄρα εἶναι E), l. 9 σώματος avec BCD (τοῦ σώματος E), l. 21 ἐπιθ. τὴν ψυχὴν avec BCD (τὴν ψ. ἐπ. E); p. 105, l. 5 ἐθέλεις avec BCD (ἐθελήσεις E), l. 7 et 8 οἶσθα et μεγάλων avec BCD (ᾔσθα et μεγίστων E); p. 121, l. 19 et 23 σύ et ὡς (*om.* E); p. 122, l. 7 παθῇ avec BCD (πάθοι E); p. 125, l. 17 ψυχὴ (ψυχὴν E); p. 126, l. 17 φίλε (*om.* E); p. 127, l. 5 ἀνθρωπείων seul avec B (ἀνθρωπίνων CDE), l. 7 τῶν (*om.* E); p. 129, l. 15 ἂν (*om.* E); p. 147, l. 4 ἄλλην avec BCD (ἄλλην καλὴν E); p. 148, l. 18 πρόσθεν avec BCD (ἔμπροσθεν E), l. 24 φησί τις avec B C D (φήσει τις E); p. 165, l. 4 ἀμαθῆ (ἀληθῆ E); p. 167, l. 1 δέχηται (δέχεται E), l. 9 γε (*om.* E); p. 197, l. 10 δεινὸς et ἀμελήσει avec BCD (μάλιστα δεινός et ἀμελήσειεν E); p. 171, l. 14 γε et τε *om.* avec BCD (γε et τε E), l. 20 μέχρι avec BCD (μέχρις E); p. 172, l. 27 ἀληθῶς avec BCD (ἀληθινὸς E); p. 181, l. 23 θάπτωμεν avec BD (θάπτομεν E avec C); p. 182, l. 2 ἕκαστον avec BCD (ἕκαστα E).

On pourra augmenter encore les exemples en consultant la collation. Un si grand nombre de bonnes leçons ne peut venir d'un correcteur de quelque manuscrit de la seconde classe du genre de E. Le *Bruxellensis* est évidemment beaucoup plus près des manuscrits

de la première classe que le type de la seconde famille choisi par Schanz. Le *Bruxellensis* concorde même avec des manuscrits de la première classe pour des leçons médiocres corrigées dans E, par exemple : p. 95, l. 11 πω avec Cd[1] (που B E); p. 100, l. 10 ὑγείας avec B C (ὑγιείας E); p. 148, l. 5 τοῦτο τὸ avec B C D (τοῦτο E); p. 166, l. 3, ὃ ἂν avec B C D (ᾧ ἂν E); p. 171, l. 18 μένει avec B C D (μενεῖ E).

Enfin, il est des cas où, précisément par sa concordance avec E, le *Bruxellensis* pourrait aider à démontrer que ces leçons de E sont préférables à celles des manuscrits de la première classe, par exemple : p. 90, l. 22 ἔτριψε (cf. Cobet, *var. lect.*, p. 120); p. 98, l. 3 καὶ οἵου θανάτου *omis;* p. 99, l. 25 τότε; p. 100, l. 16 ποιήσειε; p. 104, l. 1 εἰ *omis* (cf. Cobet, *nov. lect.*, p. 102); p. 105, l. 5 γε; p. 127, l. 19 διειλλημένην; p. 129, l. 9 ἀπέχονται; p. 130, l. 28 κακῶν avec Jamblique (cf. Cobet, *Mnemos.*, vol. 2, 1874, p. 268); p. 132, l. 1 μεταχειριζομένην (cf. Madvig, *advers.*, I, p. 371); p. 133, l. 27 τε.

Après ces observations, je crois qu'on sera porté à admettre avec moi que les leçons nouvelles du *Bruxellensis* méritent sérieuse considération. Il en offre un nombre assez respectable. Il n'entre pas dans mon intention d'augmenter l'étendue de cet opuscule uniquement descriptif, en entreprenant ici des discussions au sujet des leçons nouvelles [1]. Je me contenterai d'appeler particulièrement l'attention sur quelques-unes d'entr'elles : p. 87, l. 1 ἀνήγγειλε; p. 97, l. 11 θαρρεῖν (correction évidente, θαρρεῖ B C E); p. 96, l. 14 τὸ (au

1) Par leçons *nouvelles*, j'entends toujours ici les leçons qui ne se trouvent point dans l'appareil de Schanz.

lieu de ὅτι) avec Stobée, l. 26 τί δὴ; p. 102, l. 12 ὁ θεὸς αὐτὸς; p. 104, l. 7 μετελθεῖν avec b; p. 105, l. 8 τῶν μεγάλων κακῶν εἶναι, l. 12 τινὶ; p. 106, l. 1 ἢ avec D; p. 123, l. 3 ἐπιδέχεται, l. 7 ἢ καλῶν *omis;* p. 124, l. 10 ὅταν ἕλκηται; p. 125, l. 7 μετὰ; p. 126, l. 21 ὅπερ; p. 146, l. 9 ὅ; p. 147, l. 13 ἁρμονίαν *omis* (cf. Madvig, *advers.,* I, p. 83); p. 148, l. 13 παθήμασι *omis;* p. 171, l. 18 μὲν τοίνυν (aussi Bekker); p. 181, l. 13 ἐπιτέλλεις (leçon qui se rapproche le plus de la correction de Heindorf ἐπιστέλλεις), l. 17 καὶ τοῖς ἐμοῖς *omis,* l. 26 πείθω ὦ ἄνδρες (confirmant la correction de Schanz); p. 182, l. 1 οὗτος ὁ avec e; p. 183, l. 10 παραγγείλω (proposé déjà par Hirschig). Je ne dis rien des cas, assez nombreux, où l'arrangement des mots du *Bruxellensis* ne concorde avec celui d'aucun des manuscrits décrits par Schanz.

Les fautes propres au manuscrit de Bruxelles ne sont point trop fréquentes, et consistent surtout dans des omissions. Il est probable que la seule omission relativement importante, celle de p. 131, l. 14 (ὥστε jusque ἐμφύεσθαι) n'a pas été involontaire. Le scribe pourrait bien avoir sauté à dessein, à cause des mots σπειρομένη ἐμφύεσθαι, poussé par un scrupule absurde, mais dont les extraits de Plutarque nous ont fourni des exemples encore plus ridiculement caractéristiques.

Après ce rapide examen, il me semble qu'on pourrait conclure que le texte des extraits du *Phédon* occupe, entre les deux classes de Schanz, un rang intermédiaire, meilleur et plus proche de la première classe que celui de E.

Pour l'*Apologie de Socrate*, Schanz a donné précisément la collation d'un manuscrit auquel il attribue lui-même un tel rang intermédiaire, à savoir le *Vaticanus* F. Il est certain que les extraits du *Bruxellensis* n'ont

absolument aucune parenté avec F. Je n'ai relevé entre les deux manuscrits aucune concordance caractéristique; au contraire, les discrépances sont extrêmement nombreuses, et, en général, mon manuscrit ne concorde avec F que lorsque celui-ci est d'accord avec E. En revanche, les ressemblances entre E et le *Bruxellensis* sont beaucoup plus frappantes dans l'*Apologie* que dans le *Phédon*, et elles obligent à admettre que, pour ce traité, les deux manuscrits dérivent certainement d'une source commune. Il faut remarquer d'ailleurs que pour l'*Apologie* les manuscrits de la seconde classe ont une importance plus grande que Schanz ne semble vouloir leur attribuer. Après n'avoir presque voulu tenir compte, à l'exemple de Cobet, que des manuscrits de la première famille, Schanz en est arrivé plus tard à reconnaître [1] que la seconde famille pouvait, dans certains dialogues, acquérir une grande importance et une réelle autorité. C'est le cas pour le *Cratyle*, et, à un moindre degré, pour l'*Apologie*. Dans le texte même de Schanz pour l'*Apologie*, E corrige les leçons de B D un nombre considérable de fois, et, dans beaucoup d'autres cas, il serait facile de défendre les leçons de E vis-à-vis de celles de BD. Ce n'est pas ici le lieu de faire cet examen; mais chacun peut se rendre compte du fait en parcourant l'appareil critique de Schanz. En général, le *Bruxellensis* présente les bonnes leçons en même temps que E. Ils offrent d'ailleurs tous deux les mêmes fautes caractéristiques en beaucoup d'endroits.

Voici cependant quelques bonnes leçons de mon manuscrit qui manquent dans E : p. 43, l. 2 τοῦ *omis;*

---

1) Dans la préface de l'édition du *Cratyle*, vol. II.

p. 44, l. 10 ἄλλο (ἄλλο τι E); p. 45, l. 16 et 20 οὐ et ὑμᾶς (*om.* E, ajoutés par e); p. 47, l. 8 ἀτιμάσειεν (ἀτιμάσει E); p. 48, l. 9 ἀπέλαυον (ἀπέλαβον E); p. 62, l. 1 τεθνεῶτα (τεθνειῶτα E).

Ici encore le *Bruxellensis* a des leçons nouvelles, par exemple : p. 43, l. 7 ὁ φθόνος; p. 44, l. 3 τὴν δίκην, l. 24 ὅ; p. 45, l. 18 ἁλῷς ἄλλως; p. 62, l. 2 τῆς ψυχῆς; p. 63, l. 13 ἀποκτενοῦσι (avec d).

Comme faute propre au manuscrit de Bruxelles, il faut noter la graphie constante Μελίτος.

En examinant les extraits du *Banquet*, j'ai été conduit à attribuer au *Bruxellensis* une valeur plus considérable que pour les deux traités précédents. Pour ce dialogue, l'appareil critique de Schanz fournit les leçons de B, et de T (*Venetus append. class.* 4, cod. I) qui, d'après le savant éditeur, serait la source de tous les manuscrits de la seconde classe.

Voici des exemples de bonnes leçons du *Bruxellensis*, concordantes avec B, en regard de leçons différentes dans T : Schanz, vol. V, p. 1, l. 10 συνδείπνῳ (συνδειπνεῖν T); p. 34, l. 1 οὔτε (οὔτ' T), l. 23 ἔχει (ἔχῃ T); p. 46, l. 16 τοῦ ἀγαθοῦ (τἀγαθοῦ), l. 17 δὲ (δαὶ T), l. 23 αὐτὸ (αὐτὸν T); p. 47, l. 2 κατὰ (καὶ κατὰ T), l. 3 τὴν (*om.* T), l. 7 ἔνεστιν (ἔστιν T); p. 49, l. 22 ἐπεὶ (ἐπεί γε T), l. 25 ἐς (εἰς T), l. 27 ἔτι μᾶλλον (ἔτι T); p. 51, l. 28 αὐτῶν (αὐτὸν T); p. 52, l. 3 ἐπὶ ἑτέρῳ (ἑτέρῳ T), l. 5 τοῦτο (τούτῳ T); p. 53, l. 12 τρόπον τινὰ (τινα τρόπον T); l. 13 ἐκεῖνο (ἐκείνῳ T), l. 14 δή (δὲ δή T).

D'autre part, il est un certain nombre de fautes communes qui rapprochent également B et le *Bruxellensis*, par exemple : p. 34, l. 14 ἂν *omis* (ἂν T), l. 17 αὖ (ἵν' αὖ T); p. 47, l. 10 θεῷ (θειῶι T), l. 14 συνσπείρεται (συνσπειρᾶται T), l. 15 ἀνείλλεται (ἀνείλλειται T), l. 17

ποίησις (πτοίησις T), l. 18 ἀπολαύειν (ἀπολύειν T); p. 51, l. 16 ἡμῖν (ὑμῖν T); p. 54, l. 4 θεάσασθαι (θεᾶσθαι T).

Le nombre des bonnes leçons communes seulement à mon manuscrit et à T est insignifiant, ce qui achève de démontrer l'absence d'aucune parenté entre eux : p. 34, l. 20 κἂν (καὶ B); p. 35, l. 20 χλιδῆς (χλίδης T, χλῆδης B), ἱμέρου πόθου (ἡμέρου πόθου B), l. 21 ἀμελὴς (ἀνελὴς B); p. 47, l. 10 εἰλείθυια (εἰλήθυια B); p. 51, l. 7 καλλιόνων (καλλίων ὧν B). Les rares fautes communes aux deux manuscrits ne témoignent pas davantage de la moindre parenté.

Il est donc évident que, pour les extraits du *Banquet*, le *Bruxellensis* est un excellent représentant de la première famille des manuscrits de Platon. Il me paraît impossible qu'il soit dérivé de B lui-même ou d'une de ses copies. La preuve en est, outre les bonnes leçons communes avec T déjà citées, les diverses leçons nouvelles qu'il présente. Je crois inutile de les énumérer ici. Je les ai notées soigneusement dans ma collation, et plusieurs d'entr'elles méritent d'être examinées de près. Le *Bruxellensis* est conforme au *Vindobonensis* 21 pour les leçons κυβερνήσεως p. 35, l. 1, et τὸ εἶναι αἰεὶ p. 48, l. 21 ; on verra plus loin des raisons nouvelles de rapprocher ces deux manuscrits. Il a les mêmes leçons que Stobée p. 35, l. 13 (τ' ἐνὶ κήδει).

Il n'y a pour le *Phèdre* que deux courts extraits, mais les leçons ἀδιάφθορον et φίλα (= T, ἀδιάφορον et φίλια B) suffisent à garantir leur provenance d'un manuscrit de la seconde classe.

Je ne crois guère que l'on puisse tirer quelque parti de ma collation des extraits de l'*Alcibiade* 1 et 2. Pour l'*Alcibiade* I, ils offrent plus de cinquante leçons communes avec T seul, leçons qui, d'ailleurs, sont très

souvent préférables à celles de B. Les extraits proviennent donc de T ou plutôt d'un manuscrit analogue. A un endroit, p. 41, l. 6, le *Bruxellensis* a rétabli la bonne leçon ὄντες B (ὄντος T). Ailleurs encore, il se trouve quelques leçons nouvelles, qui proviennent soit de corrections, soit du fait que l'archétype était un peu différent de T : p. 42, l. 18 ὁ ἄνθρωπος (ἄνθρωπος BT); p. 41, l. 8 ἄλλῳ τινί (ἄλλο τι BT; ἄλλω τῳ Stobée), l. 24 τομῇ avec Stobée (τομεῖ B); p. 46, l. 13 σφαλέντος; p. 49, l. 2 μὴ δι' ἡμᾶς.

Il en est absolument de même pour l'Alcibiade 2. C'est un doublet de T, à part quelques rares corrections, comme p. 72, l. 2 μέλλεις avec B (μέλλει T), p. 61, l. 25 ἐπισκεψώμεθα.

Dans le *Gorgias*, le fondement du texte établi par Schanz est encore la concordance de B et de T. Le *Bruxellensis* a généralement les bonnes leçons, sans qu'aucun indice l'apparente nécessairement à B ou à T d'une manière plus spéciale. J'ai compté 7 accords avec T seul, et 3 avec B seul. Parmi les bonnes leçons, je signale p. 41, l. 30 αἴσχιον avec le *Vindobonensis* 21 (αἰσχρὸν BT), l. 31 τοῦ (τοῦ τὸ BT); p. 42, l. 11 οὗ avec Stobée (ὃ BT); p. 48, l. 34 λέγομεν (λέγωμεν BT); plusieurs leçons nouvelles sont curieuses, par exemple p. 44, l. 33 ἀνοίᾳ; p. 49, l. 19 μὴ φειδόμενον ajoutés; p. 50, l. 4 ἀθέσμως.

Les extraits du *Ménon* ne dérivent certainement pas de B. Le manuscrit n'a pas les fautes assez nombreuses de B pour ce dialogue, et il a généralement les bonnes leçons de T auquel il tient de très près. A remarquer, parmi les leçons nouvelles, p. 153, l. 2 ἄλλο τι ἤ (ἀλλ' ὅτι B ἀλλ ὅτι T); p. 154, l. 1 λελυμένα (μὴ δεδεμένα BT); p. 156, l. 28 ὀρθῶς ἄρ' ἂν avec Stallbaum (ὀρθῶς ἂν BT); p. 157, l. 21 οἷς ἂν παραγίγνηται.

Le fragment très court de l'*Ion* permet cependant de conclure que le texte est apparenté à T, et non au *Vindobonensis* suppl. 7 (W. Schanz), qui, à certains égards, semble tenir la place du *Clarkianus* B pour la septième tétralogie.

Un coup d'œil jeté sur l'appareil critique du Lucien de Jacobitz suffit à faire voir que l'extrait de l'*Alcyon* présente un texte à peu près de tout point identique à celui du *Vindobonensis* 21 (Σ Jacobitz).

Pour les rares fois que Schanz cite des leçons du *Vindobonensis* 21, j'ai déjà relevé dans le *Banquet* deux concordances assez sérieuses, p. 55, l. 1 κυβερνήσεως et p. 48, l. 21 τὸ εἶναι αἰεὶ et une autre dans le Gorgias, p. 41, l. 30 αἴσχιον. Wohlrab désigne ce même manuscrit de Vienne par Υ dans la préface du premier volume de sa réédition du Platon d'Hermann, le seul malheureusement qui ait paru jusqu'à présent.

Or pour l'*Apologie*, Wohlrab établit dans son *stemma* des manuscrits (p. VII), la même parenté entre Υ et Ξ, c'est-à-dire entre Υ et le *Venetus* 184 (E de Schanz) que nous avons reconnue entre le *Bruxellensis* et ce même Ξ ou E. Bien que je n'aie pu consulter de collation de Υ, il est donc très probable que pour l'*Apologie*, les extraits de Bruxelles dérivent également du *Vindobonensis* 21 ou d'une source fort semblable, appartenant à la seconde famille des manuscrits (b^2 de Wohlrab).

Il en est de même pour le *Phédon*. D'après ma seule comparaison avec E (Ξ de Wohlrab), j'avais été amené à conclure qu'il fallait séparer le *Bruxellensis* de la seconde famille, et lui accorder plutôt une place voisine de la première classe. Or Wohlrab (p. XI) place précisément ici Υ dans une branche dérivée de la première classe (a^3).

Si, comme il est probable, la même parenté existe pour le *Banquet* entre les extraits de Bruxelles et le *Vindobonensis* 21, on voit qu'ici encore Υ appartiendrait à la première classe, et qu'il y aurait profit à soumettre ce manuscrit à un sérieux examen.

Je livre sans commentaire ma collation du *Timée* et de l'*Axiochus*. Il ne sera possible d'établir ici avec une entière sûreté l'origine du *Bruxellensis* que lorsque les éditions de Schanz et de Wohlrab auront paru. En attendant, il est permis d'émettre, comme une hypothèse déjà assez fondée, l'opinion que l'on trouvera partout la même parenté entre le *Bruxellensis* et le *Vindobonensis* 21. Ce manuscrit de Vienne est celui qui est coté comme *Philos. 1* dans le catalogue de Lambeccius Kollar [1]. C'est un *membranaceus antiquus et bonae notae* que Kollar va jusqu'à attribuer au IXᵉ siècle. Il contient vingt-deux dialogues de Platon : Eutyphron, Apologie, Criton, Phédon, Cratyle, Théétète, Sophiste, Politique, Parménide, Gorgias, Ménon, Hippias, Banquet, Timée, Alcibiade I et II, Axiochus, de justo, de virtute, Démodocus, Sisyphe, Alcyon. En tout cas, le court extrait de l'*Ion* qui se trouve dans le *Bruxellensis* a dû être puisé à une autre source.

J'ai fait ma collation sur l'édition de Schanz pour Platon, sur celle de Bernardakis pour Plutarque. Dans les quelques dialogues où ces éditions me font défaut, je me suis servi de l'édition d'Hermann (Teubner) pour Platon, et de celle de Dübner (Didot) pour Plutarque.

Je donne en tête de chaque traité le titre grec tel

1) *Commentar. de Biblioth. Caesar. Vindobonensi*, t. VII (1781), p. 7.

qu'il est dans le manuscrit. En tête de chaque extrait, je donne les mots qui le commencent et ceux qui le terminent, en marquant la concordance avec la page et la ligne de l'édition. Je vais à la ligne pour chaque nouvel extrait.

Pour Platon particulièrement, j'ai donné une collation très complète. Toutefois je ne tiens pas compte des omissions très fréquentes de l'iota souscrit, et je ne veux pas affirmer que j'ai noté toutes les différences d'accentuation.

J'aurais, je pense, allongé sans profit ma collation de Plutarque, en notant comme pour Platon, jusqu'aux moindres détails. Je n'ai donc point eu le courage de prendre sur moi de noter certaines variantes insignifiantes, par exemple la présence ou l'absence du ν éphelcystique, des différences graphiques comme αὑτοὺς ou ἑαυτοὺς, ἂν ou ἐὰν, οὕτως ou οὕτω, ou encore γίνεσθαι, γινώσκειν, οὐθέν (formes rares dans mon manuscrit) pour γίγνεσθαι, γιγνώσκειν, οὐδέν. En général, je n'ai point tenu compte non plus des élisions faites ou non faites, ou encore des fautes évidentes d'accent ou d'esprit.

Feuillet 1r. Φαίδων ἢ περὶ ψυχῆς.

L'indication des personnages est omise, comme toujours.

Schanz, vol. I, p. 86, l. 1 Αὐτός, ὦ Φαίδων,..... p. 87, l. 3 ἀποθανών.) — l. 6 ἐγὼ] *om.* — l. 10 ἦν] ἦ — l. 11 εἶχεν] εἶχε — l. 12 τὰ] *om.* — p. 87, l. 1 ἤγγειλέ τις] ἀνήγγειλέ τις.

P. 90, l. 21 Ὁ δὲ Σωκράτης..... p. 91, l. 12 τὸ ἡδύ.) — P. 90, l. 22 ἐξέτριψε] ἔτριψε — p. 91, l. 1 τὸ ἅμα] τοῦ ἅμα — l. 2 ἐθέλειν] θέλειν — l. 3 ἀναγκάζεσθαι] ἀναγκάζεται ἀεὶ

— l. 4 συνημμένῳ] ἡμμένῳ — l. 6 Αἴσωπος] Ἔσωπος — l. 8 αὐτοῖς] αὐτῶν — l. 10 ὑπὸ] *om.* — l. 11 ἀλγεινόν] ἀλγεῖν.

P. 93, l. 8 Καὶ ἅμα λέγων..... p. 107, l. 14 εὖ ἂν ἔχοι.) — P. 93, l. 3 τὰ σκέλη] τὰ σκέλη ἀπὸ τῆς κλίνης — l. 20 μέχρι] μέχρις — l. 23 νῦν δὴ] δὴ νῦν — l. 27 ἀκούσαις] ἀκούσαιο — p. 94, l. 1 ἐστιν] ἐστι — l. 2 τῷ ἀνθρώπῳ] τῶν ἀνθρώπων — ἀλλὰ*[1]] *om.* — l. 4 φανεῖται] φαίνεται — l. 5 ἀλλὰ ἄλλον δεῖ] ἀλλ' ἄλλον δὴ — l. 6 ἴττω Ζεύς] ἰττίω ζεύς — l. 16 ἔμοιγε φησὶν] ἔμοιγ' ἔφη — l. 17 σαυτοῦ] ἑαυτοῦ — κτημάτων] *om.* — l. 19 ἂν] *om.* — l. 20 τιμωροῖο] τιμωρῆς — l. 21 αὑτὸν] αὐτὸν — ἂν*] *om.* — p. 95, l. 1 θεὸς] ὁ θεὸς — l. 5 ἔοικεν] ἔοικε — l. 6 εἴπερ] ἤπερ — l. 10 εἰσιν] εἰσι l. 11 που] πω — γε αὑτοῦ] γ' ἑαυτοῦ — ἐπιμελήσεσθαι] ἐπιμελεῖσθαι — l. 12 ἄνθρωπος] ἀνθρώποις — l. 16 που] η *avec des traces de grattage* — l. 17 εἶναι εἰκὸς] εἰκὸς εἶναι — l. 22 ὁ] *om.* — l. 24 ἔφη, ὦ Σώκρατες,] ὦ Σώκρατες, ἔφη, — μοι δοκεῖ τι] δοκεῖ τί μοι] — αὑτῷ] αὐτῷ — p. 96, l. 5 πρὸς ταῦτα] *om.* — πιθανώτερον πρὸς ὑμᾶς] πρὸς ὑμᾶς πιθανώτερον — l. 11 καὶ] *om.* — l. 14 ὅτι] τὸ — l. 17 ὅπως] ὁμοίως — l. 21 μεταδοίης] μεταδώης — l. 23 ἀπολογία ἔσται] ἡ ἀπολογία ἐστίν — l. 26 τί] τί δὴ — p. 97, l. 4 τοιοῦτον] τοιοῦτο — l. 6 δὲ] *om.* — l. 7 ᾔδη] ᾔδειν — l. 8 πάλαι πράγματα] πράγματα πάλαι — l. 9 ἤδη] *om.* — l. 12 οἴσεσθαι] εἴσεσθαι — l. 20 ὃ] ἃ — προεθυμοῦντό τε] προὐθυμοῦντό τε — p. 98, l. 1 τοῦ] τοὺς — λέληθεν] λέλησθε — l. 3 καὶ οἵου θανάτου] *om.* — l. 4 ἡμᾶς] ὑμᾶς — l. 7 τὸ] *om.* — l. 9 ἀπὸ] *om.* — l. 12 ὦ ἀγαθέ] ὦ 'γαθέ — l. 15 ἡδονὰς καλουμένας] καλουμένας ἡδονὰς — σίτων] σιτίων — l. 6 ἥκιστα] ἥκιστά γε — p. 99, l. 3 πρῶτον μὲν ἐν τοῖς τοιούτοις] ἐν τοῖς τοιούτοις πρῶτον μέν — l. 7 δήπου] που — l. 10 πάνυ μὲν οὖν ἀληθῆ] ἀληθῆ πάνυ μὲν οὖν — l. 16 ἡμῖν ἀεὶ θρυλοῦσιν] ἀεὶ ἡμῖν θρυλλοῦσιν — l. 20

---

1) L'astérisque indique que le texte de Schanz est une correction.

δοκοῦσιν] δοκοῦσι — l. 22 τι] τις — l. 25 γε] *om.* — l. 27 μηδέ τις] μήτέ τις — l. 28 γίγνηται] γίγνεται — p. 100, l. 1 ὀρέγηται] ὀρέγεται — l. 5 φαμὲν μέντοι] φαμέν τοι — l. 6 καὶ καλόν γέ τι] καὶ οὐ καλὸν — l. 10 ὑγιείας] ὑγείας *et toujours* — l. 12 τὸ ἀληθέστατον] τἀληθέστατον — l. 18 τινὰ] *om.* — l. 20 εἰλικρινεῖ] εἰλικρινεῖ *et toujours* — l. 25 οὗτος] οὕτως — καὶ] *om.* — p. 101, l. 5 τοιαῦτα ἄττα] τοιαῦτ' ἄττα — l. 6 τοι] *om.* — τις] *om.* — l. 8 συμπεφυρμένη] ξυμπεφυρμένη — τοιούτου] τοῦ τοιούτου — l. 13 δὲ] τε — l. 25 παρέχει] παρέξει — p. 102, l. 5 ἔστιν] ἔστι — l. 6 τελευτήσασιν] τελευτήσασι — l. 8 ὡς ἔοικεν ἐγγύτατω] ἐγγυτάτω ὡς ἔοικεν — l. 10 μηδὲ] μὴδ' — l. 12 ὁ θεὸς] ὁ θεὸς αὐτὸς — l. 18 τε] *om.* — l. 21 ταῦτα] ταῦτ' — l. 22 ἐκεῖ ἱκανῶς] ἱκανῶς ἐκεῖ — l. 25 μοι] ἐμοὶ — p. 103, l. 4 ἐθίσαι] ἐθίζειν — l. 6 ἐν τῷ νῦν] νῦν ἐν τῷ — ἔπειτα] μετέπειτα — l. 7 ὥσπερ δεσμῶν] ὥσπερ ἐκ δεσμῶν — l. 10 ὥς φαμεν, προθυμοῦνται] προθυμοῦνται ὥς φαμεν — l. 11 *le premier* καὶ] *om.* — l. 12 ἐστιν] ἐστι — l. 19 ἥκιστα] ἥκιστ' — p. 104, l. 1 δὴ] δὲ — εἰ] *om.* — l. 4 συνόντος] ξυνόντος — l. 7 ἐλθεῖν] μετελθεῖν — l. 8 τε] τι — συν.] ξυν. — l. 11 οὐχ ἄσμενος] οὐκ ἄσμενος — l. 12 γε] *om.* — l. 13 δόξει] δόξειν — l. 20 ἄρ'] ἄρα — l. 22 τὰ ἕτερα] τὸ ἕτερον — l. 24 ἀνδρεία] ἀνδρία — p. 105, l. 1 καὶ οἱ πολλοὶ] οἱ πολλοὶ καὶ — l. 4 ὀλιγωροῦσιν] ὀλιγωροῦσι — l. 5 ἀνδρείαν] ἀνδρίαν — l. 8 κακῶν;] κακῶν εἶναι — μάλ'] μάλα — l. 12 ἄλογόν γε] ἄτοπόν γε — τινὰ] τινὶ — l. 14 ταὐτὸν] ταυτὸ — l. 15 εἰσιν] εἰσι — φαμέν γε] φαμέν γέ που — l. 16 ὅμοιον] ὅμοιον εἶναι — p. 106, l. 1 γὰρ] *om.* — ἡ] *om.* — ἀλλαγή] *om.* — l. 4 ἀντὶ οὗ] ἀνθ' οὗ — l. 5 ἅπαντα] πάντα — l. 7 ἀνδρεία] ἀνδρία — l. 11 φρονήσεως] φρονήσεως καὶ — ἀντὶ ἀλλήλων μὴ] ἀντ' ἀλλήλων, δέος μὴ — l. 13 εἶναι] *om.* — l. 15 ἀνδρεία] ἡ ἀνδρία — l. 16 κινδυνεύουσι] κινδυνεύωσι — l. 17 φαῦλοι] φαῦλοί τινες — p. 107, l. 1 εἰσὶν] εἰσὶ — ὡς] *om.* — l. 2 εἰσὶν] εἰσὶ — l. 4 ἐγὼ κατά γε] ἔγωγε κατὰ — l. 6 ἠνυσάμην] ἠνύσαμεν — l. 7 ὀλίγον] ὀλίγον γὰρ — l. 11 κἀκεῖ] καὶ ἐκεῖ.

P. 121, l. 17 Πόθεν οὖν..... p. 127, l. 22 πάνυ γε — p. 121, l. 23 ἂν ἀναγκαιότερον] ἂν εὐκαιρότερον — l. 24 ζητεῖν δὲ χρὴ] χρὴ δὲ ζητεῖν — l. 26 ἔφη ὑπάρξει] ὑπάρξει ἔφη — p. 122, l. 5 ἐρέσθαι] ἀνερέσθαι — τῷ] τὸ — l. 6 τοῦ] τὸ l. 7 οὗ*] *om.* — l. 8 ἡ] *om.* — ἐστιν] ἐστι — l. 16 ἃ* δὲ] τὰ δ' — l. 17 ταῦτα δὲ σύνθετα;] ταῦτα εἶναι τὰ ξύνθετα — l. 19 τὸ*] τοῦ — l. 22 ἔστιν] ἔστι — p. 123, l. 2 κατὰ ταῦτα ἔχει] ἔχει κατὰ ταῦτα — l. 3 ἐνδέχεται] ἐπιδέχεται *mais* ἐπι *paraît être une correction* — l. 7 ἢ καλῶν] *effacés après grattage* — l. 10 ταὐτά] ταυτά ἐστιν — ἔφη] αὖ ἔφη ταῦτα — l. 11 ἴδοις] ἴδῃς — l. 14 ὁρατά] ὁρᾶται — l. 20 τὸ μὲν] ἢ τὸ μὲν — l. 21 φαῖμεν ἂν εἶναι] φαμὲν εἶναι ἂν — l. 24 ἀλλὰ] ἀλλὰ μὴν — p. 124, l. 1, 3 *et* 6 λέγομεν] ἐλέγομεν — l. 3 ἢ ἀόρατον εἶναι] εἶναι ἢ οὐχ ὁρατόν — l. 4 *et* 9 ἐστιν] ἐστι — l. 9 αἰσθήσεων] αἰσθήσεως — l. 10 τότε] ὅταν — ἕλκεται] ἕλκηται — l. 16 *et* 17 τε] *om.* — l. 22 ἔμπροσθεν] πρόσθεν — l. 23 μοι] ἔμοιγε — p. 125, l. 7 κατὰ] μετὰ — l. 12 ἐοικειν] ἔοικε — l. 16 κατὰ] καὶ κατὰ — l. 17 πολυειδεῖ καὶ ἀνοήτῳ] ἀνοήτῳ καὶ πολυειδεῖ — l. 18 ταὐτὰ] τὰ αὐτὰ — l. 20 ᾗ οὐχ] ἢ ὡς οὐχ — l. 25 ἐπειδὰν] ὅτι ἐπειδὰν — p. 126, l. 1 τὸ] *om.* — l. 2 διαπίπτειν] διαπίπτειν καὶ διαπνεῖσθαι — l. 18 ᾧδ'] ὧδε — l. 19 ξυν.] συν. — l. 21 ἅτε] αὐτὴ εἰς αὑτήν, ἅτε — l. 21 τοῦτο δὲ] ὅπερ — l. 22 τεθνάναι μελετῶσα] μελετῶσα τεθνάναι — p. 127, l. 5 δὲ] *om.* — l. 8 Δία] δι' — l. 13 τὸ] *om.* — πίοι καὶ φάγοι] φάγοι καὶ πίοι — l. 19 καὶ] *om.*

Après cet extrait (feuillet 11[r]) le manuscrit reprend à Καὶ ὁ Σιμμίας ἔφη, p. 133, l. 3. Seulement, à la fin des extraits du *Banquet*, la scribe a ajouté (feuillet 69[r] jusque 70[v]) un nouvel extrait du *Phédon*, avec le titre: Ἐκ τοῦ πρώτου λόγου τοῦ περὶ ψυχῆς. J'en donne ici la collation à cause de la place qu'a cet extrait dans le traité :

P. 129, l. 6 Εἰς δέ γε..... p. 132, l. 7 ἀνθρωπίνων

χαχῶν.) — P. 129, l. 7 ἀλλ'] ἄλλῳ — l. 9 φιλοσοφοῦντες] φιλόσοφοι — l. 11 ἑαυτούς] αὑτοὺς — οὔ τι] οὔτε — l. 16 ἅπασιν] ἅπασιν ἔφη — l. 17 ἑαυτῶν] αὑτῶν — σώματι λατρεύοντες *] σώματα πλάττοντες — p. 130, l. 6 κυλινδουμένην] καλινδουμένην — l. 9 τοῦ] τῷ — l. 25 φοβηθῇ] φοβηθῇ ἢ λυπηθῇ — l. 26 ὑπ'*] ἀπ' — ὧν] ὅσον — l. 27 τι] *om.* — l. 28 κακὸν] κακῶν — p. 131, l. 2 ψυχὴ] ἡ ψυχὴ — l. 6 τὰ*] *om.* — l. 14 ἀλλὰ ἀεὶ τοῦ σώματος ἀναπλέα] ἀλλ' ἀεὶ ἀνάπλεα τοῦ σώματος — l. 14 ὥστε ταχὺ *jusque* l. 16 ἐμφύεσθαι] *om.* — p. 132, l. 5 οὕτω δεῖν] δεῖν οὕτως.

Feuillet 11r. — P. 133, l. 3 καὶ ὁ Σιμμίας... p. 134, l. 20 διαπορευθῆναι) — p. 133, l. 7 et 9 συμφορὰν] ξυμφορὰν — l. 8 φησιν] φησι — l. 9 ἀνθρώπους πείσαιμι] πείσαιμι ἀνθρώπους — l. 15 κάλλιστα] μάλιστα — l. 20 ῥιγῷ*] ῥιγοῖ — l. 23 ταῦτά μοι] μοι ταῦτα — l. 25 καὶ τέρπονται] τε καὶ τέρπονται — l. 26 ἐν] *om.* — l. 27 που οἶμαι] ἡγοῦμαι — p. 134, l. 4 γ'] γε — l. 5 ἕως] ἕως ἂν.

J'intercale ici, d'après la place qu'il occupe en réalité dans le *Phédon*, un extrait qui se trouve beaucoup plus loin dans le manuscrit, feuillet 22v jusque feuillet 24r, où commencent les passages du *Ménon*. Ce passage du *Phédon* est placé là, sans séparation apparente, à la suite des extraits du *Gorgias*, ce qui a trompé M. Omont dans son indication du contenu du manuscrit, de même que le possesseur ancien qui a mis une table en tête des extraits de Platon. L'un et l'autre ont cru que les extraits du *Gorgias* allaient jusqu'au feuillet 24r. — La première ligne du feuillet 22v renferme cependant l'indication suivante : σημείωσαι τὰς ἀποδείξεις δι' ὧν δείκνυσιν ὁ Σωκράτης ὅτι ἡ ψυχὴ ἁρμονία οὐκ ἔστι. — Voici la collation de ce passage :

P. 146, l. 3 ἀνάγκη οὖν..... p. 149, l. 18 οὕτως ἔφη.)

— P. 146, l. 7 συνθέσει] ξυνθέσει — l. 8 ἂν ἐκεῖνα] ἐκεῖνα ἂν — συγκέηται] σύγκηται — l. 9 ἃ] ὃ — l. 10 *le premier* ἢ] ἃ — συνέφη] ξυνέφη — l. 11 γε προσήκει ἁρμονίαν] προσεδόκει ἁρμονία — l. 12 συνεδόκει] ξυνεδόκει — ἄρα] ἄρα γε — γε] *om.* — l. 14 μέρεσιν] μέρεσι — l. 15 ἑκάστη ἁρμονία] ἑκάστῃ ἁρμονίᾳ — l. 16 οὐχί] ἢ οὐχί — l. 18 ἂν] *om.* — l. 19 ἧττόν τε] ἥττων τε — l. 23 ἔφη] *om.* — τε] *om.* — p. 147, l. 2 θεμένων] τιθεμένων — l. 4 αὖ τινα] τινὰ αὖ — l. 7 καὶ] ὡς — l. 8 ἔγωγ'] ἔγωγε — l. 8 et 11 δ'] δὲ — l. 10 ψυχὴν] *om.* — l. 12 μηδ' ἧττον] *placé après* μηδὲν μᾶλλον — l. 13 ἁρμονίαν] *om.* — l. 14 μηδὲ] μὴδ' — μήτε μᾶλλον μήτε ἧττον] μὴδὲ μᾶλλον μὴδ' ἧττον — l. 16 ἔστιν ὅ τι] ἔστιν ἢ ὅτι — l. 18 οὐδ'] οὐδὲ — p. 148, l. 5 τοῦτο] τοῦτο τὸ — l. 6 ἔφη] *om.* — l. 7 οὕτω] οὕτως — ἂν] *om.* — l. 13 τὸ] *om.* — ἐναντιουμένην παθήμασι] ἢ καὶ ἐναντιουμένην — l. 14 ὡσεὶ] οἷον — p. 149, l. 2 πάντας τρόπους] πάντα τρόπον — l. 9 κραδίην] καρδίην — l. 13 παθῶν] παθημάτων — l. 14 πράγματος] *om.* — l. 15 Δία] δι' — ἔμοιγε] οὐκ ἔμοιγε.

Feuillet 12r. — P. 165, l. 20 Πάλιν δή μοι ..... p. 167, l. 20 πυρὶ θερμότης.) — P. 165, l. 21 ὅ] ᾧ — δὲ] δὴ — p. 166, l. 3 ᾧ] ὃ — l. 6 ᾧ ἂν] ᾧ δὲ — l. 7 ὅτι ᾧ] ᾧ τι — l. 8 περιττὸς] περιττὸν — l. 13 ἢ] *om.* — l. 18 μάλα] μάλα γε — l. 20 ταῦτα] *om.* — p. 167, l. 1 et 2 ἢ] *om.* — l. 3 εἶεν ἔφη] ἔφη εἶεν — l. 8 ἐπαγάγοι] ἐπάγοι — l. 11 ὡσαύτως] ὡς δ' αὔτως — l. 15 εἰπεῖν] *om.* — καὶ] *om.* — l. 16 θάνατος ἐπ' αὐτὴν] ἐπ' αὐτὴν θάνατος — l. 17 δὴ] *om.*

P. 169, l. 6 Ἀλλὰ τόδε ....., l. 18 τὸν τελευτήσαντα.) — L. 9 *le second* καὶ] *om.* — l. 12 ἅμ'] ἅμα — l. 13 δ'] δὲ — l. 14 εἴη αὐτῇ ἄλλη] ἄλλη εἴη αὐτῇ — l. 17 καὶ τροφῆς] ἢ τρυφῆς — μέγιστα λέγεται] λέγεται μέγιστα.

P. 171, l. 8 Τὴν μέντοι ἰδέαν..... p. 173, l. 5 οὐδέν ἐστι.) — P. 171, l. 14 ἀλλὰ] ἀλλ' — l. 15 ἑαυτῷ] αὑτῷ — αὐτῆς] αὐτὴν — l. 18 τοῦτο] τοίνυν τοῦτο — l. 19 γε] γ' — l. 23 πολλοῖς] πολλοῖσι — p. 172, l. 6 ταῦτα] ταῦτ' — l. 10 οἷοιτό τε] οἴεται — l. 10, 13, 15 et 24 θαλάττης] θαλάσσης — l. 23 ἀνάπτοιτο] ἀναπτοῖτο — l. 24 ἂν* ἀνακύψαντα] ἀνακύψας — l. 26 ἀνέχεσθαι] ἀνασχέσθαι — p. 173, l. 1 μὲν] *om.* — l. 3 ἐστὶν] ἐστὶ — l. 3 et 5 θαλλάττῃ] θαλάσσῃ.

P. 180, l. 21 διὸ δὴ ἔγωγε ..... p. 182, l. 9 ἅμα δ' ἐμαυτόν.) — P. 180, l. 23 τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ] τῆς αὐτοῦ ψυχῆς — p. 181, l. 2 αὐτῆς] αὐτῆς — l. 3 ἀνδρείᾳ] ἀνδρίᾳ — οὕτω] οὕτως — l. 6 ἕκαστος] ἕκαστοι — l. 9 δὴ] *om.* — l. 13 ἐπιστέλλεις] ἐπιτέλλεις — l. 15 ποιοῖμεν] ποιοῦμεν — l. 17 καὶ τοῖς ἐμοῖς] *om.* — l. 20 *le second* τὰ] *om.* — l. 24 σε τίνα] τίνα σε — l. 25 με] *om.* — l. 26 ὦ ἄνδρες] ὦ ἄνδρες — p. 182, l. 4 θάπτῃ] θάπτει.

P. 183, l. 7 καὶ ἧκεν ὁ ..... l. 24 εἰ τέτριπται.) — L. 9 σοῦ] γέ σου — l. 10 παραγγέλλω] παραγγείλω — l. 11 δὲ] δ' — l. 14 οἶδ'] οἶδα — l. 15 γιγνώσκεις] γινώσκεις — ἀλλὰ] ἀλλ' — νῦν] νῦν οὖν — l. 16 ἀγγελῶν*] ἀγγέλλων — l. 17 ῥᾷστα] ῥᾷστον — l. 23 ἀλλ' ἄγε] ἀλλά γε.

P. 186, l. 11 Ἤδε ἡ τελευτή... l. 14 δικαιοτάτου.) — *Sans variante.*

Feuillet 15^{v}. — Φαῖδρος ἢ περὶ καλοῦ.

Schanz, vol. V, p. 1, l. 1 Ὦ φίλε ... l. 7 ἐν τοῖς δρόμοις.) — L. 5 Ἀκουμενῷ] ἀκουμένῳ — l. 6 φησὶν] φησί.

P. 3, l. 15 Ἐκκέκρουκάς με ... l. 16 ἐγγυμνασόμενος). *Sans var.*

P. 25, l. 24 Δεῖ οὖν ..... p. 27, l. 8 ἂν εἴη.) — P. 26, l. 3 αὐτὸ] αὐτὸ — l. 8 τοῦτο *] *om.* — l. 9 ἐστιν] ἐστι —

l. 10 οὔτε αὐτή ποτε] οὔτ' αὐτή ποτ' — l. 11 οὔτε] οὔτ' — l. 13 δὲ] δ' — l. 15 μήποτε] μήποτ' — ἔχειν] ἔχειν στῆναι — p. 27, l. 5 ἔστιν] ἔστι.

P. 74, l. 14 Οὐκοῦν ..... l. 23 ἴωμεν.) — L. 16 δοῖτέ μοι] δοίητέ μοι — l. 17 δὲ] δ' — l. 18 φίλια] φίλα — l. 19 μήτε] μήτ'. — l. 20 δύναιτο] δύναιτ' — ἔτ'] ἔτι.

Feuillet 16v. — Γοργίας ἢ περὶ ῥητορικῆς.

Vol. VIII, p. 1, l. 1 Πολέμου — l. 5 ἑορτῆς. *Sans var.*

P. 39, l. 9 Ὅρα οὖν..... p. 50, l. 11 ἐφάνη οὖσα.) — P. 39, l. 9 ἐθελήσεις] θελήσεις — l. 14 ἄλλον] ἄλλων — l. 19 ἀποκρινεῖ] ἀποκρινῇ — l. 31 ἡγεῖ] ἡγῇ — l. 32 *le second* καὶ] *om.* — p. 40, l. 1 καὶ] *om.* — l. 6 κατὰ] καθ' — l. 11 διὰ] δι' — l. 18 ἐστὶν, τὰ καλά, ἢ] ἐστὶ καλά, ἢ, *après grattage* — l. 22 ὁρίζει] ὁρίζῃ — l. 31 δὴ] *om.* — p. 41, l. 5 ἐστιν καὶ λύπῃ ὑπερβάλλον] ἐστι καὶ ὑπερβάλλον λύπῃ — l. 24 ἄλλο τι] ἀλλ' ὅτι — l. 28 γε] *om.* — l. 32 βλαβήσει] βλαβήσῃ — p. 42, l. 8 ὁμολογοῦσιν]-σι — l. 11 περὶ οὗ τὸ] περὶ οὗ — ἠμφεσβητήσαμεν] ἠμφισβ. — l. 19 ἐστιν] ἐστι — καὶ] *om.* — l. 24 τοῦτο] τοῦτο τὸ — l. 26 τι] *om.* — l. 34 κάει] καίει *et toujours* — p. 43, l. 1 γε] *om.* — l. 4 τις] τι *mais* ς *semble avoir été gratté* — l. 20 δὲ] δ' — p. 44, l. 1 ὠφελίαν] ὠφέλειαν — l. 2 βελτίων] βελτίω — γίγνεται] γίγνεσθαι — l. 6 ἄρα] ἆρ' — l. 8 ἐνορᾷς] ὁρᾷς — l. 13 ἡγεῖ] ἡγῇ — l. 33 ἀνιαρότατον] ἀνιαρώτερον — καὶ ἀνίᾳ] ἀνοίᾳ — l. 34 βλάβῃ] βλάβῃ ἢ λύπῃ — p. 45, l. 2 *et* 15 ἐστιν] ἐστι — l. 6 ἄρα] ἆρ' — l. 31 οὐ] *om.* — p. 46, l. 1 τί] τί οὖν — l. 6 *et* 8 ἐστιν] ἐστι — l. 19 ἔοικεν] ἔοικε — l. 22 τί] τίς — p. 47, l. 7 κάκιστα] κάκιστ' — l. 17 νοσήμασιν]-σι — l. 21 οὕτως] οὕτω — l. 23 ὑγίεια] ὑγεία — l. 32 πιθανώτατοι] πιθανώτατα — δὲ] δ' — ἀληθῆ] ἀληθῶς — l. 33 αἰσθάνει] αἰσθάνῃ — p. 48, l. 1 δοκεῖ] ἄλλως δοκεῖ — l. 7 κινδυνεύει] κινδυνεύει δέ

— l. 8 δέ] *om.* — l. 10 ἄρα ἐστὶν] ἄρ' ἐστὶ — τὸ ἀδικοῦντα διδόναι δίκην*] τὸ ἀδικεῖν — l. 14 ἠμφεσβ.] ἠμφισβ. — l. 17 εἴτε] εἴτ' — l. 26 ἐστὶν] ἐστὶ — l. 28 ἀδικήσει] ἀδικήσῃ — l. 34 ποιήσει] ποιήσῃ — λέγομεν*] λέγομεν — p. 49, l. 7 ἡμῖν, ὦ Πῶλε,] ὦ Πῶλε ἡμῖν — l. 12 τε] δὲ — αὐτὸν] αὐτὸν — l. 19 οἰκείων καὶ ἐπὶ] οἰκείων καὶ μὴ φειδόμενον ἀλλ' ἐπὶ — l. 25 'κεῖνα] κἀκεῖνα — l. 26 γε] *om.* — l. 28 ὀντινοῦν] ὀντιναοῦν — p. 50, l. 1 δῷ] δώῃ — l. 2 ᾖ*] *om.* — l. 3 ἀναλίσκῃ] ἀναλίσκηται — l. 4 ἀθέως] ἀθέσμως — l. 10 δὴ καὶ ἔστιν] δὲ καὶ ἔστι.

Feuillet 24r. — Μένων ἢ περὶ ἀρετῆς.

Vol. VIII, p. 115, l. 1 Ἔχεις μοι..... p. 116, l. 16 ὡς ἐμοὶ δοκεῖ.) — P. 115, l. 6 Ἕλλησιν] Ἕλλησι — l. 7 δὲ] δ' — l. 9 ὑμῖν] ἡμῖν — l. 14 αὐτὸς] αὐτοῖς — l. 16 οὐκ] *om.* — l. 18 γέγονεν] γέγονε — p. 116, l. 2 τοσούτου*] τοσοῦτον — l. 3 ὥστ' οὐδὲ] ὡς οὐδ' — l. 7 *et* 9 ἐστιν] ἐστι — l. 16 δοκῶ] δοκεῖ.

P. 150, l. 26 Τί δὲ δή..... p. 157, l. 28 ὀνήσεις.) — P. 150, l. 31 δεῖν] δεῖν που — l. 36 δὲ] δ' — p. 151, l. 6 τοῖσιν] τοῖσι — l. 9 κακοῖσιν συμμίσγῃς] κακοῖσι συμμιγῇς — l. 19 ἔγεντο] ἐγένετο — l. 25 *et* 31 ὀτουοῦν] οὑτουοῦν — l. 29 δὲ] δ' — l. 34 *le second* μήτε] μήθ' — p. 152, l. 5 μηδὲ διδακτὸν] διδακτὸν μὴ — l. 12 ὀρθῶς ἡμεῖς] ἡμεῖς ὀρθῶς — l. 18 καὶ ἐμὲ] κἀμὲ — l. 21 ἔλαθεν] ἔλαθε — l. 23 ᾗ*] ἡ — l. 24 διαφεύγει*] διαφεύγειν — l. 29 ἔχοι] ἔχει — l. 36 τοῦτο] τοῦθ' — ὡμολογηκόσιν]-σι — p. 153, l. 1 εἰ*] *om.* — l. 2 βούλει] *om.* — ἄλλο* τι] ἄλλο τι ἢ — l. 10 χείρων] χεῖρον — l. 18 ἔοικέ γε] ἔοικεν — l. 24 ἂν*] *om.* — l. 30 θαυμάζεις] θαυμάζοις — l. 33 ἔστιν] ἔστι — l. 34 δὲ] *om.* — p. 154, l. 1 μὴ δεδεμένα] λελυμένα *mais écrit après un grattage, semble-t-il* — l. 7, 13 *et* 17 ἐστίν] ἐστί — l. 9 παραμένωσιν]-

σι — l. 10 τἀγαθὰ] τὰ ἀγαθὰ — l. 13 ὦ] *om.* — l. 15 δεθῶσιν] δεθῶσι — l. 19 Δία] δι' — ἔοικεν τοιούτῳ τινί] ἔοικέ τινι τοιούτῳ — l. 20 ἀλλὰ] ἀλλ' — l. 21 τι] *om.* — l. 22 οὐ*] οὐ — l. 23 δ' οὖν καὶ] δὲ καὶ — l. 31 ἀνὴρ*] ἀνὴρ — p. 155, l. 5 et 13 ἐστὶν] ἐστὶ — l. 18 κἂν] καὶ — l. 22 et p. 156, l. 4 οὕτως] οὕτω — p. 156, l. 6 ἔτι* γίγν.] ἐπιγίγν. — l. 8 ἄρα ὄντοιν] ὄντοιν ἄρ' — μὲν ἕτερον] ἕτερον μὲν- l. 14 ἔλεγεν] ἔλεγε — l. 17 δὴ] δὲ — l. 21 et 22 λέγουσιν] λέγουσι — l. 26 πράττουσιν] πράττουσι — l. 28 ὀρθῶς ἂν] ὀρθῶς ἄρ' ἂν — l. 33 εἰδότες ὧν λέγουσιν] εἰδότας ὧν λέγουσι — p. 157, l. 4 σεῖος*] θεῖος — φασίν, οὗτος] οὗτος φασί — l. 5 φαίνονται] φαίνεται — l. 7 μέλει] μέλλει — l. 14 τεθνεῶσιν] τεθνεῶσι — l. 16 τοὶ*] αἱ — l. 21 οἷς παραγίγνεται] οἷς ἂν παραγίγνηται — l. 24 ἀρετή] ἡ ἀρετή — l. 27 ὅτι] ὅτε.

Feuillet 29r. — Le *recto* du feuillet 29 contient un extrait de l'*Ion;* comme il n'y a pas de titre, la table et M. Omont ont omis de le signaler.

Vol. IX, p. 58, l. 13 Καὶ ὁρῶ ..... p. 59, l. 1 ὡσαύτως.) — P. 58, l. 13 ἔρχομαί γέ σοι ἀποφανούμενος*] ἄρχομαί σοι ἀποφαινόμενος — l. 14 τοῦτο] τοῦτ' — l. 19 ἄγει] *om.* — l. 21 ὥστ'] ὥστε — l. 22 δακτυλίων] καὶ δακτυλίων — l. 22 πᾶσι δὲ τούτοις] τούτοις δὲ πᾶσιν — l. 24 αὐτή] αὕτη.

Au bas de cette même page se trouve une scolie se rapportant au mot Μαγνῆτιν. Cf. le tome VI de l'édition d'Hermann, p. 328. La scolie commence par les mots ὅτι κατὰ τὴν ἐκτὸς Γάγγου, et continue jusqu'aux mots περὶ αὐτὰς γεννωμένης, comme dans Hermann, avec ces seules variantes : ἄλλων νήσους] ἄλλας νήσους — φέρονται δὲ *jusque* Μανιόλαι] *om.* — μήποτε τῆς — μήποτε ὡς τῆς.

Feuillet 29v. — Σωκράτους ἀπολογία.

Vol. I, p. 43, l. 1 Ἀλλὰ γάρ .... p. 49, l. 11 τιμᾶτε ἔργα.) — P. 43, l. 2 Μελήτου] Μελίτου *et toujours* — l. 4 γέγονεν] γέγονε — l. 5 ἐστιν] ἐστι — l. 7 φθόνος] ὁ φθόνος — l. 8 καλοὺς*] καὶ ἄλλους — l. 10 αἰσχύνει] αἰσχύνῃ — l. 15 πότερα] πότερον — l. 19 κατεφρόνησεν] κατεφρόνησε — l. 21 οὑτωσί] οὕτως — l. 22 οἶμαι ·] οἶμαι · ὦ παῖ — l. 23 ἀποθανεῖ] ἀποθανῇ — l. 24 ταῦτα] ταῦτ' — p. 44, l. 3 δίκην] τὴν δίκην — l. 6 *et* 11 ἄνδρες] *om.* — l. 7 ἑαυτὸν] αὑτὸν — l. 8 ὑπ'] ὑπὸ — l. 17 καὶ τοὺς] καὶ τότε τοὺς — l. 18 ἢ] *om.* — l. 19 λίποιμι] λείποιμι — δεινὸν] δεινὸν μὲν — l. 23 ἄνδρες] ἀθηναῖοι — l. 24 ἃ] ὃ — p. 45, l. 5 ἀπειθεῖν] τὸ ἀπειθεῖν — l. 10 ἀπιστήσαντες] ἀπειθήσαντες — l. 15 διαφθαρήσονται] διαφθαρήσοιντο — l. 18 ἀλῷς] ἀλῷς ἄλλως — l. 19 ἀποθανεῖ] ἀποθανῇ — l. 20 ἀφίοιτε] ἀφίετε — l. 23 παύσωμαι] παύσομαι — l. 27 αἰσχύνει ἐπιμελούμενος] αἰσχύνῃ ἐπιμελόμενος — p. 46, l. 2 ἐπιμελεῖ] ἐπιμελῇ — ἀμφισβητῇ] ἀμφισβητήσῃ — l. 3 αὐτὸν] *om.* — l. 5 δοκῇ] δοκεῖ — l. 6 ποιεῖται] ποιήσεται — l. 9 μου] μοι — l. 10 οἴομαι] οἶμαι l. 15 μηδὲ οὕτω] μήτε ἄλλου τινὸς οὕτω — l. 16 ἀρετὴ γίγνεται] ἡ ἀρετὴ γίνεται — l. 17 τὰ ἄλλα] τἄλλα — l. 22 ἀφίετε ἢ μὴ ἀφίετε] ἀφίετέ με ἢ μή — l. 24 ἄνδρες] ὦ — p. 47, l. 1 ὑμῖν ἐρεῖν] ἐρεῖν ὑμῖν — l. 5 ἂν βλάψειεν] βλάψει — l. 6 δύναιτο] δύναιντο — l. 8 ἀτιμώσειεν] ἀτιμάσειεν — μὲν] *om.* — l. 10 οὗτος νυνὶ] οὑτοσὶ νῦν — l. 11 ἄνδρες] *om.* — l. 13 ἀλλὰ] ἀλλ' — τι] *om.* — l. 14 γὰρ ἐμὲ] γάρ με — l. 18 νωθεστέρῳ] νωθροτέρῳ — l. 26 ἀποκτείναιτε] ἀποκτείνοιτε — p. 48, l. 1 βίον] χρόνον — ὁ θεὸς ὑμῖν] ὑμῖν ὁ θεὸς — l. 2 ἐπιπέμψειεν] ἐπιπέμψειε — l. 4 κατανοήσαιτε] κατανοήσοιτε — l. 9 μὲν] μέντοι — l. 11 τἄλλα] τὰ ἄλλα — l. 12 ἀναισχύντως οὕτω] οὕτως ἀναισχύντως — l. 23 *et* 26 τοῦτ'] τοῦτο — l. 25 τοῦτο δ] τούτου οὗ — l. 28 ἄνδρες] *om.*

— p. 49, l. 2 ἀπολώλῃ] ἀπωλώλειν — ὠφελήκῃ] ὠφελήκειν — ἐμαυτόν] ἐμαυτῷ — l. 4 πλήθει οὐδενὶ] οὐδενὶ πλήθει — l. 7 τὸν] *om.*

P. 61, l. 6 Ἐμοὶ γάρ..... p. 64, l. 14 τῷ θεῷ.) — P. 61, l. 7 ἄνδρες] *om.* — l. 13 νομίζεται] νομίζηται — l. 16 οὐδαμοῦ] οὐδενὶ — l. 19 ἠναντίωταί μοι] ἠναντιώθη μοι — l. 23 τούτου] τοῦτο — l. 27 ἐστιν] ἐστι — l. 28 μηδὲ] μὴδ' — p. 62, l. 2 τῇ ψυχῇ] τῆς ψυχῆς — l. 3 ἐνθένδε] ἐνθάδε — εἶτε] εἴτε δή — l. 10 πόσας] ὁπόσας — l. 14 ἐστιν] ἐστι — l. 18 εἰσιν ἅπαντες] εἰσὶ πάντες — τεθνεῶτες] τεθνειῶτες — l. 19 ἂν] *om.* — ἄνδρες] *om.* — l. 20 τούτων] τουτωνὶ — l. 21 ἀληθῶς] ὡς ἀληθῶς — l. 27 θέλω] ἐθέλω — l. 28 ταῦτ'] ταῦτα — p. 63, l. 4 ἐγὼ οἶμαι] ἐγῷμαι — l. 4 ἀηδὲς] ἀηδὴς — l. 5 δὴ] δὴ καὶ — l. 6 δὴ] *om.* — l. 7 ἐστιν] ἐστι — l. 8 ἄνδρες] *om.* — Τροίαν] τροίας — l. 9 στρατιὰν] στρατείαν — l. 11 ἐκεῖ διαλ.] διαλ. ἐκεῖ — l. 12 .πάντως] πάντως. — l. 13 ἀποκτείνουσι] ἀποκτενοῦσι — l. 22 τοῦτο] ταυτὶ — l. 23 ἀπέτρεψεν] ἀπέτρεψε — p. 64, l. 2 βλάπτειν] βλάπτειν τι — l. 4 τιμωρήσασθε] τιμωρήσασθαι — l. 5 λυποῦντες] λυποῦντας — l. 13 εἰ] ἢ.

Feuillet 35r. — Τίμαιος ἢ περὶ φύσεως.

Le *Timée* n'ayant pas encore été publié par Schanz, j'ai fait ma collation sur l'édition d'Hermann.

Vol. IV, p. 319, l. 1 Εἷς, δύο..... p. 321, l. 28 οὕτως.) — P. 319, l. 1 δὴ] *om.* — l. 2 μὲν] *om.* — δὲ] δ' — l. 5 συνουσίας] ξυνουσίας — l. 9 εἴη ἂν] ἂν εἴη — l. 16 μᾶλλον] πάλιν — l. 18 ταῦτ'] ταῦτα — p. 320, l. 8 καὶ ἀφ' ἑκάστου τὴν τέχνην] ἑκάστη τέχνη — l. 11 ἣ] *om.* — ἔνδοθεν] ἔνδον — l. 12 καὶ] ἅτε — l. 22 ὅσα] ὅσοις — τούτοις] τούτους — p. 321, l. 5 δαὶ] δὲ — l. 9 νομιοῦσι] νομίσωσι — l. 24 κακῶν] φαύλων — l. 26 δεῖν] δεῖ.

P. 331, l. 29 Ἀλλ', ὦ Σώκρατες..... p. 339 αὐτὰς ἔλαβε.) — P. 331, l. 30 παντὸς] πάσῃ — l. 32 τοῦ] *om.* — λόγους] λόγου — p. 332, l. 3 πάντα] πάντας — l. 9 ἀεί] *om.* — l. 17 αὐτοῦ] *om.* — l. 18 γεννητῷ] γενητῷ — l. 21 δ'] δή — l. 22 πρῶτον] *placé avant* περὶ — l. 23 ἔχων] ἔχον — l. 24 γέγονεν] *om.* — l. 26 δ'] δὲ — μετ'] μετὰ — l. 27 γιγνόμενα καὶ γεννητὰ] γινόμενα καὶ γενητά — p. 333, l. 4 ὅτι] ὅτι ὄν (οὐ?) — l. 8 πᾶσα] καὶ πᾶσα — l. 9 μέγιστον] μεγίστου — l. 10 *le second* περὶ] *om.* — l. 14 καθ' ὅσον οἷόν τε καὶ] καὶ καθ' ὅσον τὲ — l. 17 εἰκότας] εἰκόνας — l. 20 γιγνώμεθα] γιγνόμεθα — l. 21 αὐτοὺς ἑαυτοῖς] αὑτοὺς αὑτοῖς — l. 24 μεμνημένους] μεμνημένον — ἐγὼ ὑμεῖς], ἡμεῖς — l. 30 τινα] *om.* — l. 31 ξυνέστησεν] συνέστησεν — l. 32 ἐγγίγνεται] ἐγγίνεται — p. 334, l. 1 γενέσθαι ἐβουλήθη] ἐβουλήθη γενέσθαι — l. 2 ἑαυτῷ] αὐτῷ — δὲ] δὴ — καὶ] *om.* — l. 15 ξυνιστὰς] συνιστὰς — ξυνετεκταίνετο] ξυνετεκτήνατο — l. 21 ξυνέστησε] συνέστησε — l. 27 ξυν.] συν. — l. 28 μάλιστα] μάλιστ' — l. 29 αὐτοῦ] *placé après* φύσιν — p. 335, l. 3 ἐκείνω] ἐκεῖνο — l. 4 εἴτην] ἤτην — l. 9 ἔτ' ἔσται] ἔσεται — l. 11 δὲ] δέ τε — l. 14 ξυνισ.] συνισ. — l. 16 δὲ] δ' ὁ — l. 17 τε] *om.* — l. 18 ποιῇ] ποιεῖ — l. 22 *le second* τὸ] τοῦτο τὸ — l. 23 δ'] δὲ — l. 25 τὰ αὐτὰ] ταυτὰ — l. 29 στερεοειδῆ] στερεὸν — l. 30 ξυν-] συν- — p. 336, l. 1 περ] *om.* — l. 2 *le troisième* ὕδωρ] τοῦτο ὕδωρ — l. 3 ξυνεστ.] συνεστ. — l. 4 *le premier* καὶ] *om.* — τοιούτων] τοιούτων ὄντων — l. 7 τοῦ ἄλλου] τῶν ἄλλων — l. 9 ξύστασις] σύστασις — (au bas de ce feuillet 39v, je note la remarque, ajoutée par la même main : ὅρα κἂν μὴ δοκῇ τῷ Ἀριστοτέλει) — l. 14 τοιοῦτον γένοιτ' ἄν] τοιοῦτ' ἂν γένοιτο — l. 15 *et* 20 ἀγήρων] ἀγήρω — ξυστάτῳ] ξυνιστάντω — l. 21 *le second* τὸ] *om.* — l. 30 περιεστὸς] περιεστὼς — p. 337, l. 2 προσῄειν] προσῄει — ποθέν· οὐδὲ γὰρ] ποθὲν οὐδέν· οὐ γάρ — l. 7 οὔτε αὖ] οὔτ' ἂν — μάτην]

μόνην — l. 20 ἔξωθεν] ἔξω — l. 21 ταύτῃ] *om.* — l. 22 δὲ] *om.* — l. 23, 28 *et* 32 ξυ-] συ- — p. 338, l. 3 ξυν.] συν. — l. 4 θατέρου] τοῦ ἑτέρου — l. 8 ταὐτὸν] ταυτὸ — l. 17 ἑπτακαιεικ.] ἑπτακισεικ. — l. 18 συνεπληροῦτο] συνεπλήρωσε — l. 22 δὲ] δ' — l. 30 δὴ καὶ] δὴ — l. 31 κατέτεμνεν] κατέτεμεν — ἀνηλώκει] κατηναλώκει — p. 339, l. 2 ἐν κύκλῳ] κύκλον — l. 4 ταὐτῷ] τῷ αὐτῷ.

P. 340, l. 14 Ὡς δὲ..... p. 341, l. 32 διηγήσεως.) — P. 340, l. 14 ἐνόησε] ἐνενόησε — l. 18 ὂν] *om.* — l. 19 τοῦ] *om.* — l. 26 τότε] καὶ τότε — l. 27 πάντα μέρη] πάντα, μέρος — l. 28 γεγονότα] γεγονότος — ἃ δὴ] *om.* — p. 341, l. 1 ἔστον] εἰσι — l. 2 διὰ χρόνου οὐδὲ γενέσθαι] *om.* — l. 3 γεγονέναι] γέγονε — l. 4 ἔσεσθαι] ἔσεται — l. 5 αἰῶνα] αἰῶνάς τε — l. 10 ἀκριβὲς] ἀκριβῶς — l. 11 διακριβ.] ἀκριβ. — l. 13 γεννηθέντες] γενηθέντες — l. 14 διαιωνίας] αἰωνίας — l. 17 ἐσόμενος] ἐστι μόνος — l. 19 γεννηθῇ] γενηθῇ — l. 20 πλανητά] πλάνητες — l. 23 ᾔειν] ᾔει — l. 24 δ'] δὲ — l. 25 τὸν τάχει] τοὺς τάχει — l. 26 κύκλον] κύκλῳ — l. 28 κατὰ] καὶ κατὰ — l. 30 ἱδρύσατο] ἱδρύσαντο.

P. 342, l. 12 Ἵνα δέ..... l. 32 κύκλῳ.) — L. 18 νύξ] νυν — l. 19 οὕτως] οὕτω — l. 21 ἐπικαταλάβῃ] ἐπικαταλάβοι — l. 22 περιέλθῃ] περιέλθοι — l. 29 τέλεος] τέλειος — l. 31 τάχῃ] τάχει.

P. 351, l. 23 Τὰ μὲν οὖν..... p. 352, l. 25 ἐδόθη.) — P. 351, l. 23 ξυμμεταίτια] ξυναίτια — ἔχειν] σχεῖν — l. 31 ἀριθμόν] ἀριθμῷ — p. 352, l. 5 τούτου] τοῦτο — l. 6 αὕτη ἐπὶ ταῦτα] αὖ τῃ ἐπὶ ταύτῃ — l. 7 κατιδόντες τοῦ νοῦ] τοῦ νοῦ κατιδόντες — l. 9 ξυγγενεῖς] συγγενεῖς — l. 12 δὴ] *om.* — l. 15 τὴν] *om.* — l. 16 αὖ] ἂν — l. 22 σύμμαχος] ξύμμαχος.

P. 359, l. 21 Ταύτην δὴ..... l. 25 φίλος ᾖ.) — L. 22 ὑποτιθέμεθα] ὑποτιθώμεθα — l. 23 δ' ἔτι] δέ τοι.

P. 370, l. 11 Φύσει γὰρ..... p. 371, l. 4 διομολογητέον.)

— P. 370, l. 13 ὄγκον σώματος] σώματος ὄγκον — l. 15 νομίζειν] φροντίζειν — l. 24 αὐτοῦ] αὑτοῦ.

P. 380, l. 15 Εἰδότες — p. 382, l. 3 σημαίνειν.) — P. 380, l. 17 αἰσθήσεως] αἰσθήσεων — l. 18 μέλειν] μέλλειν — l. 20 αὐτῷ τὴν] αὐτοῦ τὴν τοῦ — l. 21 *et* 26 ξυν.] συν. — l. 23 ἵνα] ἵν' — l. 25 φοβοῖ] φοβῇ — l. 29 δοχὰς] λόχαν — τὰ] τὸ — l. 30 δὲ] δ' — l. 31 ὅτ' αὖ τἀναντία φαντάσματα ἀποζωγραφοῖ] ὅταν τὰ ἐναντία φάσματα ὑποζωγραφῇ — p. 381, l. 5 ἵλεών] ἵλεώ — ποιοῖ] ποιεῖ — l. 10 ἐπέστελλε γένος] γένος ἐπέστελλεν — l. 16 διά τινα] τινα — l. 18 ἀναμνησθέντα] ἀναμνησθῆναι — l. 20 φαντάσματα] φάσματα — l. 23 καὶ] ἢ — l. 27 αὐτοὺς ὀνομάζουσι] ἐπονομάζουσι — l. 31 ἥπατος] τοῦ ἥπατος — p. 382, l. 1 τὸ τοιοῦτον] τῶν τοιούτων — ἔχει] ἔχειν — l. 2 τὰ] *om.*

P. 398, l. 24 Τὸ μὲν οὖν ..... p. 400, l. 12 δὲ ἐλεῖν.) — P. 398, l. 26 ἀμφημερινούς] ἀφημερινούς — δ' ὕδατος] δὲ δι' ὕδατος — l. 27 δ' ἐκ] δὲ — p. 399, l. 1 ξυγ.] συγ. — l. 7 οὐθ'] οὔτε — l. 9 ἐστι] *om.* — l. 12 ὠδῖνας] ὀδύνας — l. 16 κακῶς] *om.* — l. 20 ἀκράτεια] ἀκρατία — l. 24 ἄκοντι] κακόν τι — l. 26 ὅπου] ὅτου — οἱ] ἢ — l. 28 τὸ] *om.* — l. 29 εἰλλόμενοι] εἰλούμενοι — ἀφ' αὐτῶν] ἀμφ' αὐτῶν — p. 400, l. 1 ἕκαστ'] ἕκαστον — l. 5 τε] *om.*

P. 403, l. 8 Δι' ἀκριβείας..... p. 404, l. 16 ἔπειτα χρόνον.) — P. 403, l. 19 συμμέτρους] συμμέτρως — δὲ] δὲ δὴ — l. 23 ἀλλὰ] ἀλλ' — l. 24 λέγοντες] λέγοντας — l. 26 ἀνακρεμαννὺν] ἀνακρεμανὲν — l. 27 περὶ] *om.* — τετευτακότι] τετευχότι — l. 30 ἐλλείπειν] ἐλλιπεῖν — l. 31 φιλομαθίαν] φιλομάθειαν — ἀληθεὶς] τῆς ἀληθείας — p. 404, l. 4 ἀπολείπειν] ἀπολιπεῖν — l. 5 εὖ] εὖ μάλα — l. 7 παντὶ] πάντη.

P. 406, l. 4 Τοῖς δ' ..... l. 22 μονογενὴς ὤν.) — L. 13 ἔθνος] γένος — l. 18 ἡμῖν φῶμεν] φῶμεν ἡμῖν — l. 21 καὶ ἄριστος] ἀόριστος.

Feuillet 48v. -- Ἀλκιβιάδης α', ἢ περὶ φύσεως ἀνθρώπου.

Après le titre, viennent les six premiers mots du dialogue. Il commence ensuite :

Schanz, vol. VI, p. 38, l. 30 Φέρε δή jusqu'à la fin du dialogue. — P. 38, l. 30 ἐστιν] ἐστι — l. 32 πότ'] πότε — αὐτὸ ποιεῖ] ποιεῖ αὐτὸ — ἄρ'] ἄρα — l. 33 αὑτοῦ] ἑαυτοῦ — p. 39, l. 2 δὲ] δαὶ — ἄρ'] ἄρα — l. 3 ἐπιμελῆται] ἐπιμελεῖται — p. 40, l. 7 σαυτοῦ] αὑτοῦ — ἐπιμελεῖ] ἐπιμελῇ — l. 10 αὑτοῦ] αὐτοῦ — l. 14 ἐπιμεληθεῖμεν] ἐπιμεληθείημεν — l. 16 τοσόνδε] τοσοῦτον δέ — l. 17 ποιοῖμεν*] ποιῶμεν — ἀλλ'] ἀλλὰ — l. 20 ἤ] εἰ — l. 21 ποιεῖ] ποιῇ — l. 24 δακτύλιον] δὲ δακτύλιον — l. 29 δὴ] ἂν — τυγχάνει] τυγχάνοι — l. 30 τοῦτ'] τοῦτο — τὸν] τὸν ἐν — p. 41, l. 5 τάχ'] τάχα — l. 6 δ'] δὲ — l. 8 διαλέγει] διαλέγῃ — ἄλλο τι] ἄλλῳ τινὶ — l. 13 ἄρ'] ἄρα — l. 15 δ'] δὲ — l. 24 τομεῖ] τομῇ — l. 27 καὶ] καὶ ὁ — l. 33 καὶ] τε καὶ — p. 42, l. 2 *et* 3 χερσίν] χερσί — l. 14 ἄνθρωπος*] ἄνθρωπος — l. 16 δ' ἦν] δὴ — l. 18 ἄρ' ἄνθρωπος] ἄρα ὁ ἄνθρωπος — τοῦ σώματος τοῦ ἑαυτοῦ] τοῦ ἑαυτοῦ σώματος — l. 20 ἔοικεν] ἔοικε — l. 29 γ'] γε — l. 31 οὐ] οὖν — l. 33 συν.] ξυν. — p. 43, l. 1 ὡμολογήσαμεν.] ὡμολογήσαμεν. Τίς οὖν ὁ ἄνθρωπος — l. 8 συν.] ξυν. — l. 9 ἔστι δὴ τοῦτο] ἔστι τοῦτό γε — l. 11 συνάρχοντος] οὖν ἄρχοντος — l. 14 δ'] δὲ — συν.] ξυν. — l. 15 αὖτ'] αὐτὸ — l. 16 συμβαίνειν] συμβαίνειν εἶναι — l. 19 τι] *om.* — l. 21 ἀλλ'] ἀλλὰ — l. 27 αὐτὸ] αὐτὸν — l. 28 ὅτι ἐστίν] τί ἐστι — l. 29 αὐτῶν] *om.* — p. 44, l. 4 ἄρ'] ἄρα — l. 12 τι γιγνώσκει] γινώσκει — l. 15 γιγνώσκει] γινώσκει — l. 18 ἔοικεν] ἔοικε — l. 20, 22 *et* 25 γιγν.] γιν. — l. 22 ἔχουσιν] ἔχουσι — l. 31 αὖ] *om.* — τὰ] τὸ — l. 32 αὑτὸν] ἑαυτὸν — p. 45, l. 5 ἠράσθη] ἄρα ἠράσθη — l. 18 μὴ] μὴ δὲ — l. 21 ἐγένεθ'] ἐγένετο — l. 26 σμικρὸν] μικρὸν — l. 30 σοῦ*] σός — l. 31 σὺ δ' ἄρχει] σὺ δὲ ἄρχῃ — l. 34 γενόμενος

ἡμῖν] ἡμῖν γενόμενος — p. 46, l. 10 ὅντιν' ἂν] ὅντινα — l. 13 σφαλέντες] σφαλέντος — l. 16 δὴ] δὲ — l. 22 γνοῖμεν αὐτὸ] γνοίημεν αὐτὰ — l. 23 ἔοικεν] ἔοικε καὶ — l. 24 νυνδὴ] δὴ νυν — l. 25 ξυνίεμεν] ξύνισμεν — l. 27 συμ.] ξυμ. — l. 29 παράδειγμ'] παράδειγμα — l. 32 συμβουλεῦον *] ξυμβουλεύων — ὑπελάβομεν] ὑπελάβωμεν — p. 47, l. 1 βλέπειν] βλέπει — l. 2 ὁ] *om.* — l. 9 τι *] *om.* — l. 13 κόρην] κορυφὴν — l. 14 τι] *om.* — l. 17 τοῦθ'] τοῦτο — l. 20 γ'] γε — l. 24 ἄρ'] ἄρα — l. 26 ἡ] *om.* — ἐγγιγνομένη· ἔστιν] ἐγγινομένη ἔστι — l. 27 ἡ] *om.* — p. 48, l. 1 κυριώτερον] θειότερον — l. 2 ἐστιν] *om.* — l. 6 ἂν γνοίη] γνοίη ἂν — l. 12 δυναίμεθ' ἂν] δυναίμεθα — l. 15 ἀδύνατον] ἀδύνατον γὰρ — σοι] *om.* — l. 11 et 15 γιγν.] γιν. — p. 49, l. 2 μηδ'] μὴ δι' — l. 5 μηδὲ] *om.* — l. 9 γιγν.] γιν. — l. 10 δ' αὐτῶν] δὲ ἑαυτῶν — ἄλλους] ἄλλου — τῶν] *om.* — l. 11 ταῦτ'] ταῦτα — l. 12 τὰ τῶν ἑαυτοῦ] *om.* — l. 24 οὐδὲ] οὐδέ γε — p. 50, l. 16 ἔχει] ἔχοι — l. 18 ἄλλῳ] ἄλλος — l. 33 καὶ] τε καὶ — p. 51, l. 6 δὲ] δέ γε — *le second* τὸ] *om.* — l. 10 ἂν] *om.* — l. 14 ὥστε μηδ'] ὡς μὴ δὲ — ἐπιπλήττειν τινα] ἐπιπλήττοι τις — l. 19 ξυμβαίη] ξυμβαίνῃ — l. 20 γε] *om.* — l. 21 πάσαις] ἁπάσαις — l. 32 γ'] γε — p. 52, l. 2, 3, 4 *et* 5] *om.* — l. 6 ἄρ'] ἄρα — l. 8 ἡ] *om.* — l. 13 αἰσθάνει] αἰσθάνῃ — l. 16 οἶσθ'] οἶσθα — ἀποφεύξει] ἀποφεύξῃ — l. 28 παιδαγωγήσει] -σῃ.

Feuillet 54v. — Ἀλκιβιάδης β' ἢ περὶ προσευχῆς.

Vol. VI, p. 53, l. 1 Ὦ Ἀλκιβιάδη..... p. 54, l. 2 λέγειν.) — P. 53, l. 2 πορεύει] πορεύῃ — l. 4 φαίνει] φαίνῃ — l. 5, 6 *et* 7 ξυν.] συν. — l. 10 ἔστιν δ'] ἔστι δὲ — l. 14 λήσει τις *] λήσεται — l. 18 τὰ πατρῷα τοὺς ὑεῖς] τοὺς υἱεῖς τὰ πατρῷα.

P. 59, l. 29 Ἐγὼ μὲν..... p. 61, l. 25 ἐπισκεψώμεθα.) — P. 59, l. 32 σφῆσιν] σφίσιν — p. 60, l. 1 γοῦν] γὰρ —

l. 17 ἂν] *om.* — l. 18 ἱκανὸς] ἱκανῶς — l. 23 τυγχάνοι] τυγχάνει — p. 61, l. 1 δὴ] δεῖ — l. 7 Ἀλκμέωνα] ἀλκμαίωνα — l. 10 ἐθέλοις σοι] ἐθέλοι σου — l. 13 οὕτω] οὕτῶς — l. 23 ἅπασιν] ἅπασι.

P. 66, l. 10 Ὁρᾷς οὖν..... p. 67, l, 7 πάντα.) — P. 66, l. 10 ὅτε] ὅτι γ' — κινδυνεύειν] κινδυνεύει — l. 15 δοκεῖς] δοκεῖ — l. 19 ἄνευ γὰρ ταύτης] *placé après* τύχης — l. 20 λαβρότερον*] *om.* — l. 23 ἔοικεν] ἔοικε — δὴ] *om.* — p. 67, l. 1 ταύτης τῆς ἐπ.] τῆς ἐπ. ταύτης — l. 4 μακρὸν βίου πλέων] μικρὸν (ι *tracé sur* α après *grattage*) βίον θεῶν.

P. 70, l. 11 Εὑρήσεις δὲ *jusqu'à la fin.)* — P. 70, l. 12 φησίν] φησὶ — l. 21 ἦν προὔργου] προὔργου ἦν — l. 22 ἀπηχθημένους] ἀπηχθημένοις — l. 28 γε] *om.* — p. 71, l. 4 εἴσιν] εἴσιν ἢ — l. 5 πρὸς] καὶ πρὸς — l. 9 ἦπερ] εἴπερ — l. 10 γενέσθαι] γίγνεσθαι — l. 15 εὐξομένῳ] εὐξαμένῳ — l. 18 βέλτιστον] κράτιστον — l. 20 ἐπ'* ἀφροσύνῃ] ἐν ἀφροσύνῃ γε — l. 27 οὗτος ᾧ] οὗτος τις ἐστιν ᾧ — l. 31 σοὶ] σου — τὴν ἀχλὺν ἀφελόντα] ἀφελόντα τὴν ἀχλὺν — p. 72, l. 3 δοκεῖς] δοκῆς — l. 5 μηθὲν ἂν φυγεῖν] μηδὲν ἂν φεύγειν — l. 6 ἄνθρωπος*] ὁ ἄνθρωπος — l. 15 ξυμ.] συμ. — l. 24* σὰ] *om.* — κείμεθ'] διακείμεθα.

Feuillet 57ᵛ. — Ἀξίοχος ἢ περὶ θανάτου.

Hermann, t. VI, p. 134, l. 1 Ἐξιόντι μοι ..... p. 136, l. 23 μεταβολή.) — P. 134, l. 1 μοι] *om.* — l. 2 τὸν Ἰλισσὸν] τὴν ἐλισσὸν — του]σου — l. 3 ἐπιστραφεὶς] στραφεὶς — l. 10 θρυλουμένην] θρυλλουμένην — l. 11 ὡρακίας] ὥρας — p. 135, l. 1 δ'] *om.* — l. 6 Ἰτωνίαις] σιτωνυμίαις — l. 9 δ'] δὲ — l. 15 ἐπιλογιεῖ] ἐπιλογιῇ — l. 17 δὴ] δή που — l. 18 πάντων θρυλο.] ἅπαντας θρυλλο. — τοῦτον*] *om.* — l. 19 οὕτω] οὕτως — l. 21 ἐστίν] ἔχειν — l. 22 φαίνει] φαίνῃ — l. 23 αὐτὸ] αὐτό μοι — l. 25 ἀντίσχει] ἀντη-

χεῖται — ποικίλως] ποικίλως μὲν — p. 136, l. 2 ὀδύρει] ὀδύρῃ — l. 4 μεταβαλῶν] μεταβάλλων — l. 7 ἦν] ἢ — l. 8 ἔσει] ἔσῃ — l. 10 συγκρίσεως] συγκράσεως — l. 11 ἐς] εἰς — l. 15 ἀμυχιαῖα] μυχιαῖα — l. 16 πλείοσιν ὀδύναις] εἰς πλείους ὀδύνας — l. 22 ὀριγνωμένη] ὀριγνομένη.

P. 137, l. 5 Καὶ πρώην ..... p. 138, l. 8 τοῦ ζῆν.) — P. 137, l. 11 ἄμοιρον] οὐ — l. 16 τῆς] τὴν — l. 18 ἐπέστησαν*] *om.* — γραμματισταὶ] γυμνασταὶ — l. 21 κοσμητῆς] *om.* — ἔπειτα] εἴη τὸ — l. 23 χρόνος] πόνος — l. 27 ἐνστήσεται] ἐνστήσονται — l. 30 ὑπῆλθε] ὑπεισῆλθε — p. 138, l. 1 ἐνεχυράζει] ἐνεχυριάζει — l. 3 παρήρθρωσεν. ἀλλ' οἱ πολλοὶ γήρως] παρήρθρησεν, ἄλλοι πολυγήρως — l. 4 ἀπακμάζουσι] ἀκμάζουσι — *le second* καὶ] *om.* — l. 5 κατὰ τὴν παροιμίαν*] *om.* — l. 6 διὰ] καὶ.

P. 138, l. 31 ποίαν δέ τις ..... p. 139, l. 22 στρατηγοί;) — P. 139, l. 1 μέμφεται] μέμψεται — l. 2 πονουμένων] πονουμένους — l. 3 ποριζομένων] ποριζομένους — l. 4 ἑαυτοὺς] αὑτῶν — l. 5 φροντίδων] δακρύων — l. 6 περαιούμενον] περαιούμενοι — l. 7 μήτε] *placé avant* ὡς — l. 11 ἀεὶ] αἰεὶ l. 12 ἐπίκλυσιν] ἐπίκαυσιν — l. 13 κρυμόν] κρύος — l. 16 ἀλγίστην] ἀλγεινὴν — l. 17 εὐδαιμονήσειε] εὐδαιμονίσειε — l. 19 ἐκβ.] ἐμβ. — l. 22 δὲ πρώην οἱ δέκα] δ' οἱ πρώην.

P. 140, l. 9 Ἤκουσα δέ ..... p. 142, l. 12 διάβασιν.) — P. 140, l. 15 ἔσται] ἔστι — l. 16 ἔσει] ἔσῃ — l. 19 ὄντων] ὄντων νῦν — μετὰ τὴν] περὶ τὴν — l. 23 φλυαρολογία] φορολογία — l. 26 ἀντικροτήσῃς] ἄρτι κροτήσῃς — p. 141, l. 7 συνυποτιθέμενος ἀμῶς] συνυποθέμενος ἄλλως — l. 10 περιτιθεὶς] περιτίθῃς — l. 12 τῷ] τὸ — l. 14 οὖσα* τοσόνδ' ἂν ἤρατο μεγεθουργίας] τόσονδοιοὺς διήρατο μεθουργίας — l. 21 ἀνατολάς τε καὶ δύσεις] *placés après* σελήνης l. 19 — l. 20 καὶ πλειάδων] *placés après* διττὰς — l. 26 μεταβαλεῖς] μεταβάλλεις — l. 29 ἐκεῖσε] κεῖσε — ἀφίξει] ἀφίξῃ — p. 142, l. 1 ἄγονος] ἄπονος — l. 2 φύσιν,] φύσιν, καὶ — l. 7 κἄμπαλιν] καὶ πάλαι.

P. 142, l. 27 Ἐνθαυθοῖ *jusqu'à la fin.)* — P. 142, l. 27 καθέζονται] καθίζονται — p. 143, l. 5 εὐμελῆ] εὐμενῆ — l. 11 γεννήτῃ] γενήσῃ — l. 29 οὕτω] οὕτως — l. 30 τοῦ] τὸ — p. 144, l. 1 παρέσει] παρέσῃ.

Feuillet 62v. — Σύμποσιον · ἢ περὶ ἀγαθοῦ [1].

Schanz, vol. V, p. 1, l. 5 Δοκῶ μοι..... l. 16 ταύτῃ ἢ οὔ.) — L. 5 σὺ* περιμενεῖς] περιμένεις — l. 7 ὦ*] *om.* — l. 8 μὴν καὶ] μὴν — l. 12 διηγεῖτο] διηγεῖται.

P. 33, l. 29 Περὶ μὲν οὖν ..... p. 36, l. 7 μετέχων.) — P. 34, l. 1 οὔτε ὑπ' ἀνθρώπου οὔτ'] οὐθ' ὑπ' ἀνθρώπου οὔτε — l. 2 βία] βίᾳ — l. 4 βασιλῆς] βασιλεῖς — l. 9 κρατοῖ] κρατεῖ — l. 12 Ἄρη] ἄρει — l. 14 ἂν] *om.* — l. 17 ἕν'] *om.* — l. 20 ᾖ] ἦν — l. 31 ἀνηῦρεν] ἀνεῦρεν — p. 35, l. 1 κυβερνᾶν] κυβερνήσεως — l. 3 ἔπεστιν] ἔνεστιν — l. 7 γέγονεν] γέγονε — l. 13 ἀνέμων] τ' ἀνέμων — l. 18 ἀγαθοῖς] ἀγαθός — l. 20 χλιδῆς*] χλιδῆς — l. 21 πατήρ] πόθου πατήρ — p. 36, l. 3 καὶ*] καλῶς.

P. 46, l. 15 Ἆρ' οὖν ..... p. 50, l. 8 ἐρῶσιν.) — P. 46, l. 16 ἐστιν] ἐστι — τἀγαθοῦ ἐρῶσιν] τοῦ ἀγαθοῦ ἐρῶσι — l. 18 αὑτοῖς ἔρωσιν] αὑτοῖς ἐρῶσι — l. 19 *et* 21 ἀεὶ] αἰεὶ — l. 21 αὑτῷ] αὐτῷ — l. 22 ὅτε δὴ τούτου] ὅτι δὴ τοῦτο — ἐστίν] ἐστὶν αἰεὶ — p. 47, l. 1 κυοῦσιν] κυοῦσι — l. 2 καὶ] *om.* — l. 3 τῇ] τινι — l. 7 ὄντι τῷ] *om.* — l. 10 θείῳ] θεῷ — l. 14 συσπειρᾶται] συσπείρεται — l. 15 ἀνίλλεται] ἀνείλλεται — ἀλλ'] ἀλλὰ — l. 17 πτόησις] ποίησις — l. 18 ἀπολύειν] ἀπολαύειν — ἔστιν] ἔστι — l. 21 δὴ] δεῖ — l. 22 ὡς] ἐν — l. 24 τοῦ ἀγαθοῦ] τότ'ἀγαθὸν — ὁ*] *om.* — p. 48, l. 3 αἰσθάνει] αἰσθάνῃ — l. 6 ξυμμιγῆναι] ξυμβῆναι — l. 14 εἶπεν, διανοεῖ] εἶπε, διανοῇ — l. 16 νυνδὴ] δὴ νῦν — l. 21

1) On voit que le scribe a évité à dessein le titre περὶ ἔρωτος : c'est un exemple de plus à joindre à ceux qui ont été cités p. 8 et 9.

ἀεὶ εἶναι] εἶναι αἰεὶ — l. 22 *et* 27 ἀεὶ] αἰεὶ — l. 23 ἐν ᾧ] *om.* — l. 26 αὐτῷ] ἑαυτῷ — l. 30 οἱ τρόποι] οἴει ὅπη — p. 49, l. 5 ἡμῖν] *om.*—l. 10 δοκεῖν] δοκεῖ — l. 11 παντάπασιν τὸ αὐτὸν ἀεὶ] παντάπασι τὸ αὐτὸ αἰεὶ — l. 14 μετέχει] μετέχειν — ἀδύνατον] ἀθάνατον — l. 21 τέλεοι] τέλειοι — l. 22 ἔφη, ὦ Σώκρατες] ὦ σώκρατες ἔφη — l. 29 οἴει σύ] σὺ οἴει — p. 50, l. 2 τὸν] ἂν τὸν — l. 4 πέρι *] περὶ.

P. 51, l. 5 ὥστε πολὺ ..... p. 54, l. 27 ὀνόμαζε.) — P. 51, l. 6 ἴσχουσιν] ἴσχουσι — l. 10 Ὅμηρον] ὅμοιρον — l. 14 κατελίπετο] κατέλιπε τοῖς — l. 15 Ἑλλάδος] Ἑλλάδος ἁπάσης — l. 16 ὑμῖν] ἡμῖν — l. 19 γέγονεν] γέγονε — l. 22 τέλεα] τέλεια — l. 28 αὐτῶν] αὐτὸν — p. 52, l. 3 ἐστιν] ἐστι — l. 5 πᾶσιν] πᾶσι — l. 9 τῷ *et* καὶ] *om.* — l. 10 καὶ] καὶ ἐὰν — l. 12 τοὺς] *om.* — l. 15 ξυγ.] συγ. — l. 18 τῷ*] τὸ — l. 23 τίκτῃ] τίκτει — l. 24 ἐνταῦθα] ἐντεῦθεν — l. 27 μέχρι] μέχρις — l. 28 θεώμενος] δεόμενος — ἤδη] ἴδη — l. 30 ἕνεκα] ἕνεκεν — p. 53, l. 1, 11 *et* 19 ἀεὶ] αἰεὶ — l. 7 χεῖρες] χεῖρας — l. 10 αὐτὸ *et* αὐτοῦ] ἑαυτὸ *et* ἑαυτοῦ — l. 13 τι] *om.* — l. 15 ὀρθῶς] μὴ ὀρθῶς — l. 20* δυοῖν] δυεῖν — l. 23 ὡς* ἀπὸ] ἔστ' ἂν ἀπὸ — l. 26 Μαντινικὴ] μαυτικὴ — l. 28 ποτε] ποτ' — p. 54, l. 2 ἀεὶ] αἰεὶ — l. 4 θεᾶσθαι] θεάσασθαι — l. 7 πολλῆς] *om.* — l. 8 δύναιτο] δύναται — l. 10 ἀεὶ*] ὃ δεῖ — ἐνθυμεῖ] ἐνθυμῇ.

Feuillet 70ᵛ. — Ἀλκυὼν ἢ περὶ μεταμορφώσεως.

Jacobitz, vol. I, p. 58 (édit. Teubner) Τίς ἡ φωνὴ ..... p. 59, l. 7 φιλίας.) *Aucune variante.*

P. 59, l. 16 Πηλίκον δέ τι *jusqu'à la fin.)* — P. 59, l. 19 ἀλκυονίδας] ἁλκυόνων *toujours avec l'esprit rude* — l. 22 ἅπαν] *om.* — l. 24 ἀλκυονὶς] ἁλκυωνὶς — l. 30 Χαιρεφῶν] χαιρεφῶν, ἑταῖρε σωκράτους — p. 60, l. 2 εὐπόρων] εὐπορούντων — l. 7 ὦγαθέ] ὦ 'γαθέ — l. 8 δυνάμεις] δυνά-

μεις ἢ τὰς τῆς ὅλης φύσεως — l. 9 ἑώρακας] ἑώρας — l. 11 καὶ τὰς] τὰς — l. 14 αὕτη γε] αὐτή τε — l. 15 τι] τε — l. 17 ἀναγαγεῖν] ἀγαγεῖν — l. 22 δὴ] δὲ — l. 25 λεῖα] λίαν — τὸν] τὸ — φράσαις] φράσαι — p. 61 l. 14 νομίσωμεν *] νομίσομεν — l. 15 ἂν] αὖ — l. 24 ἔστι τέως, ἕως ἂν] ἔστε τε ὡς ἂν — p. 62, l. 8 σου] σοὶ — l. 14 τὴν] *om.* — l. 18 οὕτως] οὕτω.

Après cet extrait de l'*Alcyon,* se trouve (feuillet 72ᵛ) la scolie sur le mot 'Αλκυὼν qui est à la page 393, t. VI du *Platon* d'Hermann ('Αλκυὼν ..... τεθνήξεται). Les deux textes sont les mêmes, à part quelques variantes et omissions insignifiantes dans mon manuscrit.

Les feuillets 1ʳ-62ᵛ contiennent les extraits des œuvres morales de Plutarque.

Pour me guider dans l'examen du texte, je n'ai plus ici la ressource d'une bonne édition critique, comme l'était celle de Schanz pour Platon. M. Bernardakis, dans son édition récente, n'a indiqué que quelques rares leçons des manuscrits qu'il avait étudiés, et seulement lorsque son propre texte corrigeait la tradition. Ne voulant faire qu'une *editio minor*, il a gardé pour lui seul la connaissance du fondement critique qu'il donnait à son texte. Le résultat est qu'il est impossible de trouver chez lui des indications suffisantes pour permettre d'établir le rapport d'un manuscrit nouvellement examiné avec quelque autre déjà connu.

Dans sa préface (t. I, p. XIX ss.), M. Bernardakis — après Hercher d'ailleurs — attribue une valeur éminente au *Parisinus* D, que Dübner avait eu le tort de mépriser, et qui semble bien représenter une tradition différente de celle du recueil de Planude.

J'ai soigneusement examiné si les extraits du manuscrit de Bruxelles offraient quelques-unes des bonnes leçons qui sont données par Bernardakis comme venant de D seul.

Sur les trente-trois leçons pour lesquelles il m'a été permis de faire cet examen, je n'ai trouvé aucune concordance; car il ne faut, je pense, tirer aucun argument de la rencontre du manuscrit de Bruxelles avec D pour la leçon εἶναι μᾶλλον (p. 470e), alors que tous les autres manuscrits ont μᾶλλον εἶναι avec un hiatus. On peut donc tirer de cet état des faits au moins la conclusion que les extraits du *Bruxellensis* n'ont aucune parenté spéciale avec D.

Les détails donnés par Bernardakis dans sa préface sur le manuscrit F de Paris et sur l'*Ambrosianus* 82, sont tellement sommaires et incomplets qu'il m'a été impossible d'en tirer la moindre indication utile relativement à la source des extraits. — Quant au manuscrit C de Paris, la seule fois que, selon Bernardakis, il présente une leçon unique (37c ἀνειληφὼς), et qui aurait pu se trouver dans les extraits de Bruxelles, ceux-ci sont en désaccord avec lui (ἀπειληφώς). Autant qu'il m'est permis d'en juger, il y a la même absence de parenté caractéristique entre nos extraits d'une part, et d'autre part, le *Parisinus* 1211 et le *Lipsiensis* 7. Le *Bruxellensis* présente avec ces manuscrits les bonnes leçons τό γε (p. 516e : γε τὸ), et (en même temps que D) ὅσσον (p. 515d). Mais il y a aussi des divergences, soit que les extraits aient plutôt la leçon mauvaise : p. 49d ἀπορρέοντες (ὑπορρέοντες), p. 56b περιθέντες (περιτιθέντες), soit qu'ils aient la leçon préférable : p. 523a προσαγωγίδας (προσαγωγέας). Enfin, les extraits n'ont aucune des interpolations que Bernardakis énumère

pour ces deux manuscrits (p. 53 c ἑαυτὸν, p. 56 d εἶναι καί).

A l'exception du *De defectu oraculorum,* le manuscrit de Venise 249 (= V1) renferme précisément tous les traités d'où le *Bruxellensis* a des extraits (n° 1 à 21 du *Parisinus* E; mais le *Bruxellensis* n'a rien extrait de 2 et 3). La description de Bernardakis ne m'apprend rien sur ce manuscrit, sinon que le *Bruxellensis* ne s'accorde point avec lui pour la graphie ἀβελτερία que le *Venetus* est seul à présenter. Il y a lieu cependant de noter encore la leçon ᾧ τινι (p. 473 c) pour laquelle les extraits de Bruxelles sont seuls à s'accorder avec le *Venetus* 249 et avec le *Venetus* 250 (= V²), alors que les autres manuscrits ont ὄνῳ τινὶ (ἑρπετῷ τινι D). Même concordance entre le *Bruxellensis* et le *Venetus* 250 pour les bonnes leçons ἐνθυμεῖσθαι (p. 465 c, de même Stobée) en regard de ἐνθυμεῖν. οὐδὲ ἔξεισι δι' αὐτῶν (p. 518 b, de même *Parisinus* 1211 et *Lipsiensis*) en regard de δι' αὐτῶν (DV[1]) ou δι' αὐτῶν καὶ διέξεισιν.

On voit combien tous ces indices sont insuffisants pour qu'on puisse, avec leur seul secours, se former un jugement sur l'origine des extraits du *Bruxellensis*. Je ne puis assez regretter de n'avoir pu me procurer les travaux de M. Max. Treu [1] sur l'histoire de la tradition du texte des œuvres morales de Plutarque. Malheureusement, M. Treu a publié ses études dans des programmes qui sont à peu près introuvables, et qu'aucun libraire n'a pu me faire parvenir. J'ai pu cependant, au moins d'une façon indirecte [2],

1) *Zur Geschichte der Ueberlieferung von Plutarch's Moralia,* I, II et III. — *De codice quodam Tischendorfiano,* Iauer.

2) U. von Wilamowitz-Moellendorff, *Zu Plutarchs Gastmahl der sieben Weisen.* Hermès, t. 25, p. 196 ss.

arriver à connaître les principales conclusions des recherches de M. Treu. On admet aujourd'hui généralement avec lui qu'un grand recueil des traités de Plutarque fut constitué un peu avant 1300, à l'époque de Planude. La tâche de la critique serait de reconstruire l'archétype de ce recueil, et elle est loin d'être remplie. Outre les manuscrits qui proviennent du recueil de Planude, d'autres (par exemple D) nous sont parvenus par une autre voie, et remontent à des sources antérieures et analogues à celles de Planude lui-même. Déjà on a pu supposer avec beaucoup de vraisemblance qu'il avait existé, longtemps avant Planude, un recueil des vingt premiers traités, auxquels seuls conviendrait, à proprement parler, le titre de ἠθικά étendu plus tard à tous les autres.

On trouvera l'ordre traditionnel des traités de Plutarque tel qu'il nous est donné par le *Parisinus* E dans Bernardakis I, p. VIII. Voici, dans leur ordre successif, les traités dont le *Bruxellensis* a des extraits. J'indique entre parenthèses, après chaque titre, le numéro d'ordre correspondant du *Corpus planudeum :*

De virtute et vitio (1); de defectu oraculorum (69); de sera numinis vindicta (4); de capienda ex inimicis utilitate (5); de audiendis poetis (6); de adulatore et amico (7); de se ipsum citra invidiam laudando (8); de cohibenda ira (9); de curiositate (10); de tranquillitate animi (11); de vitioso pudore (12); de fraterno amore (13); de garrulitate (14); de audiendo (15); de amicorum multitudine (16); de cupiditate divitiarum (17); de fortuna (18); animine an corporis aff. sint pejores (19); aqua an ignis utilior (20); de superstitione (21).

Sauf qu'il a omis de rien emprunter aux n°s 2 et 3 (*de pueris educandis* et *de profectibus in virtute*), on

voit que l'auteur des extraits a suivi fidèlement l'ordre de Planude jusqu'au n° 21. Étant donné l'intention morale qui, comme je l'ai démontré, a présidé aux choix des extraits, on s'étonnerait que rien n'eût été emprunté aux traités 2 et 3, si vraiment ils s'étaient trouvés dans l'archétype. A leur place, le *Bruxellensis* offre en second lieu un extrait du *de defectu oraculorum* (n° 69), où il est question de l'immortalité de l'âme. On verra plus loin, dans la collation, que cet extrait débute par une phrase venue d'ailleurs et dont l'origine m'est inconnue. Cet extrait est malheureusement très court, et je n'ai pu ainsi tirer parti des ressources que fournit la récente édition critique des *dialogi pythici tres* de M. Paton.

J'ai tenu à insister sur l'impossibilité où je me suis trouvé de classer les extraits du *Bruxellensis* avec quelque vraisemblance [1]. C'est que les travaux préparatoires font encore beaucoup trop défaut. Un long et vaste travail de collation est nécessaire avant que l'on puisse classer d'une façon définitive les sources des *Moralia*. C'est dans cette pensée que j'ai cru pouvoir publier avec quelque utilité la collation suivante. Je la donne pour fournir des matériaux aux éditeurs futurs; mieux informés, ils verront s'ils doivent les utiliser ou simplement les rejeter.

---

1) J'aurais pu, il est vrai, comparer les leçons des extraits à celles des diverses éditions, par exemple de l'édition Aldine (faite d'après l'*Ambrosianus*), de Wyttenbach, de Dübner, etc. Mais j'ai été effrayé devant ce travail, d'ailleurs peu utile tant qu'on n'aura pas classé et vérifié les sources de ces éditions elles-mêmes.

I) Feuillet 1r. — Ἀπὸ τῶν ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου.
Περὶ ἀρετῆς.

Bernardakis, vol. I, p. 244, l. 1 τὰ ἱμάτια δοκεῖ ..... p. 245, l. 10 τοῖς κεκτημένοις.) P. 244, l. 3 θερμότητα] θέρμην — l. 4 οἱ*] om. — l. 10 ὡς] om. — l. 12 χρημάτων] κτημάτων — p. 245, l. 4 τοῦ δ' Ἀγχίσου τὸ σῶμα] τὸ δὲ Ἀγχίσου ῥάκος.

P. 247, l. 18 Τοιαύτην ὁ ..... l. 27 φθονούμενον). — L. 19 αὐτάρκης] καὶ αὐτάρκης — l. 20 κἀγαθόν] καὶ ἀγαθόν.

II) Feuillet 1v. — Ἀπὸ τοῦ περὶ χρηστηρίων.

Les extraits de ce traité débutent par cette phrase que je n'ai point trouvée dans les éditions complètes et dont je n'ai point découvert la provenance : Καὶ τοῦτο γέρας βασιλήϊον ἔχοντος, ὡς βασιλικοῦ τοῦ εὖ ποιεῖν ὄντος.

Vol. III, p. 124, l. 13 οὔτε γὰρ ..... p. 125, l. 13 περιτίθησιν.) — P. 124, l. 15 ἀπολίπωσι) ἀναπολήσωσι — l. 22 καλύπτοντος* (κλέπτοντος)] βλέποντος — p. 125, l. 6 τῷ* (τὸ)] τῷ — l. 7 δὲ τὰ μηδὲ ὄντα * (δὲ ὄντα)] δὲ ὄντα.

III) Feuillet 2r. — Περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ θείου βραδέως τιμωρουμένων.

Vol. III, p. 418, l. 5 Καὶ ὁ Πατροκλέας ..... p. 419, l. 8 οὐκέτ' ἦσαν ;] — P. 419, l. 6 Τάφρῳ] κύπρῳ.

P. 419, l. 23 ταῦτα δὲ αὐτὰ ..... p. 422, l. 2 πάντων ἔχουσαν.) — P. 420, l. 3 Πατροκλέου] πατροκλέους — ὑπολαβὼν] ἐπιβαλὼν — l. 4 Πατροκλέα] πατροκλεῖς — l. 7 ἀφαιρεῖται] ἀφαιρεῖ — l. 12 ἵππον ἡ] ἡ ποινὴ ἡ — l. 13 διώκουσα πληγὴ] διώκουσα οἵη πληγὴ — l. 25 ταὐτομάτῳ* (τῷ αὐτομάτῳ)] τῷ αὐτομάτῳ — p. 421, l. 13 τῶν ἐν Ἀκαδημείᾳ * (ἀκαδημίᾳ)] τῶν μὲν ἐν ἀκαδημίᾳ — l. 18 ὑπονοίας] διανοίας

— l. 20 συμβαλεῖν] συμβάλλειν — l. 21 οὐδ' ἐχθὲς* (οὐδὲ χθὲς)] οὐδὲ χθὲς — l. 22 ῥᾴδιον βέβαιον (ῥᾴδιον ἢ βέβαιον)] ῥᾴδιον ἢ βέβαιον — P. 422, l. 2 ἔχουσαν] ἔχουσα.

P. 423, l. 9 Ἀλλὰ σκοπεῖτε ..... p. 424, l. 18 τὸ προσῆκον.) — P. 423, l. 14 ἔσχεν ἀρχὴν τοῦ μεταβαλεῖν] ἔσχεν τὴν ἀρχὴν τοῦ μεταβάλλειν — l. 17 ἀνὴρ* (ἀνὴρ)] ἀνὴρ — l. 19 ἀσπάζεσθαι] ἀσπάζεται — l. 22 φεύγῃ] φεύγειν — P. 424, l. 8 *le premier* καὶ] *om.* — ἐμμελείᾳ] μεταμελείᾳ — l. 13 διάπλεων] διάπλεω — l. 16 τῷ] τοῦ.

P. 429, l. 9 Ὥσπερ γὰρ ..... l. 16 Ῥωμαίοις Μάριος.) l. 13 χαλεπὴν] λεπτὴν — l. 15 καθῆραι* (καθᾶραι)] καθάραι.

P. 430, l. 8 Τί οὖν ἄτοπον ..... l. 14 καρπὸν ἀπ' αὐτῆς;) l. 10 ἐπικάουσι] ἐπικαίουσι, *et toujours*.

P. 431, l. 20 Ἀλλὰ ταῦτα μέν ..... p. 434, l. 7 διαστροβεῖ.) — P. 431, l. 24 πάθην] παθεῖν — p. 432, l. 9 ἕκαστος κακούργων] ἕκαστος τῶν κακούργων — l. 11 δεινοῦ] δεινή — l. 12 οἴκτους σὺν] οἴκτου καὶ σὺν — καὶ πάθη χαλεπὰ καὶ μεταμελείας] καὶ μεταμελείας καὶ πάθη χαλεπὰ — l. 18 ἄχρι] ἄχρις — l. 23 φθάσωσιν] ὀφθῶσιν — l. 24 ἅπερ] ὅσπερ — l. 26 Σηλυμβριανὸν] σιλυμβριανὸν — P. 433, l. 2 ἰατρικῇ φησὶν] ἰατρικῇ ὡς φησὶν — μακρὸν] μακρὰν — l. 20 μέχρι] μέχρις — ἀποκόψῃ] ἀποκόψει — P. 434, l. 3 ἴδωμεν] ἴδομεν — l. 7 θύννος] θύνος.

P. 436, l. 21 Ὥσπερ γὰρ ὁ Σιμωνίδης ..... l. 28 γέμουσαν.) — L. 24 διορῶντες ἡδονῆς] διορῶντες δι' ἡδονῆς — l. 25 καὶ] *om.* — χρηστῆς] *om.* — l. 27 μὲν] *om.*

P. 449, l. 3 Εἷς οὖν ..... l. 26 μῦθος ὑμῖν·) — P. 449, l. 3 ἔφην λόγος] λόγος ἔφην — l. 8 κατὰ] *om.* — l. 16 καὶ] οὐδὲ — l. 21 οἰκεῖον] ἢ οἰκεῖον — l. 23 ἀναπείσειεν* (ἀγαπήσειεν)] ἀγαπήσειεν — l. 24 ἔχω μέν] ἔχομεν.

P. 452, l. 3 Ἐκεῖνο ..... p. 454, l. 1 κόλασιν) — P. 452, l. 3 οὐκ ἔστι] οὐκ ἔτι — l. 15 ἔλυτρόν τι ἑαυτῇ τὴν] ἑαυτῇ τινὰ τὴν — περιβαλοῦσα] περιβαλοῦσαν — p. 453, l. 11 ἐνίους] ἐνίων — l. 25 ἐκποίητος] ἐκ ποιότητος — νέῳ δ'] νόσῳ δὲ.

IV) Feuillet 7v. — Περὶ τοῦ πῶς ἄν τις ὑπ' ἐχθρῶν ὠφελοῖτο.

Vol. I, p. 208, l. 1 Ὁρῶ μὲν ὅτι ..... p. 211, l. 5 διερευνώμενος) — P. 208, l. 2 Ποῦλχερ (ποῦλχερ ἄτερ)] πόλχρε ἄτερ — l. 11 ἔχοι] ἔχει — P. 209, l. 19 οὖν καθ' ἑτέρας] οὖν καὶ καθ' ἑτέρας — l. 26 τράγος, ἔφη, γένειον] τραγογένειον — σύ γε] εἶπε — l. 27 ⟨καὶ γὰρ*⟩ κάει] καίει — p. 210, l. 10 σχολῆς] στολῆς — l. 14 ῥωμαλεώτατα τοὺς στομάχους] ῥωμαλέα τοῖς στομάχοις.

P. 211, l. 10 Μάλιστα δὲ ..... p. 212, l. 5 συνεπιλαμβάνηται) — P. 211, l. 19 ἀπερισκέπως] ἀσκέπτως — p. 212, l. 1 μετ' εὐχρηστίας] μετὰ ἀχρηστίας — l. 3 ὑπὸ] ἀπὸ.

P. 212, l. 9 Καὶ μὴν τοὺς — p. 213, l. 9 βουλεύματα;) — P. 213, l. 3 καὶ*] *om.*

P. 213, l. 16 Ἔξεστι γάρ ..... p. 214, l. 9 τῆς ἀληθείας.) — P. 213, l. 16 ἔξεστι γάρ. εἰ θέλεις] ἔξεστι γὰρ εἰ θέλεις — l. 23 μή τίς σοί ποθεν] μή τι σοί ποθεν — l. 24 τὸ] τῇ — P. 214, l. 1 εἴπῃς* (εἴπῃ σε)] εἴπῃ σε — l. 3 θαρραλέον καὶ ἀνδρῶδες] ἀνδρῶδες καὶ θαρραλέον.

P. 215, l. 8 Οὐκ εὐφυᾶ δεῖ ..... p. 216, l. 5 γνώμην τοῦ κακῶς λέγοντος) — P. 215, l. 13 θέλουσι] θέλωσι — l. 17 τῷ] τὸ — l. 18 οὐκ ἔλαττον δ' ἕτερον] οὐκ ἐλάττω δὲ ἑτέρου — p. 216, l. 1 πολεμίῳ] πολεμικῷ — l. 5 λέγοντος] ἔχοντος.

P. 217, l. 17 Εἰ γὰρ ἕτεροι ..... p. 218, l. 15 κατεργάσηται) — P. 217, l. 19 ὥσπερ ἡ Μερόπη *jusque* l. 22 σοφὴν ἔθηκαν] *om.* — l. 26 τὸ φιλούμενον] τὸν φιλούμενον — P. 218, l. 6 οἱ] *om.* — αἰσθητὰ] αἰσθητικὰ — l. 10 περὶ τὴν γλῶτταν] περὶ γλῶτταν — l. 12 ἔνεστιν] ἔστιν — l. 13 φιλοπονίᾳ τὰ] φιλοπονίᾳ καὶ τὰ.

P. 219, l. 20 Ἐχθροῦ δὲ ..... p. 220, l. 17 φιλόφθονον.) — P. 219, l. 21 παραλείπειν καιροῦ] παραλιπεῖν ἐν καιρῷ — l. 24 πραγμάτων] πράγμασιν — l. 25 ἄγαται] ἀγαπᾷ — P. 220, l. 2 σιδάρου] σιδήρου — l. 3 τιμὰς] στήλας —

l. 5 ἀνέστησας] ἔστησας — l. 11 καθίσταται] καθίστησι — l. 15 ταῖς] *om.*

P. 220, l. 27 Εἴπερ οὖν ..... p. 221, l. 9 κακουργεῖν.) — P. 220, l. 28 ἐθίζων] ἐθίζων ἑαυτόν.

P. 221, l. 24 Ἐπεὶ δὲ..... p. 222, l. 12 τοῖς φίλοις.) — P. 221, l. 24 πάσαις* (πάσαισι) κορυδαλλίσι] πάσαισι κορυδαλλῆσι — l. 27 ἀνδρῶν ἑταῖρον] ἕτερον ἀνδρῶν — P. 222, l. 6 γενόμενος] γενομένης.

· P. 222, l. 20 Ὥσπερ γὰρ οἱ ..... l. 26 ἀλυπότερον.) — L. 22 κρόμμυα] κρόμυα — l. 23 τροφῇ] φύσει — l. 25 σε] *om.* — l. 26 ἀλυπότερον] ἀλυπώτερον.

P. 223, l. 25 Ἅπας γὰρ ..... p. 224, l. 13 χείρονες.) — P. 223, l. 25 ὑπὲρ γῆς καὶ ὑπὸ γῆς] ὑπὸ γῆς καὶ ὑπὲρ γῆς — P. 224, l. 3 δεδειπνισμένων] δεδειπνημένων — l. 4 παρ' εὐνούχοις καὶ παλλακαῖς καὶ σατράπαις] παρὰ σατραπείαις — l. 6 ἐπεὶ τυφλοῦται] ἐπιτυφλοῦται — l. 9 δεῖ μήτε] δεῖ δὲ μήτε.

V) Feuillet 12v. — Περὶ τοῦ πῶς δεῖ τὸν νέον ποιημάτων ἀκούειν.

Vol. I, p. 33, l. 14 Διὸ δεῖ ..... p. 34, l. 8 παραδεξάμενον.) — P. 33, l. 15 εὐσχήμονας] εὐσχημονοῦντας — p. 34, l. 5 ἄν γε] ἄν τι — l. 7 τοσοῦτο] *om.*

P. 34, l. 22 Πουλύποδος ..... p. 35, l. 1 ἀκρόασις.) — P. 34, l. 22 πουλύποδος] πολύποδος — ἐν δὲ καὶ] ἔνι δὲ καὶ — l. 24 ὅτι βρωθῆναι] ὅτι τῷ βρωθῆναι.

P. 35, l. 24 Οὐδὲ γὰρ ..... p. 36, l. 5 ἀφανίζωμεν,) — P. 36, l. 2 νήφοντι] νίφοντι.

P. 36, l. 12 Ὥσπερ γὰρ ὁ μανδραγόρας ..... l. 25 τὸν Σοφοκλέα.) — L. 19 ἀλλὰ προφιλοσοφητέον τοῖς ποιήμασιν] ἀλλ' ἐν ποιήμασι προφιλοσοφητέον.

P. 41, l. 15 Ἔτι δὲ μᾶλλον ..... p. 42, l. 2 ἀπέδωκεν.) — P. 41, l. 15 τῷ] τὸ — l. 19 διδάσκωμεν] διδάσκομεν — l. 23 ἡδόμεθα] ἡδώμεθα.

P. 52, l. 3 Δεῖ δὲ ..... l. 11 ποιοῦσι.) *Aucune var.*
P. 70, l. 15 Τὸ μὲν..... l. 19 πρὸς αὐτόν.) *Aucune var.*
P. 71, l. 24 Ὁ δὲ..... l. 28 δυσχεραίνειν.) *Aucune var.*
P. 73, l. 9 ὡς βαρβαρικοῦ..... l. 22 ἐστίν.) *Aucune var.*
P. 75, l. 11 Τὸ γὰρ ἐπισφαλῶς,..... l. 22 προϊεμένων.) — L. 17 ὥσπερ ὁ Ἀγησίλαος *jusque* l. 20 ἐτόλμησε] *om.*
P. 76, l. 4 Ὥσπερ γὰρ ..... l. 8 ἄγουσι.) *Aucune var.*
P. 89, l. 23 Προακηκοότες ..... p. 90, l. 19 προπέμπηται.) — P. 89, l. 28 καὶ *jusque* p. 90, l. 4 ἀνδρῶν φίλη] *om.*

VI) Feuillet 14ᵛ. — Περὶ διαφορᾶς φίλου καὶ κόλακος.

Vol. I, p. 118, l. 1 Τῷ σφόδρα φιλεῖν..... p. 120, l. 15 διαφθείροντες.) — P. 118, l. 12 τὸν ἔξωθεν] τῶν ἔξωθεν — l. 13 ἅμ'] *om.* — l. 15 ἐστι, δι' εὔνοιαν] ἐστι καὶ δι' εὔνοιαν — P. 119, l. 1 εἰ δὲ δὴ] εἰ δὴ — l. 6 ἑαυτοῦ] ἑαυτῷ — l. 16 Ζακύνθῳ] λακύθῳ — l. 20 πολλάκις δὲ καὶ βασιλείας καὶ ἡγεμονίας ἀνατρέπουσαν] *om.* — l. 21 οὐ μικρὸν] διὸ οὐ μικρὸν — l. 24 βλάπτῃ μηδὲ διαβάλλῃ] βλάπτοι μηδὲ διαβάλλοι — p. 120, l. 3 ὑπορρέουσιν] ἀπορρέουσιν — l. 11 ἀλλ' ὅπως] ἀλλὰ πῶς — l. 13 τῷ] τό.
P. 122, l. 22 Ὡς γὰρ..... P. 123, l. 1 προσέχωμεν.) *Auc. var.*
P. 123, l. 11 Ὥσπερ γὰρ οἶμαι ..... l. 26 πρόθυμος.) — L. 14 στενοτέρων] στενωτέρων — l. 19 ἐστιν] *om.* — l. 20 εὐφραίνει] εὐφραίνοι — l. 23 λέγεται] λέλεκται.
P. 127, l. 25 Τὰς δὲ τοῦ ..... p. 129 l. 22 συγγενεῖς.) — P. 128, l. 1 ὡς ἀρέσκοντας] ὡς οὐκ ἀρέσκοντας — l. 10 *et* 13 μεταβαλόμενος] μεταβαλλόμενος — l. 25 ὁ μὲν] ὁ μὲν οὖν — P. 129, l. 1 συνέχθειν] συνεχθεῖν — l. 3 συρραδιουργεῖν] συνραδιουργεῖν — l. 13 τε] *om.* — l. 14 χρόᾳ] χροίᾳ — l. 20 ἐκεῖνος] *om.*
P. 134, l. 16 Ὥσπερ οὖν ..... p. 136, l. 22 τὴν ὠχρότητα.) — P. 134, l. 18 δεῖ] δὴ — l. 19 τὴν δὲ] τὸ δὲ

— l. 20 ἔχουσαν] *om.* — P. 135, l. 5 ταὐτὰ] τὰ αὐτὰ — l. 7 ἐπαινῶσιν, ἂν] *om.* — l. 8 φαίνωνται] *om.* — l. 14 ἄθικτος καὶ ὑπὸ τοῦ κολακεύοντος] *om.* — ἀνάλωτος. ἀλλ' οὐχ] ἀνάλωτος ὑπὸ τοῦ κόλακος. ἀλλ' οὐχ — l. 27 νὴ] *om.* — P. 136, l. 4 περιτιθέντες] περιθέντες — l. 8 φιλέταιρος] φιλαίτερος — l. 14 μικρολογίαν] μακρολογίαν — l. 21 ποίημα* (προσποίημα)] προσποίημα.

P. 145, l. 10 Ὥσπερ οὖν ..... p. 146, l. 17 τῶν τέκνων) — P. 145, l. 17 διδόντος] δόντος — l. 19 καὶ τί δὴ] καὶ δὴ τί — l. 25 τοιούτους] τούτους — l. 28 παρρησιάζεσθαι] παρρησίᾳ χρῆσθαι — P. 146, l. 2 οὕτως] οὗτος — l. 9 Κάσσιον Σευῆρον] κάσιον σεουῆρον — l. 14 τὸν] *om.*

P. 148, l. 18 Εἷς δέ τις ..... p. 149, l. 11 προσέχοντας.) — P. 148, l. 25 τοῦτο] τούτῳ — l. 28 πνεύματι μηδὲ] πνεύματι μήτε — P. 149, l. 2 *le premier* καὶ] *om.* — l. 4 φρονοῦντι] σωφρονοῦντι.

P. 150, l. 10 Ἐπὶ ..... l. 26 πολλάκις.) — L. 14 μὲν] *om.* — l. 22 δοὺς] διδούς.

P. 155, l. 11 Ὁ μὲν ..... l. 22 συναδικεῖν.) — L. 16 κἀκεῖνον] ἐκεῖνον.

P. 156, l. 10 Ὁρᾷς τὸν ..... l. 18 ὑπηρέτης.) — L. 12 ἵππος] ὄνος — l. 13 οἱ βόες] ὁ βοῦς — l. 14 γέλωτος] καὶ γέλωτος.

P. 161, l. 26 Ὥσπερ γὰρ ..... p. 162, l. 2 ἀναντίβλεπτον.) — P. 161, l. 27 προῖκα] καὶ προῖκα — p. 162, l. 2 ἀναντίβλεπτον] ἀντίβλεπτον.

P. 177, l. 15 Ὡς γὰρ ἰατρὸς ..... l. 27 μετριωτέραν) — L. 26 ἀφισταμένοις* (-νους)] ἀφισταμένους — αὐτοὺς] αὐτόν.

VII) Feuillet 20r. — Περὶ τοῦ ἑαυτὸν ἐπαινεῖν ἀνεπιφθόνως.

Vol. III, p. 394, l. 1 Τὸ περὶ ἑαυτοῦ ..... l. 13 περὶ αὑτοῦ λόγον.) — L. 11 συγκαταπλέκων] καὶ τὸ συγκαταπλέκειν.

P. 395, l. 9 Αὐτῷ ..... l. 20 ὑπομένοντες.) *Aucune var.*

P. 396, l. 18 Ἔστιν ..... p. 397, l. 3 ποιοῦσι.) — P. 396, l. 24 τυγχάνωσιν] τύχωσιν — p. 397, l. 2 ἀμαυρώσοντες] ἀμαυρώσαντες.

P. 397, l. 13 Ταῦτα μὲν ..... l. 28 γενόμενα) — L. 16 ποιῇς] ποιῇ — l. 18 ὀργίζεσθε] ὀργίζεσθαι — l. 21 τῷ] τὸ — l. 22 τι] *om.* — l. 26 γάνυνται * (γάννυνται)] γάννυνται — l. 27 ὥσπερ] ὡς — l. 28 γενόμενα] γινόμενα.

P. 415, l. 8 Ἐν ἅπασιν ..... p. 416, l. 9 ἀκούοντας.) — P. 415, l. 10 προϊέμενον. ἐντελεστάτη δὲ] προϊέμενον ἐντελέστατα. ἡ δὲ — l. 11 ἑαυτοὺς] ἑαυτοῖς — l. 17 *le second* καὶ] *om.* — l. 19 δυσκαρτέρητον] δυσεγκαρτέρητον — l. 21 ἀποτίνειν] ἀποτείνειν — l. 22 σφάττει] σφάτει — l. 23 σκώμμαθ᾽] σκώμαθ᾽ — καὶ] οὐ — l. 24 ἀλιτήριος * (ἀλιτήριος)] ἀλιτήριος — p. 416, l. 3 πάσχειν] φάσκειν — l. 7 τὸ] τῷ — l. 8 τινα] τι.

VIII) Feuillet 21ᵛ. — Περὶ ἀοργησίας.

Vol. III, p. 178. l. 1 Καλῶς μοι δοκοῦσιν ..... p. 179, l. 7 ὀξύτητος.) — P. 179, l. 5 κατειργασμένη] κατεργασμένη.

P. 180, l. 23 Διὸ ..... p. 181, l. 16 κατακλῦον.) — P. 180, l. 23 καὶ] *om.* — l. 24 χειμῶνι καὶ πελάγει] πλάγει καὶ χειμῶνι — P. 181, l. 2 τἀπιτήδεια] τὰ χρήσιμα.

P. 182, l. 21 Καθάπερ ..... p. 183, l. 7 καθεῖλεν.) — P. 182, l. 22 θρυαλλίσι] θρυαλίσι — P. 183, l. 4 τῷ] τὸ.

P. 184, l. 14 Αἵ τε τοῖς ..... p. 185, l. 9 θάλασσαν.) — P. 184, l. 14 αἵ τε] αἱ γὰρ — l. 21 γε] *om.* — P. 185, l. 4 διακλάσσας] διακλάσας — l. 7 οὐρανόμηκες * (οὐρανομήκη)] οὐρανομήκει — l. 8 σ᾽] αὐτόν.

P. 187, l. 12 Τὴν μὲν γὰρ ..... p. 188, l. 7 ἀναδείκνυσι.) — P. 187, l. 12 ἐκταραχθεῖσα] ἐκταραχθεῖσαν — l. 20 ὁ] *om.* — P. 188, l. 2 ἔχῃ] σχῇ — l. 3 γενομένη] γινομένη.

P. 189, l. 9 Ὡς γὰρ οἴδημα ..... l. 18 κακῶς ἀκούσας.) — L. 17 ὁ ζηλότυπος πρὸς τὸ γύναιον] *om.*

P. 191, l. 23 Πτολεμαῖος ..... p. 192, l. 5 βασιλικόν ἐστιν.) — P. 192, l. 3 φέρειν· καὶ ὁ] χαίρειν· ὁ δὲ.

P. 194, l. 2 Ἀριστοτέλης ..... l. 25 ὑποφέρουσιν.) — L. 11 παῖδ' ἰδὼν πατὴρ] παῖδα πατὴρ ἰδὼν — l. 12 τεμεῖν] περιτεμεῖν — l. 16 θυμούμενος] θυμὸς — l. 25 ὑποφέρουσιν] ὑποφέρουσαι.

P. 200, l. 5 Ἐθιστέον ..... l. 15 λοιδορουμένης γυναικός.) — L. 8 ἀρξαμένους] ἀρξάμενον — l. 10 χολουμένους] φοβουμένους — l. 15 λοιδορουμένης γυναικός] λοιδορουμένου παιδός.

P. 201, l. 12 Ἀφεκτέον ..... l. 28 σὺν ὀργῇ.) — L. 13 τῶν] καὶ τῶν — l. 28 θυμώδης] θυμοειδής — σὺν ὀργῇ] σὺν ὀργῇ τὰ πλείω πράττοντα.

P. 203, l. 17 Ἀλλ' ἡμεῖς ..... p. 204, l. 8 ὄρεξίς ἐστι.) — P. 203, l. 21 θηρίον] θηρίου — l. 23 τῆς] *om.* — P. 204, l. 1 ἀπεσπασμένον] ἀπεστιασμένον ..... l. 4 φθόνου] φόνου.

P. 205, l. 18 Δεῖ ..... p. 206, l. 18 κεφάλαιόν ἐστι.) — P. 205, l. 23 ὅτι ἀπαθῆ τὸν φίλον] ὅτι καὶ τὸν ἄφιλον— l. 24 ᾔδειν ὅτι τὴν γυναῖκα γυναῖκ' εἶχον] *om.* — l. 26 μήπου* (ἤπου) ἄρ' ἐγὼ] ἤ που ποτε ἄρα ἐγὼ — P. 206, l. 1 παρεμβάλλῃ] παρεμβάλῃ — l. 6 μὴ] μηδὲ — l. 16 καὶ ψιθυρισμὸν γυναικός] *om.* — l. 17 *le premier* καὶ] *om.*

P. 207, l. 1 Ὡς γὰρ ..... l. 4 λαμβάνουσαν.) — *Auc. var.*

IX) Feuillet 25[r]. — Περὶ πολυπραγμοσύνης.

Vol. III, p. 334, l. 1 Ἄπνουν ..... l. 7 ὠφέλησαν.) — L. 3 ὑπὸ] ἀπὸ — l. 6 ἐργάσασθαι] μηχανήσασθαι.

P. 334, l. 13 Ἐπεὶ τοίνυν ..... p. 335, l. 24 ἐτελέσθη.) — P. 334, l. 20 φιλομάθειά τίς] φιλομαθία τις — P. 335, l. 7 τοσοῦτον] τοσοῦτο — l. 11 τῶν] τὸν — l. 18 εἰς τὴν γυναικωνῖτιν] *om.* — l. 23 παρέβην* (τραπόμην)] τραπόμην.

P. 336, l. 7 Διὸ καὶ ..... l. 11 πτόησιν.) — L. 8 πολυπράγμων] πολυπραγμονῶν.

P. 337, l. 11 Ἀλλ' ἔνιοι..... p. 338, l. 3 ἀπεκρύπτετο.) — P. 337, l. 18 πολλῆς] *om.* — l. 20 ἔνθα γέ που] ἔνθα δὲ καὶ — κοπρίῃ* (κοπρίᾳ)] κοπρίᾳ — l. 23 ἄχθεται] ἄχθεσθαι — l. 25 γε τὸ] τὸ γε.

P. 339, l. 25 Τίς οὖν..... p. 340, l. 26 βίων.) — P. 339, l. 27 *le premier* τὰ] *om.* — P. 340, l. 4 *le second* ἐν] *om.* — l. 5 κατανάλωσε] κατηνάλωσε — l. 9 περ] περὶ — εὐπρεπεστάτη] εὐγενεστάτη — l. 17 ἐκχέαντ' ἀθρόως] ἀθρόως ἐκχέαντα — l. 24 παραβάλωμεν] παραβάλλωμεν — l. 26 κἀπολακτισμοὶ* (καὶ ἀπολακτισμοὶ)] καὶ ἀπολακτισμοί.

P. 341, l. 22 Ὡς γὰρ..... p. 342, l. 18 κακοηθείας.) — P. 342, l. 6 ἀεὶ *jusque* l. 7 ἐμπέπτωκεν] *om.* — l. 8 τοῖς] τοῖς μὲν — l. 9 πολυπραγμοσύνη] φιλοπραγμοσύνη.

P. 354, l. 2 Ὠτακουστὰς..... l. 25 ἐπιτηδεύματος.) — L. 5 *et* 7 Συρακοσίοις* (συρακουσίοις)] συρακουσίοις — l. 9 φρατρίας] φατρίας — l. 13 δὲ] *om.* — l. 13 *et* 18 ἀλιτήριον *et* ἀλιτήριοι] ἀλιτήριον *et* ἀλιτήριοι — l. 19 γεγενῆσθαι] γενέσθαι.

X) Feuillet 27ᵛ. — Περὶ εὐθυμίας.

Vol. III, p. 208, l. 1 Πλούταρχος..... l. 3 γραφῆναι.) *Aucune variante.*

P. 208, l. 20 Ἀλλὰ πολλάκις..... p. 210, l. 5 λυπηρόν.) — P. 208, l. 21 ἀπαλλάττει] ἀπαλάτει — P. 209, l. 1 *le second* οὔτε] οὐδὲ — l. 4 ἢ] *om.* — l. 10 ὑπὸ] ἀπὸ — l. 15 ἐπιμέλεσθαι* (-λεῖσθαι)] ἐπιμελεῖσθαι — l. 16 ὠφελῶσιν] ὠφεληθῶσιν — l. 23 μὴ] μήτε — ξυνῇ] ξοινῇ — P. 210, l. 3 ὁ] *om.*

P. 211, l. 10 Δεῖ δὲ..... l. 14 εἴρηται.) — *Auc. var.*

P. 212, l. 4 Ἀλλ' ὥσπερ..... p. 213, l. 2 ἕκαστον βίον.) — P. 212, l. 20 λυπρὸς*] λυπηρὸς — l. 22 ἐγγενομένης] γενομένης — ὑγίεια* (ὑγεία)] ὑγεία *et toujours* — l. 24 σητάνειον] σιτάνειον — l. 25 προσφιλῶς] *om.* — P. 213, l. 2 ποιεῖ* (μεταποιεῖ)] μεταποιεῖ.

P. 213, l. 19 Ὥσπερ οὖν..... p. 214, l. 6 πεσοῦσι.) — P. 213, l. 26 φίλα] φίλια — P. 214, l. 2 μέλει] μέλλει — οὐντυγχάνων* (ὁ τυγχάνων)] ὁ τυγχάνων — l. 3 πράσσει] πράξει.

P. 214, l. 17 Θεόδωρος..... p. 215, l. 19 εὐκάματον.) — P. 214, l. 21 λαμβάνοντες] μεταλαμβάνοντες — P. 215, l. 1 ὥσπερ *jusque* l. 3 ἀβουλήτων] *d'abord omis, sont ajoutés par la même main au bas de la page* — l. 2 μητρυιὰν] μητρυὰν — l. 10 ἀρχὴν παραγγέλλων] ἀρχήν τινα παραλαβὼν — l. 15 τοσόνδε] τοσόν γε — γυῖα] γύα.

P. 220, l. 17 Δεῖ δὲ καὶ..... p. 221, l. 10 φέρωμεν.) — P. 220, l. 18 χαίρειν] χάριν ἔχειν — l. 19 *et* 20 οὔτε] οὐ — l. 27 τηλικαύτῃ καὶ φίλους] τηλικαύτην καὶ φίλοις.

P. 221, l. 19 Καίτοι καὶ..... l. 28 θέλοντες.) — L. 28 μονονοὺ] μονονουχὶ — θέλοντες] ἐθέλοντες.

P. 222, l. 9 Οὐκ ἀγαπῶν ..... p. 223, l. 3 ἑτέρους.) — P. 222, l. 10 ἦν*] *om.* — l. 11 φορεῖ] φέρῃ — l. 12 δὲ καὶ φορῇ] οὖν εὐφορῶν — l. 13 στρατηγῇ] στρατηγῶν — l. 17 σωτήρια *jusque* l. 19 χθονός] *om.* — l. 23 βίον* ὁδῷ (βίον ἐν ὁδῷ)] βίον ἐν ὁδῷ.

P. 223, l. 20 Οὐκοῦν καὶ..... p. 224, l. 6 ἐνούσας αὐτοῖς.) — P. 223, l. 27 ἀβελτερίας] ἀβελτηρίας *et toujours.*

P. 227, l. 1 Τινὰ γὰρ ..... l. 11 πάντων ἐστίν,) — L. 6 οἶνοί τε] οἰνός τε — l. 7 ἐμφορήσεις] ἐμφόρησις — l. 10 περιφρόνησις] φιλοφροσύνη — ἐφόδιον] ἐμπόδιον.

P. 228, l. 15 Ἀριστοτέλης ..... p. 229, l. 1 βιούντων.) — P. 229, l. 1 εὐτελῶς] ἀτελῶς.

P. 229, l. 19 Ὅτι..... p. 230, l. 15 καθίστησιν.) — P. 229, l. 20 τῆς] *om.* — l. 24 ὑπὸ] ὑπὲρ — P. 230, l. 4 ὁ ἐν Ἅιδου ζωγραφούμενος σχοινοστρόφος ὄνῳ τινὶ] ὁ ζωγραφούμενος ἐν ἅδου σχοινοστρόφος ᾧτινι.

P. 232, l. 13 Εὔχεται..... p. 233, l. 17 ἱδρύουσιν.) — P. 232, l. 25 ἄχος] ἄχθος — ἀπολείπῃς] ἀπολίπῃς — P. 233, l. 9 τὴν γυναῖκα χρηστὴν γυναῖκα δ' οὖσαν· καὶ] *om.* — l. 10

φύσει εὐμετάβολον ζῷον] ζῷον φύσει εὐμετάβολον — l. 14 τὸ ἄλλ'] πολλά.

P. 235, l. 12 Ὅθεν οὐ δεῖ..... p. 236, l. 10 τὸν βίον.) — P. 235, l. 17 δ* (φ)] φ — l. 19 ἱδρυθέντα* (ἱδρυνθέντα)] ἱδρυθέντα — l. 21 ἀδιάφθορον] διάφορον — l. 22 πρὸς τὴν] καὶ πρὸς τὴν — l. 23 κατηγόρους] κατηγόρους ἄνυτον καὶ Μέλητον — P. 236, l. 4 διαβαλεῖν] διαβάλλειν — l. 6 ἀγεννῆ] ἀγενῆ — l. 7 καὶ γενναῖον καὶ ἐλευθέριον] *om.*

P. 236, l. 17 Ἡ δὲ τοῦ ..... p. 237, l. 26 δυσχερέστερον.) — P. 237, l. 7 ἐπινοῶν] ὑπονοῶν — l. 11 ἀρεστῆς] ἀρετῆς — l. 25 διαδιδράσκοντ' εἰς τὸ τάχα δ'] διαδιδράσκοντα· τάχα δέ.

P. 239, l. 2 Ὡς γὰρ οἱ..... p. 241, l. 14 προστάξουσιν.) — P. 239, l. 8 ἐπαίτιος] ὑπαίτιος — l. 19 ἡδίονα] ἡδίωνα — P. 240, l. 4 καὶ] *om.* — l. 8 ἱερὸν γὰρ] ἱερὸν μὲν γὰρ — l. 12 νοητῶν μιμήματα] μιμητὰ νοητῶν — l. 15 ἐξιέντας] ἐξιόντας — τροφὰς] τρυφὰς — l. 17 εὐθυμίας] εὐφημίας — l. 18 Διάσια] διονύσια — l. 20 ἀναπέμψωσιν] ἀναπνεύσωσιν — l. 21 μισθοὺς] μισθοῖς — l. 24 πίνων] πεινῶν — P. 241, l. 5 *le troisième* καὶ] *om.* — l. 7 οὐχ ὅπως] *om,* — l. 9 ποριζουσί ποθεν] πορίζειν ποθὲν — l. 11 συνοίσονται] συνοίσουσι — l. 12 ἵλεων] ἵλεω.

XI) Feuillet 33v. — Περὶ δυσωπίας.

Vol. III, p. 368, l. 1 Ἔνια..... l. 16 δυσωπεῖσθαι.) — L. 2 φύσει] γῇ.

P. 369, l. 22 Ὡς γὰρ..... p. 370, l. 8 αἰδούμενον.) — P. 369, l. 24 ἐμβαλὼν] ἐμβάλλων — p. 370, l. 4 ἐπικόπτων] ἐπισκόπτων.

P. 373, l. 21 Ὡς οὖν ..... p. 374, l. 27 ἄχρηστός ἐστιν.] — P. 374, l. 6 ἀδολέσχῳ] ἀδολέσχῃ — l. 12 τῶν γὰρ *jusque* l. 17 ὁ Δημοσθένης] *om.* — l. 18 τὸν] *om.* — l. 21 προπίνοντος] προτείνοντος.

P. 375, l. 3 Ἐὰν γὰρ ..... l. 9 νουθετήσεις;) — *Sans var.*

P. 375, l. 21 Ἀρχέλαος ..... p. 376, l. 12 τὸ λῆμμα.) — P. 375, l. 26 μέν εἶπεν] μὲν γάρ εἶπεν — λαμβάνων* (λαμβάνειν)] λαμβάνειν — P. 376, l. 7 Βίαντι] βίᾳ — l. 10 δραχμὴν] δραγμὴν.

P. 377, l. 27 Περὶ μὲν οὖν ..... p. 378, l. 14 δραπετεύουσι.) — P. 378, l. 4 φιλονικίαις*] φιλονεικίαις.

P. 378, l. 24 Τὴν γὰρ σιωπήν ..... p. 379, l. 24 μετ' ἔχθρας.) — P. 379, l. 7 αἰσχύνομαι] αἰσχύνομαι γάρ — μὲν] *om.* — l. 9 δανειστὴν] δανεισνὴν αὐτοῦ — l. 19 τε] γε — ἐπὶ μάρτυρα] ἐπιμάρτυρα.

P. 382, l. 15 Καὶ Ἀντίγονος ..... l. 19 τιμαί.) — *Sans var.*

P. 383, l. 6 Σκόπει δὲ ..... l. 15 κρίνων.) — *Sans var.*

P. 385, l. 15 Ἀλλ' ἔοικεν ..... l. 22 ἐνδιδόντας.) — *Sans var.*

P. 386, l. 25 Ἀλλὰ Μενέδημος ..... l. 29 τῶν τοιούτων.) — L. 28 ὑπὸ] ἀπὸ.

XII) Feuillet 36v. — Περὶ φιλαδελφίας.

Vol. III, p. 242, l. 12 Ἀρίσταρχος ..... p. 243, l. 21 συνεργῶσιν.) — P. 242, l. 14 σοφοὺς] σοφιστὰς — P. 243, l. 8 πάντα] *om.* — l. 11 ἐμμελέστατα] εὐμελέστατα — l. 16 λογικὸν] λογικῶν — l. 17 τεχνικόν, ὀργάνων] τεχνικῶν οργάνων, — τοιούτων] τοιαῦτον.

P. 244, l. 3 Μᾶλλον ..... p. 245, l. 4 προσαρμόττειν.) — P. 244, l. 23 ἐλλιπὲς] ἐκλιπὲς — p. 245, l. 3 προστρίβεσθαι] προστίθεσθαι.

P. 246, l. 22 Τίς οὖν ἐστι ..... p. 247, l. 20 δρῶσιν.) — P. 247, l. 1 πατρὸς ἢ μητρὸς] μητρὸς ἢ πατρὸς — l. 5 δὲ καὶ παισὶν] δὲ τοῖς παισὶν — l. 6 οὓς] ὅσους — l. 15 γηροτρόφον] γηρωτρόφον.

P. 250, l. 7 Ὥσπερ γὰρ ..... l. 15 ἐφέλκονται.) — L. 12 ἀναλαμβάνουσιν] ἀναλαμβάνονται.

P. 251, l. 1 Καὶ ταῦτα ..... l. 9 γένοιτο.) — *Sans var.*

P. 252, l. 14 Νυνὶ δὲ ..... l. 22 φιλοτιμίας;) — L. 19 δὲ καὶ λύγκας *] δὲ λύγγας.

P. 258, l. 24 Ἔτι τοίνυν ..... p. 259, l. 17 σύστασιν.) — P. 259, l. 2 ὡς τὸν] *om.* — l. 3 ὁμοῦ καλόν] ὁμοῦ καὶ καλὸν — l. 4 πολυμαθῆ *] φιλομαθῆ — l. 5 ἀνελεύθερον ἄτιμον] ἄτιμον ἀνελεύθερον — l. 6 ἔνεστιν] ἔστιν — l. 9 ὡς ἀν' *jusque* l. 10 λευκοΐων] *om.* — l. 14 ἀνθυπείκῃ καὶ ἀποφαίνῃ] ἀνθυπείκει καὶ ἀποφαίνει.

P. 261, l. 6 Ἀδελφῷ δὲ ..... l. 15 ἔχοντες.) — L. 8 τῶν] *om.* — l. 9 πολλαπλασιάζοντες καὶ πολλαπλασιαζόμενοι] πολλαπλασιάζοντα καὶ πολλαπλασιαζόμενον — l. 16 ῥωμαλεώτατον] ῥωμαλεώτερον.

P. 261, l. 23 Ἐπεὶ δὲ ..... p. 262, l. 8 ἀλλήλων.) — P. 262, l. 7 φίλιοι] *om.*

P. 263, l. 2 Ὅθεν ..... l. 6 λυπῶσι.) — *Sans var.*

P. 263, l. 18 Ἀλλὰ ..... p. 264, l. 24 ἀνθυπείκουσαν.) — P. 264, l. 4 μείζονα] μείζονας — μικροτέραν] μικροτέρους — l. 5 παραινῶν] παραιρῶν — l. 20 χαλέπτουσιν] χαλεπαίνουσιν.

P. 267, l. 3 Εἶτα ..... l. 8 διελύοντο.) — *Sans variante.*

P. 267, l. 15 Ἄξιον δὲ ..... p. 268, l. 22 δόξης.) — P. 268, l. 19 Ἀριαμένη] Ἀριαμένην — l. 23 ὡς] *om.* — ἡσύχως] ἡσυχαῖος — l. 25 τἀδελφοῦ] τοῦ ἀδελφοῦ — P. 258, l. 10 ἐπ'] ὑπ'.

P. 269, l. 14 Τί οὖν ..... p. 270, l. 5 ἐφίλεις.) — P. 269, l. 15 διαφορᾶς] ἐν διαφορᾷ — l. 16 γενομένης] γενομένους — l. 24 αἰτεῖσθαι καὶ λαμβάνειν] αἰδεῖσθαι και λανθάνειν — ἁμαρτόντας *et aussi* l. 27] ἁμαρτῶντας — p. 270, l. 2 τἀδελφοῦ] τοῦ ἀδελφοῦ.

P. 271, l. 28 Καθάπερ οὖν ..... p. 272, l. 7 ἐκεῖνος.) — P. 272, l. 1 πυθανομένην] πυνθανομένης — l. 2 καὶ] *om.*

XIII) Feuillet 41[r]. — Περὶ ἀδολεσχίας.

Vol. III, p. 302, l. 1 Δύσκολον ..... l. 8 ἔχουσιν.) *Sans var.*

P. 303, l. 4 Μήποτε ..... l. 15 ἀποδυσπετοῦσι.) — L. 10 εἴπωμεν] εἴπομεν.

P. 304, l. 3 Ὅθεν ..... p. 305, l. 8 φησίν) — P. 304, l. 4 δεῖπνον συγκλιτῶν (συγκλίτων*)] δείπνων συγκλήτων — l. 12 κοπτόμενος] σκοπτόμενος — p. 305, l. 2 βαλομένη] βαλλομένη — l. 5 ἀνειλῆται] ἀνιλλῆται — l. 8 φησίν] εἶναι φησίν.

P. 305, l. 17 Ὥσπερ γὰρ ..... l. 21 τὴν πίστιν.) *Sans var.*

P. 306, l. 8 Καὶ μή ποτε ..... l. 24 δυνάμενος.) — L. 12 νήφοντος] νίφοντος — τῆς] *om.* — l. 13 φασιν] λέγουσιν — l. 16 ὧν] *om.*

P. 307, l. 5 Ὁ μὲν οὖν ..... l. 11 ἀδολέσχαις.) — L. 7 ἐν μέθῃ] *om.* — l. 11 ἀδολέσχαις] ἀδολέσχοις.

P. 311, l. 8 Ἀθηναῖοι ..... l. 15 πεφοίτηκεν.) *Sans var.*

P. 313, l. 20 Τίς ..... p. 316, l. 18 γυναῖκα.) — P. 313, l. 20 ὅλως] ἄλλος — l. 23 ἐκ σεαυτοῦ] ἐξ ἑαυτοῦ — τἀπόρρητον*] τὸ ἀπόρρητον — l. 25 ἐκεῖνος] *om.* — l. 27 σεαυτὸν] σεαυτοῦ — p. 314, l. 1 καὶ] *om.* — l. 13 κρατῆσαι καὶ συλλαβεῖν] συλλαβεῖν καὶ κρατῆσαι — l. 18 ἀμβλύνοντες· τοῦ λόγου δ'] . ἀμβλύνοντος δὲ τοῦ λόγου — l. 20 ἀγκυροβόλιον] ἀγκυροβόλειον — l. 21 μέγαν] μέγα — l. 26 ἡ] οἱ — p. 315, l. 17 τἀνδρὸς*] τοῦ ἀνδρὸς — l. 26 προλαβεῖν] προδραμεῖν — p. 316, l. 2 καινόν; ἀλλὰ] καινὸν ἄλλο — l. 5 φεῦ* (εὖ)] εὖ — l. 10 δεδημοσιωμένον] δεδημοσιευμένον — l. 14 βιασαμένης] βιαζομένης.

P. 317, l. 18 Τῇ δ' ἀδολεσχίᾳ ..... p. 318, l. 5 διαφθείρουσι) — P. 317, l. 23 πυλαίαν* (παλαιάν)] παλαιάν — φορυτῶν] φορτίων — l. 25 ἀφιέναι*] ἀφεῖναι — l. 26 ἐγκολπισάμενοι] ἐγκολπωσάμενοι.

P. 321, l. 20 Ὡς γὰρ ἐν ..... p. 322, l. 4 λανθάνοντας.) — P. 321, l. 25 δεῖ] δὴ — l. 26 ἐπέχειν] ἐπισχεῖν.

P. 322, l. 24 Ταῦτα ..... p. 323, l. 22 φθεγγομένους.) — P. 323, l. 7 ἀναλίσκουσιν] ἁλίσκουσιν — l. 21 *le second* καὶ] *om.*

P. 325, l. 2 Σκίλουρος ..... p. 326, l. 5 νοσήματος.) — P. 325, l. 6 αὐτὸς ἓν καθ' ἓν ἕλκων] αὐτὸς ἕλκων ἓν καθ' ἕνα — l. 8 ἰσχυρὸν] ἰσχυρὰν — l. 11 σκοποῖ* (σκοπεῖ)] εἴποι — l. 12 τῷ] τὸ — l. 21 ἔπεμψε] ἔπεμπε — l. 26 οὕτω μὲν *jusque* l. 28 διαλύσεις] *om.* — p. 326, l. 3 χαλινῶν] χαλινὸν.

P. 328, l. 11 Τὸν δὲ βουλόμενον ..... l. 23 ἄλογον.) — L. 15 ἅμας ἀπήτουν] ἄλλα σ' ἀπήτουν — οἱ δ' ἀπηρνοῦντο σκάφας·] *om.* — l. 18 προσιστάμενον] προιστάμενον — l. 19 ἐξεράσθαι] ἐξαίρεσθαι.

P. 330, l. 4 Καὶ μὴν ..... l. 9 ἀντιβαίνειν.) — L. 4 ὥσπερ ὁ] ὁ αὐτὸς — l. 5 ἐσθίειν ἀναπείθει] ἀναπείθει ἐσθίειν — l. 6 πωμάτων*] πομάτων.

P. 333, l. 1 Ἁρμόσει ..... l. 28 ἀνώδυνον.) — L. 4 τούτοις] τούτους — l. 7 προστρέχῃ] προστρέχειν — l. 8 ἀσπαίρει] ἀπαίρει — l. 17 μήτ'] οὔτε.

XIV) Feuillet 46[r]. — Περὶ τοῦ ἀκούειν.

Vol. I, p. 91, l. 1 Τὴν γενομένην ..... l. 4 ἱμάτιον.) — L. 1 σχολὴν περὶ τοῦ ἀκούειν, ὦ Νίκανδρε] σχολὴν ὦ νίκανδρε περὶ τοῦ ἀκούειν — l. 4 ἀνειληφὼς] ἀπειληφὼς.

P. 92, l. 15 Οὐκ ἂν ....: p. 93, l. 16 ὠφελοῦντας.) — P. 92, l. 16 οἶμαι (δ' οἶμαι)] δ' οἶμαι — προακοῦσαι*] προσακοῦσαι — l. 27 καὶ] *om.* — p. 93, l. 1 ἐκέλευε] ἐκόλευε — l. 5 τῶν λόγων τοὺς φαύλους] τοὺς λόγους τῶν φαύλων — l. 10 ὁμοῦ καὶ φαυλότατον] *om.* — ἐκπέμψαι] ἀποπέμψαι.

P. 95, l. 7 Τοὺς μὲν οὖν ἵππους ..... p. 96, l. 17 δέχεσθαι.) — *Sans variante.*

P. 100, l. 29 Ὥστ' αὐτοῖς ..... p. 102, l. 25 ἐκκαθήρῃ.) — P. 100, l. 29 συμβαίνει] συμβαίνειν — p. 101, l. 13

στεφανηπλόκους] στεφηπλόκους — l. 14 ἐπιοῦσαι] ἐπινοοῦσαι — l. 22 οὕτως οὖν] οὕτω δὴ — p. 102, l. 4 δὴ] δεῖ — l. 10 καὶ] *om.* — l. 22 ἐμβροχῆς] ἐκβροχῆς — l. 25 ἐκκαθήρῃ] ἐκκαθάρῃ.

P. 103, l. 4 Ὁ δ' εὐθὺς..... l. 10 ἔριον,) — *Aucune var.*

P. 116, l. 13 Οὗτοι μὲν..... p. 117, l. 10 νομίζοντες.) — P. 117, l. 3 εὐρῶτα] εὐρῶταν — l. 4 ἐκτεθέρμαγκεν] ἐκτεθέρμακεν — l. 5 εἰ δεῖ τινος οὖν] εἰ οὖν δεῖ τινος — l. 7 μνημονεύοντας] μνημονεύοντος — l. 10 καλῶς] κακῶς.

XV) Feuillet 48ᵛ. — Περὶ πολυφιλίας.

Vol. I, p. 225, l. 1 Μένωνα..... p. 226, l. 4 ὄρεξις,) — P. 225, l. 4 σοφίης*] σοφίας — p. 226, l. 3 ἐναντίον] αἴτιον — l. 4 πρὸς] γε εἰς.

P. 226, l. 17 Πρῶτον μὲν..... p. 227, l. 11 ἐμφύεται,) — P. 226, l. 24 Ἐπαμεινώνδας] Ἐπαμινώνδας] — p. 227, l. 1 ἑταῖρον ἕτερον οὐδέν.ἐστιν ἢ μέτρῳ] ἑταῖρον καὶ ἑταῖρον ὡς ἕτερον οὐδέν ἐστιν ἄλλο πλὴν μέτρῳ — l. 9 οὕτω τὸ φιλεῖν ἐν ψυχῇ σφοδρὸν πεφυκὸς εἰς πολλοὺς μεριζόμενον] οὕτως τῷ φιλεῖν ἡ ψυχὴ σφόδρα πέφυκεν, εἰς πολλοὺς δὲ μεριζομένη.

P. 228, l. 1 Ἐπεὶ..... l. 7 ἡ κρίσις.) — L. 1 ἐπεὶ δ' ἡ] ἐπειδὴ — l. 4 κρίναντα] κρίνοντα — l. 5 ἃ] *om.* — l. 6 πως] πρός.

P. 228, l. 24 Ἔστι δὲ τοῦτο..... p. 229, l. 15 δοκιμάζοντας.) — P. 229, l. 2 συμπεφυρμένον] συμπεφυραμένον — — l. 4 λυμαινόμενος] λυπούμενος — l. 10 ἀπαρίνην] ἐρίνην.

P. 232, l. 15 Ἐκεῖνο δὲ ..... p. 233, l. 4 περισπῶσιν.) — L. 19 εἰσιοῦσαν] εἰσιοῦσα — l. 21 πάνυ δύσοιστον τοῖς] οὐ πάνυ δυσοιστάτοις — l. 22 σοφοῦ] σοφιστοῦ — l. 23 ὃς] *om.* — l. 25 ἐπείπερ] *om.* — l. 26 φίλον] φίλων — p. 233, l. 1 μηδὲ] *om.* — τὸν φίλον] τῶν φίλων — l. 2 τε] *om.*

P. 233, l. 26 Ὅθεν ..... p. 234, l. 24 προσαρμόττειν) — P. 233, l. 26 ἀφειδεῖν] ἀπιδεῖν — p. 234, l. 1 ἄλλοτ'] *om.* — l. 2 αὐτῆς] αὐτὴν — l. 4 πάντων μέγιστόν]

μέγιστον πάντων — l. 5 τῇ] *om.* — l. 13 προαιρέσεις] προαιρέσεως — l. 16 ἐγγιγνομένης] ἐγγενομένης — l. 17 οὐδ' ἄνισον] οὐδὲ ἄδολον — l. 18 δεῖ] *om.* — l. 23 πολλοὶς ἑαυτὸν] πολλοῖς καὶ αὑτὸν.

P. 235, l. 13 Ὡς δὲ τὴν ..... φίλος βέβαιος.) — L. 15 ὑφ' αὑτῆς] ὑπ' αὐτῶν — l. 16 τοτὲ δ'] ποτὲ δὲ — l. 17 οὕτως ἄρα τῇ] οὕτως ἀρετῇ.

XVI) Feuillet 50v. — Περὶ φιλοπλουτίας.

Vol. III, p. 355, l. 1 Ἱππόμαχος ..... p. 356, l. 23 κρατοῦσιν.) — P. 355, l. 3 εἴπερ] ὥσπερ — l. 8 ὅτι] *om.* — l. 9 μακάριοι γενέσθαι δόντες] μακαρίους γενέσθαι δόντας — l. 12 τῷ] τὸ — ἔνεστι] ἔστι — l. 13 τῷ] τὸ — l. 17 τοῦ *et* τῆς] *om.* — p. 356, l. 18 ἐνσεσείκασιν εἰς βάραθρον] ἐνδεδύκασιν εἰς βάραθρα — l. 20 πεινῆν] πεινεῖν.

P. 357, l. 17 Οὐκοῦν καὶ τῶν ..... p. 359, l. 3 φιλοπλουτεῖν;) — P. 357, l. 25 διὰ κρίσιν] διάκρισιν — l. 26 ἐνοῦσα] ἐνοῦσαν — p. 358, l. 1 ἕλμιγγα πλατεῖαν*] ἕλιγμα πλάγιον — l. 3 πρὸς ἄνθρωπον εἰσελθὼν] εἰσελθὼν πρὸς ἄνθρωπον — l. 9 μηδενὸς] μηδὲν — l. 12 τἀνθρώπου] τοῦ ἀνθρώπου — l. 24 χρήσεως] χρηστός.

P. 359, l. 23 Τοὺς μὲν οὖν Ῥοδίους ..... p. 360, l. 3 οὐκ ἔχουσιν. *Après* οὐκ ἔχουσιν, *le manuscrit ajoute la phrase qui, dans les éditions, précède* Τοὺς μὲν οὖν Ῥοδίους, *c'est-à-dire* p. 359, l. 20 ὥσπερ βαρεῖα ..... à l. 23 ἀφαιρεῖται.) — P. 359, l. 20 ὥσπερ] ὡς γὰρ — l. 21 δέσποινα κτᾶσθαι) δέσποινα ἡ φιλοπλουτία κτᾶσθαι.

P. 361, l. 15 Ὥσπερ οὖν ἐχίδνας ..... p. 362, l. 18 πάντων.) — P. 361, l. 25 Δημάδην] Δημάδη — p. 362, l. 4 πῶς;] *om.* — l. 6 μετάλλοις] μετάλοις — l. 11 πάλιν*] *om.* — l. 13 ἄχρι] ἄχρις.

XVII) Feuillet 52v. — Περὶ τύχης.

Vol. I, p. 236, l. 1 Τύχη τὰ θνητῶν..... p. 238, l. 4 περιπίπτοντες αὐτῇ;) — P. 236, l. 16 ἐνέπλησε] ἐνέπλησέ τε — l. 20 ταῖς] *om.* — p. 237, l. 3 πῶς οὐ καὶ *jusque* l. 7 ἐν μὲν ἡδοναῖς] πῶς εὐβουλίαν μὴ εἶναι. οὔσης δὲ σωφροσύνης, δικαιοσύνης καὶ ἀνδρείας, πῶς λόγον ἔχει μὴ εἶναι φρόνησιν. τίς ἐστιν, ὡς λέγουσι· καὶ ἡ δικαιοσύνη τῆς φρονήσεως δεῖται· παρούσης δὲ μᾶλλον, τὴν εὐβουλίαν καὶ τὴν φρόνησιν, ἐν μὲν ἡδοναῖς — l. 13 βαλλαντιοτομεῖν] βαλαντιοτομεῖν — l. 17 καὶ] ἢ — l. 24 εὑρετά] ἕτερα — l. 25 παρὰ θεῶν] παρ' Ἀθηναίων.

P. 238, l. 7 Καίτοι φέρε..... l. 23 αἴτιος) — L. 9 Πλάτων] ὁ πλάτων — l. 10 πληγῆς] πληγὴ — l. 11 καλὸν δ', ὡς] καλὸν δὲ ἦν ὡς — l. 14 καὶ τὰς δυνάμεις] δυνάμεως — l. 16 δὲ] *om.* — l. 23 Προμηθεύς] προμήθεις.

P. 239, l. 5 Μόνος ..... p. 240, l. 2 περίεστιν.) — P. 239, l. 6 τὸν] *om.* — ἄοπλος] ἄνοπλος — l. 9 μαλθάσσει] μαλάσσει — l. 11 ἢ] *om.* — ἀνέρος] ἀνδρός — l. 13 δεινὰ μὲν φῦλα πόντου] δειναὶ μὲν πόνου — l. 14 τ' ἀερίων τε] δὲ ὀρέων — l. 15 βουλεύματα] παιδεύματα — l. 16 ἀνθρώπῳ δὲ] ἄνθρωποι — l. 17 ἀλλ'] *om.* — l. 18 ἡδύτατον] *om.* — ἀνθρώπῳ δὲ] ἀλλ' ἐρώτοις — l. 24 ποῖ] ποῦ — καὶ] *om.* — p. 240, l. 1 τίνων] τίνων καὶ — πῶς κρατεῖ] πλείω κρατεῖ.

P. 241, l. 15 Θαυμαστὸν..... p. 243, l. 8 μὴ φρονοῦσιν.) — P. 241, l. 19 ἀλλ' ἐπιτάσει μὲν καὶ ἀνέσει χορδῶν] ἀλλ' ἐν ἐπιτάσει χορδῶν καὶ ἀνέσει — l. 20 ἔνεστιν] ἔστιν — l. 22 τούς τε] τοὺς δὲ — p. 242, l. 9 περιβαλόμενος] περιβαλλόμενος — l. 18 τούτοις καλῶς] καλῶς τούτοις — l. 22 ἤ που] ἤ τοι — l. 25 δέξασθαι πὰρ] δέξηται παρὰ — p. 243, l. 3 μηδὲ γαμεῖν *jusque* l. 4 μόνον] *om.* — l. 4 τὸ εὖ] τὸ γὰρ εὖ.

XVIII) Feuillet 55r. — Περὶ τοῦ πότερον τὰ ψυχῆς ἢ τὰ σώματος πάθη χείρονα.

Vol. III, p. 297, l. 1 Ὅμηρος μὲν..... p. 299, l. 16 ἀσφάλειαν.) — P. 297, l. 4 ὀιζυρώτερον] ὀιζυρότερον — l. 9 συγκρίνωμεν] συγκρίνομεν — l. 12 τύχην] ψυχὴν — l. 15 αὐτῆς] αὐτῇ — l. 17 ἄσφυκτον] ἄφυκτον — p. 298, l. 1 τῇ δ'] τῆς δὲ — l. 5 μέν] μὲν οὖν — l. 6 σοὶ] σοῦ — l. 11 ἐγγείους] ἐγγέους — l. 22 μέγιστον] μεγίστων — p. 299, l. 3 ἀποπληξίαι] πυρετοὶ — συντείναντες] συντείνοντες.

P. 300, l. 19 Ὥσπερ..... p. 301, l. 24 ἐπιθυμία) — P. 300, l. 19 ὥσπερ γὰρ] ὥσπερ οὖν — p. 301, l. 1 διὰ ταῦτα καὶ] *om.* — l. 3 τοῖς] τοὺς — l. 5 ὧν] *om.* — l. 7 τὸν] *om.* — l. 11 Διονύσῳ] διονυσίῳ — l. 12 ὀργιάσοντες *] ὀργιάσοντες — l. 14 ἐκτραχύνασα] ἐκτραχύνουσα — Ἀσίαν] οὐσίαν — l. 15 ἐμπροθέσμως] ἐμπροθέσμους — συμβάλλει· καὶ πλῆθος] συμβάλλει πλῆθος — l. 18 τε] *om.*

XIX) Feuillet 56v. — Περὶ τοῦ πότερον πῦρ ἢ ὕδωρ χρησιμώτερον.

Dübner, tom. II, p. 1170, l. 4 Ἄριστον μὲν ὕδωρ..... p. 1171, l. 23 αὐτοτελὲς ἀγαθόν.) — P. 1170, l. 10 ἑκατέρῳ] ἑκάτερος — l. 14 ἑκάτερα] ἑκάτερον — l. 17 πλείστου] πλείστους — l. 19 παρὼν] παρὴν — l. 22 μεθ'] καθ' — l. 24 καὶ] *om.* — l. 25 τοῦτο στερουμένους] τοῦτο τοὺς στερουμένους — l. 27 ἔστι (δὲ) τὸ] ἐπεὶ τὸ — l. 30 ὄντος] οὕτως — l. 31 τύχη] μάχη — l. 34 καὶ] *om.* — l. 41 ὑμῶν] ἡμῶν — l. 46 γενῶν] γενέων — l. 50 οὐδ' αἰθέριον] οὐκ αἰθέριον — p. 1171, l. 1 τῷ δὲ ὄντως ὑγρῷ] τῶν δὲ ὄντως ὑγρῶν — l. 2 διαζῇ] διαζῆν — l. 3 ζωῆς] ζώων — l. 8 με] *om.* — l. 9 καθαριθμεῖσθαι οἶνον] καθαριθμεῖσθαι μὲν καὶ οἶνον — πάντα] *om.* — l. 10 βλίττομεν] βλέπομεν — l. 11 πυρὸς] πῦρ —

l. 15 ῥᾴδιον] ῥᾶον — l. 16 ἐν] μὴν — l. 21 ἰσότητα, τὸ] ἰσότητα καὶ τό.

P. 1171, l. 36 Καὶ μὴν τεττάρων..... l. 50 ἐκόμισε.) — L. 36 τῶν] *om.* — l. 41 τέλειον] τὸ λεῖον — l. 43 κοινωνίαν], κοινωνίαν δὲ — l. 45 θάλαττα ἦν, πάντων] θάλαττα, τὸ πάντων — l. 48 ἐπένειχα τῆς θαλάσσης ἔδωκεν] ἐπένειχα, ὁ τῆς θαλάσσης πορθμὸς ἔδωκεν.

P. 1172, l. 37 Θάνατος δὲ..... p. 1173, l. 22 μὴ προσδεόμενον.) — P. 1172, l. 38 τοίνυν] γοῦν — l. 39 ἐπιχρίει τῶν ξυρῶν] ἐπιχειροίη τῶν ξηρῶν — l. 41 ἥκιστα μετέχοντα πυρὸς ἀναισθητότατα] ἥκιστα τοῦ θερμοῦ μετέχοντα ἀναισθητότερα — l. 43 μείζω τῶν ἐκ] μείζω διαφορὰ ἐκ — l. 44 γίνεται (ἀπουσίας, ὑγροῦ δὲ) παρουσίας διαφθορά] γίνεται παρουσίας — l. 45 ἡ] *om.* — l. 46 ψυχρὰ] φυτὰ — l. 51 τοῦ*] *om.* — l. 52 ὡς πυρὸς] ὡς εἰς πυρὸς — p. 1173, l. 1 ὠφελιμώτερον] ὠφέλιμον — l. 3 τοῦ ἑτέρου] τῷ ἑτέρῳ — προσδεόμενον. Ἔτι] προσδεόμενον ἔτι. — l. 4 θίξιν] θῆξιν — l. 10 διαφοραὶ δὲ *jusque* l. 13 διέφερε] *om.* — l. 19 πολλῆς] πολλοῖς — l. 22 παρέχον πολλάκις] *om.* — μὴ δεόμενον] μὴ προσδεόμενον.

P. 1173, l. 31 Ἐπεὶ δὲ ..... l. 34 ποιοῦσι.) *Sans var.*

P. 1173, l. 40 Εἰ τοίνυν..... l. 54 τῆς ὄψεως.) — L. 44 πλείστου] πλεῖστον — l. 45 τοῦτ' ἂν εἴη λυσιτελέστερον] πῶς οὐκ ἂν εἴη λυσιτελέστατον — l. 53 τῷ] *om.*

XX) Feuillet 59r. — Περὶ δεισιδαιμονίας.

Bernardakis, vol. I, p. 403, l. 1 Τῆς περὶ θεῶν ..... p. 404, l. 23 ἐγγεγενημένον.) — P. 403, l. 3 τοῖς] καὶ — l. 4 τοῖς] καὶ — l. 6 ἢ δὲ] τῇ δὲ — l. 7 μοχθηρότατον] μοχθηρότερον — l. 8 πληγὴ] ἀπάτη — l. 9 ἄρθρων] ἀνθρώπων — l. 16 κατὰ πετρῶν] κατὰ τῶν πετρῶν — p. 404, l. 1 τλῆμον] τλήμων — σε] *om.* — l. 2 ἔργον ἤσκουν] ἔργον σε ἤσκουν

— l. 4 οἰκτίρειν] οἰκτεῖραι — l. 12 τὴν] τὴν δὲ — l. 13 δὲ μηνύει καὶ] καὶ μηνύει — l. 15 οἰόμενον μὲν] οἰόμενόν τε.

P. 405, l. 2 Μόνος ..... l. 22 πρὸς τὸν ὕπνον,) — L. 7 ὁ] *om.* — l. 11 ὁ] *om.* — l. 12 *le premier* ὁ] *om.* — l. 16 τὸν δεσμὸν] τῶν δεσμῶν — l. 20 γε] τε.

P. 406, l. 13 Ὦ βάρβαρα ..... p. 407, l. 23 ἀποπέφευγας;) — P. 406, l. 14 βαπτισμοὺς *] σαββατισμούς — l. 20 μὲν] *om.* — p. 407, l. 1 ἡμῖν προῖκ' ἔδωκαν οἱ θεοί *] ἔδωκαν ἡμῖν οἱ θεοὶ προῖκα — l. 2 σαυτῷ *] σεαυτῷ — l. 6 ἀθλίας] ἀληθείας — εἰς] ἐς — l. 9 ἀναστρέφεσθαι] ἀποστρέφεσθαι — l. 10 οὐδεὶς οὐδ' ἴδιός] οὐδὲ εἷς — l. 19 *et* 20 ποῖ] ποῦ.

P. 408, l. 19 Τί δεῖ ..... p. 409, l. 15 τῇ δόξῃ.) — P. 408, l. 20 μακρὰ] μικρὰ — l. 26 τινὲς] τινὸς — p. 409, l. 2 πολυφαντάστων *] πολυφάνταστον — l. 3 εἰδώλων τινῶν χαλεπὰς μὲν] εἰδώλων μὲν χαλεπὰς — l. 6 à 9 δεισιδαιμονία τῇ περιττῇ πρὸς ἅπαν τὸ δοκοῦν δεινὸν εὐλαβείᾳ λανθάνει ἑαυτὴν ὑποβάλλουσα παντοίοις δεινοῖς. τούτων] δεισιδαιμονία, καὶ θεῷ τὸ μὴ παθεῖν ἐκπέφευγεν ἀφυλάκτῳ, προσδοκᾶν αὐτῇ πεποίηκε. τούτων — l. 12 φανότατον] φανώτατον — ἀπεσβεσμένης] ἀπεσβεσμένη — l. 13 ταύτῃ δὲ τὸ] τὸ δὲ.

P. 410, l. 25 Περίεστιν οὖν ..... p. 411, l. 10 ῥεούσαις.) — P. 410, l. 26 ὠφελούντων,] ὠφελούντων κακῶν, — p. 411, l. 1 τὸ] τε καὶ — l. 6 τ'] *om.* — l. 9 Πίνδαρός φησι] πίνδαρος θεούς φησι.

P. 415, l. 1 Ὁ Ἡσίοδος ..... p. 416, l. 17 τὴν δεισιδαιμονίαν.) — P. 415, l. 1 ἀρότου] ἀρότρου — l. 4 κελεύειν] κελεύει — l. 10 με] μοι — l. 13 Ἰουδαῖοι] ἰουδαίοις — l. 18 περιστατικοῖς] παραστατικοῖς — l. 20 βελτίων δ' οὐδὲν οὐδ'] βελτίω δὲ, οὐδὲ — l. 25 Σαρδόνιον] Σαρδάνιον — τοῖς] τούτοις — l. 27 δαιμονῶσιν] δαιμονιῶσιν.

P. 419, l. 10 Νυνὶ δὲ ..... p. 420, l. 9 νομίζοντας;) — P. 419, l. 13 ὥστε] τοῦ — l. 19 σελήνης] *om.* — l. 27

ἱεροῖς] ἱερεῖς — p. 420, l. 3 τοιούτοις] τοιαῦτα — l. 5 οὖν] *om.* — l. 8 αἵματι] *om.*

P. 421, l. 4 Ξενοφάνης..... l. 18 εὐσέβειαν.) — L. 12 οὖν] δὲ — ἀσφαλῶς τε καὶ συμφερόντως] *om.* — l. 13 ἀπερισκέπτως] περιφερόν.

Bruxelles. — Imp. Polleunis et Ceuterick, rue des Ursulines, 37.

RECUEIL DE TRAVAUX

PUBLIÉS PAR

LA FACULTÉ DE PHILOSOPHIE ET LETTRES
DE L'UNIVERSITÉ DE GAND

EN VENTE :

1er Fascicule : *P. Thomas.* Lucubrationes Manilianae. 1888.
Prix : 2 francs.

2e Fascicule : *H. Pirenne.* Histoire de la Constitution de la ville de Dinant, 1889.
Prix : 4 francs.

3e Fascicule : *F. Cumont.* Sur l'authenticité de quelques lettres de Julien. 1889.
Prix : 2 francs.

4e Fascicule : *F. Cumont.* Notes sur un temple mithriaque d'Ostie. 1891.
Prix : 2 francs.

5e Fascicule : *H. Logeman.* Elckerlyck, a fifteenth Century Dutch morality, and Everyman, a nearly contemporary translation. 1892.
Prix : 4 francs.

6e Fascicule : *J. Frederichs.* Robert le Bougre, premier inquisiteur général en France. 1892.
Prix : 2 francs.

7e Fascicule : *H. Van der Linden.* Histoire la Constitution de la ville de Louvain au Moyen Age. 1892.
Prix : 4 francs.

8e Fascicule : *J. J. Van Biervliet.* La mémoire. 1893.
Prix : 2 francs.

9e Fascicule : *L. de la Vallée Poussin.* Svayambhūpurāna, dixième chapitre. 1893.
Prix : 1 franc.

10e Fascicule : *F. Cumont.* Anecdota Bruxellensia I : Chroniques byzantines du manuscrit 11376. 1894.
Prix : 2 fr. 50.

Bruxelles. — Imp. Polleunis et Ceuterick, rue des Ursulines, 37.

UNIVERSITÉ DE GAND

RECUEIL DE TRAVAUX

PUBLIÉS PAR

LA FACULTÉ DE PHILOSOPHIE ET LETTRES

17me FASCICULE

ANECDOTA BRUXELLENSIA

III

LE « *CODEX SCHOTTANUS* » DES EXTRAITS « *DE LEGATIONIBUS* »

PAR

CHARLES JUSTICE

DOCTEUR EN PHILOSOPHIE ET LETTRES

GAND

LIBRAIRIE CLEMM (H. ENGELCKE SUCCESSEUR)

21, RUE DES FOULONS, 21

1896

O

Ghent — UNIVERSITÉ DE GAND

RECUEIL DE TRAVAUX

PUBLIÉS PAR

LA FACULTÉ DE PHILOSOPHIE ET LETTRES

17e FASCICULE

ANECDOTA BRUXELLENSIA

III

LE « *CODEX SCHOTTANUS* » DES EXTRAITS « *DE LEGATIONIBUS* »

PAR

CHARLES JUSTICE

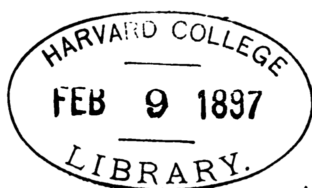
DOCTEUR EN PHILOSOPHIE ET LETTRES

GAND

LIBRAIRIE CLEMM (H. ENGELCKE SUCCESSEUR)

21, RUE DES FOULONS, 21

1896

BRUXELLES

IMPRIMERIE POLLEUNIS & CEUTERICK

37, RUE DES URSULINES, 37

ANECDOTA BRUXELLENSIA

III

LE « *CODEX SCHOTTANUS* »
DES EXTRAITS « *DE LEGATIONIBUS* »

PAR

CHARLES JUSTICE

GAND
CHEZ CLEMM (ENGELCKE)
A. MDCCCXCVI

RECUEIL DE TRAVAUX

PUBLIÉS PAR

LA FACULTÉ DE PHILOSOPHIE ET LETTRES
DE L'UNIVERSITÉ DE GAND

EXTRAIT DU RÈGLEMENT

Les travaux des professeurs, anciens professeurs, chargés de cours et anciens chargés de cours seront publiés sous la responsabilité personnelle de leurs auteurs.

Ceux des élèves et anciens élèves seront publiés en vertu d'une décision de la Faculté.

A MES MAÎTRES DÉVOUÉS

F. CUMONT ET P. THOMAS

HOMMAGE DE RECONNAISSANCE

LE « *CODEX SCHOTTANUS* »
DES EXTRAITS « *DE LEGATIONIBUS* »[1].

La célèbre encyclopédie historique de Constantin Porphyrogénète (912-959 ap. J.-C.), œuvre immense dont un dixième à peine nous est parvenu[2], se composait autrefois, comme on sait, de cinquante-trois séries d'extraits rangés sous autant de rubriques spéciales. Deux tomes de cette grande compilation, sans doute le vingt-sixième et le vingt-septième[3], étaient formés par

1) Notre travail était entièrement achevé et prêt pour l'impression, lorsque nous avons reçu le premier volume de la nouvelle édition critique de Dion Cassius, que publie M. Boissevain (*Cassii Dionis Cocceiani historiarum romanarum quae supersunt*. Berlin, Weidmann, 1895). Dans la remarquable préface de cet ouvrage, l'auteur s'occupe longuement (p. xxi-xxxv) des mss. des Ἐκλογαὶ περὶ πρέσβεων. Nous avons naturellement tenu grand compte de ses recherches, mais il ne nous a pas semblé nécessaire de supprimer les pages de cet opuscule où nous ne faisons plus guère que répéter notre devancier. L'identité de quelques-unes de nos conclusions avec les siennes pourra peut-être en augmenter la certitude, et nous avons eu l'occasion de préciser chemin faisant certains détails, ou même de corriger quelques menues erreurs de la description, d'ailleurs très soignée, du savant helléniste.

2) Voyez sur cette encyclopédie Rambaud, *L'empire grec au dixième siècle, Constantin Porphyrogénète,* 1870, p. 117 sqq., et surtout Krumbacher *Geschichte der Byzantinischen Literatur,* Münich, 1891, p. 64 sqq., où l'on trouvera une bibliographie complète.

3) Nous savons positivement par le προοίμιον que les *Legationes Romanorum ad gentes exteras* occupaient le vingt-septième rang (ἡ προκειμένη αὕτη καὶ ἐπιγραφομένη περὶ πρέσβεων Ῥωμαίων πρὸς

les *Excerpta de legationibus* [1]; le premier comprenait les ambassades des peuples étrangers aux Romains (περὶ πρέσβεων ἐθνικῶν πρὸς Ῥωμαίους), le second celles des Romains aux peuples étrangers (περὶ πρέσβεων Ῥωμαίων πρὸς ἐθνικούς).

Comme l'a ingénieusement fait observer M. Krumbacher, ce recueil de négociations et de traités pouvait offrir un intérêt pratique considérable pour les Byzantins du xe siècle, habitués à combattre leurs ennemis autant par leur diplomatie que par leurs armes. Il est douteux que nos chargés d'affaires y cherchent encore des enseignements, mais cette collection n'en est pas moins précieuse pour nous. Il suffira de rappeler qu'une bonne partie des ouvrages mis à contribution par les scribes de Constantin, sont aujourd'hui perdus ou mutilés. Même pour les auteurs conservés dans leur intégrité, une reproduction, fût-elle fragmentaire, d'un archétype antérieur à l'année 959, date de la mort de l'empereur, a une valeur considérable pour reconstituer la tradition manuscrite. Il importe donc aux philologues classiques autant qu'aux médiévistes qu'on publie enfin une bonne édition critique de tout ce qui nous est parvenu de la grande encyclopédie Constantinienne.

C'est une modeste contribution à cette grosse entreprise, que nous voudrions fournir ici. Nous nous proposons de faire connaître en détail un manuscrit important des *Excerpta de Legationibus*, manuscrit dont la présence à la Bibliothèque royale de Bruxelles

---

ἐθνικοὺς τυγχάνει οὖσα ἑβδόμη ἐπὶ τοῖς εἴκοσι), et il est probable pour ne pas dire certain que les *Legationes gentium ad Romanos* les précédaient. Cf. *infra*, p. 24 n. 1 et Boissevain, *l. c.*, p. xxii.

1) Comme l'a déjà fait observer Nissen *(Kritische Untersuchungen über die Quellen der vierten und fünften Decade des Livius*, Berlin, 1863, p. 313), tous les mss. portent πρέσβεων et non πρεσβειῶν qui est une correction arbitraire d'Ursinus. Nous avons cependant cru devoir conserver le nom latin d'*Excerpta de Legationibus*, qui est entré dans l'usage.

est restée presque ignorée jusqu'à nos jours, et de communiquer du même coup des renseignements précis, qui faisaient défaut, sur le contenu de cette compilation byzantine.

Un exemple de recherches analogues a été donné récemment par M. Büttner-Wobst qui, dans un mémoire paru en 1893 [1], a étudié le *Codex Peirescianus* des Ἐκλογαὶ περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας dont il a identifié tous les fragments. Pour le dire immédiatement, une conclusion capitale de ce travail est confirmée par l'examen de notre manuscrit.

M. Büttner-Wobst fait remarquer que Constantin Porphyrogénète a suivi dans sa collection l'ordre naturel des auteurs, c'est-à-dire qu'il n'a pas pris des extraits au hasard en sautant d'un livre à un autre, d'un chapitre à un précédent. Cette suite régulière des livres, chapitres et paragraphes n'est interrompue que deux fois dans le *Peirescianus :* c'est que le copiste a transcrit par inattention un fragment très court devant un autre aussi peu étendu, au lieu de lui conserver sa place après celui-ci.

Nous constatons le même ordre naturel et régulier dans les extraits *de Legationibus,* ordre que deux exceptions seules viennent interrompre : Dans le premier volume, le fragment de Dion Cassius OE, 9, 6 est placé avant le fragment ΞΘ, 15, 1 ; et dans le second, le fragment d'Arrien VII, 15, 4 est placé avant le fragment VI, 5, 1.

La question est douteuse pour ce qui concerne Malchus : les extraits 18 et 19 du tome I se trouvent, dans l'édition de Dindorf, avant le fragment 3 et non à la fin, après le fragment 17 ; Niebuhr, au contraire, a conservé l'ordre du manuscrit. Pour admettre ici une

---

1) Büttner-Wobst, *Der Codex Peirescianus. Ein Beitrag zur Kenntniss der Excerpte des Konstantinos Porphyrogennetos.* (Verhandlungen der Gesellschaft der Wissenschaften), Leipzig, 1893, III, p. 261-352.

exception, il faudrait prouver que Dindorf a eu raison de transposer ce morceau.

Les résultats auxquels est arrivé Büttner-Wobst dans son étude sur le *Codex Peirescianus* peuvent donc être étendus aux Ἐκλογαὶ περὶ πρέσβεων, et ce n'est peut-être pas trop s'avancer que de conclure immédiatement que dans les autres parties de l'Encyclopédie de Constantin VII, la même méthode a été observée.

Non seulement l'ordre naturel des extraits n'a pas été troublé à dessein, mais le texte lui-même est fidèlement reproduit, le plus souvent mot à mot [1]. Nous nous en sommes assuré en comparant une série de fragments aux passages correspondants des auteurs qui nous ont été transmis par une tradition indépendante. Nous n'avons cependant fait de collation complète que pour Petrus Patricius, Priscus, Malchus, Ménandre, Eunape et Dexippe. Ces écrivains ne nous étant connus que par les *Excerpta* du Porphyrogénète, le dépouillement du *Bruxellensis* avait pour eux une importance plus grande que pour les autres historiens, Georges le Moine, Denys d'Halicarnasse, Polybe, Appien, Zosime, Josèphe, Diodore, Dion, Arrien, Théophylacte, Socrate, Hérodote, Thucydide, Agathias, dont le texte a été établi ou pourrait être établi avec infiniment plus de sûreté.

Il y a une exception curieuse à cette fidélité dans la transcription, qui fait le principal mérite de l'Encyclopédie : c'est la série d'ambassades tirées de Procope. Nous sommes ici en présence non d'extraits mais de

---

1) La forme originale des auteurs compilés n'a été modifiée qu'au début ou à la fin des extraits, quand la clarté l'exigeait. — Les prétendues exceptions à cette règle, qu'on avait admises pour Denys d'Halicarnasse et Polybe, n'en sont pas en réalité. Si le copiste donne parfois ici au lieu ou même à côté du texte lui-même un abrégé de son contenu, c'est qu'il reproduit non pas Denys mais Jean d'Antioche, non pas Polybe mais des *periochae* de son ouvrage. Cf. C. de Boor (Hermès XIX, p. 123 sqq.) *Ueber die Excerptensammlung des Constantins Porphyrogennetos*, 1894.

véritables résumés, comme on peut le constater en examinant la collation de Procope que nous avons jointe aux précédentes. Cet historien, très mal édité jusqu'ici, exigerait une étude spéciale ; mais elle n'est guère possible sans cette édition critique qui est un des besoins les plus pressants de la philologie byzantine [1].

L'absence d'une pareille publication nous donnait le droit de croire que notre manuscrit pourrait fournir des leçons préférables à celles de la vulgate. Nous n'avons pas examiné la valeur de ces variantes — nous réservons ce travail pour plus tard — mais nous avons découvert avec une véritable satisfaction un passage qui comble une lacune. L'inédit se fait trop rare pour que nous ne signalions dès maintenant cette trouvaille; elle attirera peut-être un instant l'attention des philologues sur un auteur trop peu étudié.

I

Les manuscrits de Bruxelles 11301-16 et 11317-21 (97-98 du catalogue d'Omont [2]), sont écrits sur un papier de chiffe mince, vergé, qui a pris une teinte jaunâtre, et forment deux volumes dont le premier, de 262 feuillets, mesure 292 mill. de haut sur 195 de large, le second, de 305 feuillets, 292 mill. de haut sur 202 de large. Les deux volumes ont une reliure ancienne semblable, en veau estampé, au chiffre IHS [3].

Ces *Bruxellenses* furent transcrits, comme tous les manuscrits existants des *Excerpta de Legationibus,*

---

1) Krumbacher. *Gesch. byz. Liter.*, p. 45. " Eine kritische Ausgabe des Prokop is eines der fühlbarsten Bedürfnisse der byzantinischen Philologie. „

2) *Revue de l'Instruction publique.* Tome XXVIII, 1885, p. 12 sqq.

3) Il est donc impossible de supposer avec M. Boissevain, p. xxviii, qu'au commencement de ce siècle, les deux volumes n'en formaient qu'un.

sur un archétype aujourd'hui perdu, par André Darmarios [1] ou du moins sous sa surveillance. Il est impossible, en effet, que les deux volumes soient du même copiste. L'écriture du premier n'est pas la même que celle du second ; la couleur de l'encre, l'emploi des signes d'abréviation, la forme de certaines lettres et son aspect général, différents dans l'un et dans l'autre, le prouvent d'une façon incontestable. En comparant les manuscrits 85 et 101 du catalogue d'Omont, signés par Darmarios, avec nos *Excerpta*, nous avons constaté que le second volume est de la main de Darmarios lui-même, tandis que le premier doit être sorti de la plume d'un de ses élèves [2].

Voici quelques particularités, qui suffiront sans doute à établir ce que j'avance :

Dans le premier volume, il n'y a que le ὁ de ὅτι du premier extrait de chaque auteur qui soit tracé à l'encre rouge ; ce ὁ a un petit ornement en haut et en bas. Les en-têtes des auteurs, sauf Arrien, sont écrits à l'encre rouge. La fin du dernier extrait n'offre rien de particulier ; le τέλος τῆς ἱστορίας se rencontre rarement et est écrit à l'encre noire.

Dans le second volume, tous les ὁ des ὅτι introduisant chaque fragment sont, à peu d'exceptions près, tracés à l'encre rouge ; l'ornement qui les accompagne, dessiné avec soin au commencement du volume, est exécuté avec une négligence croissante à mesure qu'on approche de la fin, où il disparaît même souvent. Les en-têtes, excepté celui de Polybe, ainsi que le τέλος τῆς ἱστορίας sont écrits à l'encre rouge. Quant aux finales,

---

1) Pour la biographie de Darmarios, voyez Graux, *Essai sur les origines du fonds grec de l'Escurial* (Bibliothèque de l'École des Hautes Études. XLVIe fascicule), 1880, p. 287 sqq. — Schmidt. *Centralblatt für Bibliothekwesen*, 1886, p. 129 sqq. et Boissevain, *l. c.*, p. xxxi.

2) Sur les procédés de Darmarios, voyez Graux, p. 289 sq. — Il est étonnant que M. Boissevain, en général si précis et si soigneux, n'ait pas été frappé de la différence des deux écritures. Cf. p. xxviii et xxxi, n. 1.

il y en a un certain nombre qui sont disposées « en lignes se raccourcissant petit à petit et qui forment ainsi un triangle isocèle la pointe en bas [1]. »

Par exemple, f. 147ʳ, S2, fin de Théophylacte :

[ἀ]πὸ τῆς τόμεως ἀνεδίδοντο
τῷ χαγάνῳ
βάρβα
ροι

Notons encore l'emploi dans le second volume des sigles habituels de la diphtongue ει et de la particule δὲ; ainsi que la forme majuscule de l'η, dans les terminaisons en ην, et l'usage dans le premier de la forme majuscule du γ.

Les abréviations, très clairsemées dans les deux volumes, sont tout à fait ordinaires : θς = θεὸς, πὴρ = πατὴρ, πρὶ = πατρὶ, πρς = πατρὸς, μρα = μητέρα, ἄνος = ἄνθρωπος, etc.

Notre *Bruxellensis*, comme en général, — pour autant que nous puissions en juger, — les manuscrits des *Excerpta*, confirme le jugement que Graux [2] a porté sur Darmarios « copiste peu correct et médiocrement scrupuleux. » Hoeschel l'avait déjà constaté et nous ne pouvons que répéter son opinion à ce sujet : « *Codices... a recenti graeculo transscripti sunt satis mendose, neque integre.* »

Une mention qui se trouve en tête du second volume prouve que ce manuscrit, comme la plus grande partie du fonds grec de Bruxelles, a fait partie

---

1) Graux, p. 290.

2) Graux, p. 97. Cf. Boissevain, p. xxxi : " *Codices autem Excerptorum de Legatis omnes raptim et incuriose scripti sunt, praecipue vero Bruxellenses; multa tamen vitia, quibus sane abundant iam archetypum inquinasse apud me constat. Idem valet de lacunis.* " La négligence de Darmarios a d'ailleurs souvent été remarquée par les éditeurs des divers ouvrages qu'il a copiés.

de la bibliothèque du célèbre helléniste André Schott. On y lit en effet l'*ex libris : « And. Schotti Antverpiani* || περὶ πρέσβεων... » (cf. *infra*). Le *codex Schottanus* des Extraits sur les ambassades, considéré longtemps comme perdu, n'est donc autre que notre *Bruxellensis*, comme l'a déjà reconnu M. Omont *(l. c.)*.

Ce Schottanus paraît avoir été copié par Darmarios pour Schott comme les manuscrits 85 et 101 du catalogue d'Omont, qui ont tous deux été acquis par lui à Salamanque à la fin de l'année 1580 [1]. C'est vers la même date que Schott a dû acheter son exemplaire des *Excerpta* [2].

Nous savons, en effet, qu'avant d'entrer dans l'ordre des Jésuites, il séjourna quelques années en Espagne, professa le grec à Madrid et obtint en 1584 une chaire à l'Université de Saragosse où il enseigna la rhétorique, le grec et l'histoire. « Antoine Augustin était alors archevêque de Tarragone. Il prit Schott pour compagnon d'études et se plaisait à converser avec lui sur les lettres, lorsque les affaires publiques et les soins de l'église le lui permettaient. Schott demeura deux ans chez ce prélat [3]. » Il est probable que Schott a connu pendant ces années Darmarios, le copiste ordinaire d'Antoine Augustin [4].

---

1) *Revue de l'Instruction publique.* Tome XXVIII, p. 9 et 14. Dans le manuscrit 8761 (nº 96 du Catalogue d'Omont) f. 27, on lit l'annotation : " *Exemplar hoc ab Andrea Schotto ex Hispaniis missum ad Fr. Sylburgium a Sylburgio collatum cum m. s. codice Iulii Pacii I. C. clarissimi.* "

2) Baguet. *Notice biographique et littéraire sur André Schott* (Mémoires de l'Académie royale de Belgique. Tome XXIII, 1849), p. 24, n. 1 : " La bibliothèque de Bourgogne possède plusieurs manuscrits d'auteurs grecs qui ont été copiés à Salamanque pour A. Schott et sur lesquels il se trouve des notes écrites de sa main. " — Regnard. *Nouvelle Biographie générale.* Paris, 1864. Tome 43, p. 586 sqq. Art. Schott. — Augustin De Backer. *Bibliothèque des écrivains de la Compagnie de Jésus* (Louvain-Lyon, 1876, 3 vol. in-folio). Art. Schott. Tome III, p. 652 sqq.; cf. tome III, p. 676.

3) Baguet. Ouvrage cité, p. 24-25.

4) Il n'est pas possible d'admettre que Schott ait reçu le manuscrit *de*

Schott quitta l'archevêque en 1586 pour accomplir le vœu qu'il avait formé, que « si Anvers, alors assiégé par le duc de Parme, retournait sous la domination du roi d'Espagne, il entrerait dans la Compagnie de Jésus [1] », alla faire ses études théologiques à Valence, enseigna la théologie à Gandia, puis pendant trois ans la rhétorique à Rome, et revint à Anvers vers l'année 1597.

A partir de 1586, Schott s'occupa presque exclusivement de théologie; nous avons vu que l'acquisition faite par lui des manuscrits 29 et 85 du catalogue d'Omont est antérieure à cette année; nous pouvons donc, sans crainte de nous tromper, prendre l'année 1586 comme *terminus ante quem* de la copie du Schottanus.

Il se pourrait même que celle-ci fût assez notablement antérieure. La transcription du manuscrit de Milan des *Excerpta* et celle du manuscrit conservé à l'Escurial a été achevée, d'après la suscription qu'ils portent, en 1574 [2]. Schott pourrait être entré en possession vers 1585 d'un livre terminé quelques années auparavant. Il est cependant impossible d'admettre comme le voulait Schulze [3], que l'exemplaire de Schott lui ait été donné par son protecteur Augustin. Nous savons, à la vérité, qu'Augustin possédait un manuscrit des Extraits sur les Ambassades de la main de Darmarios, mais cette copie a péri avec son archétype dans

---

Legationibus, comme d'autres, par l'entremise de Pierre Pantin dont il fut l'élève. Ce volume n'est pas signalé dans le Catalogue des manuscrits de Pantin, reproduit par Omont. (R. I. P. Tome XXVIII, p. 85, sqq.). Ce catalogue date de 1611, c'est-à-dire de l'année même de la mort du doyen de Sainte-Gudule.

1) Baguet. Ouvrage cit., p. 26.

2) Voyez *infra*.

3) Schulze *(De Excerptis Constantinianis quaestiones criticae*, Bonn, 1866, pp. 28-29) se fondait sur ce fait, démontré faux par Graux *(l. c.*, p. 95, n. 4), qu'il ne se trouvait dans le catalogue de la bibliothèque d'Augustin aucune mention de cette copie faite pour lui par Darmarios.

l'incendie de l'Escurial en 1671 [1]. La seule possibilité, c'est que le *Schottanus* ait été exécuté non d'après l'archétype, mais simplement dans la bibliothèque d'Augustin sur le volume de celui-ci. Nous aurions affaire dans ce cas à une copie faite par Darmarios de sa propre copie, ce qui ne laisserait pas de jeter quelque discrédit sur la valeur de son second ouvrage [2].

Quoi qu'il en soit, ce manuscrit apporté par Schott à Anvers fut au commencement du XVIIe siècle utilisé, comme nous le verrons, pour diverses éditions partielles des *Excerpta de legationibus*. Puis il resta ignoré dans la bibliothèque des Jésuites jusqu'à la fin du XVIIIe siècle : on lit en tête du deuxième feuillet du tome Ier *Soc(ietatis) Iesu Ant(verpiensis) D(omus) P(rofessae)*. Lors de la suppression de l'ordre, il fut transporté d'Anvers à Bruxelles, et bientôt après, à la Révolution, il subit le sort de tant d'autres manuscrits précieux de notre pays et de l'Europe entière. On le transféra à Paris, où il fut consulté par Boissonade au commencement de ce siècle [3]. Restitué à la Belgique en 1815 [4], il reprit sa place sur les rayons de la Bibliothèque royale de Bruxelles, mais il y demeura enseveli dans l'oubli le plus profond. Niebuhr, n'ayant pas eu connaissance de ce qu'avait écrit Boissonade, le déclare disparu [5]. Ch. Graux, dans ses « *Essais sur les origines du fonds grec de l'Escurial* » parus en 1880, se hasarde pourtant à

1) GRAUX, *l. c.*

2) Cf., *supra*, p. 11, n. 2.

3) BOISSONADE. *Praef. ad Eunapium*, p. XIV. Cf. Dindorf, *Hist. graeci min.*, 1er vol. préf., p. XXVIII. Il quitta Paris " *priusquam aetatis eius et conditionis notitiam mihi potuerim scribere*, " écrit Boissonade.

4) OMONT. *Catalogue des manuscrits grecs de Bruxelles*, p. 51, n° 20. Comme tous les manuscrits qui ont séjourné à Paris, le *Schottanus* porte l'estampille " *Bibliothèque nationale R. F.* "

5) NIEBUHR. *Corpus scriptorum historiae byzantinae*. Pars I., praef., p. X : " *neque ullus praeter hos* (i. e. Monacensem et Vaticanum), *sublato ex hominum notitia Schottano, superesse videtur*. "

affirmer, sous la réserve d'un « dit-on, » que le Schottanus se trouve dans notre pays [1]. Enfin Omont signala, en 1885, la présence de notre manuscrit à la bibliothèque de Bruxelles et l'identifia aussitôt avec le *Schottanus* supposé perdu.

Vers la même date, M. De Boor collationna le *Schottanus* tout au moins pour les extraits de Dion Cassius [2] et tout récemment M. Boissevain en a publié une description assez détaillée dans son édition du même auteur [3]. Mais pas plus que les autres manuscrits des Ἐκλογαὶ περὶ πρέσβεων, celui-ci n'a fait l'objet d'une étude spéciale; nous croyons donc ne pas faire œuvre inutile en passant en revue les diverses copies de cette compilation après avoir fait connaître succinctement le contenu du *Bruxellensis*.

Mais il nous faut d'abord dire quelques mots de l'archétype commun de tous ces exemplaires des *Excerpta*. Ch. Graux, dans ses remarquables recherches sur « les origines du fonds grec de l'Escurial » lui a consacré une étude spéciale que nous pouvons nous borner à résumer ici [4].

Cet archétype devait être un manuscrit sur parchemin d'une époque intermédiaire entre le xe et le xiie siècle. Il était en un seul volume et non en deux, comme l'a prétendu Schulze [5]. Il fut trouvé en Espagne où il avait été apporté à une époque inconnue et devint, on ne sait comment, la propriété de Juan

1) Graux, p. 95, n. 4.

2) Joannes Melber. *Dionis Cassii Cocceiani historia romana.* Leipzig, Teubner, 1890. praef., p. xiii: " *Contulit* (i. e. duo Bruxellenses) *vir doctissimus Carolus de Boor, qui, quae de excerptis Dionis enotaverat, liberalissime mecum communicavit.* "

3) *Cassii Dionis Historiarum romanarum quae supersunt,* ed. U. P. Boissevain, Berlin, 1895, t. I, p. xxv sqq.

4) Nous reviendrons plus bas sur son contenu.

5) Ernest Schulze, *op. cit.*, p. 48: " *Erant igitur, ut rem paucis comprehendam, a. 1573 in bibliotheca Escurialensi duo libri mss. huc translati e Ioannis Paezii rebus.* " Cf. Graux, p. 96, n. 2.

Paez de Castro [1]. Après sa mort en 1570, le manuscrit passa à la bibliothèque de l'Escurial. Antoine Augustin, archevêque de Tarragone, philologue à ses heures [2], ayant appris la chose, obtint la permission d'en prendre copie. « En un certain lieu de l'Espagne, écrit-il en 1574 à Fulvio Orsini, on a trouvé un livre grec dans lequel se trouvent de très beaux fragments d'historiens anciens, dont aujourd'hui déjà une grande partie est entre nos mains, et on copie le reste. En supposant que ce fussent autant de perles, de rubis ou de diamants, je ne les estimerais pas tant [3]. »

Antoine Augustin chargea son copiste ordinaire, André Darmarios d'Épidaure, de transcrire le manuscrit qui excitait à ce point son admiration. Cette copie a péri, comme nous l'avons dit, avec l'original qu'elle reproduisait, dans l'incendie de l'Escurial en 1671. Tel est cet archétype, « le principal joyau de la collection Paez, » dont dérivent, par la plume de Darmarios, tous les manuscrits qui nous restent des extraits *de Legationibus*, comme l'a très bien établi Schulze par une discussion fort bien conduite de divers renseignements littéraires et des variantes des textes [4].

Ces manuscrits, qui sont tous des *chartacei in 4°*, sont :

S 1) Le *Schottanus* de la Bibliothèque royale de Bruxelles (n°s 11301-11321), dont nous nous occupons spécialement ici.

Le premier volume du Schottanus, que nous désignerons par le sigle S^1, contient les extraits des ambassades des Romains aux peuples étrangers; le second, S^2, les extraits des ambassades des peuples

---

1) Pour la biographie de Paez, voir Graux, p. 79 sqq.
2) Pour la biographie d'Antoine Augustin, voir Graux, p. 13 sqq.
3) Graux, p. 93, n. 3.
4) Graux, p. 97, n. 1.

étrangers aux Romains. Voici l'ordre dans lequel les auteurs se suivent dans les deux volumes :

Vol.	I	Préface	f.	1^r
	1)	Petrus Patricius	f.	4^r
	2)	Georges le Moine	f.	6^r
	3)	Jean d'Antioche [Denys d'Halicarnasse]	f.	8^r
	4)	Polybe	f.	22^v
	5)	Appien	f.	77^v
	6)	Zosime	f.	85^v
	7)	Josèphe	f.	91^r
	8)	Diodore de Sicile	f.	93^r
	9)	Dion Cassius	f.	94^r
	10)	Arrien	f.	103^r
	11)	Procope	f.	103^v
	12)	Priscus	f.	139
	13)	Malchus	f.	178^v
	14)	Ménandre Protecteur	f.	195^v
	15)	Théophylacte	f.	254^r
Vol. II	1)	Arrien	f.	1^r
	2)	Appien	f.	5^r
	3)	Malchus	f.	69^v
	4)	Priscus	f.	78^r
	5)	Eunape	f.	97^r
	6)	Polybe	f.	107^r
	7)	Josèphe	f.	120^v
	8)	Théophylacte	f.	134^v
	9)	Procope	f.	147^v
	10)	Zosime	f.	179^r
	11)	Dexippe	f.	185^r
	12)	Socrate	f.	192^r
	13)	Petrus Patricius	f.	196^r
	14)	Diodore de Sicile	f.	204^r

15) Dion Cassius . . . . . f. 221r
16) Hérodote . . . . . f. 252r
17) Thucydide . . . . . f. 253r
18) Agathias. . . . . . f. 255r
19) Ménandre Protecteur . . . f. 259v

Fin au f. 305v; puis 15 feuillets blancs.

Dans les deux volumes du *Schottanus*, des notes marginales, écrites soit à l'encre rouge, soit à l'encre noire, renvoient à différents groupes d'extraits. Toutes sont introduites par la formule ζήτει ἐν τῷ περί. Nous les réunissons ici, notre collation ne donnant qu'une partie de ces notices fort intéressantes pour la reconstitution des parties perdues de l'encyclopédie constantinienne [1].

S¹ f. 15v, en face du fragment de Denys d'Halicarnasse, ΙΘ 13-17, vol. IV, p. 241-247 : ζήτει ἐν τῷ περὶ στρατηγημάτων (encre noire). cf. f. 17r.

f. 31r, après τὸ δὲ διὰ λίθων : ζήτει ἐν τῷ περὶ ἐθῶν (encre noire).

f. 74v, ζήτει ἐν τῷ περὶ στρατηγημάτων — περὶ τῶν στρατ' (sans doute στρατῶν·) (encre noire).

f. 228v, en face du fragment de Ménandre 39, p. 77 : ζήτει ἐν τῷ περὶ δημηγοριῶν (encre noire).

S² f. 57v, en face du fragment d'Appien ἐκ τῆς Μακεδονικῆς 1, p. 326 : ζήτει ἐν τῷ περὶ ἐπιβουλῶν (?) (encre rouge).

f. 141v, au haut de ce feuillet, au-dessus du fragment de Théophylacte, IV, 14, p. 178, l. 3 : ζήτει ἐν τῷ περὶ δημηγ(οριῶν ?) (encre rouge).

f. 184r, en face du fragment E 44, p. 273, l. 6-16 de Zosime : ζήτει ἐν τῷ περὶ στρατηγημάτων (encre rouge).

---

1) H. Wäschke, *Ueber die Reihenfolge der Excerpte Konstantins* (Philologus 41), 1882, p. 270-283.

f. 195[v], au milieu de ce feuillet, à la fin du fragment de Socrate, VII, 18, p. 298-299, l. 28 : ζήτει ἐν τῷ περὶ νίκης (encre rouge).

f. 271[r], en face de la dernière ligne de ce feuillet : συλλαβὰς τινὰς τοιάσδε τινάς ἐπιστολὰς, fragment 18, p. 45-49 de Ménandre : ζήτει ἐν τῷ περὶ ἐπιστολῶν (encre rouge).

Outre ces renvois, qui proviennent évidemment de l'archétype, on trouve dans les deux volumes un certain nombre d'annotations ajoutées après coup par un lecteur dont nous chercherons plus loin à établir l'identité. Cette deuxième main a fait, soit dans la marge soit entre les lignes, des corrections au texte et identifié un certain nombre de fragments avec des éditions de son époque (cf. p. 29).

M II. Deux manuscrits de Münich (M^1 de 434 feuillets, M^2 de 444 feuillets), qui ont été soigneusement décrits par Hardt dans son *Catalogus codd. mss. graecorum bibliothecae regiae Bavaricae* n°s 185 et 267 (v. t. II, p. 235, t. III, p. 117). Les détails qu'il nous donne, prouvent que le n° 185 correspond exactement à notre S^2 et le n° 267 à notre S^1. Préface, en-tête, ordre des extraits, tout est identique dans les deux couples de manuscrits et ne laisse aucun doute sur leur origine commune [1]. D'ailleurs les collations partielles du *Monacensis* qui ont été publiées, prouvent que son texte est presque identique à celui du *Schottanus*.

A III. Nous insisterons quelque peu sur l'*Ambrosianus* N 135 Sup., de 710 feuillets, ce manuscrit n'ayant été décrit dans aucun catalogue imprimé [2]. C'est

1) M. Boissevain paraît avoir ignoré l'existence de cette description de Hardt : cf. *op. cit.*, p. XXVIII.

2) Nous devons à l'obligeance de M. Parmentier, professeur à l'Université de Liége, qui a bien voulu prendre la peine d'examiner pour nous cet *Ambrosianus* à Milan, les renseignements que nous pouvons donner sur ce manuscrit.

une copie directe du volume de Paez. On lit en effet sur le feuillet de garde : *ex antiquissimo libro S. Laurentii Scorialensis.*

Voici la liste des diverses séries d'extraits qu'il contient :

1) f. 1r, περὶ πρέσβεων ἐθνῶν πρὸς ῥωμαίους. Commence : Καθ'ὅλου τῇ περὶ τὰ λάφυρα...[Polybe].
2) f. 245v, περὶ πρέσβεων etc... Ἐκ τῆς ἰωσήππου ἀρχαιολογίας : λόγος. Commence : ὅτι ἰωάνθης ὁ ἀρχιερεὺς ὁρῶν ὅτι.
3) f. 266v, περὶ πρέσβεων etc... Ἐκ τῆς ἱστορίας ζωσίμου ἀσκαλωνίτου λόγος ε'. Commence : ὅτι ἐπὶ ἰοβιανοῦ βασιλέως ῥωμαίων.
4) f. 276r, περὶ πρέσβεων etc... Ἐκ τῆς ἱστορίας δουξίππου *(sic)* ἀθηναίου λόγος. Commence : ὅτι αὐρηλιανὸς κατὰ κράτος νικήσας.
5) f. 287v, περὶ πρέσβεων etc... Ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας σωκράτους λόγος. Commence : ὅτι τοῦ ἰουλιανοῦ εἰς...
6) f. 294r, περὶ πρέσβεων etc... Ἐκ τῆς ἱστορίας πέτρου πατρικίου καὶ μαγίστρου. Commence : ὅτι οἱ πάρθοι.
7) f. 306r, περὶ πρέσβεων ἐθνικῶν πρὸς ῥωμαίους. Ἐκ τῆς ἱστορίας διοδώρου σικελιώτου. Commence : ὅτι ἐπὶ ὀστιλλίου.
8) f. 332r, περὶ πρέσβεων... Ἐκ τῆς ἱστορίας δίωνος κοκκιανοῦ. Commence : ὅτι νικηθέντες.
9) f. 380v, περὶ πρέσβεων. Ἐκ τῆς ἱστορίας ἡροδότου ἁλικαρνασέως. Commence : ὅτι ἀθηναῖοι μετὰ ταῦτα.
10) f. 382r, περὶ πρέσβεων... Ἐκ τῆς ἱστορίας θουκυδίδου. Commence : ὅτι ἐπιδάμνιοί ἐστι.
11) f. 386r, περὶ πρέσβεων. Ἐκ τῆς ἱστορίας ἀγαθίου σχολαστικοῦ. Commence : ὅτι κατ' ἐμην.
12) f. 393r, περὶ πρέσβεων ἐθνικῶν πρὸς ῥωμαίους. Ἐκ τῆς ἱστορίας μενάνδρου. Commence : περὶ ἀβάρων ὡς πολλά.

13) f. 468v, περὶ πρέσβεων etc... Ἐκ τῆς ἱστορίας θεοφυλάκτου ἀπὸ ἐπάρχων καὶ ἀντιγραφέων. Commence : ὅτι φιλιππικοῦ...
14) f. 490r, περὶ πρέσβεων ἐθνικῶν πρὸς ῥωμαίους· ἐκ τῆς ἱστορίας προκοπίου καισαρέως. Commence : ὅτι ὁ καβαδης ὁ τῶν...
15) f. 540r, περὶ πρέσβεων ἐθνικῶν πρὸς ῥωμαίους· ἐκ τῆς ἱστορίας ἀρριανοῦ ἀναβάσεως ἀλεξάνδρου. Commence : ὅτι κατὰ τὸ γόρδιον.
16) f. 546v, περὶ πρέσβεων· ἐκ τῆς ἱστορίας ἀππιανοῦ τῆς ἐπιγραφομένης βασιλικῆς. Commence : ὅτι τὸν πόλεμον.
17) f. 649v, περὶ πρέσβεων etc... ἐκ τῆς ἱστορίας μάλχου ῥήτορος τοῦ φιλαδελφέως. Commence : ὅτι ἐν τῷ ἑπτακαιδεκάτῳ ἔτει...
18) f. 663r, περὶ πρέσβεων etc... ἐκ τῆς ἱστορίας πρίσκου ῥήτορος. Commence : ὅτι τῶν.
19) f. 693v, περὶ πρέσβεων ἐθνικῶν πρὸς ῥωμαίους ἐκ τῆς ἱστορίας εὐναπίου σαρδιανοῦ. Commence : ὅτι τοῦ Ἰουλιανοῦ ἐς τὴν πολεμίαν...

Au f. 710, on lit : ὑπὸ ἀνδρέου δαρμαρίου τοῦ ἐπιδαυρίου υἱοῦ γεωργίου εἴληφε σὺν Θεῷ τέλος ἐν τῷ ἔτει ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κ(υρί)ου ἡμῶν Ιῦ Χῦ αφοδ' (1574) αὐγούστ(ου) κδ' ἐν τῇ μόνῃ τοῦ ἁγίου λαυρεντίου τοῦ σκουριαλίου ὑπὸ τῆς βασιλικῆς βιβλιοθηκῆς βασιλέως ἱσπανῶν αὐτοκράτορος κυρίου Φιλίππου [1].

L'*Ambrosianus* contient donc les mêmes extraits que S[2] et M[1]; ils sont seulement classés dans un ordre différent. [A nos 1-2 = SM nos 6-7. — A nos 3-12 = SM nos 10-19. — A nos 13-14 = SM nos 8-9. — A nos 15-19 = SM nos 1-5.] Nous verrons plus bas quelle était la disposition de l'archétype.

IV. A l'Escurial [2] se trouvent depuis le XVIIe siècle

1) Cf. NISSEN. *Rheinisches Museum für Philologie*, 1867, p. 627.
2) E. MILLER. *Catalogue des manuscrits grecs de l'Escurial*, Paris, 1848, p. 27. GRAUX, *l. c.*, p. 322 sqq.

les trois manuscrits suivants que nous désignerons par E[1], E[2], E[3] :

E[1] R-III-14 de 397 feuillets, contient, dans le même ordre, les mêmes auteurs que S[1] M[2]. Seulement le dernier auteur, Théophylacte, fait défaut. A la fin de ce manuscrit, après les extraits de Ménandre, on lit : ὑπὸ Ἀνδρέου Δαρμαρίου υἱοῦ Γεωργίου τοῦ, Ἐπιδαυρίου, εἴληφε τέρμα σὺν θεῷ ἐν τῷ ἔτει ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ αφοδ' (1574) Ἰουνίου κζ', ἐν Μαδριλλίῳ. Τέλος σὺν θεῷ τοῦ πρώτου τόμου τοῦ περὶ πρέσβεων Ῥωμαίων πρὸς ἐθνικοὺς ὑπὸ διαφόρων [1].

E[2] R. III, 21, de 397 feuillets, contient les extraits de Théophylacte qui manquent dans E[1], plus les huit premiers auteurs de l'*Ambrosianus,* à savoir Théophylacte, Polybe, Josèphe, Zosime, Dexippe, Socrate, Petrus Patricius, Diodore de Sicile, Dion Cassius.

E[3] R. III. 13, de 330 feuillets, renferme les 11 derniers auteurs que donne l'*Ambrosianus*, c'est-à-dire Hérodote, Thucydide, Agathias, Ménandre, Théophylacte, Procope, Arrien, Appien, Malchus, Priscus, Eunape.

Si nous réunissons E[2] et E[3], en faisant abstraction des passages de Théophylacte placés en tête, nous obtenons donc un manuscrit qui correspondrait exactement à A et dont le contenu se retrouverait dans S[2] et M[1], mais avec une autre disposition. La série complète des ambassades envoyées par les Romains et reçues par eux, se trouve donc à l'Escurial comme à Munich et à Bruxelles. Ces *Scorialenses,* mal connus jusqu'à ce jour, mériteraient une étude attentive [2].

V. Au contraire les deux manuscrits qui ont appartenu autrefois à Fulvio Orsini (Fulvius Ursinus) et qui ont passé au Vatican et à la *Borbonica* de Naples, ne sont que des extraits très incomplets de l'archétype.

N Le *Neapolitanus*, III. C. 42 (aujourd'hui III B, 15),

---

1) Miller, p. 28, 29. — Schulze, p. 45, 46.

2) Pour Dion Cassius, ils sont cependant sans grande valeur au dire de Boissevain, p. xxx.

de 326 feuillets, donne les extraits sur les Ambassades des barbares aux Romains, tirés de Polybe, Diodore, Dion, Arrien, Appien [1]. Il correspond donc en partie à A dont il donne les n°s 1, 7, 8, 15, 16.

V Le *Vaticanus* 1418, de 239 feuillets, renferme d'abord une partie des fragments de Polybe περὶ πρέσβεων ἐθνικῶν πρὸς Ῥωμαίους, partie qui manque dans le *Neapolitanus*, et en outre les passages du περὶ πρέσβεων Ῥωμαίων πρὸς ἐθνικοὺς tirés des historiens suivants : Jean d'Antioche, Denys d'Halicarnasse, Polybe, Appien, Diodore, Dion Cassius [2]. Nous trouvons donc dans ce volume les auteurs n°s 3, 4, 5, 8, 9 de S^1 et de M^2.

Pour compléter la liste des mss. des *Excerpta de Legationibus*, il nous reste à signaler ceux d'ailleurs inconnus de Pithou [3] et de de Thou [4]. S'ils ne sont pas identiques à l'un ou l'autre des précédents — ce qui paraît difficile — ils sont aujourd'hui perdus. Nous mentionnerons enfin une copie séparée des deux séries d'extraits de Théophylacte, qui, au XVIe siècle, ont été jointes au résumé que donne Photius de son histoire, pour former un petit ms. de 66 feuillets conservé aujourd'hui à Bruxelles [5].

---

1) SALV. CYRILLUS, *Codices graeci mss. R. bibliothecae Borbonicae.* Naples, 1826; II, p. 317, n° 326. Cf. SCHULZE, *op. cit.*, p. 20; BOISSEVAIN, p. XXXI.

2) SCHULZE, p. 21. Cf. cependant BOISSEVAIN, p. XXX.

3) Casaubon s'est servi de ce manuscrit pour son édition de Polybe. SCHULZE, p. 26. Voir plus loin, p. 27.

4) GRAUX, p. 97 n. SCHULZE, p. 50.

5) Le *Bruxellensis* 8761 (n° 96 du Catalogue d'Omont). L'écriture, quoi qu'en dise Omont, n'est pas celle de Darmarios.

On lit en tête dans la marge l'annotation : *Exemplar hoc ab Andrea Schotto ex Hispaniis missum ad Fr. Sylburgium a Sylburgio collatum cum ms. codice Iulii Pacii* [Paez de Castro ?] *I. C. clarissimi.*

Inc. Περὶ πρέσβεων ῥωμαίων πρὸς ἐθνικούς. Ἐκ τῆς ἱστορίας θεοφυλάκτου ἀπὸ ἐπάρχου καὶ ἀντιγραφέως. Ὅτι ἐπὶ Μαρκίου..... *Explicit*, f. 40^v, σκληραγωγούμενος.

F. 41, περὶ πρέσβεων ἐθνῶν πρὸς ῥωμαίους ἐκ τῆς ἱστορίας θεοφυλάκτου, etc., comme *supra*.

Inc. ὅτι φιλιππικοῦ..... *Explicit*, f. 66^v, οἱ βάρβαροι.

L'examen rapide que nous venons de terminer, des divers mss. des *Excerpta de Legationibus*, nous permet de nous faire une idée assez précise du contenu de leur archétype commun. Ce volume unique, retrouvé par Juan Paez de Castro, paraît avoir commencé par la série des Ἐκλογαὶ περὶ πρέσβεων ἐθνικῶν πρὸς Ῥωμαίους, auxquels la collection des Ambassades des Romains aux peuples barbares faisait suite [1]. Dans cette seconde partie, l'ordre des extraits était sans aucun doute celui que nous trouvons dans le *Schottanus* I. En effet, tous les autres manuscrits, même ceux qui ne renferment qu'une portion des historiens, lui sont fidèles, et l'énumération des auteurs qui termine le προοίμιον ne s'en écarte pas [2]. La question est un peu plus compliquée pour les *Excerpta gentium ad Romanos*, où le προοίμιον fait défaut. Nous trouvons ici deux dispositions différentes : celle du *Bruxellensis*, qui est d'accord avec le *Monacensis*, et d'autre part, celle de l'*Ambrosianus*, que suivent les *Scorialenses* et le *Neapolitanus*, incomplet ; mais on peut facilement démontrer que c'est la seconde qui est primitive.

En effet, nous trouvons dans le *Bruxellensis* après le dernier passage de Procope (f. 178v) la mention τέλος σὺν θεῷ, qui se répète sous une autre forme : τέλος καὶ τῷ θεῷ χάρις, à la fin du volume. Le premier *explicit* ne peut se comprendre que si, arrivé au feuillet 178, Darmarios a cru être au bout de sa tâche ; or l'on constate que tous les auteurs qui dans l'*Ambrosianus* suivent Procope, avaient déjà été reproduits dans le

1) Dans le *Schottanus*, ce sont au contraire les *Excerpta gentium ad Romanos* qui forment le second volume [τόμος βος (cf. *infra*)]. Mais Boissevain (p. XXII, n. 2) nous paraît avoir démontré que Darmarios avait interverti ici les deux parties, pour commencer par celle qui était restée la plus complète. Aux raisons qu'il fait valoir, nous ajouterons celle-ci que le tome II étant seul de la main de Darmarios lui-même, il est par là même probable que c'est lui qui a été transcrit le premier. Darmarios a fait achever sa besogne par un élève.

2) Cf. Boissevain, p. XXXIII.

Bruxellensis, et que ceux qui complètent celui-ci, ne viennent après Procope que parce qu'ils ont été transposés. L'erreur de Darmarios démontre donc que l'archétype était semblable à l'*Ambrosianus*. De plus, et ce second argument nous semblerait à lui seul suffisant, ces morceaux de Polybe, qui sont placés en tête de l'*Ambrosianus*, sont mutilés au début. Ce fait s'explique sans peine s'ils occupaient les premières pages de l'archétype ; il se comprendrait moins aisément si, comme dans le *Bruxellensis*, ils s'étaient trouvés au milieu de la collection. Nous nous trompons fort ou c'est précisément cette perte partielle du texte de Polybe qui a engagé Darmarius à bouleverser l'ordre de l'original. Il n'a pas voulu commencer sa copie par une phrase incomplète et par une série d'extraits dont il ignorait sans doute l'auteur, le titre ayant disparu. Enfin une troisième raison pour donner la préférence à l'*Ambrosianus*, a été invoquée par M. Boissevain [1]. Nous possédons un vieux catalogue des mss. de l'Escurial, où le volume de Paez de Castro, qui se trouvait alors dans cette bibliothèque, est mentionné comme suit : Ἰωάννου Κωνσταντινουπόλεως. Περὶ πρέσβεων ἐθνῶν πρὸς Ῥωμαίους καὶ Ῥωμαίων πρὸς ἐθνικοὺς ἐκ τῆς ἱστορίας Πολυβίου Ἰωσήπου, Ζωσίμου Ἀσκαλωνίτου, Δεξίππου Ἀθηναίου, Σωκράτους Πέτρου πατρικίου καὶ μαγίστρου, Διοδώρου Σικελιώτου καὶ ἑτέρων. On voit que les noms des historiens y sont énumérés comme ils se succèdent dans la copie de Milan et non comme dans le *Schottanus*.

La suite des séries d'Ἐκλογαί dans le vieil archétype espagnol peut donc être reconstituée avec une certitude presque absolue. Mais, par contre, nous ne voyons pas quelle raison chronologique ou systématique peut avoir guidé les scribes de Constantin dans la disposition qu'ils ont adoptée. Si pour chaque historien ils ont conservé dans leur compilation l'ordre naturel des livres et des chapitres, la place assignée à chacun de

1) Boissevain, p. xxxiii.

ces auteurs paraît au contraire tout à fait arbitraire. Il en est d'ailleurs de même dans les autres livres de la collection historique du Porphyrogénète.

LES ÉDITIONS

« Certes, les vrais humanistes de la bonne école eussent trouvé leurs descendants en Espagne bien tièdes. En général, ces nouveaux humanistes publient peu. Ils ne publient jamais les textes grecs inédits qu'ils ont recueillis dans leurs bibliothèques. C'est là une singularité facile à constater, qui caractérise d'une façon constante la renaissance espagnole [1]. » Cette observation de Graux se vérifie à propos de nos *Excerpta*.

Antoine Augustin et d'autres savants espagnols s'étaient procuré des copies du manuscrit des Ambassades, mais ils ne publièrent pas plus eux-mêmes ces textes que Paez ne l'avait fait. Ce fut l'Italien Fulvio Orsini qui, sur la demande d'Augustin, fit paraître en 1582, à Anvers, les fragments de Denys d'Halicarnasse, Polybe, Diodore de Sicile, Appien et Dion Cassius [2].

Voici, en effet, ce qu'écrit Ursinus dans sa préface adressée au cardinal de Granvelle : " *Antonius Augustinus Archiepiscopus Tarraconensis, omnis politioris doctrinæ vindex et assertor, misit ad me superioribus annis Polybii fragmenta quædam, ut titulus indicabat,* περὶ πρεσβειῶν, *a Iohanne quodam Constantinopolitano*

---

1) Graux, p. 20.

2) Ἐκ τῶν Πολυβίου τοῦ Μεγαλοπολίτου ἐκλογαὶ περὶ πρεσβειῶν. *Ex libris Polybii Megalopolitani selecta de Legationibus et alia quae sequenti pagina indicantur : nunc primum in lucem edita ex bibliotheca Fulvi Ursini, Antverpiae, ex officina Christophori Plantini* MDLXXXII. Au verso de la même page : *Fragmenta ex historiis quae non extant : Dionysii Halicarnassei, Diodori Siculi, Appiani Alexandrini, Dionys. Cassii Nicæi de Legationibus. Dionys, lib. LXXIX et LXXX imperfectus. Emendationes in Polybium impressum Basileae per Ioannem Heruagium anno* MDXXIX. — La note de Graux, p. 93, n. 2, n'est donc pas absolument exacte.

collecta, qui Ro. antiquitatem in capita, et locos communes digesserat ; ut eum librum a mendis, quibus paene infinitis corruptus erat, vindicarem ; et cum studiosis etiam, si videretur, communicarem. „ Ursinus se servit pour son travail, comme nous l'avons dit, des mss. qui ont passé aujourd'hui à la bibliothèque du Vatican et à celle de Naples, mais il mêla les deux séries d'extraits et en troubla parfois l'ordre, ce qui a donné lieu à certaines erreurs qui se sont perpétuées jusqu'à nos jours [1].

Hoeschel édita à Augsbourg, en 1603, les extraits sur les Ambassades tirés des auteurs qui avaient été omis dans l'édition d'Ursinus [2] — ce sont précisément ceux dont nous publions une collation — et Cantoclarus donna, en 1609, une traduction latine de ces fragments [3].

L'édition de Niebuhr, parue en 1829, dans la Byzantine de Bonn [4], n'est qu'une réimpression, avec quelques corrections, de celle de Hoeschel, et il en est de même de celle de Müller dans le tome IV de ses *Fragmenta historicorum græcorum* (1868), tandis que Dindorf qui a inséré les extraits des mêmes écrivains dans ses *Historici minores* [5] a du moins pris soin de faire collationner une partie du *Monacensis*.

Le *Schottanus* fut aussi utilisé pour diverses éditions particulières. Casaubon s'en servit, ainsi que du

---

1) Boissevain, *l. c.*, p. xxxiv-xxxv.

2) *Eclogae Legationum Dexippi Atheniensis, Eunapii Sardiani, Petri Patricii et Magistri, Prisci Sophistae, Malchi Philadelphensis, Menandri Protectoris. — Augustae Vindelicorum 1603.* — Cependant Hoeschel n'édita pas les extraits de Georges le Moine.

3) *Excerpta de Legationibus ex Dexippo Atheniense, Eunapio Sardiano, Petro Patricio et Magistro, Prisco Sophista, Malcho Philadelphensi, Menandro Protectore. — Parisiis 1609.*

4) *Dexippi, Eunapii, Petri Patricii, Prisci, Malchi, Menandri historiarum quae supersunt e recensione Imm. Bekkeri et B. G. Niebuhrii C. F. cum versione latina per Io. Classenum emendata.* Bonn, 1829.

5) *Historici graeci minores.* 2 vol. Leipzig, Teubner, 1870.

manuscrit de Pithou, lorsqu'il publia le texte de Polybe [1]. Un autre savant, Ianus Gruterus, reçut aussi communication des mss. de Schott, lorsque, reprenant l'œuvre de Cimedoncius, enlevé par une mort prématurée, il fit paraître en 1599 une édition de Théophylacte [2]. En 1618, Commelinus, à la fin de son édition des Vies des Sophistes d'Eunape, transcrivit les fragments des Histoires de ce rhéteur tels qu'il les trouva dans le *Schottanus* [3]. Mais, à l'époque moderne, c'est exclusivement le *Monacensis* qui a été mis à contribution, lorsque les éditeurs ont dû recourir aux Ἐκλογαὶ περὶ πρέσβεων [4]. Les seuls d'entre eux qui aient obtenu une collation du *Bruxellensis*, sont, comme nous

1) Schweighäuser prétend que Casaubon ne s'est servi que des variantes et des corrections publiées par Ursinus dans son édition de Polybe. Il est intéressant de lire, à ce sujet, la réfutation de Schulze basée sur une discussion fort bien conduite des variantes du texte. — Schulze, p. 25 sqq.

2) *Theophylacti Simocati ex praefecti quae reperiri potuerunt omnia... ex Bibliotheca And. Schotti Antverpiani.* — Ex officina Comeliniana MDIC. On lit dans la préface adressée par Gruter à Cristophore Pflugius : *Prodiit idem iste* (sc. Theophylactus) *ante annos fere duos studio... Vulcanii : sed noster iste integrior pleniorque, beneficio amicissimi Andreae Schotti, hominis perpaucorum hominum ; tantaeque prothymiae, ut cum caeteri Bibliothecas suas habeant pro carcere, ipsius tribunitia videatur domus; certe ianuâ semper sit apertâ.* — Schulze a déjà signalé cette édition. Ses affirmations ont été contestées assez à la légère par Boissevain, p. xxvii. Gruter n'a pas seulement publié les *Quaestiones naturales* de Théophylacte, mais aussi le résumé de ses histoires par Photius, les extraits sur les Ambassades qui en sont tirées, et les *epistolae morales*. Il est possible cependant qu'il n'ait pas reçu communication de la grande collection des *Excerpta*, mais seulement du petit ms. de Schott, que nous avons décrit plus haut (p. 23, n. 5), et qui contient le résumé de Photius et les deux séries d' Ἐκλογαί.

3) *Eunapius Sardianus de vitis philosophorum et sophistarum. Nunc recens accedunt eiusdem auctoris legationes e bibliotheca Andreae Schotti Antverpiani.* Coloniae Allobrogorum 1616. — Cf. Debacker, *op. cit.*, t. III, p, 656, n° 7.

4) Notamment par Gros pour son *Histoire romaine* de Dion Cassius, 1845. — Cf. Schulze, p. 29-30.

l'avons dit, M. Melber et M. Boissevain pour leur Dion Cassius en cours de publication [1].

De quels manuscrits Hoeschel s'est-il servi pour son édition *princeps* qui a servi de base à celle de Niebuhr et de Dindorf? du *Monacensis* et du *Schottanus*. Il le déclare lui-même dans une lettre à Joseph Scaliger : " *(Codices) quos habemus A. Schotti et e Bibliotheca Bavara, eodem tempore, manu eadem, ex eodem codice* χθὲς καὶ πρώην *a recenti Graeculo transscripti sunt satis mendose, neque integre, ut ex jam editis ab Ursino constat, qui cum his nostris alicubi collati sunt* [2]. " Et ailleurs, dans une lettre à Jean Kirchman : " *Codicibus utor duobus* [3]. "

La deuxième main du manuscrit de Bruxelles n'est pas celle de Hoeschel, comme nous avons pu le constater en comparant les annotations marginales du *Schottanus* avec le manuscrit 14255 [4] qui est une copie de ce savant [5]. Ces notes sont probablement de Schott lui-même [6]; il aura collationné son manuscrit avec le texte de Hoeschel et inscrit notamment en marge les corrections imprimées dans la marge de l'édition qu'il avait sous les yeux [7]. Hoeschel s'est acquitté de sa tâche d'une façon qui est loin d'être satisfaisante, et il n'a pas su profiter des secours que lui fournissaient le

---

1) Cf. *supra*, p. 15.

2) Schulze, p. 49, n. 1.

3) Dindorf, préf. Vol. I, p. XXIX.

4) N° 104 du catalogue d'Omont. R. I. P. Tome XXVIII, p. 15.

5) Aug. Burckhardt. *Hieroclis Synecdemus*. Leipzig. Teubner, 1893. Préf., p. x. " *Quamquam non dilucide dictum est, tamen non dubito quin ipsius Hoeschelii manu scriptus sit codex Bruxellensis* (14255). "

6) Voyez p. 14, n. 1.

7) Ceci n'est qu'une hypothèse qui aurait besoin d'être vérifiée. D'autres corrections paraissent provenir d'ailleurs. Il est très regrettable que nous n'ayons pu consulter l'édition de Hoeschel elle-même, qui ne se trouve ni à Gand ni à Bruxelles; nous avons donc dû nous en rapporter au témoignage de Dindorf, dans sa collation du *Monacensis (Hist. Graec. Min.)* Préf. Vol. I, p. LIX-LXXVII.

Schottanus et le *Monacensis*. Le *Schottanus*, pour ne parler que de lui, fourmille de fautes, mais une grande partie de celles-ci, et spécialement celles qui ont pour cause le phénomène d'iotacisme, peuvent être corrigées à une lecture attentive. Hoeschel, à la vérité, en a relevé un certain nombre, mais il en a laissé échapper autant, et il a, d'autre part, introduit dans son texte des erreurs dont les manuscrits sont exempts. En général d'ailleurs il a fait preuve de peu de critique philologique ; presque toutes les conjectures qu'il a proposées ont été reconnues, à bon droit, inadmissibles par les savants qui les ont examinées dans la suite. Cette négligence de l'éditeur *princeps*, dont les inadvertances ont été d'ordinaire fidèlement reproduites par ses successeurs trop confiants, nous donne l'espoir que notre collation des fragments imprimés par lui rendra quelques services aux hellénistes.

II

Contenu du manuscrit. — Identification des fragments.

VOLUME I

Au verso du feuillet de garde (numéroté 1) on lit, en haut, de la main de Schott[1] :

AND SCHOTTI ANTVERPIANI

περὶ πρέσβεων

DE LEGATIS[2] ROM. AD EXTERAS GENTES

et exterarum Gentium ad Rom. TOM. III.

Suit, de la même main, la liste générale des auteurs dont les extraits ont servi à former cette collection ; au-dessous, la liste des auteurs contenus dans le

1) Comparer, par exemple, les annotations qui se trouvent en tête du ms. 11329 (nº 85 d'Omont). R. I. P. 1885, p. 9.

2) Le S est une correction d'un O. Schott avait voulu d'abord écrire comme Ursinus *legationibus*, puis il a préféré traduire exactement le πρέσβεων.

1er volume, puis l'indication de ceux publiés par Ursinus.

Dans la marge supérieure du feuillet 2r, se trouve l'indication relativement récente *Socis Iesu Ant. D. P.*[1] et immédiatement au-dessous, d'une petite écriture différente de celle du manuscrit, la mention ὁ ἐρανίσας τὸ παρὸν Θεοδόσιος ἐστὶν ὁ μικρός — sans doute le nom du scribe chargé par Constantin de réunir les extraits sur les Ambassades [2]. Puis vient le titre :

f. 2r, ὑπόθεσις τοῦ περὶ πρέσβεων τεύχους ῥωμαίων πρὸς ἐθνικοὺς : προοίμιον. *Inc.* Ὅσοι τῶν πάλαι... *Expl.* f. 4r... τοῦ Σιμοκάττου [3].

PIERRE LE PATRICE

f. 4r, ὅσους ἐδέξαντο πρέσβεις βασιλέων ῥωμαίων ἐθνικοὶ καὶ ποίῳ σχήματι τούτους ἐδέξαντο καὶ μεθ' ὁποίας δοχῆς : ἐκ τῆς ἱστορίας πέτρου πατρικίου καὶ μαγίστρου.
ὅτι βαλεριανὸς... εὐθὺς ἐπηκολούθησεν = fragm. 9, p. 429, l. 29, édit. Dindorf. H. G. Min. 1er vol.

f. 4v, ὅτι ὀδέναθος... πατρίδα ἀπολῶ = fr. 10, p. 430, l. 8.

f. 4v, ὅτι γαλέριος...καθαραῖς φυλαχθείσης=fr. 14, p. 433, l. 4.

GEORGES LE MOINE

f. 6r, Περὶ πρέσβεων ῥωμαίων προς ἐθνικοὺς ἐκ τῆς ἱστορίας γεωργίου μοναχοῦ.
ὅτι ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς χοσρόης... πᾶσαν τὴν πόλιν = CCXXVII, § 3, p. 828 B, édit. Migne.

f. 6v, ὅτι ἐπὶ ἡρακλείου καὶ οἱ ἄβαροι... ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας χιλίους ο, = Ibid., § 5, p. 828 C. (Variantes considérables.)

---

1) Cf. *supra*, p. 14.

2) *Videtur indicari cui mandatum erat ut huic titulo scriptores exceperet.* [Boissevain.]

3) Cette préface a été publiée par Niebuhr : *Dexippi, Eunapii, Petri Patricii...* Bonn, 1829, p. 3-6. — Voyez Dindorf, *Historici graeci minores*, 2 vol. Leipzig, 1870, vol. I, praef. pag. lxxix sqq.

f. 6[v], ὅτι ἐπὶ κωνσταντίνου καὶ εἰρήνης τῶν εὐσεβῶν βασιλέων... εἰρήνην ποιήσας = CCLIV, § 8, p. 957 C.

f. 7[r], ὅτι ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς βασιλείας νικηφόρου... τὴν νικηφόρου σύνεσιν καὶ φρόνησιν ὑπερθαυμάσας = CCLIX, § 10, 11, p. 973 A-B.

JEAN D'ANTIOCHE (DENYS D'HALICARNASSE)

f. 8[r], Περὶ πρέσβεων ῥωμαίων πρὸς ἐθνικοὺς ἐκ τῆς χρονικῆς Ἰωάννου ἱστορίας [1].
ἀλλὰ (lacune de 10 lettres environ) καὶ διότι τοὺς φίλους αὐτῶν... ἀποστεῖλαι ἐβουλεύθη = IE. 5, 6. Vol. IV, p. 214-217, édit. Kiessling.
Ce fragment est précédé des quelques lignes suivantes : ὅτι ἐπὶ Λευκίου Ποστουμίου καὶ Γαίου Κλαυδίου ὑπάτων Ταραντίνους μὲν ἀποίκοις οὖσιν ἑλλήνων οἰκοῦσι δὲ τῆς Ἰταλίας τὰ ἔσχατα Ῥωμαῖοι πολεμεῖν ἔγνωσαν· ὅτι δεῖ πρεσβευτάς σφων παρὰ τὸν κοινὸν ἁπάντων ἀνθρώπων νόμον, λόγοις τε καὶ ἔργοις ἀσχήμοσιν περιύβρισαν. Ποστουμίου τε τοῦ ναυαρχήσαντος τὴν τήβηνον (en marge τήβενναν.)

f. 10[v], ὅτι μαθόντες οἱ ῥωμαῖοι... τῶν σαυνιτῶν ὅρων = IE. 7-10, vol. IV, p. 217-220.

f. 14[r], ὅτι ὁ σαυνιτικός... κατεγράφοντο = IZ. IH. 1-3, vol. IV, p. 227-229.

f. 15[v], ὅτι Ποστόμιος... τὰ δόξαντα τῇ βουλῇ = IΘ. 5, 6, vol. IV, p. 34-36. En marge : ζήτ(ει) ἐν τῷ περὶ στρατηγημάτων.

f. 17[r], ὅτι Πύρρου... ἁπάντων παρόντων = IΘ. 13-17, vol. IV, p. 241-247. En marg. : ζήτει ἐν τῷ περὶ στρατηγημάτων (encre noire).

1) Une note marginale indique que le titre est erroné et que les prétendus fragments de Jean sont tirés de Denys d'Halicarnasse. La note elle-même est évidemment inexacte. Jean d'Antioche reproduisait Denys dans cette partie de son ouvrage; cf. *supra*, p. 8, n. 1.

POLYBE

f. 22v, περὶ πρέσβεων ῥωμαίων πρὸς ἐθνικοὺς ἐκ τῆς ἱστορίας πολυβίου λόγ.α'.
ὅτι ὁ μάρκιος... ὑπομεῖναι = I. 31, vol. I, p. 41, l. 13 (édit. Hultsch).

f. 23v, ὅτι οἱ Ἰλλυριοὶ... συνήθροιζον = II. 8, vol. I, p. 120-121.

f. 24v, ὅτι ζακανθαῖοι... οἰκείας ὁ πόλεμος = III. 15-16, vol. I, p. 213-215, l. 16.

f. 26r, ὅτι ῥωμαῖοι... τοιούτων λόγους = III. 20-31, vol. I, p. 220-231, l. 16.

f. 31r, en marg. : τὸ δὲ διὰ λίθων ζήτει ἐν τῷ περὶ ἐθῶν (encre noire).

f. 34v, (l. 13), οἱ δὲ παρὰ... ἐχωρίσθησαν = III. 33, vol. I, p. 234, l. 20.

f. 35r, ὅτι φίλιππος... τοῦ καθήκοντος = IV. 29, 30, vol. II, p. 38, l. 12.

f. 35v, (l. 5), ἠπειρῶται... προσδέξασθαι πόλεμον = IV, 30, 31, vol. II, p. 38, l. 18 — p. 39, l. 11.

f. 36r, (l. 10), λακεδαιμόνιοι δὲ... τῆς αὐτῶν = IV. 34, vol. II, p. 42, l. 22-26.

f. 36r, (l. 14), ὁ δὲ μάχατις... καὶ σωτηρίας = IV. 34, 35, vol. II, p. 43, l. 17 — p. 45, l. 2.

f. 37v, ὅτι ὁ μαχατᾶς... τῶν συμπραττόντων = IV, 36, vol. II, p. 46, l. 14.

f. 37v, ὅτι ῥωμαῖοι... σεμπρώνιον = IV. 66, 59, vol. II, p. 79, l. 9.

f. 38r, ὅτι μετὰ τὴν ἐπιβουλὴν... ἡτοίμαζον = fr. Z. 2-6, vol. II, p. 305, l. 7.

En marg. 2e m. : Hinc, illa quae Fulvius Ursinus edidit fragmenta apud Plantinum, incipiunt.

f. 41v, ὅτι οἱ ῥωμαῖοι... τῶν πολεμικῶν = fr. Θ. 44, vol. III, p. 710.

f. 42r, ὅτι τῶν καρχηδονίων... τὸ συμβησόμενον = fr. IE. 1-3, vol. III, p. 889, l. 11.

En marg. 2e m. : Non est excusum a Fulvino ut tria sequentia.

f. 45r, (l. 9), συνέτυχε δὲ... συνθήκας (add. τούτους φιλανθρώπως ἐδέξατο)=fr. IE. 4, vol. III, p. 890, l. 9-19.
f. 45v, ὅτι ὁ τῶν ἀθηναίων... μετὰ τοῦ στόλου = fr. Iϛ. 25, 26, vol. III, p. 954-956.
f. 47r, ὅτι καθ' ὃν χρόνον... τὰς διαλύσεις = fr. Iϛ., vol. III, p. 956.
Le f. 47v, répétition du f. 47r, est barré.
f. 48r, ὅτι ἄτταλος... ἀπ' ἀλλήλων = fr. Iϛ. 34, vol. III, p. 963, l. 19.
f. 49r, ὅτι παρῆσαν... τούτων φιλίας = fr. Iϛ. 35, vol. III, p. 964.
f. 49v, ὅτι προχωρούσης... ἀλλήλοις = fr. IA. 49-52, vol. III, p. 1018-1020.
f. 51v, ὅτι ἀντίοχος... θάλατταν κινδύνων = fr. KA. 11, vol. IV, p. 1044-1046.
f. 53r, ὅτι γνάϊος... μάχην εἰσίν = fr. KA. 37, vol. IV, p. 1075-1076.
f. 53r, ὅτι κατὰ τὴν... κεφαλαιωδῶς = fr. KB. 2, vol. IV, p. 1088.
f. 53v, ὅτι φίλιππος... παρασκεύας = fr. KB. 17, 18, vol. IV, p. 1107, l. 5.
f. 55v, ὅτι κατὰ τὴν Κρήτην... τῶν πολιτῶν = fr. KB. 19, vol. IV, p. 1107-1108.
f. 56r, ὅτι τῶν περὶ... βασιλέα πιστεις = fr. KΓ. 8, vol. IV, p. 1118-1119.
f. 56v, ὅτι κατὰ τὴν Ἀσίαν... τοὺς λυκίους = fr. KΔ. 8, 9, vol. IV, p. 1135-1137.
f. 58v, ὅτι οἱ περὶ τὸν... τὴν ῥώμην = fr. KZ. 3, vol. IV, p. 1155.
f. 59v, ὅτι γάϊος... βοηθείας = fr. KZ. 7, vol. IV, p. 1157-1159.
f. 61r, ὅτι αὐλός... ὁλοσχερέσιν = fr. KH. 3, 4, vol. IV, p. 1170-1172.
f. 63r (l. 14) (κατὰ δὲ τὴν ἀκαρνανίαν) ὅτι ἔδοξε... κατὰ τὴν πελοπόνησον=fr. KH. 6, 7, vol. IV, p. 1173-1175.
f. 65v, ὅτι ἡ σύγκλητος... ἐν τούτοις ἦν = fr. KΘ. 2, vol. IV, p. 1188-1189.
f. 66r, ὅτι τοῦ ἀντιόχου... ἀντίοχος = fr. KΘ. 27, vol. IV,

p. 1208-1209. Au milieu de la page : τέλος τοῦ λ' λόγου.

f. 67r, ὅτι κατὰ τοὺς καιροὺς... ῥωμαίοις φίλων = fr. ΛΑ. 13, p. 1244-1245.

f. 68r, ὅτι τῶν περὶ... πολεμεῖν = fr. ΛΒ. 23, vol. IV, p. 1280-1281.

f. 68v, ὅτι τῶν περὶ τὸν... ἀδικημάτων = fr. ΛΓ. 9, vol. IV, p. 1290-1291.

f. 69r, ὅτι τῶν μασσαλιητῶν... τὴν συντέλειαν = fr. ΛΓ. 10, 11, p. 1291-1293.

f. 71r, ὅτι κατὰ τὴν Ἀσίαν... τῶν πράξεων = fr. ΛΓ. 12, 13, vol. IV, p. 1293-1295.

f. 72v, comme titre : † λόγος λη. ὅτι παραγενομένων... ἐν τούτοις ἦν = fr. ΛΗ. 7-11, vol. IV, p. 1345-1351.

f. 74v, en marg. : ζήτει ἐν τῷ περὶ στρατηγημάτων. περὶ τῶν στρατῶν.

Au milieu du f. 77v, τέλος τῆς πολυβίου ἱστορίας.

APPIEN

f. 77v, Περὶ πρέσβεων ῥωμαίων πρὸς ἐθνικούς ἐκ τῆς ἱστορίας ἀππιανοῦ τῆς ἐπιγραφομένης ἰταλικῆς.
ὅτι τοῦ μαρκίου... παρὰ τοῦ στρατηγοῦ ἀτγιδίου = Ἐκ τῆς Ἰταλικῆς = fr. 5, vol. I, p. 20-23 (édit. Mendelssohn).

f. 80r, ἐκ τῆς σαυνιτικῆς ἱστορίας (au milieu de la page, en encre noire) ὅτι κελτῶν... ἐγένετο σένοσιν = Ἐκ τῆς Σαυνιτικῆς = fr. 6, vol. I, p. 34.

f. 80v, ὅτι, κορνήλιος... ὃ καὶ γέγονεν = Ibid. fr. 7, I, p. 35-37.

f. 82r, ὅτι ὀλύμπια τοῖς... ἐς κλούσιον = Ἐκ τῆς Κελτικῆς fr. 2, I, p. 47-48.

f. 82v, ὅτι τὸ τῶν σενόνων... ἐγένετο σένοσιν = Ibid. fr. 11, p. 51.

f. 83r, ὅτι ἀριόουιστος... τῶν γερμανῶν = Ibid. fr. 17, p. 54.

f. 83r (au milieu de la ligne, encre noire : περὶ κρήτης)

ὅτι κρήτη ἐξ ἀρχῆς... περὶ διαλλαγῶν [οἱ δὲ οὐκ ἐδέξαντο] = Ἐκ τῆς Σικελικῆς, fr. 6, p. 60, l. 5-18.

f. 83v, [ὅτι μετὰ τὴν ἅλωσιν ζακανθέων] ῥωμαῖοι πρέσβεις... τῶν σπονδῶν λελυμένων = Ἐκ τῆς Ἰβηρικῆς, fr. 13, p. 71, l. 13-18.

f. 84r, ὅτι λεύκιος... τε καὶ πλέων = Ibid. 29, 30, p. 84-85, l. 12.

f. 84v, ὅτι πολλῶν γεγενημένων... περὶ τῶν τέκνων = Λιβυκή 105, p. 291, l. 17-24.

f. 85r, ὅτι λεύκιος κοΐντιος... μηχανήματα φέροντες = Ἐκ τῆς Μακεδονικῆς, fr. 7, p. 329-330.

ZOSIME

f. 85v, περὶ πρέσβεων ῥωμαίων πρὸς ἐθνικούς : ἐκ τῆς ἱστορίας ζωσίμου ἀσκαλωνίτου λόγ. ε'.
ὅτι ἀλλάριχος παραγενόμενος... μετρία τίς ἀνακωχή = E. 39-42, p. 267-272, l. 18 (édit. Mendelssohn).

f. 88v, ὅτι ἰόβιος... ἤλαυνεν ἐπὶ ῥώμην = E, 48-50-ϛ1, p. 279, l. 2 — p. 282, l. 2.
Au milieu du f. 91r : τέλος τῆς ἱστορίας ζωσίμου.

JOSÈPHE

f, 91r, περὶ πρέσβεων ἐκ τῆς ἰουδαϊκῆς ἀρχαιολογίας ἰωσήπου.
ὅτι παρασπενδησάντων .. πόλεμος = VII. 6, p. 248, l. 30 (édit. Didot).

f. 91r, ὅτι τῶν ἀράβων... στρατιωτικόν αὐτῶν = XVI. 5, p. 585, l. 35.

f. 91v, ὅτι πρὸς οὐϊτέλλιον... ἀρχὴν παρειληφότος = XVIII. 4, 4-5, p. 702-703.

DIODORE DE SICILE

f. 93r, Διοδώρου, ἐκ τῆς ἱστορίας διοδώρου σικελιώτου.
ὅτι προυσίας... νικᾶν σπεύδουσιν = fr. XXXI. 15, 2 (édit. Didot).
Au bas du f. 93v : τέλος τῆς ἱστορίας διοδώρου σικελιώτου.

DION CASSIUS

f. 94r, περὶ πρέσβεων ῥωμαίων πρὸς ἐθνικοὺς : ἐκ τῆς ἱστορίας δίωνος κοκκιανοῦ.
ὅτι οἱ αἴκουοι... αὐτοὺς κελεῦσαι = fr. 23, 1, p. 21 (édit. Bekker).

f. 94r, ὅτι τῆς στρατιᾶς... ὥρμησαν = fr. 25, 1-2, p. 23.

f. 94v, ὅτι πυθομένων... προσαπέστησαν = fr. 39, 1, p. 36.

f. 95r, ὅτι λούκιος... ἀποπλύνητε = fr. 39. 5-8, p. 36-37.

f. 95v, ὅτι ὁ πύῤῥος... ποιήσασθαι = fr. 40, 29, p. 42.

f. 96r, ὅτι οἱ ῥωμαῖοι... ἀφῆκεν = fr. 49, 2-7, p. 52-53.

f. 97r, ὅτι οἱ ῥωμαῖοι... ἀνέστρεφεν = fr. 57, 37, p. 65.

f. 97v, ὅτι ἦρξαν... ἀνεβάλοντο = fr. 72, p. 79.

f. 98r, ὅτι οἱ ῥωμαῖοι... ἑλέσθαι = fr. 102, 10, p. 92.

f. 98r, ὅτι ποθεινοῦ τοῦ εὐνούχου... κατασταθῶσιν = MB. 36, 37, p. 287-288, l. 8.

f. 98v, ὅτι τοῦ ἀντωνίου... κατεκαύθη = MΘ. 27, p. 482.

f. 99r, ὅτι ὁ βολόγαισος... τὴν χώραν ἔμεινεν = ΞB. 21, 22, II, p. 247-248.

f. 100r, ὅτι ὁ οὐλόγαισος... ὁ πάρθος ἔγραφεν = ΞΓ. 7, 2, p. 254.

f. 100v, ὅτι ὁ δομέτιος (marg. δομετιανὸς)... αὐτὴν δεδουλωμένος = ΞZ. 7, 2-4, p. 299.

f. 101r, ὅτι ἀδήνυσται... τοῖς ὁμοφύλοις = ΞH. 22, 3, p. 316.

f. 101r, ὅτι τῷ βολογαίσῳ... ἐχαρίσατο = OE. 9, 6, p. 388.

f. 101v, ὅτι τῶν ἀλβανῶν... ἐπαύσατο. = ΞΘ. 15, 1, p. 329.

f. 101v, ὅτι διὰ τὸ τοὺς... ἀπολαβὼν = OE. 5, 4, p. 385.

f. 101v, ὅτι ὁ μακρῖνος... ἔσχεν = OH. 26, 2-4, p. 433-434.

f. 102r, ὅτι ὁ μακρῖνος... συνηλλάγησαν (Bekk. κατηλλάγη) = OH. 27, 1, 2, p. 434.

f, 102v, ὅτι καὶ τὰ κατὰ... κομισάμενοι = OH. 27, 4, p. 435.

ARRIEN

f. 103r, ἐκ τῆς ἱστορίας ἀῤῥιανοῦ, ἀναβάσεως ἀλεξάνδρου. (Titre à l'encre noire.)

ὅτι ἄριστος... κατεχόμενος = VII. 15, 5, 6 (édit. Abicht.)

Au milieu du f. 103v, τέλος τῆς ἱστορίας ἀρριανοῦ.

PROCOPE

f. 103v, περὶ πρέσβεων ἐθνικῶν πρὸς ῥωμαίους ἐκ τῆς ἱστορίας προκοπίου καισαρέως.

Nous ne donnerons pas ici la liste des fragments de Procope, le texte ne correspondant pas, comme nous l'avons dit, à celui des éditions. On trouvera plus loin une collation complète de cette partie du manuscrit.

Au bas du f. 138v, τέλος τῆς ἱστορίας προκοπίου καισαρέως.

PRISCUS

f. 139r, περὶ πρέσβεων ῥωμαίων πρὸς ἐθνικοὺς : ἐκ τῆς ἱστορίας πρίσκου ῥήτορος καὶ σοφιστοῦ τῆς γοτθικῆς.
ὅτι ῥοῦα βασιλεύοντος... συνεστήσαντο = fr. 1, p. 276-278 (édit. Dindorf *H. G. Min.* 1r vol.)

f. 140v, ὅτι Θεοδόσιος... διέτριβεν = fr. 4, p. 282.

f. 140v, ὅτι τοῦ χρυσαφίου... ἐς τὴν Κωνσταντίνου = fr. 8, p. 289-323.

f. 171v ὅτι ὑπ' ἀμφοτέρων... τοῦ θυμοῦ = fr. 13, p. 326-327.

f. 172v, ὅτι οἱ ἀμφὶ τὸν... ἐπιθήσεται = fr. 14, p. 327-328.

f. 173r, ὅτι τοῦ ἀττήλα... ἐπανήει = fr. 18, p. 330-331.

f. 174r, ὅτι γεζερίχου... σὺν στρατῷ = fr. 24, p. 335-336.

f. 175r, ὅτι τῶν ῥωμαίων... καταφεύγοντας = fr. 25, p. 336-337.

f. 175v, ὅτι τοῦ βαλέμερος... πλῆθος = fr. 28, p. 338.

f. 175v, ὅτι ὁ γεζέριχος... συγγένειαν = fr. 29, p. 338-339.

f. 176r, ὅτι ἐπὶ λέοντος... μονάρχου = fr. 32, p. 343.

f. 176v, ὅτι τὸν Κωνστάντιον... ἀποκρινάμενος = fr. 33, p. 343-345.

f. 178^{r}, ὅτι λέων ὁ βασιλεύς... παρασπονδούμενον = fr. 40, p. 349.
Au milieu du f. 178^{v} : τέλος τῆς ἱστορίας πρίσκου σοφιστοῦ τῆς γοτθικῆς.

MALCHUS

f. 178^{v}, περὶ πρέσβεων ῥωμαίων πρὸς ἐθνικούς : ἐκ τῆς ἱστορίας μάλχου ἐκ τῶν βυζαντινῶν.
ὅτι ὁ βαλάμηρος... πλέον ποιήσας = fr. 18, p. 408-419 (édit. Dindorf *H. G. Min.* vol. I.)
f. 188^{v}, ὅτι ἐπὶ ζήνωνος... θευδερίχῳ διῆγον = fr. 19, p. 419-420.
f. 189^{v}, ὅτι ζήνων... ἐπρίατο = fr. 3, p. 388-389.
f. 190^{v}, ὅτι ζήνων... εἰς αὐτὸν ἐτηρεῖτο = fr. 4, p. 389-390.
f. 191^{v}, ὅτι φεύγειν... παραψυχήν = fr. 8^{b}, p. 395.
f. 191^{v}, ὅτι τὸν ἄρχοντα... ἀπέστειλεν = fr. 12, p. 400.
f. 191^{v}, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ... ἐξιέναι = fr. 14, p. 401-402.
f. 192^{r}, ὅτι ὁ ζήνων... ἐπὶ τὸ βυζάντιον = fr. 15, p. 402-405.
f. 194^{v}, ὅτι ζήνων... τοῖς γότθοις = fr. 17, p. 407-408.
Au milieu du f. 195^{v} : τέλος τῆς ἱστορίας μάλχου.

MÉNANDRE

f. 195^{v}, περὶ πρέσβεων ῥωμαίων πρὸς ἐθνικοὺς ἐκ τῆς ἱστορίας μενάνδρου.
ὅτι ἐπειδὴ μῆδοι... τοὺς ῥωμαίους = fr. 3, *op. cit.*, p. 2-4.
f. 196^{v}, ὅτι ἄμμιγος... ἡ χείρ = fr. 8, p. 7.
f. 197^{r}, ὅτι ἀνὰ τὴν ἕω... ἐξ ἀμφοῖν = fr. 11, p. 10-32.
f. 216^{r}, ὅτι οὐδὲν... τὸν βίον = fr. 13, p. 33.
f. 216^{v}, titre : πρεσβεία ἰουστίνου πρὸς πέρσας· ὅτι ἰουστῖνος... ἐς τὸ βυζάντιον = fr. 15, p. 36-40.
f. 220^{v}, ὅτι ἰουστῖνος... εὖ διαθείη = fr. 16, p. 40-41.
f. 221^{r}, ὅτι τῶν τούρκων... ἀμφ' αὐτὸν = fr. 19, p. 49.
f. 221^{v}, ὅτι πολλῶν ἡμερῶν... ἐπορεύοντο = fr. 20, p. 49-54.

f. 225ʳ, ὅτι ὁ βαϊανός... ἐξηρτύετο = fr. 28, p. 62-65.
f. 228ʳ, ὅτι ἡ βασιλίς... μεταστέλλεται = fr. 38, p. 76-77.
f. 228ᵛ, ὅτι δὴ στέλλεται... ἐπιψηφίσοιτο = fr. 39, p. 77.
En marg. : ζήτει ἐν τῷ περὶ δημηγοριῶν (encre noire).
f. 229ʳ, ὅτι ἐπειδὴ... πόλεμος = fr. 40, p. 78-79.
f. 230ʳ, ὅτι ὁ τιβέριος... θεοδοσιούπολιν = fr. 41, p. 79-83.
f. 234ʳ, titre : πρεσβεία ἐκ τοῦ ὀγδόου λόγου μενάνδρου.
ὅτι περὶ τὸ... δυνάμει τούρκων = fr. 43, p. 84-89.
f. 238ᵛ, ὅτι ἐν ᾧ... ἀφῆκεν = fr. 45, p. 90.
f. 238ᵛ, ὅτι κεραϊζομένης... οὐδαμῶς = fr. 48, p. 98-100.
f. 240ᵛ, ὅτι ἡνίκα... δόξαν = fr. 50, p. 101-103.
f 242ʳ, ὅτι ὁ τιβέριος... ἐκ τοῦ βυζαντίου = fr. 54, p. 104-106.
f. 244ʳ, ὅτι ῥωμαῖοι... ἐπεποίητο = fr. 55, p. 106-111.
f. 248ʳ, ὅτι παρεσκευάζετο... ἐς τὰ περὶ κωνσταντῖνα = fr. 60, p. 114-119.
f. 252ᵛ, ὅτι ἐπὶ τρεῖς... οὗτος σημῆναι = fr. 66, p. 129-131.

THÉOPHYLACTE

f. 254ʳ, περὶ πρέσβεων ῥωμαίων πρὸς ἐθνικοὺς ἐκ τῆς ἱστορίας θεοφυλάκτου ; en marg. (encre rouge) : ἀπὸ ἐπάρχου καὶ ἀντιγράφων.
ὅτι ἐπὶ μαρκίου... παρόντων, εἶπεν = I. 4, 6-9, p. 47, l. 13 — p. 48, l. 5 (édit. De Boor).
f. 254ᵛ (dernière ligne), ἐπεὶ δ' ὁ μέγας... παρέπεμπε = I. 6, 1-5, p. 50, l. 25 — p. 52, l. 3.
f. 255ᵛ (l. 10), τί πάλιν οἱ ἄβαροι... παρέχεται = I. 8, p. 53, l. 12 — p. 55, l. 6.
f. 257ʳ, ὅτι ὁ τιβέριος... ἢ τρέφοντας = III. 17, 2-4, p. 145, l. 12-26.
f. 257ᵛ, ὅτι ἐχαλέπαινεν... τὴ λείαν. Le man. ajoute : καὶ ἀποχειροτονεῖται ὁ πρίσκος = VI. 11, p. 242, l. 22 — p. 245, l. 19.
f. 259ᵛ, ὅτι τῶν ἀβάρων... πέρας ἐλάμβανε = VII. 15, 8-14, p. 272, l. 7 — p. 273, l. 11.

f. 260ᵛ, ὅτι κατὰ τοὺς... ἐπίτευξις = VIII. 1, 1-9, p. 283, l. 11 — p. 284, l. 17.

f. 261ᵛ, ὅτι ὁ φωκᾶς λίλιον χειροτονήσας ἄγγελον τῆς τυραννικῆς χειροτονίας, πρὸς χοσρόην ἀπέπεμψε, καὶ δῶρα βασιλικὰ προσεπιφερόμενον (VIII. 15, 2, p. 313, l. 18, 19), ὁ μὲν οὖν χοσρόης... σκληραγωγούμενος = VIII. 15, 7, p. 314, l. 10-16.

Au bas du f. 261ᵛ se trouve : τέλος τοῦ περὶ πρέσβεων (add. 2ᵉ m. au-dessus de la ligne) τεύχους ῥωμαίων πρὸς ἐθνικούς.

Sur le f. 262ʳ, une deuxième main a écrit le πίναξ des auteurs contenus dans le volume.

SECOND VOLUME

En tête du second volume, nous lisons, comme dans le premier, la liste du contenu écrite de la main de Schott, puis τόμος βος | περὶ πρέσβεων ἐθνῶν πρὸς Ῥωμαίους : ὑπο διαφόρων.

ARRIEN

f. 1ʳ, περὶ πρέσβεων ἐθνῶν πρὸς ῥωμαίους ὑπὸ διαφόρων. (ἱστορικῶν add.) ἐκ τῆς ἱστορίας ἀῤῥιανοῦ ἀναβάσεως ἀλεξάνδρου.

ὅτι κατὰ τὸ... πρεσβευομένους (πρεσβευσομένους man.) = I. 29. 5, 6 (édit. Abicht).

f. 1ᵛ, ὅτι παρὰ σκυθῶν.,. ἐπεξιέναι = IV. 5, 1.

f. 1ᵛ, ὅτι παρὰ ἀλεξανδρον... ἐν σκύθαις = IV. 15. 1, 2.

f. 2ʳ, ὅτι ἀφίκετο... τότε μέλειν = IV. 15. 4-6.

f. 2ʳ, ὅτι παρὰ ἀβασάρου... χαιρήσειν ἰδὼν = V. 20. 5, 6.

f. 2ᵛ, ὅτι παρεγένοντο... ἅρματα ἔλαβεν = VI. 14. 1, 2, 3.

f. 3ᵛ, ὅτι κατιούτι... κύριου = VII. 15. 4, 5.

f. 3ᵛ, ὅτι καὶ παρὰ... ὀσαδίους = VI. 15. 1.

f. 3ᵛ, ὅτι παρελθόντι... τὸ εἶδος = VII. 19. 1, 2.

f. 4ʳ, ὅτι ἐπανελθὼν... ἀφιγμένοι = VII. 23. 1, 2.

Au milieu du f. à l'encre rouge : τέλος τῆς ἱστορίας ἀῤῥιανοῦ ἀναβάσεως ἀλεξάνδρου.

f. 5[r], περὶ πρέσβεων ἐκ τῆς ἱστορίας ἀππιανοῦ τῆς ἐπιγραφομένης βασιλικῆς (ἐκ τῆς ἱστορίας ἀππιανοῦ A.) ὅτι τὸν πόλεμον... ἐπ' ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ = Ἐκ τῆς βασιλικῆς. fr. 5, vol. I, p. 17 (édit. Mendelssohn).
f. 5[v], ὅτι σαυνῖται... ἔπρασσον δὲ καὶ οὐδέν = Ἐκ τῆς Σαυνιτικῆς. 4, p. 28-34.
f. 9[v], ὅτι ὁ πύῤῥος... αὖθις ἐδόκει = Ibid. 10, p. 38-41.
f. 12[r], ὅτι τὸν πύῤῥον... ἐκ σικελίας = Ibid. 11, p. 41-42.
f. 13[r], ὅτι ὁ τῶν...τὴν ῥώμην = Ἐκ τῆς Κελτικῆς=3, p. 48-49.
f. 13[v], ὅτι οἱ σαλύων... ἀπέτυχεν = Ibid. 12, p. 52.
f. 14[r], ὅτι τῶν τευτόνων... ἐχώρουν = Ibid. 13, p. 52-53.
f. 14[v], ὅτι ἔθνη... ἐν ἀσυνταξίᾳ = Ibid. 15, p. 53-54.
f. 15[r], ὅτι ἀριόουιστος... ψηφισαμένου = Ibid. p. 54, l. 16.
f. 15[r], ὅτι οὐσιπέται... ἀποκρίσεων = Ibid. 18, p. 54-55.
f. 15[v], ὅτι ἀποροῦντες... κατὰ φίλων = Ἐκ τῆς Σικελικῆς. 1, p. 56.
f. 16[r], ὅτι οἱ καρχηδόνιοι... τοῦ πολέμου = Ibid. 2, p. 56-59.
f. 17[r], ὅτι ψηφισαμένων... ἐξεργασάμενος = Ibid. 6, p. 60, l. 16-61.
f. 18[r], ὅτι ἀσδρούβα τοῦ στρατηγοῦ καρχηδονίων σὺν ἀννίβα τῷ ὕστερον ἀοιδίμῳ ἐπὶ στρατηγίαις γυναικός οἱ γιγνομένῳ ἀδελφῷ, προελθόντος ἀπὸ τῆς... προσεγράφη = Ἐκ τῆς Ἰβηρικῆς. 6, 7, p. 66, l. 4.
f. 19[r], ὅτι ἀννίβας... ἡ γνώμη = Ibid. 11, p. 69, l. 6 — p. 70, l. 4.
f. 19[v], ὅτι κλαύδιος ὁ διάδοχος νωβελίωνος τοὺς νεργόβριγας, οἵ γένος εἰσὶ κεντιβήρων καταδραμὼν τῇ πόλει παρεστρατοπέδευσεν· οἱ δὲ προσαγομένων... ἐλευθέρους = Ibid. 48, 49, 50, p. 100, l. 14 — p. 102.
f. 21[r], ὅτι ὁ ουρίατθος τοὺς ῥωμαίους νικήσας, ἐς τὴν εὐτυχίαν... οὐριάθῳ = Ibid. 69, 70, p. 117, l. 22 — p. 118, l. 13.
f. 21[v], ὅτι ὁ πομπήιος... λούσονας = Ibid. 79, p. 126-127.
f. 22[r], ὅτι μαγκῖνος... τῇ βουλῇ = Ibid. 80, 81, p. 127-128, l. 25.

f. 23v, ὅτι μετὰ τὴν καθαίρεσιν αἰμιλίου οἱ ῥωμαῖοι... ἐδέξαντο = Ibid. 83, p. 130, l. 1-18.
f. 24r, ὅτι νωμαντῖνοι, πολιορκούμενοι... ἀπέκτειναν = Ibid. 95, p. 140-141, l. 15.
f. 24v, ὅτι ἀτίλιος ὁ στρατηγὸς ῥωμαίων αἰχμάλωτος γεγονὼς... διέφθειραν = Ἐκ τῆς Λιβυκῆς. 4, p. 198, l. 2-9.
f. 25r, ὅτι καρχηδόνιοι... πόλεμον γενομένης = Ibid. 31-36, p. 218-222, l. 24.
f. 27v, ὅτι ἱππομαχίας γενομένης, ἀννίβα τέ καί σκιπίωνι καὶ πλεονεκτοῦντος σκιπίωνος, ὁ ἀννίβας ἐς ἔσχατον κακοῦ ἀφιγμένος καὶ τὸ... τὰς ἀνοχὰς, (καὶ ὁ πόλεμος ἤρχετο add.) = Ibid. 37, p. 223-224, l. 22.
f. 28v, ὅτι μετὰ τὴν ἧσσαν ἀννίβου, οἱ καρχηδόνιοι πρέσβεις... ἐσήλαυνεν = Ibid. 49-55, p. 234, l. 4 — p. 250, l. 3.
f. 40r, ὅτι μασσανάσσης μετὰ τὰς συνθήκας καρχηδονίοις μηνιῶν, καὶ... ἐκδιαιτωμένων ἤδη = Ibid. 67-60, p. 251, l. 23 — p. 254, l. 13.
f. 42r, ὅτι οἱ καρχηδόνιοι... ἀντί τῶν παίδων = Ibid. 72-92, p. 256, l. 26 — p. 279, l. 7.
f. 56v, ὅτι τοῦ μαρίου... τῆς γῆς ἔλεξεν = Ἐκ τῆς Νομαδικῆς fr. 4, p. 324-325.
f. 57r, ὅτι ὁ βάκχος... ἐνήδρευσαν ὧδε = Ibid. 5, p. 325-326.
f. 57r, ὅτι ῥωμαῖοι... συνεμάχει = Ἐκ τῆς Μακεδονικῆς. I, p. 326.
En marg. : ζήτει ἐν τῷ περὶ ἐπιβοῶν.
f. 58r, ὅτι πτολεμαίου... πεποιῆσθαι = Ibid. 3, p. 327-328.
f. 59r, ὅτι μετ' οὐ πολὺ... λευκίου = Ibid. 4, p. 328-329.
f. 60r, ὅτι φλαμινῖνος (φλαμίνϊος corr.)... καθίσταντο = Ibid. 8, p. 330-331.
f. 60v, ὅτι ἡττηθεὶς... ἡτοιμάζετο = Ibid. 9, p. 331-335.
f. 63v, ὅτι ῥωμαῖοι... ἄρτι πρεσβείας = Ibid. 11, p. 335-341.
f. 68r, ὅτι μετὰ τὴν... ἔπεμψεν = Ibid. 12, p. 341.
f. 68v, ὅτι ῥόδιοι... μάρκιον = Ibid. 17, p. 342-343.
Au milieu du f. 69r : τέλος τῆς ἱστορίας ἀππιανοῦ.

MALCHUS

f. 69ᵛ, περὶ πρέσβεων ἐθνῶν πρὸς ῥωμαίους : ἐκ τῆς ἱστορίας μάλχου ῥήτορος τοῦ φιλαδέλφου (ἕως au-dessus de ου). ὅτι ἐν τῷ ἑπτακαιδεκάτῳ... λυσιτελεῖν = fr. 1, p. 384-386 (édit. Dindorf. *H. G. Min.* vol. I.)
f. 71ʳ, ὅτι ὁ αὐτὸς... βανδήλων = fr. 2, p. 386-387.
f. 72ʳ, ὅτι ὁ αὔγουστος... συσπεύδουσα = fr. 10, p. 397-399.
f. 73ᵛ, ὅτι ἐν τῷ ἑξῆς... ἐβούλετο = fr. 11, p. 399-400.
f. 75ʳ, ὅτι τῷ αὐτῷ ἔτει... κόμητα = fr. 13, p. 400-401.
f. 75ᵛ, ὅτι συνθήκας... δυνήσεται = fr. 16, p. 405-407.
Au bas du f. 77ᵛ : τέλος τῆς ἱστορίας μάλχου.

PRISCUS

f. 78ʳ, περὶ πρέσβεων ἐθνῶν πρὸς ῥωμαίους : ἐκ τῆς ἱστορίας πρίσκου ῥήτορος.
ὅτι τῶν σκυθῶν... πράγματα = fr. 2, p. 280-281 (édit. Dindorf. *H. G. Min.*, vol. I.)
f. 79ʳ, ὅτι ἐπὶ θεοδοσίου... πολυανθρώπῳ = fr. 3, p. 281.
f. 79ᵛ, ὅτι μετὰ τὴν... γένους ἀνδρῶν = fr. 5, p. 282-285.
f. 82ᵛ, ὅτι γενομένων... χειροτονοῦντες = fr. 6, p. 285-286.
f. 83ʳ, ὅτι καὶ αὖθις... ἀττήλαν = fr. 7, p. 286-289.
f. 85ᵛ, ὅτι φωραθέντα... οὐσίαν ποιεῖ = fr. 12, p. 325-326.
f. 86ᵛ, ὅτι ὡς ἠγγέλθη... κατατιθέμενον = fr. 15, p. 328-329.
f. 87ʳ, ὅτι τῷ ἀττήλᾳ... πλῆθος = fr. 16, p. 329-330.
f. 87ᵛ, ὅτι ὁ ἀττήλας... φόρου = fr. 19, p. 331.
f. 88ʳ, ὅτι ἀρδαβούριος... διαλεγόμενον = fr. 20, p. 331.
f. 88ʳ, ὅτι βλέμμυες... κατέδραμον = fr. 21, p. 332-333.
f. 89ʳ, ὅτι γωβάζης... συνέβησαν = fr. 26, p. 337-338.
f. 89ᵛ, ὅτι ὁ μαιοριανός... καὶ τὰ ὕδατα = fr. 27, p. 338.
f. 90ʳ, ὅτι οἱ ἑσπέριοι... ἀπεπέμψαν = fr. 30, p. 339-341.
f. 91ᵛ, ὅτι στασιασάντων... τυχών = fr. 31, p. 341-343.
f. 92ᵛ, ὅτι μετὰ... σύμβολα = fr. 34, p. 345.
f. 92ᵛ, ὅτι Σκίροι (corr. σκύθαι)... πέμπειν = fr. 35, p. 345.
f. 93ʳ, ὅτι ἧκε... πόλεμον = fr. 36, p. 345-346.
f. 93ᵛ, ὅτι σαράγουροι... ἐπανέζευξαν = fr. 37, p. 346.
f. 94ʳ, ὅτι δεγγιζίχ... ἀφικνουμένοις = fr. 38, p. 346-347.

f. 94[r], ὅτι ἀναγάστου... διαφυγεῖν = fr. 39, p. 347-349.
f. 96[r], ὅτι μεγίστης... ποιούμενος = fr. 41, p. 349-350.
Au bas du f. 96[v] : τέλος τῆς ἱστορίας πρίσκου.

EUNAPE

f. 97[r], περὶ πρέσβεων ἐθνῶν πρὸς ῥωμαίους ἐκ τῆς ἱστορίας εὐναπίου σαρδιανοῦ.
ὅτι τοῦ ἰουλιανοῦ... καὶ διαψύχοντος = fr. 12, p. 218-221 (édit. Dindorf. *H. G. Min.*, vol. I).
f. 99[v], ὅτι βαδομάριός τις... φρούριον = fr. 13, p. 221.
f. 100[r], ὅτι μετὰ τὴν... λέγων = fr. 15, p. 223-224.
f. 100[r], ὅτι βαλεντινιανοῦ... αὐτίκα μάλα = fr. 29, p. 231.
f. 100[v], ὅτι τῷ βασιλεῖ... δεδώκει συγγένειαν = fr. 37, p. 233-234, l. 18. La moitié du f. 101[r] est laissée en blanc et le fragment est repris au haut du f. 101[v] : καὶ τὰ τῶν... ἀσφαλέστερον = fr. 37, p. 234, l. 18-28.
f. 101[v], ὅτι τῶν σκυθῶν... ἡ τύχη = fr. 42, p. 237-241.
f. 104[v], ὅτι ἐπὶ θεοδοσίου... ἐπιβουλήν· οἱ δὲ... = fr. 60, p. 251-253, l. 21. Le fragment finit au bas du f. 106[r] avec les mots οἱ δὲ et le f. 106[v] est laissé en blanc.

POLYBE [1]

f. 107[r], Polybii Fragmentorum caput VI (encre noire). En marg. : *Est Polybii, et in editione Fulvii Ursini apud Plant. caput VI, p. 9.*
καθόλου τῇ περὶ... ἀντοφθαλμεῖν = fr. IH. 34. III, p. 1001, l. 16 — p. 1002, l. 15 (édit. Hultsch).
f. 107[r] (l. 10), ὁ δὲ τίτος... τῇ διαλύσει = fr. IH. 36-40, III, p. 1004, l. 4 — p. 1007, l. 26.

---

1) Comme le remarque Boissevain, p. xxvi, ce manuscrit ne donne qu'une partie des extraits de Polybe qui se trouvent dans les autres copies des *Excerpta de legationibus*.

f. 112^r^, περὶ πρέσβεων ἐθνῶν πρὸς ῥωμαίους : ἐκ τῆς πολυβίου ἱστορίας.
ὅτι κατὰ τοὺς αὐτοὺς... τιβέριον κλαύδιον (souligné, en marg. : τιβέριον σεμπρόνιον) = fr. KB. 9. IV, p. 1095, l. 23 — p. 1096, l. 11.
f. 112^v^, au-dessus du fragment, au milieu de la ligne, ῥωμαῖοι à l'encre rouge. En marg. à l'encre noire : *Romanorum laus* — ὅτι Ῥωμαῖοι ὄντες... φυγάδας = fr. ΚΔ. 12. IV, p. 1141, l. 5-22.
f. 113^r^, ὅτι ὁ ἡρακλείτης... τὸν πόλεμον = fr. ΛΓ. 15. IV, p. 1295.
f. 113^v^, ὅτι ἐπειδὴ οἱ κελτ... καὶ συνηθείας = fr. ΛΕ. 2-5. IV, p. 1316, l. 14 — p. 1320, l. 5. Au-dessus de ce fragment, au milieu de la ligne se trouve écrit à l'encre rouge : κελτιβηρες.
f. 117^r^, au-dessus du fragment, au milieu de la ligne, à l'encre rouge : λόγος λα̅ · ὅτι τῶν καρχηδονίων... ὅμως ταῦτα ἔδωκαν = fr. Λϛ. 3-7. IV, p. 1322, l. 7 — p. 1325, l. 16.
Au bas du f. 120^r^ : τέλος τῆς ἱστορίας πολυβίου καὶ ἀπιανοῦ.

JOSÈPHE

f. 120^v^, περὶ πρέσβεων ἐθνῶν πρὸς ῥωμαίους ἐκ τῆς ἱστορίας ἰωσήππου ἀρχαιολογίας.
ὅτι ἰωνάθης... τύχωσιν = XIII. 5, 8, p. 494 jusque l. 19 (édit. Didot).
f. 121^r^, ὅτι ὑρκανός... παρουσίαν = XIII. 9, 2, p. 504.
f. 122^r^, ὅτι καίσαρ... δεδήλωνται ἡμῖν = XIV. 8, 5, p. 538-539.
f. 123^v^, ὅτι ἡρώδης... ἁρμόσας = XV. 6, 6-7, p. 591-593.
f. 126^r^, ὅτι ἡρώδης... ἔχοντας = XV. 10, 1, p. 606-607.
f. 127^r^, ὅτι ἡρώδης... εἰς τὴν οἰκείαν = XVI. 1, 2, p. 616.
f. 127^r^, ὅτι ἡρώδης... ἕκαστοι παρίστατο = XVI. 2, 1, 2, p. 616-618.
f. 129^r^, ὅτι ὀβάδας... ἀπῄει νικόλαος = XVI. 9, 4, p. 643.

f. 130r, ὅτι ἡρώδης .. ἡρώδου διδόναι = XVI. 10. 8, 9, p. 648, l. 26.
f. 132v, ὅτι στάσεως... προθεσμίας αὐτὸν = XVIII. 8. 1, 2, p. 720, l. 8.
f. 133v, ὅτι ἀγρίππας... διαφόρως ἔσχεν = XIX. 8, 1, p. 764, l. 26.
Au bas du f. 134r : τέλος τῆς ἱστορίας ἰωσήπου.

THÉOPHYLACTE

f. 134v, περὶ πρέσβεων ἐθνῶν πρὸς ῥωμαίους : ἐκ τῆς ἱστορίας θεοφυλάκτου ἀπὸ ἐπάρχων καὶ ἀντιγραφέως.
ὅτι φιλιππικοῦ... ὁ πόλεμος = I. 15, 1-15, p. 68, l. 2 — p. 70, l. 13 (édit. De Boor).
f. 136v, ὅτι ὁ χοσρόης... καταλείψαντες = III. 15, 5-10, p. 141, l. 10 — p. 142, l. 6.
f. 137r, ὅτι χοσρόης... διαφυλάξουσιν = IV. 10, 11, p. 168, l. 3 — p. 171, l. 11.
f. 140r, ὅτι ὁ χοσρόης... λόγων ἀπήρξατο = IV. 12, 13, p. 172, l. 15 — p. 174, l. 2.
f. 141v, au haut du f. ζήτει ἐν τῷ περὶ δημηγοριῶν (encre rouge) λεχθέντων... τὸ ἀδόκιμον = IV. 14, p. 178, l. 13 — p. 179, l. 22.
f. 142v, ὅτι τῷ βαρὰμ... ἰδιότητα = IV. 14, p. 179, l. 22 — p. 180, l. 3.
f. 142v, ὅτι μετὰ τῶν... δυνάμεσιν = V. 2, p. 191, l. 12-23.
f. 143r, ὅτι μετ' οὐ πολύ... ἐντίθησιν = V. 2, p. 191, l. 26 — p. 192, l. 7.
f. 143v (l. 6), ἕκτῃ δὲ... ἀποκαλῶν = V. 3, p. 193, l. 11 — p. 194, l. 6.
f. 144r, ὅτι χοσρόης... ἐξέπεμψεν = V. 11, 5, p. 210, l. 4.
f. 144v, ὅτι ὁ μαυρίκιος... ἀπήρχετο = V. 16, 6, p. 219, l. 3.
f. 144v, ὅτι τρίτῃ... τοῖς πρέσβεσιν = VI. 3, 1, p. 224, l. 14.
f. 144v, ὅτι πρὸς τῇ... τὸν πόλεμον = VI. 3, p. 225, l. 8 — p. 226, l. 1.
f. 145v, ὅτι ὁ πρίσκος... τῆς οἰκουμένης = VII. 7, p. 256, l. 6 — p. 257, l. 6.

f. 146r, ὅτι τοῦ ἦρος... τὰς δυνάμεις = VII. 13, p. 267, l. 7 — p. 268, l. 8.
f. 147r, ὅτι ὁ χαγάνος... οἱ βάρβαροι = VIII. 4, p. 289. Au bas du f. 147r : τέλος τῆς ἱστορίας θεοφυλάκτου.

PROCOPE

f. 147v, περὶ πρέσβεων ἐθνικῶν πρὸς ῥωμαίους ἐκ τῆς ἱστορίας προκοπίου καισαρέως.
Au haut du f. 178v se trouve en lettres rouges : τέλος τῆς προκοπίου ἱστορίας. Et au milieu : τέλος σὺν θεῷ. Voyez notre collation *infra*.

ZOSIME

f. 179r, περὶ πρέσβεων ἐθνῶν πρὸς ῥωμαίους ἐκ τῆς ἱστορίας ζωσίμου ἀσκαλωνίτου,
ὅτι ἐπὶ ἰοβϊανοῦ... παρόδῳ = Γ. 31-33, p. 152, l. 13 — p. 155, l. 1 (édit. Mendelssohn).
f. 181r, ὅτι γρατιανὸς... ἐφόδους = Δ. 34, p. 188, l. 27 — p. 190, l. 3.
f. 182r, ὅτι ἀλλάριχος... ἐπιθήσων = E. 29, p. 253, l. 4 — p. 254, l. 19.
f. 183r, ὅτι οἱ παραβλαπτόμενοι ἐν ταῖς γυναιξὶν αὐτῶν, ὅσοι προσήκοντες ἦσαν στελλίχω... ἐβούλοντο ἀλλαρίχω προσθέσθαι, ἀλλάριχος δὲ... στρατεύματι φρονίμους = E. 36, p. 263, l. 4 — p. 264, l. 1.
f. 184r (l. 4), οὔπω δὲ (en marg. encre rouge : ζήτει ἐν τῷ περὶ στρατηγημάτων)... παρέδωκε = E. 44, p. 273, l. 6-16.
f. 184r, ὅτι παρὰ κωνσταντίνου... ἐπετράπη = ϛ. 1, p. 282, l. 1 — p. 282, l. 17.

DEXIPPE

f. 185r, περὶ πρέσβεων ἐθνικῶν πρὸς ῥωμαίους : ἐκ τῆς ἱστορίας δεξίππου ἀθηναίου.
ὅτι αὐρηλιανὸς... ἀπεχώρησαν = } fr. 22, p. 190-
f. 190v, ὅτι ἐπὶ αὐρηλιανοῦ... παρουσίαν = } 198, édit. Dindorf, *H. G. Min.*, 1er vol.

SOCRATE

f. 192ʳ, περὶ πρέσβεων ἐθνῶν πρὸς ῥωμαίους : ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας σωκράτους.
ὅτι ἰουλιανοῦ εἰς ταρσὸν τῆς κιλικίας τυγχάνοντος, καὶ πρὸς τὸν κατὰ περσῶν πόλεμον εὐτρεπιζομένου παρῆσαν πρέσβεις... πρεσβείας = III. 19 fin, p. 160 (édit. Bright. Oxford, 1893).

f. 192ʳ, ὅτι ἐπὶ ουάλεντος τοῦ βασιλέως οἱ πέραν τοῦ ἴστρου καλούμενοι γότθοι... ἐφεῦρε γοτθικὰ καὶ τὸν χριστιανισμὸν ἐδίδασκεν = IV. 33, p. 209-210, l. 14.

f. 192ᵛ (l. 14), οὐκ εἰς μακράν... ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἦλθεν = IV. 34, 35, p. 210-211, l. 20.

f. 193ᵛ (l. 8), ἐλθὼν ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν Κωνσταντ... τὰ γινόμενα = IV. 38, p. 213, l. 11-16. [Καὶ οὗτος ἐξελθὼν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους θνήσκει ἀξίως τῶν αὐτοῦ πράξεων add.]

f. 193ᵛ (l. 17) μετὰ δε τὸν ουάλεντος θάνατον, οἱ βάρβαροι... οἱ βάρβαροι = V. 1, p. 216.

f. 194ʳ, ὅτι ἐπὶ θεοδοσίου τοῦ βασιλέως ἡνίκα μάξιμος ὁ τύραννος ἐπανέστη πρεσβεία περσῶν παρῆν εἰρήνην παρὰ τοῦ βασιλέως αἰτοῦσα.

f. 194ʳ, ὅτι ἐπὶ θεοδοσίου τοῦ μικροῦ καὶ ἀττικοῦ ἐπισκόπου κωνσταντινουπόλεως διὰ τὸ διώκεσθαι τοὺς χριστιανοὺς ἀπὸ περσῶν, αἱ σπονδαὶ ἃς πρὸς ἀλλήλους εἶχον ἐλύοντο· τοῦ γὰρ βασιλέως... ἐννοῶν ἀντετάττετο = VII. 18, p. 298-299, l. 28. Au milieu du f. 195ᵛ (fin du fragment) se trouve écrit à l'encre rouge : ζήτει ἐν τῷ περὶ νίκης.

PIERRE LE PATRICE

f. 196ʳ, περὶ πρέσβεων ἐθνῶν πρὸς ῥωμαίους : ἐκ τῆς ἱστορίας πέτρου πατρικίου καὶ μαγίστρου.
ὅτι οἱ πάρθοι... πάρθους = fr. 2, p. 425-426 (édit. Dindorf. *H. G. Min.*, 1ᵉʳ vol.)

f. 196ʳ, ὅτι μιθριδάτης... γίνεται = fr. 3, p. 426.

f. 196^v, ὅτι δεκέβαλος... κακά = fr. 4, p. 426-427.
f. 197^r, ὅτι δεκέβαλος... δεκεβάλου = } fr. 5, p. 427-428.
f. 197^r, ὅτι πάλιν... αἰχμαλώτων τάξει = }
f. 197^v, ὅτι λαγγιοβάρδων... χωροῦσιν = fr. 6, p. 428.
f. 197^v, ὅτι κούαδοι... ἀπέλυσαν = } fr. 7, p. 428.
f. 198^r, ὅτι ἦλθον... μάρκου = }
f. 198^r, ὅτι κάρποι... ἔσχον = fr. 8, p. 428-429.
f. 199^r, ὅτι σαπώρης... παρελθεῖν = fr. 11, p. 430-431.
f. 199^v, ὅτι οὐανδαλοί... ἀνεχώρησαν = fr. 12, p. 431.
f. 199^v, ὅτι ἀφφαρβᾶν... τοῦ βασιλέως = fr. 13, p. 431-433.
f. 201^r, ὅτι λικίννιος... βασιλείας = fr. 15, p. 434-435.
f. 202^r, ὅτι μαγνέντιος... παραδοθέντων = fr. 16, p. 435-436.
f. 203^r, ὅτι ἐπὶ κωνσταντίου... ἀνάγνωσιν = fr. 17, p. 436.
f. 203^r, ὅτι οἱ βάρβαροι... ποιήσασθαι = fr. 18, p. 436-437.

DIODORE DE SICILE

f. 204^r, περὶ πρέσβεων ἐθνικῶν πρὸς ῥωμαίους : ἐκ τῆς ἱστορίας διοδώρου σικελιώτου.
ὅτι ἐπὶ ὀστιλλίου... κατέστησαν = fr. VIII. 22 (édit. Dindorf, coll. Didot).
f. 204^v, ὅτι καμβύσου... ἐπηγγήλαντο = fr. X. 14.
f. 205^r, ὅτι οἱ παρὰ νάβιδος... ὃ καὶ γέγονεν = fr. XXVIII. 12.
f. 205^v, ὅτι πάλιν ἡ... τούτων βουλεύεσθαι = fr. XXVIII. 15.
f. 206^v, ὅτι τοῖς αἰτωλοῖς... τῶν κακῶν = fr. XXIX. 4.
f. 206^v, ὅτι ὁ ἀντίοχος... ἐλευθερίας αὐτῶν = fr. XXIX. 7.
f. 207^r, ὅτι ὁ ἀντίοχος... τὰς ἀποκρίσεις = fr. XXIX. 8.
f. 207^v, ὅτι ὁ ἀντίοχος... τοῦ πολέμου = fr. XXIX, 10.
f. 208^r, ὅτι ἐν τῇ ῥώμῃ... εἰς τὴν ἑλλάδα = fr. XXIX. 9.
f. 208^r, ὅτι μετὰ τήν... τῶν φόρων = fr. XXIX. 11.
f. 208^r, ὅτι γνάιος μάλλιος... πρὸς αὐτὸν = fr. XXIX. 12.
f. 209^r, ὅτι ὁ αὐτός... χίλια τάλαντα = fr. XXIX. 13.
f. 209^r, ὅτι κατὰ τήν... προσεδέξαντο = fr. XXIX. 17.
f. 209^v, ὅτι καταντησάντων... πόλεμον = fr. XXIX. 22.
f. 210^r, ὅτι τῆς παρά... τὸ γεγονός = fr. XXIX. 33, 1.
f. 210^r, ὅτι τοῦ ἁρπάλου... εἰς τὴν ἀσίαν = fr. XXIX. 33, 2.
f, 210^r, ὅτι ἡ σύγκλητος... ἡμέραις τριάκοντα = fr. XXX. 1.
f. 210^v, ὅτι ὁ πτολεμαῖος... πειραθῆναι = fr. XXX. 2.

f. 211^r, ὅτι εἰς ῥώμην... ὠνειδίσθησαν = fr. XXXI. 6.
f. 211^v, ὅτι κατὰ τούς... εἰς τὰς πατρίδας = fr. XXXI. 7, 1.
f. 211^v, ὅτι κατὰ τοὺς αὐτούς... τὸν εὐμένη = fr. XXXI. 7, 2.
f. 212^r, ὅτι ἧκον... τἀδελφῷ = fr. XXXI. 23.
f. 212^v, ὅτι κατὰ τήν... ἀπέστειλεν = fr. XXXI. 28.
f. 212^v, ὅτι κατὰ τόν... παραλαβεῖν = fr. XXXI. 29.
f. 213^r, ὅτι οἱ κελτίβηρες... τοῦ πολέμου = fr. XXXI. 41.
f. 213^r, ὅτι τῶν ῥωμαίων... τὰ προστεταγμένα = fr. XXXII. 6.
f. 214^v, ὅτι οἱ τήν... αὐτοὺς ἀπαγαγεῖν = fr. XXXIII. 5, 1-4.
f. 215^v, ὅτι νομαντῖνοι... πόλεμον = fr. XXXIII. 16.
f. 216^r, ὅτι τρύφων... προσδεχομένην = fr. XXXIII. 17.
f. 216^v, ὅτι ἧκον... ἐξέπεμψαν = fr. XXXIII. 18.
f. 217^v, ὅτι βόκχος... τιμωρίας = fr. XXXIV. 39.
f. 218^v, ὅτι εἰς τὴν ῥωμήν... δήμαρχος = fr. XXXVI. 15.
f. 219^r, ὅτι μάρκος ἀντώνιος... διαφυλάττειν = fr. XL. 1.

DION CASSIUS

f. 221^r, περὶ πρέσβεων· ἐκ τῆς ἱστορίας δίωνος κοκκϊανοῦ (κοκαϊανοῦ A).
ὅτι νικηθέντες... ἐψηφίσαντο = fr. 36, 8, p. 30-31 (édit. Bekker).
f. 221^r, ὅτι ἄγγυλλαι (Ἀγύλλαιοι)... ἔτυχον = fr. 33, p. 27.
f. 221^v (l. 3), καὶ ὁ πτολεμαῖος... αὐτὰ = fr. 41, p. 45.
f. 221^v, ὅτι οἱ καρχηδόνιοι... εἵλοντο = fr. 43, 22-23, p. 49.
f. 222^r, ὅτι φασί... ἡττήσατο (soul. en marg. ἐποιήσατο) = fr. 43, 26, p. 50.
f. 222^v, ὅτι οἱ ῥώμαῖοι... ἐγένοντο = fr. 46, 1.
f. 223^r, ὅτι ἐπικηρυκευσάμενοι... συνετίθετο (συνετέθειτο Bekk.) = fr. 57, 74, p. 71.
f. 223^v, ὅτι οἱ καρχηδόνιοι... ἐποιήσατο = fr. 57, 75, p. 71.
f. 223^v, ὅτι διεκηρυκεύσαντο... ἀναιρεῖσθαι = fr. 57, 82, p. 72.
f. 224^r, ὅτι ἡ καρχηδών... εἶναι = fr. 59, p. 74.
f. 224^r, ὅτι ὁ φίλιππος... συμμαχήσῃ = fr. 60, p. 74.
f. 224^v, ὅτι νεανίσκοι... ἀλλ' ἀφείθησαν = fr. 61, p. 74.
f. 224^v, ὅτι ὁ περσεύς... ἐκώλυσαν = fr. 66, 2, p. 75-76.
f. 225^r, ὅτι οἱ ῥόδιοι... θηρώμενοι = fr. 68, 1, 2, p. 77.
f. 225^v, ὅτι ὁ προυσίας... ἐπετίθετο = fr. 69, p. 77.

f. 226ʳ, ὅτι ὁ ποπίλιος... ἐποίησεν = fr. 75, p. 80.
f. 226ʳ, ὅτι ἐλθόντων... ἔγνωσαν = fr. 79, p. 82.
f. 226ᵛ, ὅτι τῷ ἰουγούρθᾳ... ἐνεπόδισεν (en marg. ἐνεπόδισαν) = fr. 89, 1, p. 86.
f. 227ʳ, ὅτι τῆς σκίρτας (en marg. κίρτας)... γῆς = fr. 89, 6, p. 86.
f. 227ʳ, ὅτι ὁ μάριος... γέγονεν = fr. 89, 6, p. 86.
f. 227ʳ, ὅτι ὁ μιθριδάτης... αὐτῶν (αὐτοῦ Bekk.) = fr. 99, 1, p. 90.
f. 227ᵛ, ὅτι ὁ μιθριδάτης... πέμψαι = fr. 99, 2, p. 90.
f. 227ᵛ, ὅτι οἱ ῥωμαῖοι... βοηθεῖν = fr. 102, 9, p. 92.
f. 228ʳ, ὅτι ὁ ἀρχέλαος... ἀπογραφῆναι (ἀναγραφῆναι Bekk.) = fr. 105, 1, p. 95.
f. 228ᵛ, ὅτι πρεσβευτῶν... ἐπὶ τούτοις = fr. 105, 2, p. 95.
f. 229ʳ, ὅτι συνεισῆλθεν (συνῆλθεν Bekk.)... δυνηθεὶς (soul. en marg. δυνατόν) = fr. 105, 3-4, p. 95.
f. 229ᵛ, ὅτι τῶν κρητῶν... δανεῖσαι = fr. 111, 1, 2, 3, p. 101-102.
f. 230ʳ, ὅτι ἀρσάκου... κατέσχεν = Λϛ. 45, 3-5, p. 122-123.
f. 230ᵛ, ὅτι ὁ ἀρτώκης... συνηλλάγη = ΛΖ. 2. 6-7, p. 129.
f. 231ʳ, ὅτι σηκουανοί... κατασχεῖν (προκατασχεῖν Bekk.) = ΛΗ. 34. p. 175-176.
f. 232ʳ, ὅτι καίσαρ... συνέμμιξεν (συνέμιξε Bekk.) = ΜΒ. 2-4, p. 292.
f. 232ᵛ, ὅτι παρά... κομίσασθαι = ΝΓ. 33. 1-2, t. II, p. 52.
f. 232ᵛ, ὅτι ὁ καίσαρ... ἀνταπέδοσαν = ΝΕ. 6. 1-3, p. 81-82.
f. 233ʳ, ὅτι ὡς ἐπύθοντο... ἐκέλευσεν = ΝΕ. 10 a p. 87, n. 1.
f. 233ᵛ, ὅτι ὁ πάλλας (soul. en marge πέλλας) συνὼν τῇ ἀγριππίνῃ πάντα φορτικὸς καὶ ἀπαχθὴς ἦν· ὁ δὲ σενέκας... παρέλαβεν = ΞΑ. 3. 3-4, p. 226.
f. 234ʳ, ὅτι ὁ βολόγαισος... ἀπέστειλεν = ΞΒ. 20. 2-4, p. 247.
f. 234ᵛ, ὅτι ὁ κουϊβούλων (en marg. : κουρβούλων = κορβούλων Bekk.)... νενομισμένον = ΞΒ. 23. 1-4, p. 248.
f. 235ᵛ, ὅτι οἱ στρατιῶται... ἐγένετο = ΞΕ. 11. 3-13, p. 275-277.
f. 237ʳ (l. 13), καὶ ὁ πρίμος καὶ ὁ κερεάλϊος ἐς τὴν ῥώμην

ἐρχόμενοι καὶ τὸ πῦρ τὸ ἐκ τοῦ... διαφθαρῆναι (φθαρῆναι Bekk.) = ΞΕ. 18, 2-19, p. 279.
f. 237v, ὅτι ὁ τίτος... ἐξώλετο = Ξϛ. 4-7, 2, p. 282-284, l. 9.
f. 240r, ὅτι ὁ δομέτιος (en marg. : δομετιανὸς)... ἀπέκτεινεν = ΞΖ. 7. 1, p. 298-299.
f. 240r, ὅτι χαριόμηρος... ἔλαβεν = ΞΖ. 5, 1, p. 298.
f. 240r, ὅτι ἐν τῇ μυσίᾳ... διαβησόμενοι = ΞΖ. 5, 2, p. 298.
f. 240v, ὅτι μάσυος... ἀνεκομίσθησαν = ΞΖ. 5, 3, p. 298.
f. 240v, ὅτι ὁ τραϊανός... ἐποίει = ΞΗ. 15, 2, p. 313.
f. 240v, ὅτι ὁ δεκέβαλος... ἀνεκομίσθη = ΞΗ. 9, p. 309-310.
f. 241v, ὅτι τῶν δακῶν... ὠθῶσιν (χειρωθῶσιν Bekk.) = ΞΗ. 11. 1-2, p. 310.
f. 242r, ὅτι ὁ δεκέβαλος... ποιησάμενος = ΞΗ. 12. 2-5, p. 311.
f. 242v, ὅτι πλεῖσται ὅσαι πρεσβεῖαι πρὸς τραϊανὸν παρὰ βαρβάρων ἄλλων τε καὶ ἰνδῶν ἀφίκοντο.
f. 242v, ὅτι τοῦ τραϊανοῦ... συμμίξαι = ΞΗ. 17. 2-18. 1, p. 314.
f. 243v, ὅτι ὁ παρθαμάσιρις... μεῖναι = ΞΗ. 19-20, p. 314-315.
f. 244v, ὅτι ὁ τραϊανος... παρήγαγεν = ΞΗ. 21, p. 315-316.
f. 245r, ὅτι τοῦ τραϊανοῦ... κατεσχέθη = ΞΗ. 22. 1-2, p. 316.
f. 245v, ὅτι πρεσβευτάς... σφίσιν = ΞΘ. 15. 2, p. 329.
f. 245v, ὅτι φαρασμάνῃ... εἶδεν = ΞΘ. 15. 3, p. 329.
f. 246r, ὅτι ὁ μάρκος... ἐξῴκισεν = ΟΑ. 11, p. 340.
f. 247r, ὅτι ἄστιγγοι... ἀπώλοντο = ΟΑ. 12, p. 340-341.
f. 247v, ὅτι ἐπρεσβεύσαντο... ἀνενεώσατο = ΟΑ. 13, p. 341.
f. 248r, ὅτι τοῖς μαρκομάννοις... ἠλλάξαντο (ἠλλάξατο Bekk.) = ΟΑ. 15, p. 341-342.
f. 248r, ὅτι οἱ ἰάζυγες... ἔπεμψεν = ΟΑ. 16, p. 342.
f. 248v, ὅτι κάσσιος... ἐποίει = ΟΑ. 17, p. 342.
f. 249r, ὅτι οἱ ἰάζυγες... ὑπολείπεται — ΟΑ. 18, p. 342.
f. 249r, ὅτι ὁ μάρκος... σφίσιν = ΟΑ. 19, p. 342.
f. 249v, ὅτι τοῖς κουάδοις... ἐπεθύμει = ΟΑ. 20, p. 342-343.
f. 250r, ὅτι καὶ... ἔλαβον = ΟΑ. 21, p. 343.
f. 250r, ὅτι οἱ μαρκομάννοι... ἐξέλιπεν = ΟΒ. 2, p. 350-351.
f. 250v, ὅτι τοῖς βούροις... ὑποσχόμενος = ΟΒ. 3, p. 351.
f. 251r, ὅτι οἱ ὀῤῥοηνοί... συνέστη = ΟΕ. 1. 2-3, p. 383.
f. 251v, ὅτι οἱ ἀράβιοι... ἦλθον = ΟΕ. 2. 4, p. 383.

HÉRODOTE

f. 252r, περὶ πρέσβεων : ἐκ τῆς ἱστορίας ἡροδότου ἁλικαρνασέως.
ὅτι ἀθηναῖοι... εἶχον = V. 73, p. 261 (éd. Didot).
f. 252v, ὅτι μαρδόνιος... διεπόρθμευσεν = IX. 4. 1, p. 426.
f. 252v, ὁ δὲ ἀφικόμενος... τὰ τέκνα = IX. 5, p. 426-427.

THUCYDIDE

f. 253r, περὶ πρέσβεων : ἐκ τῆς ἱστορίας θουκυδίδου.
ὅτι ἐπιδαμνός... ἰέναι κελεύοντες = I. 24-26, 1.
f. 254r, ὅτι ἄνευ τῶν... τούτων ὑπήκουον = I. 27, 2-29, 1.

AGATHIAS

f. 255r, περὶ πρεσβέων : ἐκ τῆς ἱστορίας ἀγαθίου σχολαστικοῦ.
ὅτι κατ' ἐκεῖνο... τὴν ξυμμαχίαν = p. 23, l. 10 — p. 26, l. 17 (édit. Niebuhr, Bonn, 1828.)
f. 257r, ὅτι ἐν τούτῳ ἄνδρες... τὸ ἔθνος ἐλπίδων = p. 231, l. 7 — p. 233, l. 2.
f. 258v, ὅτι λογιζόμενος... τῶν διαπονεῖσθαι = p. 275, l. 1 — p. 276, l. 4.
Au bas du f. 259r : τέλος τῆς ἱστορίας ἀγαθίου σχολαστικοῦ (à l'encre rouge.)

MÉNANDRE

f. 259v, περὶ πρέσβεων ἐθνικῶν πρὸς ῥωμαίους : ἐκ τῆς ἱστορίας μενάνδρου.
περὶ ἀβάρων... ἐτράπετο = fr. 4, p. 4-5 (édit. Dindorf. *H. G. Min.*, vol. II.)
f. 260r, ὅτι δημηγορήσας... καθεῖλον = fr. 5, p. 5.
f. 260v, ὅτι ἐπεί... φέροντες = fr. 6, p. 5-6.
f. 261v, ὅτι ἐδέξατο... εἶναι (εἶεν Dindorf) = fr. 9, p. 7-9.
f. 262v, ὅτι ἐπὶ ἰουστίνου... θαυμάσαντες = fr. 14, p. 33-36.
f. 265r, ὅτι ἠγγέλθη... τελεῖ = fr. 17, p. 41-45.

f. 269^{v}, ὅτι ἀρχομένου... πολιτείᾳ = fr. 18, p. 45-49.
Au bas du f. 271^{r} en face de la dernière ligne : συλλαβὰς τινὰς τοίας ἴέ τινας ἐπιστολάς *(sic)*, se trouve écrit en marge à l'encre rouge : ζήτει ἐν τῷ περὶ ἐπιστολῶν.
f. 272^{v}, ὅτι διαθρυλληθέντες... τούρκους = fr. 21, 22, p. 54-56.
f. 274^{v}, ὅτι ἀβάρων... βόας = fr. 23, p. 56.
f. 275^{r}, ὅτι ἀλβούϊος... ὄντες = fr. 24, p. 56-57.
f. 276^{r}, ὅτι ὁ βαϊανός... ἐπικουρίας = fr. 25, p. 57-58.
f. 277^{r}, ὅτι βαϊανός... δεσμοῖς = fr. 26, p. 58-59.
f. 277^{r}, ὅτι ὁ βαϊανός... ὅρια = fr. 27, p. 59-62.
f. 280^{v}, ὅτι αὖθις... τὰ ἕκαστα = fr. 29, p. 66.
f. 281^{r}, ὅτι ἄλλα... παρεσκευάζετο = fr. 32, p. 68-69.
f. 281^{v}, ὅτι αὖθις... τοῦ ποταμοῦ = fr. 33, p. 69-70.
f. 282^{r}, ὅτι μετὰ τήν... ἄβαροι = fr. 34, p. 70.
f. 282^{v}, ὅτι τῶν ἀβάρων... τοῖς ἀβάροις = fr. 35, p. 70.
f. 282^{v}, ὅτι τοῦ δεκάτου... σεβόχθην = fr. 36, p. 72-75.
f. 284^{v}, ὅτι τὸ σίρμιον... συνήθροιζεν } [1]
f. 285^{v}, ὅτι ὁ χαγανός... φόνον }
f. 286^{r}, ὅτι ἐπεὶ ἰουστῖνος... βασιλίδος = fr. 37, p. 75-76.
f. 287^{v}, ὅτι ἐπὶ τιβερίου... δυνάμει = fr. 42, p. 83-84.
f. 288^{r}, ὅτι τῶν στρατηγῶν... κατέστησαν = fr. 46, p. 90-92.
f. 289^{v}, ὅτι οἱ πρέσβεις... ληίσασθαι = fr. 47, p. 92-98.
f. 295^{r}, ὅτι ὁ καῖσαρ... τὴν δύναμιν = fr. 49, p. 100-101.
f. 295^{v}, ὅτι οἱ μῆδοι... τὴν ἀρχήν = fr. 51, p. 103.
f. 296^{r}, ὅτι ταχοσδρώ... ποιησόμενος = fr. 52, p. 103-104.

---

1) Les fragments f. 284^{v} et f. 285^{v} sont de Théophylacte et non de Ménandre, comme l'a fait remarquer Niebuhr, *op. cit.*, p. 316 n. : « *Post hunc locum sequuntur in vulg. duo ex Simocatta petita, et lemma* 'Εκ τῆς β' βίβλου, *quod ad eundem pertinet.* »

f. 284^{v} ὅτι τὸ σίρμιον τὸ ἄστυ ἐπεὶ ἐν χερσὶν ἐγεγόνει ... τὰς δυνάμεις συνήθροιζεν = I. 3-6 — 13, p. 45, l. 5 — p. 46, l. 15 (édit. De Boor.)

f. 285^{v} ὅτι ὁ χαγάνος ταργίοντι σὺν ἐλπιδίῳ τῷ ῥωμαίων πρέσβει ὡς βασιλέα μαυρίκιον ἔστειλεν εἴκοσι χιλίαδας χρυσοῦ πρὸς ταῖς ὀγδοήκοντα ἀναβιβάσας λαμβάνειν ἀν' ἔτος · ἧκον δὲ ἄμφω ... ἀπεργάζονται φόνον = I, 6, 5 — 7, 1, p. 52, l. 3-14.

f. 296[r], ὅτι πολιορκούντων... οἱ ῥωμαῖοι = fr. 57, p. 111-113.
f. 297[v], ὅτι ἰταλία... προσδεχόμενοι = fr. 62, p. 120-121.
f. 298[r], ὅτι βαϊανός... ἐπιχειρήσοι = fr. 63, p. 121-125.
f. 301[v], ὅτι ἀφικομένων... ἔχοιεν = fr. 64, p. 125-128.
f. 304[v], ὅτι θεόγνις... ἀπηλλάγησαν = fr. 65, p. 128-129.
Au bas du f. 305[r], se trouve écrit à l'encre rouge : τέλος καὶ τῷ θεῷ χάρις.

III. COLLATION [1]

S[1] Petrus Patricius. f. 4[r] ὅσους ἐδέξαντο πρέσβεις βασιλέων ῥωμαίων ἐθνικοὶ καὶ ποίῳ σχήματι τούτους ἐδέξαντο, καὶ μεθ' ὁποίας δοχῆς ἐκ τῆς ἱστορίας πέτρου πατρικίου καὶ μαγίστρου.

P. 429, 29 βαλλεριανός — 30 ἐλίμωξε.

P. 430, 1 σαπώριν — 2 καταλῦσαι δώσεσιν — 4 βαλλεριανοῦ — f. 4[v], 5 παρεκύλσας — 6 ἐπακολούθησεν — 8 ὁ δέναθος — 17 ἐτόλμησεν.

P. 433, f. 5[r], 7 γαρσαῖος — 10-11 κεκοπομένους — 13 ἀγνοῦντα] ἔγνω οὖν τα — 15-16 τῷ βασιλεῖ — 17 ἀφφαφάρβα — 22 σοφηνήν ἀρζακηνήν — 23 καρδονηνῶν — f. 5[v], 26 ἠβιρίας — 30 ναρσαίας — 31 ἀρνῆσθαι — 32 ἅπασιν —

P. 434, 2-3 ἐνδεδεκέναι — 3 αὖτε] τότε αὐτοκράτωρι (ω souligné; au-dessus ο) — 5-6 ἀπεδώθησαν (ω souligné; au-dessus ό) — 6 θαρσαίῳ — 8 καθαραῖς.

S[1] Priscus. f. 139[r] περὶ πρεσβέων ῥωμαίων πρὸς ἐθνικοὺς ἐκ τῆς ἱστορίας πρίσκου ῥήτορος καὶ σοφιστοῦ τῆς γοτθικῆς.

P. 276, 7 ῥούα — 8 οὐτιμάροις (οι corrigé); en marg. : γρ. ἰτιμάροις — τουώσουρσι ut vid. — 11 προειρημένος εἶσλαν τοῖς] ἐπι τοῖς — 20 εἶσλαν — f. 139[v], 25 Ἀττήλαν]* καὶ ἀλήδαν add. — 26 πλίνθας — 28 ἐπιγένειν — 31 κοιαίστορος — 32 παραγένονται.

---

1) Nous avons marqué d'un astérisque les variantes du *Schottanus* qui nous paraissent devoir être admises dans le texte.

P. 277, 1 βυσῶν — 4 συνῆσαν σκύθαις — 7 ῥωμαίους (en marg. : γρ. ῥωμαίων) — 10 lacune non indiquée — f. 140r, 16 χρυσῶ — f. 140v, 27 ῥωμαίοις — 31 ἀττίλαν.

P. 282, 17 σηνάτορα — 21 ὀδυσσηνῶν.

P. 289, 12 ἐδέκωνα — 13 βουλευομένους — 14 βιγίλῳ — f. 141r, 17 ἐδόκων — 19-20 ἀνταγέγραπτο — 22 εἴπερ — 24 παραβαλεύοντα (βα souligné; au-dessus σα) — 25 τοὺς] τὰς — 26 ἀπέσταλκέν — 27 γράμμασιν — 29 οὔτε] οὐδὲ — 30 οὔτε] οὐδέ f. 141v.

P. 290, 1 εἰς — 5 συνεπάραι — 12 ἠριστοποιούμεθα — f. 242r, 28 αναιρωτήσασιν (αι souligné; au-dessus ε) — 31 βιγίλα — 32 ἐκεῖνον]* ἔλεγεν add.

P. 291, 1 ἐδέκων — 2 ὀπάονά] ὁ παονά — f. 242v ὡς] καὶ — 5 εἰπεῖν — 7 εἴποι μὲν] εἴποιμεν — 9 εἰς ὀργήν — 13 καθαρῷ (comme conj. Cantocl.) — 16 τῶν] τὸν — 19 πέντε] ε̄ — ἑπτακαίδεκα] ιζ̄ — f. 143r, 21 πέντε] ε̄ — 26 ἐλιγαούς — 27 διαφανούσης — οἰομένους — 28 ἢ] omis — 31 ποιουμένου] κατεναντίον ὤφθη add. — 32 ἀνομαλίας f. 143v.

P. 292, 8 βουλόμενον — 13 ἑβδομήκοντα] ο̄ — 16 μηνοτής — 17 ξυναγησάντων — 19 δύο] β̄ — 20 παραγίνοντο — f. 144r, 24 ἐς τὰς] ἐς τοῦ — ἐνάτῃ] θ; au-dessus ή — 25 αὐτῷ] αυται — 30-31 ἀνερῶντες — 31 ἐσπουδακέναι (κεναι souligné; au-dessus κότες.)

P. 293, 2 γενόμενοι — fol. 144v, 13 αττήλα — 17 ἔτι ἀποροῦντες] ἐπαποροῦντες — 18 γινώσκειν — θεῶν] θεόν — 21 εἰσόδου — 27 γενομένης — f. 145r, 28 ψευδῆ λέγω.

P. 294, 2 ὑπάρχειν]* ἔφασκεν add. — 5-6 κατὰ ἀττήλα — 8 ἀνδράσιν — 9 προσδεδομένος ἐλελύθει ἐδόκων — 10 εὐλαβεῖσθαι, en marge : γρ. εὐλαβηθείς — 12 ἐν αἰτίᾳ] ἐναντία — f. 145v pas de variantes, f. 146r.

P. 295, 6 σκότον — 9-10 εἰσόδου — 11 οὔννους ξυνοίσειν — 12 βούλεται — f. 146v, 19 γνοίη — 21 αττηλαν — 24 διαποσούμενον — 29 ἐδάφει.

P. 296, f. 147r, 3 σκότα μετεπέμψατε — 4 παραγενόμεθα — 5 κύκλου ἐφρουρουμένην — 5-6 εἰσόδου — 8 μαξιμῖνος — 11 βασιλεῦσιν — ῥωμαίους — f. 147v, 17 πάντες] στάντες — 18 ἐκ]* τοῦ add. — * ῥωμαίους — 21 βορρᾶν — 22 οἰωνεῖς

ἐδεδώρει — τῷ] καὶ — θερμῶ — 27 ἀναγινώσκειν — 28 ἀπόντας — 29 λέξαντας — 30 βαρβάροις f. 148r.

P. 297, 1 καὶ] μὴ — οὐ] omis — 7 ἀπαγγείλαντες — 9 τὸν] τῶν — 13 δόντας; en marge : γρ. δόντες — 15 θαυμάζοντες — f. 148v, 18 αἰτιαθεντων — 19 παρεσκεύασεν — 22 μέτοχος συνομοσίας — 23 τοῦ] add. εὐνούχου exponctué — 26 σαρδικῇ — 27 ἐνόμιζεν — 29 αὐτοῦ — 30 ἐδέκων — 32 λόγον.

P. 298, 2-3 βιγίλα — f. 149r, 7 πολυπραγμοῦντας — 14 τῶν] τοῦ — 15 βιγίλα — 17 εἰς — 18 ἐσοφισμένος — f. 149v, 20 βιγίλα — 21 ἐφ' ᾗπερ] ἐφ' ᾗ περὶ — 22 πρεσβείᾳ] προφάσει; en marge : γρ. πρεσβεία — 26 ἀκατζίρων — 32 συμμαχίαν; en marge : γρ. εἰρήνην.

P. 299, 2 ἑκάστου — f. 150r, 13 οὗτος — χορίδαχος — 17 ὀνηγήσιον] ὃν ἡγήσιον — 23 ἐξορμίσαντος — f. 150v, 27 ξεναγόντων.

P. 300, 2 οἶστρον — 9 κέχρος — f. 151r, 11 χορηγούμενοι — 12 αὐτοί — 17 ἀνέτρεψε] αν ἔτρεψε — 21 χωριζόμεθα — 25 συνίειμεν — f. 151v, 29 ἀνερώτων.

P. 301, 9 ὥπερ — f. 152r, 11 ἐκείνην] add. ἀνελάβομεν exponct. — 12-13 διαταρσαίνοντες — 17 φυάλαις — 19 τρυγήμασι — 21 ἑπτα]ζ — 25 τυγχάνομεν — 28 κώμητος — f. 152v πριμοῦτος.

P. 302, 3 τὴν ἐν] omis — 6-7 νωρικωπόλεως — 7 lacune non indiquée — ἐκμελιττόμενοι — f. 153r, 15 τῇ] τῷ σίρβιον — 16 ἐδέξαντο — 17 περιόντος] πενόντος — 20 τὸν] omis — 20-21 ὀλιγορήσας — 21 συνθηκῶν] σκυθικῶν — 22 παραγίνεται — 30 φῶρα] φῶτα; en marge, 2e m. : φῶρα — 30 γενομένων — 32 ἐροῦντες f. 153v.

P. 303, 4 εἰς — 9 ἐκδώσεις — οὐθέν — 11 ἀποκρινομενος — 15 παρεγινόμεθα — f. 154r, 17 εὐξάστοις (α souligné ; au-dessus ε) — 22 ἀττήλας — 26 γὰρ] οὐδὲ add. — 28 ἐπεισάκτω — 30 ευρέματος.

P. 304, 1 κατέστησεν — 2 εἰσιόντα — f. 154v, 7 ἑπτὰ]ζ βαδιζούσαις — 11 ἦγε — 17 ἀργύρεος — 19 κυλίκου — f. 155r, 20 ὑψιλῶ — 23 καὶ] omis — 28 συνηνεχθέν — 29 συνευοχεῖσθαι — 32 ὥστε] omis — ἐπιέναι.

P. 305, 1 μάξιμον — ἢ γοῦν] ἤγουν — 3 διαγόντων — f. 155v, 7 οἳ] οἱ — βουλενταὶ — 8 λόθους — 9 αὐτῶ —

10 κεκλεισμενων — 12 περιπάτοις — 13 προσελθών τις] προσελθόντες — 16 ἑλληνίζειν — 18 γλώσση — ἤ τὴν] οὐ τὴν — 24 * ὡς ἐς comme Dindorf — f. 156r, 26 σκύθει — ἀκοκειράμενος — 29 ὅ,τι] ὅτι — 31 τὴν] τῶν.

P. 306, 3 διατρίψας — f. 156v, 11 ἀκατήρων — 12 τὸν le 1r] add. παρόντα souligné — 16 * βίον comme conj. B. — 21 εἰς — 24 μηδὲ] μὴ — 26 εἴσπραξιν — f. 157r, 29 ἔστι] ἐπὶ — 30-31 ἐπιστάμενος] add. εἴη souligné — 31 ὑπομένη.

P. 307, 1 μακρόν — 3 ἂν] omis ἀνιαρώτατον — 4 τις] εἰς — 5 τῷ τε] τότε — 8 πράος — 10 μὴ] omis — 16 προσαναλωθέντος — f. 157v, 17 προκειμένους — 18 τε καὶ τοὺς] omis, se trouve après 19 ἔταξαν — 20 εἰσπραττομένους — 24 φυλάττει — 28 * ἀδικεῖν et non ἀδικῶν comme vulg. — 29 εἰπραχθείη — f. 158r, 31 ἐγίνετο — 32 χαλεπότερον.

P. 308, 1 τοῦ τὸ χεῖρον] τῇ τοῦ χείρονος — 5 εὐνοίας] ἐννοίας, εν souligné, au-dessus ευ — ἀδειδεσθαι] δ soul., au-dessus μ — ἀγαθ (lettre illisible) ν, en marge: ἀγαθόν — 10 ἀνατιθέντος — 12 τύχοι — 13 γίνεσθαι — f. 158v, 17 εἰς τὸν] omis — 19 ὃ] ὅς — 24 ἂν] omis — 25 ἐστίν — 26 ὑπαρξάσει — 31 γὰρ] ἤδη add. souligné — 32 ἐπιδείκνυνται.

P. 309, f. 159r ἐπάγειν] add. θέλει exponct. — 14 ἐποιθομην — 15 μοι — 16 παρὰ] omis — 17 ἀναμείναντα — f. 159v, 23 οἱ] ὦ — καὶ ὅς] ὁ καὶ — 27 παραγίνεσθαι — 28 ἔφασκεν — 31-32 μεῖζον ἐν] μείζονα — ἐξῆν.

P. 310, 6, f. 160r ἐσομένω — 7 ποιῶντες καὶ χαρισμένος — 9 εἰς — 11 τὸν] omis — 13 ἀττήλας — 16-17 κατολιγωρήσεις — 17 ἀττήλαν — 19 τὸν] γὰρ add. — f. 160v, 21 ἐπαγεσθαι — 23 ἡγησαμενον (ν souligné, au-dessus ς) — 25 τελοῦντι] ἡ add. — 26 εὐπρεπεῖς — τῇ] τὴν — εἰς — 27 ἀττήλαν — 30 ἀκατήρων — 31 τὸν] τὸ.

P. 311, 1 εἰς — 3 εὐξήτητα (ξη souligné au-dessus θύ) ἐπεξεσμένων — 7 εἰσόδου — f. 161r, 8 στρόματος — 12 ὀθόνας]* τινάς add. — 16 ἀττήλαν — ἐτύγχανον — 16-17 ἀπεκδεχόμενοι — 20 αὐτοὶ — 23 γενομένον — ἀττήλα — f. 161v, 29 ἥκοντα — 32 ἀττήλαν.

P. 312, 3 ἀττήλα — 7 εἰ] omis — 8 ἀττήλας — τι] τε περὶ] omis — f. 162r, 14 ἔλεγεν — 16 αὐτούς νομίσει — 17 οὐδενὶ] οὔπω — 18 ἠρξάντων — 18-19 κατεπράχθη —

23 βούλεται ; ται souligné, au-dessus σθαι — πυθομένων ; ων souligné, au-dessus ου — 26 οὐδὲ] γὰρ add. f. 162ᵛ.

P. 313, 9 εἰς — 12 τὴν] τῆς — 13 ἀναφερομένην] ἀναφλεγομένην ; en marg. : γρ. ἀναπεμπομενην (1ᵉ m?) — f. 163ʳ, 14 lacune pas indiquée — 15 τὴν] τῶν — 16 τὴν σκυθικὴν ἀττήλαν — 17 οὔτε — 19 παραστήσασθαι — 21 ὑποστήσεσθαι — 23 ἔλεγεν — 26 παρ' αὐτῶ — 31 ἡ] omis — f. 163ᵛ, 32 ἀττήλας.

P. 314, 1 τοῦ] τὸ τοῦ — 7 ἀναγκάσας — 10 οἱ] οὐ — 11 εἰς — 12 συμβαίνειν — 13 ἀναφήναντος — f. 164ʳ, 19 ἐσπουδακότων, κότων souligné, au-dessus σμένων — 22 ἀττήλα — 23 εἰς — 27 αὐτὸν] τὸν — 31-32 ἀττήλαν — 32 ὑπεξελθον.

P. 315, 2, f. 164ᵛ, σενάτορα — 6 ἀττήλαν — 8 σκηνὴν] * ταδούλος add. — 9 ἀττήλας — 10 αὐτῶ, τῶ souligné, au-dessus τὸ — ἐνάτην] θ̄ — 14 ἀττήλα — κύλικα] ἐπόλικα — f. 165ʳ, 20 ἀττήλας — 26 ἀττήλα — 31 ἀττήλα f. 165ᵛ.

P. 316, 3 ἀττήλα — κισσόβιον — 7 ἀπέδωκεν τὸ κισσίβιον — 8 αὐτῷ] omis — 11 εἴσιεναι — ἀττήλα — 14 θάκων] θρακῶν — 15 ὑπεξίεσαν — 18 τοδι] omis — * διεπιτιθεμένων — 20 εἰσήει — f. 166ʳ πίνακα] ἔχων add. souligné — 22 ἐπέθεαν — 23 δεῖπνον — 24 ἀττήλα.

P. 317, f. 166ᵛ, 7 Ἀττίλαν] nous trouvons toujours la forme ἀττήλας ἀττήλα ἀττήλαν — 9 ἕτερον — 17 διεγείροντο — 18 ἐς] πρὸς souligné ; au-dessus ἐς — 23 ὧν υπεισῆλθε — 24 μαρούσιος — f. 167ʳ, 28 ἀπολελοίπει.

P. 318, 4 διέχεεν — 5 ὡρμῆσαι — 9 τοῦτο εἰσιοντα — f. 167ᵛ, 12 ἔχει — 26 αὐτῶν, f. 168ʳ.

P. 319, 3 ἐλευεῖν — 16 τὸ] τὸν — f. 168ᵛ, 19 εἰσήλθομεν — 22 Ὠηβάρσιον] ὦ ἡ βάρσιον — 30 παρασκευάσειεν ἂν sans ponctuation.

P. 320, 2 ἀθηνᾶς — f. 169ʳ, 13 γαμετὴν] * τοσαύτην add. — εἰσοίσουσαν — 18 lacune pas indiquée — f. 169ᵛ, 24-25 προκαθεσθέντος — 27 δῶρα] omis — 28 βουλόμενος] omis.

P. 321, 4 δύο] β̄ — 6 διεξήεμεν — f. 170ʳ, 11 ᾧ] ὡς — 19 ἠνέχετο — 20 σύμβολον — 21 ἀνδριανούπολιν — f. 170, 27 ἐπαναζεύγνοντι — 31 οἰώμεθα.

P. 322, 2 εἰς ἀρεόμινδον — 3 ἄσπερα — 6 ΛΟΓΟΣ Δ'] il y a un espace vide dans le texte et en marge on lit : λογος δ — 9 διατριβὴν — 10-11 παρασκευασμένοι — f. 171ʳ, 15 ἐνδία.

P. 323, 1 οἴχοντα — f. 171ᵛ, 11 πεντάκοντα] ν̄ — 13 ἐπανίει — 14 ἤη(?)λαν; en marge : γρ. ἤσλαν.

P. 326, 30 καθεστήκει — 32 συνεισφεροντων.

P. 327, 1 τοῦ ἀττήλα — f. 172ʳ, 5 τιμὴν] τιμὴν; en marge : γρ. ἀρχην — 11 διαθῆναι — f. 172ᵛ, 23 ἄχρις — 26 χωρίῳ] * τὴν add. — 32 ἔτι ajouté au-dessus de la ligne.

P. 328, 2 πεντήκοντα] ν̄ — 4 σκυθηκὴν — f. 173ʳ, 8-9 συμπεψας — 9 εἰς — 20 κωνσταντίνω.

P. 330, 24 τὸν] omis — f. 173ᵛ, 28 γεγαμήκει — 29 κωνσταντίνω κατεγγυᾶ.

P. 331, 6-7 κατολιγόρων — 9 προϊεμενον — f. 174ʳ, 11 ἐκόμιζεν.

P. 335, 19-20 βανδάλων — f. 174ᵛ, 24 τῶν] omis — 30 βανδήλους (η corr. de α).

P. 336, 4 ἡ] omis — f. 175ʳ ὑπομιμνῆσκον — 15 καὶ] παρὰ add. — 24, 25 συμβαλλόντων — 31, 32 ἄπορον.

P. 337, 2 γοβάζης f. 175ᵛ.

P. 338, 23 τριακοσίας] τ̄.

P. 339, f. 176ʳ, 3 lacune pas indiquée — 9 αὐτῶν — 17 ὀνορίχω — * κατενεγύησεν — 20 ὀλύβριος — Σικελίαν] * τὴν σικελίαν — f. 176ᵛ, 23 ὀλυβριος.

P. 343, 6 βανδήλους — 8 κωνσταντῖνος — τὴν] omis — 8-9 λαβών — 10 βανδάλων — 13 ἐδέση — 18 ἐδέση — f. 177ʳ, 22 κηδαριτῶν — 23 lacune non indiquée — 26-27 τὴν τοῦ φόρου sans crochets dans le manuscrit.

P. 344, 2 αὐτῶν — f. 177ᵛ, 11 ἀνέξεσθαι] ἔξεσθαι — 11-12 κηδαριτον — 17 χαλεπῶς — 20 πειράζειν — f. 178ʳ, 22 μυρίων — 24 τριακοσίους] τ̄ — 25 κηδαρίτων — 26 ἀπέκτεινεν — λοβησάμενος (ο e corr.) — 27 ἀπαγγελλοῦντας — 28-29 ἀνεζωπυρώθη.

P. 345, 1 διαφῆκεν — P. 349, 5-6 Σικελίας] βασιλείας — 6 ἐπανῆκεν — f. 178ᵛ, 7 προϊεσθαι — 8 ἐφων] νέων.

S[1] MALCHUS. f. 178v περὶ πρεσβέων ῥωμαίων πρὸς ἐθνικοὺς ἐκ τῆς ἱστορίας μαλχοῦ ἐκ τῶν βυζαντινῶν.

P. 408, 18 βαλάμηρος — 19 πολλῶν — 22 τόβους ἐπόρθησεν — f. 179r, 24 ἀάπεκτεινεν (α souligné) — 27 τὴν] add. πόλεμον souligné — 28 Ζήνωνά τε] ζήνων ἅτε — 31 ἔπαρχον.

P. 409, 6 ἐθέλωσιν — f. 179v, 16 αὐτ(ῷ) (ῷ correction) — 23, 24 οὐκ ἔδει σε] ουκ ἴδεις — 25 εἰς — εἰς f. 180r.

P. 410, 1 ἀνήργε μέντι — 2 ὄντων — 7-8 παραλιπών — 9 εἰς — 12 οἴῳ τε] οἷοί τε — f. 180v, 13 χρόνου ; en marge : γρ. χρόνον — 18 ἐπαρχίας (ς souligné) — 19 εἰσβολῶν — 26 ἐνσπείροις — 29-30 ἐπαρκῶσαν.

P. 411, 2 τὸν βαλαμήρου — f. 181r, 4 σινδιμοῦνδον — 9 γηρήνης — 14 τε] τοῦ — 20 εἰς — f. 181v, 24 ὡς] ὁ add. 25 ἐστιν — 27 ἕως] εὖ — 29-30 δισχιλίους — 31 ἠδύνατο.

P. 412, f. 182r βαλαμείρου — 10 σιδιμούντουν (ν souligné — 11 ἐκλιπόντα — f. 182v, 22 ἐκείνω — 22-23 χωρισε(?)ιν — 26 ἐς] partout la forme εἰς — 26-27 ἄλλην — 29 ἀπερίοπτον — 30 πολύ — 32 αὐτῶν.

P. 413, f. 183r, 5* σκεβοφόροις (υ au-dessus de β) εἶπεν ἐπὶ σχολῆς προχωρεῖν — 7 λυχνηδόν — 10 χαρπίαν — 11 ἐπίδαμον — 21 ἔδεσαν — f. 183v, 29 Ὀνούλφου] ὁ εὐούλφου — 30 δὲ souligné — 32 προπεπειν (μ écrit au-dessus entre ε et π).

P. 414, f. 184r, 4 ἔχοντες] λέγοντες — 10 λυχνηδόν — 13 λυχνηδόν — 16 χαμπία — προσαποστεῖλαι — 18 σῴου] σώου (gén. de Σώας) — 19 αποπεμπει (πει souligné ; au-dessus ψαι) — 26 μὲν εἰδέναι] un petit signe, placé entre ces deux mots, renvoie à la marge où se trouve : ἔφη — 27 αὐτὸν] αὐτοῦ f. 184v.

P. 415, 7 περὶ] παρὰ — 8 μὴ] τις add. — f. 185r, 21 ἧξον — 26 ἰών] ἰώνων — f. 185v, 31 δυνάμεναι.

P. 416, 3 ἐστὶν — 5 ἄλλως] ἀλλ' ὡς — 8-9 καταλαβὼν τὰ] καταλαβόντα — 9 ἀποκεκλεισιμενον — f. 186r, 19-20 ἐκλυθέντων — 29 ἐπιχειμᾶσαι — 31 συνθέμενος — 32 ἄρξοντα (ρ souligné).

P. 417, 2 ἐπακολευθήσαντας — f. 186v, 5 καὶ] τὴν add. — 8-9 ὁπόσοις — 21 λαχνηδον — f. 187r, 24 κατιάσειν χανδαμείας.

P. 418, 5-6 μέσης οὔσης] με (σ au-dessus de ε) οὔση — f. 187v, 11 δὴ] omis, διετράποντο — 13 λαβὼν Σαβινιανός] λανσοβινιανος — 14 τε] omis — 17 ἐς] ὡς (ω souligné; au-dessus ἐ) — 19 πω] που — 20 οὐδενὶ — 23 μετέδωκε (μετε souligné; au-dessus διέ) fol. 188r.

P. 419, 1 κατακρίψειν — 3 βελτίων — 10 ἐπήνησε — f, 188v, 15 εὐφημίαις — 23 βαρβαρικὸν] δῆθεν add. souligné — 28 ἐκ σάλου τοιούτου — f. 189r, 30 μείζωνα.

P. 420, 8 διδόασιν — 12 του] add. * βαρβαρικοῦ — f. 189v, 14 ἐλπίσας — 15 ἔμπρισιν — 17 ἀλλὰ κοντοὺς] ἀλλ' ἀκοντους; en marge, 2e m. : ἀλλὰ κοντοὺς — 22 ἐξήτει] ἐζήτει — 23 εὐνοίας] ενοίνοίας; en marge, 1e m. : ἀνοίας — 27 ἐᾶν] ἐὰν f. 190r.

P. 388, f. 24-25 βανδηλον — 27 τῷ] τὸ — 30 εξεπεμψεν (πεμψε souligné; au-dessus πλευσε).

P. 389, 2 βάνδηλον — 3 πράξειν — 4 λόγους — f. 190v, 11 ἀπεσώσατο — 14 ἔφησεν — 16 αὐτο — 17 παρεχόντων.

P. 390, 2 ἑκατὸν] ρ̄ — f. 191r, 9 προτρέχουσι — 10 τῶνὤμων ἔπεισε — 11 ἔπληξε; en marg. 2e m. : ἐπέπληξε — 12-13 γινώσκεις — 13 γινώσκειν f. 191v.

P. 395, 18 ὅτι φεύγειν.

P. 400, 28 λύτραις (υ souligné; au-dessus ι) πεντήκοντα] μ̄.

P. 401, 29 βαλαμοιρου — 31 συναθροίζειν.

P. 402, 3-4 μένειν] μένόν — 5 τἄλλα] τ' ἄλλα — f. 192r, 10-11 συντελλόμενον — 22 ἐγίνετο — 25 προβαλλόμενος — f. 192v, 31 ὁ δὲ] * ταῦτα add.

P. 403, 9 μαρκιανοῦ πολει — 10 εἴσω — f. 193r, 12 δισχιλίους ἀπατῶντα — 13-14 ἀπαντήσασθαι — 14 εὔρω καὶ ἀνδριανουπόλει — 21 ὁ] omis — 24 Ἕβρῳ] εὔρω — 26 παραγίνεται — 28 κωλυοι — f. 193v τριάριος.

P. 404, 4 ὁρᾶν (ν souligné) — ὄψιν; en marge : σκέψιν — 5 κατατρίψαι — 6 κἀκεῖνο — ἀκονητί — 7 ἡμῖν — 8 καδμείαν] καὶ ἐς μίαν — 11 αὐτῷ — 12 πόλεις] πύλας — 13 δὲ] τε — f. 194r, 15 τοῦ] τῶν — 17 αὐτῷ — 18 προσήκοι — 26 σύν

δύο — σὺν τρεῖς — 29 καὶ ἐλευθεροὶ] κελευθεροὶ — 30 ἡμεδίμνω (1 mot) f. 194v.

P. 405, 1 ἴεσαν — 1-2 θευδερίχου — 9 ἤγοντο.

P. 407, 23 παῖς] τοῦ add. souligné — 24 ῥοδότην παραγίνεται — 25 μάλλιστα (μ souligné; au-dessus κ) — f. 195r, 28-29 ἠδύναιντο — 29-30 ἀκουων — 30 γινόμενα — 31 αὐτοῖς.

P. 408, 1 γινομένην — οὐδὲν — 2 γε] δὲ — 9-10 προσῆκτο.

S[1] Ménandre. f. 195v περὶ πρέσβεων ῥωμαίων πρὸς ἐθνικοὺς ἐκ τῆς ἱστορίας μενάνδρου

Vol. II, P. 2, 30 πολλάς.

P. 3, 1 φάσις — fol. 196r, 6 μέχρις — ἀφελέστερον — 13 νῷ] ᾧ — 13-14 κοτριαγήροι — 18 τὸν] τοὶ — 18-19 προστίθει — f. 196v, 20 κατηγωνίσοιτο κοτραγήρους — 24 σεσήμηνεν — 26 ὅτι] ποτε — 27 ὁμόσκενοι — ὁμοίω — 31 κοτραγήρους.

P. 7, 2 ᾗ] ἡ — f. 197r, 7 ἐκ ποδῶν — 9 τις] τι.

P. 10, 23 βαρβάρω — f. 197v, 24 ἐπικηρυκευσάμενος — 26-27 ἀξίωμα τὸ] ἀξιώματι — 29 παρευναστὴρ] παρεναστὴρ; υ au-dessus de ε — 29 αὐτῶ — 30 αὐτῶ.

P. 11, 2 ἄλλης] add. πρεσβείας exponct. — 8 οἷα — f. 198r, 11 θηρωμενος (ος en abréviation) — 12-13 δείξει — 21 προδηλωτατον — 22* τὴν εἰρήνην f. 198v.

P. 12, 2 προσδη — τεσθρείας — 8 οἶμαι] add. τοίνυν exponctué — f. 199r, 22-23 καυρίας — 32 πίπταν.

P. 13, f. 199v, 2 εκτείνειν — 8 προσοισι — 9 ὑμῖν — 12 εἶποι — 17 lacune non indiquée — 19 τυγχάνομεν — f. 200r, 20-21 εὐξόμενοι — 21 προβάλλεσθαι — 29 ἐργοδέστερον (ερον souligné, au-dessus ατον).

P. 14, 1 γὰρ] add. νικᾶν souligné — f. 200v, 10 τάτει (τ souligné au-dessus χ) — 17 ξυμμεταρυθμίζειν — 20-21 ἀπερριμένων — f. 201r, 28 συντελεσθησομένω — 29 ἑνὶ]* ἐν ἑνί.

P. 15, 2 προσελθόντων — 3 πεντήκοντα] μ̄ — 6 καὶ] κατὰ τὴν add. — 8 τριάκοντα] λ̄ — f. 201v, 12 ἐνιαυτῶν] ἔνια τῶν — 13 ἑπτὰ] ζ — 16 ἐναυσιέον — 17-18 σεβανόν — 20 ἀπαρχῆς — 23 ἐνεγείρισε — 24 ἐμφαιρεται (αι souligné, au-dessus ε) — 27 ἐπιβεβιούσας — f. 202r, 30 προσελθεῖν.

P. 16, 3 προσελθεῖν — f. 202ᵛ, 18 ὑπῆρχε — 21 ὧν] τῶν — f. 203ʳ.

P. 17, 1 καθὰ] ἃ — 4 ὁμοίωτρόπως (1ᵉʳ ω souligné ; au-dessus ο ; accent sur ι barré) — 15 ἄγαντά — 15-16 τεθήπασι — 16 ἐκείνοι — f. 203ᵛ, 22 σεσωστρείς — 32 πως] πω.

P. 18, f. 204ʳ, 5 ὁρῶν (ν souligné) — 7 ὅδε] ὁ δὲ — 9-10 ἀστάθμιτόν — 15 ἀφῆκεν — 20 ἐνῆν] * τὰ add. — f. 204ᵛ, 21 ὑπῆρχεν — 22 μόνη — 22-23 ἔλεξε — 26 φροφημα (φ souligné, au-dessus ν).

P. 19, 1 καταλόγου — f. 205ʳ, 9 σκυναὶ — 10 ὡς, εἰ] ὡσεὶ — 11 σουκνιῶν — 12 ἡγεμόσι — 15 βουλεύσασθαι — 17 σουάνιοι — 18 καταλόγων] λόγων — 22 ὑπῆρχον — f. 205ᵛ, 25 δεσπόσωμεν — 31 συμβουλαίοις — ὄνομα τὸ] ὀνόματι — 32 σουανιαν — σήμανον.

P. 20, 4-5 ἔνδηλος ἢ] ἐνδηλώσει — f. 206ʳ, 11 ᾗ] ἡ — 14 ἀλαμάνδρου — 17 ἑκατὸν] ρ̄ — 19 ὅσῳ]* καὶ ὅσω — f. 206ᵛ, 27 ἀντί δώρω — σαρακηνῶν (ῶν souligné, au-dessus ον en abréviation) — 29 ποιεῖν, εὐδοκεῖ] ποιεῖν λήψεται εἰ δοκεῖ — 31 ἀθλιώτατα (α souligné, au-dessus ῆ) φρονεῖν (ν souligné).

P. 21, 5 κατὰ λόγων — f. 207ʳ, 18 στέλλει — après περσῶν, espace d'un mot ; de même après δευκατευτηρίων l. 26 ; τινος p. 22, 2 ; παραδιδῶσθαι l. 11 ; τοῖς l. 20 ; σκάζον l. 27 ; les chiffres δ' ε' ϛ' ζ' η' sont omis — 23 ὁποιωνοῦν] ὁποιοῦν — 25 ἔθνος, en marge : γρ. ἔθος — λεγομένων (λεγο souligné, au-dessus εἰρη — f. 207ᵛ 29 τε τὴν] ταύτην — 31 σφᾶς] add. αὐτούς exponctué — 31-32 χρονοτριβοῦντος.

P. 22, 7-8 τολμήσωσι — 8 κλεπτοτελωνήσουσι — 9 ὑπὸ] ἀπὸ — 10 ἀσυρία — 11 παραδιδῶσθαι — f. 208ʳ, 12 ξυνεστήκει — 14 ἀπὸ] omis — 15 προκεχωρηκότες — 16 γίνεσθαι — 20 τοῖς] τοὺς, f. 208ᵛ.

P. 23, 1 μὴ ἐπιέναι répété ; le 2ᵉ exp. ; en marge : θ̄ — 2 ἑκατέρας] ἑτέρας — 3-4 πημαινομένους] πῆ μενομένους — 4 ἀπολάβοιεν — 5 ῑ en marge — 9 γίνεσθαι — 10 ἄρα τι] ἄρε τί — 11-12 μία πρὸς τῇ δεκάτῃ] lacune d'un mot ; en marge ια̅ περὶ συνθήκης χοσρόου καὶ ἰουστινιανοῦ — 12 βεβαίωσιν — 12-13 ἑτέρα — f. 209ʳ, 22-23 διαδικασίαν] διὰ δικαίαν ;

en marge : γρ. δικασίαν — 30 καὶ] add. λοιποῦ exponctué — 31 ὁρισμένον f. 209ᵛ.

P. 24, 1 δευτέραν et 7 τρίτη] espace d'un mot; en marg. : ιβ, ιγ. — 2 καταντήσοις — 12 περατουμένη — 14 ταῦτα] τὸν τὰ — f. 210ʳ, 20 χαριστιρίους — 21 ἐπικαλεῖν (κα souligné; au-dessus τε) — 22 θεοκλιτεῖν — 27 ἦ] ἡ — 28 προσελθοντων (σ souligné).

P. 25, f. 210ᵛ, 7 τὸ] καὶ τὸ — 17 γεθλία — τοῦ Χριστοῦ] τοῦ omis — f. 211ʳ, 25 ἀπεκατέστη — 26 ἑπτὰ] ζ — αἱ ξυνθῆκαι] ἐξυνθῆκαὶ — 29 σουάνας — προελθεῖν.

P. 26, 1 ἀχθησομενοι — f. 211ᵛ, 13 τὸν πόρον] τὸ ἄπορον — 14 μηχησαμένων — 19 ἴδοιεν — 21 κύριος — 24 βασιλέας; en marge : γρ. ἡγεμονας 1ᵉ m. — 26 σουανίων ἐν répété au haut du f. 212ʳ.

P. 27, 8 απεκατέστησας — 12 δὲ] σε — f. 212ᵛ τῷ] τὸ — 14 δωρῆσθαι – 15 ὑμέτερον] ὕστερον — 20 ὑγείαν — 21 εἴποι] εἴπη — 24 πέφυκεν — 25 αὐτῆ — 29 ὥσπερ εἰκος — 30 περιεῖναι] εἴπερ εἶναι — f. 213ʳ, 32 εἰ μὴ] εἰμί.

P. 28, 3 ἐδικαιωλογήσω — 4 ἐγειροσάμην — 7 ἐκστρατείας] στρατιάς (ἐκ au-dessus de la ligne; accent du 2ᵈ α barré) — 9 ἐστίν — 10 ναρχόεργαν (ρ barré) — 14 χαλεπῶς — f. 213ᵛ, 31 ἀλαμανδάρου.

P. 29, 1 Ἄμβρος] ἄμαρος — f. 214ʳ, 6 ἡμᾶς — 11 πέντε] ε — 16 ἡμεῖς — f. 214ᵛ, 20 χρόνον — 25 καταπρόοιντο] κατὰ πρόην τῷ.

P. 30, 2 ὅτι] omis — 5 ἢ γὰρ ἂν] ἡ γὰρ ἦν — 5-6 προεχώρησαν — f. 215ʳ οὗ] ὁ — 10 εἶπεν] εἶδεν — 16 δεῖ] δὲ — 17 σουανίας] σου ἀνίας — 18 ἐστίν — 22 εἴ] ἡ souligné, en marg. : γρ. εἴ — f. 215ᵛ, 30 ἐχειρωτόνει ὑφεστώς — 30-31 διαφυλάξαντα (α exponctué ; au-dessus ο) — 32 τὸν] τῶν

P. 31, 7 χλαμίδος — 8 στοιχιδόν — f. 216ʳ, 11 οἵδε] οἱ δέ — 18 καὶ] omis — 20 ἄρα — 22 ἢ δὲ] ἤδεν — 24 ἀμφιρηστου — 27 οἷός] οἷόν — f. 216ᵛ, 32 γὰρ] αὐτοῦ add.

P. 32, 2 πύθεσθαι] add. περὶ souligné — 4 δίκαιον] τὴν add. souligné.

P. 33, 18 ἐσπείσατο] ἐπίστατο — κατετέθεντο — 20* οἶκον.

P. 36, 10 † πρεσβειαι Ἰουστινοῦ πρὸς Πέρσας — 11 δομευεν-

τιόλου — f. 217r, 12* παρενεγύησε δέ μοι — 13 τοῦ] τῆς — 17 ἀποκατέστησε] ἀπεκράτησε — 18 παραχωράσας, ἧς] παραχωρησάσης — 20-21 κατὰ λόγον — 22 ἐνεκαλέσατο — 24 ἑτοιμώτατα — 27 δι' αυτῆς] διὰ τῆς; f. 217v.

P. 37, 1 ὑδροχεῖα — 3 τοὺς] τὰς — νισίβη — 8 νίσιβι — 10 ἅπαντα ὧν] ἃ πάντων — ἔσταλντο — f. 218r, 16 διακριμένων — 18 ἐδεξιουντο — 19 ἰουστινιανός — 21 μήδιζον — 23 ποιησάμενοι (ποιη souligné ; au-dessus ἡγη) — ἀνέκειντο.

P. 38, p. 218v, 2 μὲν] μὴ — 8 ὑπερεκπλαγίην — 13 ξὺν αἰδεῖ — ἀναδιδαχθείη — f. 219r, 29 ἔθνος — 30 ὑπερειδόμενος.

P. 39, f. 219v, 6 μῆδον τινά οὖν — 7 εἴ γε — 20 ἡμῖν — f. 220r, 25 τὸ] τῶ — 26 ἐργοδῶς — 32 Ἰεσδεγουναφ'.

P. 40, f. 220v, 11 ἔστελε — 14 ἐσκήπετο — 20 δέον.

P. 41, f. 221r, 1 πρεσβευτής.

P. 49, 17 πρεσβείαν — f. 221v, 22 ἐξηρτημένα — 27 ξὺν αὐτῶ μανιάχον] dans la marge, de la 2e m. : αὖ τῷ Μανιάχ, *vide pag. ab hac sextam* (= p. 53, 27) — 31 ἐν τοῖς] αὐτοῖς.

P. 50, 7 κόπω — 8 ἀπουσίων — f. 222r, 9 αγχοῖ — 10-12 ἐπεφέροντο... βάρβαρα] omis — 12 ἔαττα — 14 τυγχάνω (γχ souligné ; au-dessus μπ) — 16 γινόμενοι — 19 ἐπελαύνουν (ουν souligné ; au-dessus ειν) — 20-21 ἀποδιοπολυπησάμενοι — 21 οἶοντο.

P. 51, f. 222v, 8 ὑφ'] ὑπὸ — 10 τοῦτον — 12 ἡγεμὼν *ἀγγελοφόρω — 16 λαφυραγωγήν — 19 θερμούς — 23 προσρήσεσιν — f. 223r, 27 ἀτεχνῶς — 28 οἴνῳ] δὲ add. — ἐχρήσατο δὲ] omis.

P. 52, 9 περιραντήρια — f. 223v, 20 1r τῶν] τὸν — τοῦτο] *οὕτω — 28 ἀφῆκεν f. 224r.

P. 53, 14 ἀποθούμενος — f. 224v, 20 πρὸς] περὶ — φιλίας ἐμπεσώσας — 23 ἐκείνων — 24 πρεσβευτὴν — 26 ὁ τοῦ] ὅτου en marge 2e m. ὁ τοῦ — 27 κομιδῆ] μομομιδή ; μο souligné ; en marg. 2e m. κομιδῆ — 28 γῆρας — 30 τῷ] το.

P. 54, 2 ῥωμαίοις — f. 225r, 6 χοαλιτῶν.

P. 62, 27 λεηλασιαν (αν souligné ; au-dessus αι) — 29 νομίσματα] deux μ surmontés chacun d'un ο — 30 ταύτην.

P. 63, 2 ἃ Κουτρίγουροι] * ἅτινα οἱ κουτρίγοροι — f. 225v, 6 αὐτοῦ — 7 καταπολεμηθέντος — 22 κουτραγούροις — f. 226r ἐδίδου] οἱ add.

P. 64, 3 κοτράγηροί — 4 νομίζεσθαι — 7 ἡσσομένων — f. 226v, 12 οἴεσθαι — 13 ποιοῦμεν — 17 ἐπελύδας — 20 λογγοβάρδους — 22 ἀνδροποδώδης — 23 τοὺς] τὰς — f. 227r, 27 πλημμελήμασιν.

P. 65, 6 μέχρις — 8 ἔμβρον — f. 227v, 13-14 λυσιτελήσε — 15 ἐπιλύδων — 23 τοὺς] add. πρότερον exponct. — 25 ὡς] omis — 27 ἔγου — πολευηστήρια, f. 228r.

P. 76, 19 en marge : λόγος ς' — Ζαχαρίαν] omis — 20 τὸν] τῶν (ων exponct., au-dessus ον en abréviation) — 30 ποιησάμενον.

P. 77, 1 τεσσαρ. πέντε] με — f. 228v, 11 τ'] omis — 14 οἳ] ὃ — 15* βουλεύσαιντο — 18 παραγενόμενοι] add. δὲ souligné. Ligne 16 du ms. on lit en marge : ζήτει ἐν τῷ περὶ δημηγοριῶν, 1e m. — 23 et 27 πέντε] ε — f. 229r, 24 βουλομένως (ς souligné, en marge, 2e m. : ν — 25 οὐκ] οὔτ' — 26 δὲ] omis.

P. 78, 10 οὖν] ὡς add. — f. 229v, 13 αἰσθαιμένους — 14 δοκιμασθείσαι — 15 ταχόσδρω — 18 μεβάδης — 22 δεῖ] δὴ — 26 ξυνιστάνοντο — 28 γίνεται — f. 230r, 31 ἀναμαχήσασθαι — 32 πλέον.

P. 79, 1 ἀνακοχή — 16 ἐμπεδοθέν — f. 230v, 22 ἐγκαλεσάμενος.

P. 80, 1-2 περσαμενία — f. 231r, 9 ὑφυστερήσαντας — 11 ξήθροιστο (υν au-dessus de ή) — 13 στρατιώτας — ἀπήγγελλον — 25 κοῦρσος] κούος — f. 231v, 26 ἐγκαλεσαμένου.

P. 81, 1-2 ἐφυστερησάσης — 2 ἀκονιστί — 3 περσαμενία — 4 ἀντικαθεσταμένου — 8 μακραβανδόν — 10 τι] τε — f. 232r, 14 ζώων] ζώεν — 16 ἐγένετο] πως add. — 19-20 καὶ λύσεως] omis — 20 δὲ] omis — 21 τοὐναντίων — 22 βασιανῆς — 24 λέγοντος — 25 κατ' αὐτόν, f. 232v.

P. 82, 3 περὶ] π ?, au-dessus περὶ — 5 λόγους — 8 σφριγγᾶ — 12 ἐσότι] ἐς ὅτι — 13 ἀναδώσει τε — 14 ἐγκαταλελειμένην — f. 233r, 17 εἴρετο — 20 ἀσφαλεστάτη —

28 παρασκευασμένη — 31 τὴν εἰρήνην, en marge, 1e m. : γρ. τῇ εἰρήνῃ — 32 οὐδὲ.

P. 83, f. 233v, 2 ἐνστρατευσαμένω — 4 κερδαλαιου — γε] τε (τ souligné, au-dessus γ) — 12 τριάκοντα] λ̄ — 15 ὄν] ὄντα — 17 πολιορκεία — 18 ξυνελέσθαι, f. 234r.

P. 84, 12 † πρεσβεια ἐκ τοῦ ὀγδόου λόγου μενανδρου — ἔτος] θε add. souligné — 19 τούρκους — ἑκατὸν] ρ̄, f. 234v.

P. 85, 3 ἑκατόν] ρ' — 4 ἀπεῖρε — 6 ἰόν] 'ιο, puis un sigle (= να?) — 8 τὸ] τῆς — 9 .....] espace blanc de deux mots — 11 οὐαλεντινιανόν — f. 235r, 17 οὐιττιγούρων — 19 δυσχορίαις — 20 τουρξάθου — 22 μαίρες διεδάσαιτο.

P. 86, 1 τούρξαθον — f. 235v, 10 σιλξίβουλός] ξ souligné, au-dessus ζ — 11 ἐσήμανεν — 12 σιλζίβουλος — 14 ἀπαράσπαστα — 23-24 κεχρῆσθαι — 25 οὐαρχωνίτας] ὄντας — f. 236r, 28 ὑποθοπεύοντες.

P. 87, 9 κατήκοιοι — 11 ἐσαθροίσουσι — 14 ξίφεσιν — f. 236v, 20 ἑτέρας — 21 ἀπείποιμι] ἂν εἴποιμι — 31 οὐνιγούρων, f. 237r.

P. 88, 1 αντετάξατο (ν au-dessus de α, 2e m. — 2 ἐπώναντο (ά au-dessus de ε, 2e m.) — 4 δούλου] espace blanc d'un mot après δούλου — τοσαῦτα] add. δε souligné, — ἐκεκοπαυστο (μ ajouté au-dessus du 1r ο) — 8 ἡγεμών — 11 καινοτονούμενον — f. 237v, 19 τὸ] τῷ — 20 ὀξύθυμον] ξύ au-dessus de la ligne — 22-23 ταμεῖα — 26-27 σιλζίβουλος — 28* φιλορώμαιος — 29 εἶναι] omis — ἡμῖν — 30 τὰ] τοῦ add. — ἡμᾶς] πρς add. — τοῦ] omis.

P. 89, f. 238r, 6-7 εὐροντες — 7 σιλζίβουλος — 8 μαχαίς — 8-9 ἑπομένους — 11 ξιφειδίοις — 11-12 διεχάραξάν τε — 12 αὐτῷ — 13 πενθήμων — δορυαλώτους — 19 σιλζιβούλῳ — 20 ἐπετέλεσε — 22 ἀφῖκεν — ἡγεμόνας]* τῶν add. — f. 238v, 27 ἡ] ἣ — 28 τὸν] τὴν — 29 ὅγε] ὅδε (δε souligné, au-dessus γε) — 30 ἀνγαίου.

P. 90, 22 τούρκους — 23 ἐξεπολεμήθησαν — 25 τάρξανθος.

P. 99, f. 239r, 3 γοι (γ souligné, au-dessus τ) — 10 ὁ] add. βασιλεύς exponct. — 11 τούτῳ] τούτων — f. 239v, 16 λεγομέναις (αις souligné, au-dessus οις) — 17 ἑξήκοντα] ξ̄ — 19 ἐνθένδεν — 20-21 ἀμφιπρύμναις — 22 ἐπαιρεώθη, f. 240r.

P. 100, 3-4 κελευειν — 6 οὔτως — 11 ξίφει — 12 σκλαβήνων — 14 τῷ] τὰ — 17 ὄντε — f. 240ᵛ, 23-24 πεπόνθαι, en marge, 2ᵉ m. : πεπονθέναι — 28 ἕτερον.

P. 101, 29 ἐπιδεικνύντος] add. αὐτοῖς ἐπαφήσειν exponct. — 30 ταναχοσρώ, f. 241ʳ.

P. 102, 2 χρησάμενοι — 5 νίσιμιν — 14-15 περὶ σαρμενίων — 15 πρὸς χωρήσεως — f. 241ᵛ, 19 ἣ] ἡ — 20 τετταράκοντα] μ̄ — 23 δώδεκα] ιβ — 25 σαβήροι — 28 διασκεπτόμενον — 30 ἀναιδεῖν, f. 242ʳ.

P. 104, 15 μάλιθα (στ au-dessus de θ) — κεχηρισμένων — 16 δορυκτήτων — 27-28 μαχαρροφόρων, f. 242ᵛ.

P. 105, 6 ἀρζανικῆς — 13 ξυμβεβηκόσιν — f. 243ʳ, 14 τὸν] τῶν — 24 ἀναρτηθησομενων (ων soul., au-dessus ους) — 26 πρᾶξαι]* μεν add. — φίλοις] add. ἔργον exponct.

P. 106, f. 243ᵛ, 8 κινημένων — ἐσότι] ἐς ὅτι — 11 ὤεται — 12 ἀπεχρῆν — 15-16 παραδρομή — f. 244ʳ, 21 ὁρμίσδης — 21 οὕτως — 22 ἀνεδίσατο — 27 πρεσβείας] add. καὶ οὐδὲν ὅτι exponct. — 31 δὲ] τε.

P. 107, 2 προσημήναντες (η *ex* ει) — f. 244ᵛ, 4 ἐγένοντο] *πόλιν add. — 5 δωριαλώτους — 16 τεύξασθαι — f. 245ʳ, 21 αὐτῶ — 28 ἀστηκρῆτις] τε add. — 29 εἴρετο.

P. 108, 1 καλοῦσιν — 1-2 ρωμαιων — f. 245ᵛ, 9 κάκικα πρισι, dans la marge, 2ᵉ m. : κάκιστα σφίσι — 15 συνκθροίζοντας — 18 2ᵈ τὰ] add. δη souligné — f. 246ʳ, 24 ἅτε] ἧτε — πολεμήσει ὄντος — 27 ἐδόκει (κει souligné, au-dessus θη) — 31-32 εἰρηκότες.

P. 109, 3 δὴ] δὲ — 5 τοιόνδε] τοιοῦτον δε — 7 ὑπαλλαγῆναι — f. 246ᵛ, 14 ἀρζανηνοῖς — 20 μὴν] μὴ — 25 ἐφῆκε

P. 110, f. 247ʳ, 2 ταχόσδρω — 4 ἀζανήν — 6 περσῶν] περαου — βρενεύονται — 10 βασιλέα — 11 ἀν' ἔτος] ἄνετος — f. 247ᵛ, 14 δὲ] τε — 15 ἐλθόντων — 18 ἐτύγχανεν — 19 διάπνευτον — 29 après ἀναπλήσαντες] ἐπὶ τὰ πρόσω τῇ ἐφεξῆς répété — f. 248ʳ, 30 περιπεσεῖν (*ex* περιπεσῶν) ἐξώθησαν — 31 ἀφικομένη, corr., 2ᵉ m. : ἀφικομενης.

P. 111, 2-3 προσδέξασθαι — 6 οἵ] οἱ.

P. 114, 24 ἀρέσαν τῷ] ἀρεσαντα — f. 248ᵛ, 32 καθ' ὅσον] καθόν.

P. 115, 2 ἐπειδὴ] ἔτει δει — 3 συνηλθέτοιν — 7 προτίκτωρ

— 9 προσκεπαστίν — 12-13 προτίκτωρι — f. 249r, 15 ζαχαρίαν — 22 τοῦ διομολογηθέν — 30 προεχώρησαν.

P. 116, f. 249v, 9 οὐ] omis — 17 γινώσκουσι — f. 250r, 20 μαχομένως — 28 ὑπομειάσαι — 29 πέρσει répété — 31 εἰ γὰρ] γὰρ au-dessus de la ligne.

P. 117, 1 τῆς] omis — 3 ἠπείρους ἔζευξε] ἠπειριέζευξε — f. 250v, 7 μὴ δέ πωτε — 9 τὸ] τῶ — 10 ταχοσρῶ — 13 μαγδόνιον — 17 εὔυδρα (accent sur le 2d υ barré) — ἐνσκηνήσασθαι — 19 ἐχρῆτο — 21 ταχοσρώ — f. 251r, 25-26 ταχοσρώ — 27 ἐνεχείριζέ τ' — 28 ταχοσρώ — καθέκτου.

P. 118, f. 251v, 9 μυριάσιν — f. 252r ἐκφορήσειν (2d φ souligné, au-dessus β).

P. 119, 4 χρώμεθα — f. 252v, 10 μέχρις — 11 αναιμώτει — 16 διατιτρᾶν τὰς] διατιτράντα — 17 δόλου — 20 τῷ] omis — 23 ταχοσδρώ — 24 ἴει — κωνσταντῖνα.

P. 129, f. 253r, 27 γέφυρα — 28 ἐχούσης.

P. 130, 2 τῶν] omis — σερμίω λοιμῶ — 5 τοῦ] omis — σερμίου — 9-10 ἐξολισθηκότων — 10 ἡγεμόσιν — 11 νοσοῦντος] *ὡς add. — 12 ἐπεὶ] omis — f. 253v, 19 ἐλόφησεν — 21 ῥωμαίους — 26 εἰρημένα (μένα soul., au-dessus ναία) — 29 προσειώρησε — f. 254r, 32 ἢ] ἡ.

P. 131, 6 ἀναμαστεύσωσι — 9 οὗτος, en marge, 2e m.: οὕτω.

S² MALCHUS. f. 69v περὶ πρέσβεων ἐθνῶν πρὸς ῥωμαίους ἐκ τῆς ἱστορίας μάλχου ῥήτορος τοῦ φιλαδέλφου (ἕως au-dessus de ου).

P. 385, 1 σκηωιτῶν — 10 βελτίων — f. 70r, 14 ἐφ' ὧν — 16-17 ἐκβαλλὼν — 21 κατὰ] ὑπὸ — f. 70v, 29 φίλαρχον.

P. 386, 1 ὑποπεπτηχὼς — 3 ἐνόμιζεν — f. 71r, 13 ἰδίαν — 17 εἰσενεγκεῖν — 19 ὤχειν (?) — 31 πρῶτον] add. ἵνα — θευδέξιχον.

P. 387, f. 71v, 6 ἄδολος — 13 στενοχωρήσαντι (η corr.) — 16 συνέδωκαν — f. 72r, 17 ἄστεος — 21 γίνεται — 25 εἰς — 26 αὐτὸν — 28 τὸν] add. θέλοντα exponct. — 29 συμμαχῶν — εἰς — 30 βανδήλων.

P. 397, 30-31 ἀνεκτῆσθαι.

P. 398, f. 72v, 6 μάλιστα (λιστα soul.) puis χιμον —

τε] δὲ — 11 συνηθησόμενοι — 13 συνσπουδάσαι — προθύμως] add. * τῆς — 16 τε] add. τοὺς — f. 73^r, 19 ἐξηλακασιν — 20 γινώσκειν — 22 κατιόντι — 23 πραξοιε — 24-25 ἐκπέμψαν.

P. 399, 1 ὁ Ζήνων] ὀζήνων *(sic)* — 2 τόγε] τὸν τε — f. 73^v, 10 Τριαρίου] τριβρίου — 11 διεπάγειν — 14 βαλαμίνου — 17 παντελῶς] πάντως — 19 οἱ] ὁ — f. 74^r, 24 αὐτὸν] * τὸν add. — 24-25 καθίστασαι — 26 κελευσας — 30-31 γεωργόν — 32 βασιλισκον.

P. 400, f. 74^v, 13 ἀκούσει — 14-15 γινόμενα — 22 πολλαῖς — 23 εἰς — f. 75^r, 31 Ὀλυβρίου] ἀλυαρίου.

P. 401, 4 ἀδίλως — f. 75^v, 15 πειθόμενος — 16 ἃ] ᾧ — 17 εὐπρεπεῖ — 23 ἄλλοις — βουλεύσαιντο.

P. 405, 13 τριάριος — f. 76^r, 22 ἢ] εἰ — 24 τοῦ] τῷ.

P. 406, f. 76^v, 4 προσκαλέσηται — 8 απαντηκέναι — 10 νῦν] add. δε souligné — 16 ἀξίας — 16-17 ἠτίμησε — f. 77^r, 19 ἔπειθεν — 24 ἐπειδεῖξαι — 27 εἰς — 28 τοῦ] τοῦτο — 30 μαλαμείρου — 32 εἰς.

P. 407, 1 ἀνεχώρησεν — f. 77^v, 4 εἰ] εἰς — 9 συνελώμενος — 13 οἱ] ὁ — δὲ] omis — 14 ἀπῆλθον] ἀπ ? θον (entre π et θ lettre grattée, en marge : γρ. ἀπῆλ) — 16 ἀνδρας — 18 ἀντικτᾶσθαι.

S[2] Priscus. f. 78^r περὶ πρέσβεων ἐθνῶν πρὸς ῥωμαίους ἐκ τῆς ἱστορίας πρίσκου ῥήτο(ρος).

P. 280, 8 ἐν αἰτίᾳ] ἐναντια — σφᾶς] n'est pas omis — 11 εἰς — 13 σφίσιν — 13-14 θήκας... ἀποκειμένους] omis — 14 τοῦτον] en marge : ἴσ. τούτους, 2e m. — f. 78^v, 23 γινομένων — 28 παραγίνεται — 29 τι] τε — 32 δὲ] τε.

P. 281, 1-2 ἐπανίησι — f. 79^r, 13 δὴ] δὲ — 14 διαλεξαμένους (ο au-dessus de α) — 15 μελλήσειεν ἢ (omis).

P. 282, f. 79^v, 25 ἐγίνοντο — 27 τοῖς] add. ἂν souligné — 30 σφισιν.

P. 283, 3 παρὰ] κατὰ — f. 80^r, 11 εἰς — 14 ἂν] omis — 16 παροικοῦσιν — 17 εἰς — 19 συνεισφέρειν — ἠνάγκασαι — 20 εἰςπραττομένους — f. 80^v, 22-23 συνεισέφερον — 23 δὲ] καὶ — 24 * ἀναγεγραμμένοι comme conj. Valesius — 26 μετ'] μετὰ — 31 βρόχων — 32 δὴ] δὲ.

P. 284, f. 81r, 2 ταύτην] add. * τὴν comme Bekk. — 15 ἔχοντες — 16 ἀποῤῥεύσαντας — 18 γινομένους — 23 ἀσημάντιοι — f. 81v, 24 σκύθαι — 25 ἀποδράσαντας — 27-28 ἐκποθεῖεν, en marge : ἐκδοθεῖεν, 2e m. — 32 στρατιωτικῶν] στρατιωτῶν τῶν.

P. 285, 1 θράκιοι — 3 μὲν] γὰρ add. — 4 κατεπτυχότων f. 82r, 10 αὐτοῖς — 16 οὐδὲ] * σφᾶς add. — 23 εἰσίν] εἴασαν — 24 ἐπωμνύοντο — ἀσημάντιοι — f. 82v, 27 τῇ] omis.

P. 286, 4 τετάρτην — 9 ὑπήκοον — 10 ὅπερ] ἂν add. — ἐκεῖνο — f. 83r, 13 6ανδίλους — 25 παγόνων — f. 83v, 31-32 δορυάλωτον.

P. 287, 4 γίνεσθαι — 5 ἦν] ἥν, en marge : ἧν, 2e m. — 11 δεξαμενον — 12 εἰς 6ερδικὴν — f. 84r, 17 τῷ] τοῦ — 22 σφίσιν — 26 δεσπότην — 28 εἴσοδος — 29 ἔχειν — f. 84v, 31 εἰς.

P. 288, 14 ῥωμαίοις — f. 85r, 16 πολλῷ — 18 τελείως — 24 δεξάμενον — 26-27 πολυπραγμονῆσαι — 28 δέδωται — 31 ἀπόπεμπε.

P. 289, f. 85v, 2 ἔλεγε] ἔλε, en marge, 1e m. : γε — 3 ἐθάρρει τὸ] ἐθαῤῥεῖτο — 4 ἔστι — 5 τῶν] pas omis.

P. 325, 30 ἀττήλᾳ et de même dans la suite toujours Ἀττήλας-α-αν.

P. 326, 2 βαλάντιον — 2-3 ᾧπερ ἐβεβλήκει] ᾧ παραμβεβλήκει — 3 τὸ Ἐδέκωνι] τὸ omis — 5-6 ἀνερωτᾷ — 6 ἀυτῳ ἐπιγινώσκοιεν — f. 86r, 9 διαφυλάξας — 12 6ελτίωνι — 27 ἐδείχθη — δημοσίαν] pas omis.

P. 328, f. 86v, 31 ὠνωρίας — 32 διαλεξαμένους (ο au-dessus de α).

P. 329, 1-2 * κατενεγυησε — 6 δὴ] omis — ἑσπερίας, en marge : γρ. ἑσπέρας, 2e m. — 7 μήτε — f. 87r, 10-11 ὑποστήσεται (σθαι au-dessus de ται) — 11 τοῦ] ajouté au-dessus de la ligne — 12 δώσει — 15 ποίους (οις au-dessus de ους) — 20 ὠνωρίαν — 23 πολέμῳ — 25 διαφοραί.

P. 330, f. 87v, 11 πεδεδογμένων (πε souligné).

P. 331, f. 88r, 19 ἀναζεῦξαι — 24, fragm. 20, ὅτι ἀρδαβούριος... pas de variantes.

P. 332, 16 ἀμφοτέρων] * τῶν add. — 18 χώραν — 22 ἔθετο

— 23 αἰχμαλώτων en abrégé — f. 88v, 24 ἥλω — 28 πίστεως] ὥστε ὧν — 30 εἰς.

P. 333, 4 ἐν] omis — 5-6 παρεγίνοντο — f. 89r, 9-10 γεγονότων] add. * παῖδες — 12 ὁμήρεσαν.

P. 337, 12 ἡ γοῦν τὸν — f. 89v, 27 αὐτον] ἑαυτὸν — 31 διονύσιος — χολχίδα (1r χ souligné, au-dessus κ).

P. 338, f. 90r, 7 αὐτοῦ] τὴν add. souligné — 8 παρεστήσαντο (ν souligné) — 10 νηῶν — 11 αὐτῷ] αὐτῶν (ν souligné) — αὐτὸν] αὐτῶν — 11-12 βανδήλων — 13 ἔπειθεν.

P. 339, 29 ἐπ'] ἀπ' (α souligné, au-dessus ε) — 31 βανδήλων — νεγιδίου — 32 ορμωμένων.

P. 340, 1 συστρατευσαμένω — 2 διὰ] répété au commencement du f. 90v — 4 τοὺς] τοῦ — 8 οἱ] omis — 10 βανδήλου — διαλέξαι (λε souligné, au-dessus λλα) — 11 φύλαρχον — * ἔπεισεν αὐτὸν κατὰ — 12 βανδήλους — 14 ἡ] omis — 16-17 βαλεντινιανοῦ (ου corr. de ος). — 17 τῷ] τῶν (ν souligné) — f. 91r, 22 συνέβαινον — 25-26 ποβάσιμα — 29 γαζέριχον *ut vid.*

P. 341, 3 ἐθνῶν — 6-14 τὴν δὲ χώραν... μετανίσταντο] omis — f. 91v, 17 συστασάμενοι - 20 αυτοῖς (τοῖς souligné, au-dessus τοὺς) — 31 στασιόντων, en marge, 2e m. στασιασάντων.

P. 342, 3 τῶν] add. δὲ souligné — 5 μάγων] add. καὶ — 7 ἐθελοντας — 8 ἀγιστείαις — παρενοχλοῦσι] παραχωροῦσι τε] δὲ — ἐς ἀεὶ καὶ] καὶ ἐς ἀεὶ — f. 92r, 10-11 ἰουροεισάχ — 14 σφᾶς] omis — 16 εἰς — εις — ἐκ] εἰς — 17 ἀφικέσθαι — 21 εἰς — f. 92v, 31 πέρσαις — 31-32 κωνσταντῖνος.

P. 345, 6 μεδικῷ — 13 Σκίροι] σκύθαι — 16 ἑῴους] add. * ῥωμαίους — Ἄσπαρ] ἅπερ — μηδετέροις (η et accent corrigés).

P. 346, f. 93r, 2 ἀπράκτως (ς souligné, ν au-dessus) — f. 93v, 5 πόλεμον — 15 ῥωμαίοις.

P. 347, f. 94r, 2 ἐφίει — 3 ἔστελλε — 4 * αὐτῷ τέ καὶ τῷ — δύη — 8-9 παραγένονται — 12 ὄστρουι — f. 94v, 13-14 ἐστιν ἀκοῖλον — 27 εις — 29 πάντων — f. 95r, 32 ὅσας ἅσπερ.

P. 348, 4, 1r τῶν] αὐτῶν — 7 εἰς — 8 ὀλιγώρους — f. 95v, 17 τὰ δὲ — 20-21 οὔννους] ὡς add. — 23 ὁ Ἄσπαρ

πυθόμενος] οἵπερ πυθόμενοι — 24-25 παραδουταξάμενοι (δου souligné) — 32 ὑποληφθέντας.

P. 349, 1 δηώσασθαι — f. 96r, 15 ὑπὸ] omis — 19 προχώρων *ut vid.* — 20 τοῖς — 22 διαβαλλομένου — 22-23 πρότερον] syllabe illisible τερον, en marge : πρό — 27 ἀσχάλων — f. 96v, 28 αὐτῶν — 30 ἡγησάμενον.

P. 350, 2 ἀπεκόμπαζον.

S² EUNAPE. f. 97r, περὶ πρέσβεων ἐθνῶν πρὸς ῥωμαίους ἐκ τῆς ἱστορίας εὐναπίου σαρδιανοῦ.

P. 218, 27 ἔξω] οὖν.

P. 219, 3 τοὺς] omis — f. 97v, 20 επιστευσυν (ε au-dessus du 2d υ) — 21 βασιλεὺς — 22 αὔχομαι (en marge : αρχ) — 23 ὀδυρωμενος — f. 98r, 25 ἀτυχήμασιν — 30 τουτοις — 31-32 ἀτυχῶν.

P. 220, 3-4* εὐπαθῶς — 5 εἰς — δύσκλυτον — 6-7 en marge : *Deus ex machina* — 7 ἐπεισόδιος — f. 98v, 13 παρ' αὐτοῦ — 17 ἑξῆς — 23 εἰς — 24 ἀπολώλεκεν — 27 λαβεῖν (ὼν au-dessus de εῖν) — f. 99r, 29 ξυνών — 31 οὔτε — εἴλημα.

P. 221, 3 ἀπατῶντας — 4 ἄρξητας — f. 99v, 14 πράξεσιν — 25 εὐγενέστερον.

P. 223, f. 100r, 22 χρυσοῖ] οἳ add. — 24-25 καὶ ἐλαττόνων] ἢ ἐλάσσων.

P. 224, 1 δίκην] δί au-dessus de la ligne.

P. 231, 7 γίνεται.

P. 233, f. 100v, 25 τύγχανει — 26 εἰς — 32 ἀποταμών.

P. 234, f. 101r, 9 δεχόμενα δοῦναι — 17 προστεθέντος — 18 δεδώκει — συγγένειαν] suit un espace blanc de 9 lignes ; le texte est repris au f. 101v : καὶ τὰ τῶν πρέσβεων...

P. 237, 22-23 τὸ πλῆθος] pas omis — 25 τοὺς] τῆς — 27 ἀποδούουσαι (ε au-dessus du 1r ου) — 28 τῶν] omis — f. 102r κινηθέντες — 30 μετὰ.

P. 238, 7 ὑπαν (η au-dessus de α) — 11 ἐνεγκόντες — 12 αὐξῆσαν — f. 102v, 14 διάβασιν] διάθεσιν — 25 ὁμηρίαν — 26 ἐπιστάναι — f. 103r, 31 ἠλέει.

P. 239, 2 πραγμάτων (στρωμ au-dessus de πραγμ, 1e m.) — 4 οἰκείαν — 5 λύσσαν — ἐξουσιάς] ἐξου, au-dessus σι, puis espace d'un mot — 9 ἀκονητὶ — 12 τὸ]* τι — 16 εἰς — f. 103v, 19 τὸ] τὸν — 24 δρακοντίων — 27 συνήγαγεν — 30 μεστὰ] μετὰ.

P. 240, 1 * γενναιοτατον — f. 104r, 2 ἐγερθῆναι — 4 ὧν] ὡς — 5 αὐτῷ — μακεδωνια — θεσσαλία — 7 ὁ] omis — 11 κατεστόρευσεν — 14 δ'] omis — 17 φονικοτάτῳ — f. 104v, 28 ὑπερέζεσαν — 32 * τοῖς τείχεσιν.

P. 251, f. 105r, 32 προείχοντες.

P. 252, 1-2 ἐφ' ἑαυτοῖς] ἐφ' ὧ αὐτοὺς — 6 ἀσεβέστατοι — 7 εἰς — f. 105v, 21 εἰς — 24 διακράτησιν — 25 ἐπὶ] περὶ — 28 κεύθει — δὲ] omis.

P. 253, 2 * ἔξοι — f. 106r, 5 καὶ] répété — 7 σφανδάζοντες — 9 λυσσωδέστερος — 12 en marge : *in vino veritas* παροιμία, 2e m — 13 πόντον (1r ν souligné) — 20 διέλασεν — 21 οἱ δὲ... suit une lacune.

S[2] Dexippe. f. 185r, περὶ πρέσβεων ἐθνικῶν πρὸς ῥωμαίους ἐκ τῆς ἱστορίας δεξίππου ἀθηναίου.

P. 190, 23-24 περαιώσας — 24 ἀνελὼν] ἀνελθών, en marge, 2e m. : ἀνελών — 28 σφίσιν.

P. 191, 1 φοιτῶν τῶν — 3 Αὐρηλιανός] mot répété en marge — ἐπείθετο — 4 ὑστερέαν — 5 ἤκουσιν — f. 185v, 6 ὡς ἐς] ὡς ἐ — τῶν] τούτων — 8 ἀλλουργίδα — 8-9 ἀπέχων — 9-10 ἀμφ' αυτὸν... δὲ καὶ] ἄφαστον * μηνοειδῆ · παρεστήσατο δὴ καὶ — 10 ὅσον — 11 σὺ πάντας ἀφ' ἵππτων (τ souligné) — 12 σήματα]* σημεῖα — 13 χρυσοὶ — 15 ἀνατεταμμένα — 17 παρελθεῖν] omis — 18-19 ἐπεὶ... λέγειν] omis — 20 τῇ] τῆς — f. 186r, 25 περίεστιν — 26 πλήθη — εἵνεκα — 27 ἰστροπόλεις — 29 τέτταρας] δ' — 31 ἱππομαχίῳ — 32 οὐδὲ.

P. 192, 1 ἐπιμιξίας — 2 ἀνταγώνιστον — 3 διαγινώσκομεν — 5 κατὰ] μετὰ — f. 186v, 12 παλαιοτερον (ο souligné) — 15 ἀγαπόντες — 16 ἡσυχίαν (αι au-dessus de αν) — 21 οὐδ' ἡτισοῦν] οὔθ' εἰ (au-dessus η) τις οὖν — 23 ἐστιν — 28 μόνων — f. 187r ἀνοίαις]* ἀνομίαις — 30-31 πεφύκασίν.

P. 193, 4 παρελπίδα — χωρίσαντι — 6 γίνεσθαι — 7 ὑμεῖς

— 9 ἀπροσδοκειτοι (η au-dessus de ει) — 11 εἵνεκα — 12 τὰς] τοὺς — f. 187ᵛ, 14 ἡμῖν — 17 δόσεσιν — 18 βεβαιώτητι — 19 καθότι — 19 πολεμισόμενοι — 22 πρεσβεύεσθαι — οὐδ'] οὔθ' — ἐκδεξαμέν οἱς — 23 παρείχετ' ἂν τὴν] παρείχε ταύτην — 28 ὑμῖν — 28-29 ἀποκρινομένους — 30 τῷ διττῷ τουτῳ λόγῳ — 31 ἀπαντᾷν.

P. 194, f. 188ʳ, 1 κἀν] κᾷν — 2 νεανικηκόσιν — 3 ἔτι σκοπεῖν] ἐπισκοπεῖν — 8 τῇ] τῆς — 9 ἐς] εἰς — λόγων — προΐσχομενος (οι au-dessus de ος) — 10 * ἀνταιτεῖτε — 11 ἐθέλουσιν — 14 ἡμῶν — 15 ἐπικομιζόμενοι — ἐποίκου — 16 πορεύσεσθαι — f. 188ᵛ, 17 αἱ τῶν] αὐτῶν (αὐ au-dessus de αἱ) — 23 ἔπιτε] ἔπειτα — 25 μεταγινώσκετε — 26 συνέσει φερομένοις] συμφερομένοις — 28 μεταβολαί; en marge : γρ. μεταμελεῖαι *(sic)*, 2ᵉ m. — 30-31 ἀποπεποικός.

P. 195, 1 ἥττους] ἴσους — 2 περιγίνεται — πρὸ] προς — f. 189ʳ, 4 ἀπαλλάττεσθαι] ἀμείνασθαι — 5 διδάσκεσθαι — βλέψαντας — 7 δὴ] δὲ — τριάκοντα] λ̄ — 9 ἡττηθεῖσαν — 10 τοῖς ἐνοικειχῶσι (en marge : ἴσως τοῖς νενικηκόσι) ὑπελείποντο — 12 συμπαραθῦσαν — 13 Ἀλαμανῶν] γαλμιόνων — 17 ὧν ἐπάθατε — 19 ἐς] omis — f. 189ᵛ, 19-20 αποπλεύσαιμεν — 21-22 προσδικῆσαν — 22 ἐλπίσιν — 24 στρατιᾶς — ἀντιλαμβάνεσθαι — 25 τὰ] omis — 26 θερμὸν — 32 ἐπ' εὐπραγίᾳ] εὐπραγια.

P. 196, 1 φόβου — τοῦ ἐναντίου — 3-4 προσδιέμεθα (ς souligné) — f. 190ʳ, 9 ἐπείληπται — 10 ἔσω] εἴδω — 12 σύνεστιν — 14 ἀμαχεί — βουλόμεθα — 18 ἐπιληγάζεσθε δεῖ] δὴ — 20 οἷον ὃν εἴσω — 21-22 ἔχομεν — f. 190ᵛ, 24 κατὰ τὰς ἐλπίδας] τῶν ἐλπίδας — παντελεῖ — 27 χανδῆλοι.

P. 197, 1 ἐρωμένου — 9 ἔνδωσαν — f. 191ʳ, 10-11 ετακάτεροι (τα souligné) — 11 ἐνδειασοντες — 14 ῥωμαίων — 17 στρατίαν — 17-18 ἀποδυόμενοι — 18 λοιπὸν — 19 παρέχων — 24 οἷα] οἱ — 25-26 πορευόμενος καθάρσει.

P. 198, f. 191ᵛ, 6 * πεζικῆς — 10 βανδήλων] δήλων.

S² Petrus Patricius. f. 196ʳ περὶ πρέσβεων ἐθνῶν πρὸς ῥωμαίους ἐκ τῆς ἱστορίας πέτρου πατρικίου καὶ μαγίστρου.

P. 425, 15 ἐπρεσβεύοντο] ἐπορεύοντο — 17 φρατηῆν — φαραᾶτου — 18 κατὰ τῆς ὁδοῦ — 22 οἰκίας — παρῇ.

P. 426, f. 196v, 18-19 ἐνεωτέρισεν.

P. 427, 6-7 προστριψασθαι — f. 197r, 12 ἔπεμψεν (ψεν souligné, au-dessus πεν) — 17 δεκεβάλου — 26 εικείους (οἱ au-dessus de ει) — 27 αὐτομόλους, en marge : γρ. αὐτόμολον — 28 αὐτοῦ.

P. 428, f. 197v, 3 * τὸν Ἴστρον — 8 ἁλιόν — 9 βασον — 10 μαρκυμάνη — f. 198r, 18 ἀπέμυσαν — 28 καθεαστην (κ au-dessus de ε).

P. 429, f. 198v, 4 λεγόμενος] ποιούμενος add. exponctué — 7-8 λαμβάνουσιν — 13 γελάσαι — εἶπεν — 14 τέσσαρας] δ' — 15 τόπον]* καὶ εὑρίσκετε add. — f. 199r, 22 ὑμῖν] add. ο — 27 ἀνείσθεῖσαν.

P. 430, 26 ὠπωγμένου — 27 πέμπειν — 29 αὐτῶν.

P. 431, f. 199v, 5 παρελθη (εῖν au-dessus de η) — 8 εἰς] omis — 10 ἀνεχώρησαν — 15 εἶπεν — ἐστιν — 16 ὡσπερανεὶ] ὥσπερ ἂν εἴσι — 17 ἢ] εἰ souligné, au-dessus ἢ — f. 200r, 30 περάνας σαίου, en marge, 2e m. : παρὰ Ναρσαίου.

P. 432, 3 ἐδιδόναι (ε souligné) — 5 ἀποδωσεως — εὐεργεσίη — 6 ἢ] ἦν — f. 200v, 6 περὶ ὧν — 6-7 καταξίαν — 8 ἐπειρασθαισαν (η au-dessus de αι) — f. 201r, 23 εἰπὼν] πών — 25* δέοι — 26-27 προσήκει — 28 ἀποβλεψειν.

P. 433, 1 ἐπειράθη] ἔπειρα (θ au-dessus de α).

P. 434, 11 ἐλθωντα — 12 χρόνου — f. 201v, 18-19 κατ' αὐτὸν — 23 τῇ] τῆς (ς souligné) — 24 τῆς pas omis.

P. 435, f. 202r, 5 βρεττανίων — 15 βρεττανῖνος (accent circonflexe corrigé en aigu) — 16-17 ὁ Νουνέχιος... τὸν Μαγνέντιον, καὶ] placé après κατωρθοῦντο l. 30 — 20 καὶ] μὴ — 21 πολεμίοις — f. 202v, 23 ἔτι] ἕν τι — 24-25 συνδόξαιεν] συνδόξαι ὡς — 30 κατορθοῦτο — 32 ἴδεν.

P. 436, f. 203r, 8 εὐλαβηθείς — 10 προτίμησιν — 13 lacune non indiquée — 26 πολέμου — δεδόμενος — f. 203v, 30 ἐπιλέξετο.

P. 437, 1 λαμβάνοντες]* ἅμα πάντες add. — ὀροδόμενοι.

S[2] Ménandre. f. 259v περὶ πρέσβεων ἐθνικῶν πρὸς ῥωμαίους ἐκ τῆς ἱστορίας μενάνδρου.

P. 4, 6-7 κατ' ἐκεῖνο καιροῦ] κατε (espace d'un mot) ρου ; en marge, 2e m. (?) : κατ' ἐκεῖνο καιροῦ — 7 τῶν] τῷ

— ἐξηγουμένων (ν souligné) — 10 στέλλει — 11 σανδίχ — 11-12 πρεσβευομενος — 12 ὃς] omis — 17-18 ἐτερίσασθαι — f. 260r, 22 οὐ] ὁ — 24 βάνδηλον — 24-25 ούιττιγίγην — 25-26 δορυαλωτον — 29-30 κατηγωνίσαντο.

P. 5, f. 260v, 9 φρονηματος — 12 καὶ] omis — 14 ἐμφονέστατοι — 15 ἢ νικῶντες] ἐνικῶντο — ἡσσόμενοι — 16 περιθῶσι] περι (au-dessus σ)? — 19 οὐνιγούροις — 21 σαβήρους — 25 Ἀντῶν] τῶν — f. 261r, 29 1r ὡς] omis — 30 καιλαγαστοῦ (ε au-dessus de αι) — 32 δορυαλώτων.

P. 6, 5 κοτράγηρος — 6 αὐτῶν — 9 αὐταῖς — f. 261v, 16 ἢ] τί — αὐτῶν — 17 1r καὶ] omis.

P. 7, 20-21 ἐγένετο] ἂν add. — 21 ἂν omis.

P. 8, 1 πρέσβος (εις au-dessus de ος) — f. 262r, 5* ἔλεξεν — κουνίμων — 8 τοῦ] omis — 8-9 εμπαιδῶσαι (ε au-dessus du 1r αι) — 12 πανστρατεί — 20 θιτικου — f. 262v, 25 ἀφέθησαν.

P. 9, 1 μελετόμενον — 2 ἄλλοτε] ἄλλο.

P. 33, 26 ἔθει — f. 263r, 28 εἰς — 29 κλίνας — 32 ἐβούλοντο] espace d'un mot.

P. 34, 6 ἐχρήσατο — 8 οὐ καλῶς — εἴπερ — 13 σὲ] δὲ — f. 263v, 15 αμειρεσθαι — 17 ἀντεδωρουθατῷ — 29 ὡς] ἐς.

P. 35, f. 264r, 3 ἀπελθεῖν — 4 δεδείξονταί — ἐκφοβήσουσιν — 7 ψόγον — τὰ] omis — Ἀβάρων] τὰ add. — 8 οὕτως — 9 συγκρασι — 11 οὔτε] οὐδὲ — 14 πέρας — f. 264v, 15 μεταῤῥυθμίζων — 21 πλεῖστρον — 30 ἐκδοθήσεται f. 265r.

P. 36, 3 οὔτε] οὐδὲ — 6 εἰς — 7 φαράγγων.

P. 41, 8 ἐξώρμισεν — ζήχ — 9 σοάνων — 12 ἢ] répété — 13 ζήχ — f. 265v, 19-20 γενομένῳ — 21 τιμοθετῳ — 24-25 ἐξεπιστάμενοι — 25 παραγινωσκων — 29 οὕτω] αὐτῷ — τοῦ] τῷ — 32 ἐπικατέλαβε] ἔπει κατέλαβεν.

P. 42, f. 266r, 2-3 ἀνεχείρισεν — 4 γίνεται — 13 ταῦτα — ἐπηρμένοι — 16 ἀλαζωνείας — f. 266v, 21 εἴπερ — 27 σαρακτεῶν — 32 ἠντηβόλει.

P. 43, 3 ἡμᾶς — 4 κατεύνευσε — f. 267r, 5 ἀπαυθαδιαζόμενος — 7 ὥσπερ] add. παρ souligné — 8 ἐγινοντο — 12 δη] δὲ — 14 οὐκ] ἂν add. — 15 τὸ] τῷ — 17 οὐκ —

f. 267v, 25-26 Σαρακηνοῦ] suit un espace d'un mot — 26 ἐπιτοθαζων — 27 δικάσων] suit un espace d'un mot — μεμβωδης (μ souligné) — 30-31 ἀνεχωρισεν.

P. 44, 2 μὴ τὰ] μετὰ — 3 ῥωμαίοις — 5 ἐγίνοντο — δεῖ] δὴ — f. 268r, 15-16 ταύτη — 19 οὐδενὶ — 21 αὐτὸν — 22 ἄννοιαν — ὑπεκρινατο — f. 268v, 27 ἡ δὲ] ἤδη — 30 ἐσοιντο — αυτους (ῶν au-dessus de ους) — τι] τὸ.

P. 45, 1 παλικαμπηλος ; en marge, 1e m. (?) : παλιγκάπηλος — ἧκει — 5-6 ἀπολλύμενος — f. 269r, 9 ἄπρακτοι — ἀποπέμψειν — 15 δὲ] τέ — 16 ἅπαν ταύτῃ — νουνεχια — 19 ἄδρω — 21 Καμβώσῃ] καβωσι — f. 269v, 28 τῶν] omis — 30 σουγδάϊται — 31 τοῦν] τοὺς.

P. 46, 2 σιζώβουλος — 8 Τούρκοις] τούτοις — 11 ἄλλοτε] ἄλλοι τὲ — f. 270r, 12 ἐγγειμένων (κ au-dessus du 2d γ souligné) — 21 αὐτῶν] ἄλλως — 22 ἀδικεῖν] ἀδικῆ ἐν — 26 σιζαβουλῳ — ξυγκυρήσοντα.

P. 47, f. 270v, 2 παρενεγγύησε — 6 αἱρετικῶν — 10 χώραι — θαμὰ νιφετῷ κ. τ. λ.] en marge, 2e m. : Iliad. κ' υ. 7 — 11 χρυμέδους — 11-12 βιοτεύον — f. 271r, 15 διεψυθύρισαν — 16 σιζάβουλος — 20-21 προεστηκει — 21 τοῦ δὲ — σιζαβούλῳ — 24 γε] τε — 25 δὲ] καὶ — 26 αὐτὸν οὖν ἀπαίρειν — πρέσβευσιν — 28-29 σιζάβουλος — 31 μετέξεις — 32 ἐπιστολὰς] en marge, à l'encre rouge : ζήτει ἐν τῷ περὶ ἐπιστολῶν.

P. 48, f. 271v, 2 τραπὸν — 5 αὐτὸ — 6 ἀφήκετο — 14 εἴρετο — f. 272r, 17 σιλαβούλῳ — 20 ἐποιήσασθαι — 23 κώρεις — 26 κύριαι — 27 ἀναδιδάξειτε — ὅση] ὡς ἡ.

P. 49, f. 272v, 5 αὐτὰς — 7 τε] γε — 9 κατώγεον — 10 σιζαβούλῳ.

P. 54, 8 διαθρυλληθὲν — 9 ἐνδήμους — 11 ἐκεινων — 12 σιζαβούλῳ — f. 273r, 13 ἀποστείλοι — 14 σιζάβουλος — ἐφίκετο — 15 ἑτέροις — 17 χλιατῶν — τοῦτον] τούτου — 25 δέκα] δὲ καὶ — f. 273v, 32 λιμνον.

P. 55, 4 προλελογισμένοι — χειρώσονται — 5 παρόντας — 6 σιζαβουλου — τὸ] τόυ (υ souligné) — f. 274r, 19 σαφώσιου — 21 σαράσιος — 25 ἄμυλλα — 28 σαροσίῳ — 29 σαρώσιος παρενεγχυησε — τοῖς] τῆς — 30 μιυσιμιανῶν — 31 τοὺς] τῷ — 32 δαρεινῆς.

P. 56, f. 274v, 2 μιυσιμιανῆς — δέκα] δέ καί, en marge: γρ. δέκα — 3 ἀποφερομένους ἀπαντήσοντας — 5 καί]* ὁ add. — 7 δαρεινῆς — 8 μιυσιμιανῇ — 10 αἶκεν — 11 ναυτηλία χρησάμενοι — f. 275r, 24-25 ἐνδιατρίψειν — 27* καὶ ὄσπρια καὶ ὄϊς καὶ βόας — 29 ἀλβούϊος — 30 κονιμοῦντον.

P. 57, f. 275v, 7 ἀναῤῥίψωσι — 10 μητραδέλφου] μὴ παραδέλφου — 16 εὐημεριοῦσι — 20 ἐλάβουσιν — f. 276r, 20-21 λογγοβάρδων — 26 ὁ Βαϊανὸς] ὁβιανός — 28 αὐτὸς] αὐτόν — αὐτοὺς] αὐτῇ — 29 2d τὸ] τῷ.

P. 58, 3 εἰ γένοιντο] ἐγένοιντο — καθυπέρτερον (οι au-dessus de ον) — 4 γηπέδων — f. 276v, 5 γήπεσι — 6 ἐπείθετο — 13 διὸ] διὰ — 14 τεκμηρομενος — 15 κονιμοῦνδον — 20 δὲ] δή — f. 277r, 23 1r καὶ] μή — 24-25 ιουστίνου — 25 ὡς] ὡ — 28-29 μηδετέρους] μὴ δὲ ἑτέρους.

P. 59, 3 αἰτήσαντος — f. 277v, 12-13 ἐπιλυσις — 16 πληθὴν — 24 γίνεσθαι — 24-25 εἰγὸς — εἰδέναι] omis — f. 278r, 28 σφίσιν (ν souligné) — 32 μάλιστα.

P. 60, 3 γίνεσθαι — 7 ὑμῖν — f. 278v, 14 οὐσδήβαδον 20-21 πεμπτέος — 25 πρότερον — f. 279r, 30-31 *αὐθαδιαζόμενον.

P. 61, 4-5 βεβαιώσαντας — 6 φθέγξασθη — 7 ἢ] omis — 8 ἔδοξεν — 9 ἐσήμανε — f. 279v, 17 ὅσοις — 19 εὔλογος — 22 σηρικοῦ] σκυθίου — ἐδεδίασιν — 24 ἀντεσήμαναν — 28 καὶ] δὲ — 28-29 τυγχάνον.

P. 62, 2 πέφυκέ τις] πεφυκότες — f. 280r, 5 σε] σοι — 6 ομνήσομεν — 8 οἷον — 9 περὶ] ἐπὶ — f. 280v, 21 πηπαίδων (1r π souligné, au-dessus γ).

P. 66, 5 ἐξότε] καὶ ὅτι — 12 ἔζητει — 13 προσηκον — δορυλήπτων — 14 ταρτιος (γί inséré) — f. 281r, 18 διηνύσθαι — 21 τοῦ] add. των souligné.

P. 68, 32 τὰ] omis.

P. 69, 4-5 καταστρέψασθαι — f. 281v, 13 ἰουστῖνος — 18 ὁμηρευόσοντας — 20 πράγμασιν — 22 Ἀβάρων] ῥωμαίων — f. 282r, 29 οὐχ] omis — 31-32 διαγορευσας.

P. 70, 1 ἁβροδίαιτον ὁ βίος] ἀβροσίας τὸν βίονος — 11-12 ξυνεχθέντα — f. 282v, 19-20 ἐπιμεμφόμενος — 21 βουλόμενος — 23 ὑπεκατέστησε.

P. 73, f. 283r, 9-10 βασιλεα — 10 ὥρμα] ὡς μήτε —

16 παισὶν] πασιν; en marge 2e m. : παισιν — 18 τὸν] τὰ — 21 πῆλος — 23 αἰσίῳ) αἰ; au-dessus et à droite σίω — f. 283v, 25 γε] omis — 32 ἀνδραπόδης — ἡ] ἦ.

P. 74, 2 πέπειγε — f. 284r, 16 τε] omis — 17 οὐκ] * οὔτι — f. 284v, 28-29 πιθηνιος (ως au-dessus de ος souligné) — 29-30 κινηθῆται — 31 εἰ] σεί.

P. 75, f. 286r, en marge : βιβλίου β' — 7* τιβέριος ἀνεδέξατο — f. 286v, 11 τὸν] τῶν; au-dessus ον — 13 ἐς] omis — ἔσχατον] ὡς add. — οἷαις σοῦν — 16 θαῤῥῆσαι — 20 πρόφασις (ν au-dessus de ς) — 26 αὐτοῦ] αὐτόν — f. 278r ἰουστινιανόν.

P. 76, 2 ἐμφανεστάτου — 5 ὕβρεων — 7 ὑπῆρχεν — 12 στέλλει — f. 278v, 16 γράμματα (τα souligné).

P. 84, 4 ἤγγελον — f. 288r, 8 προχωροῦντας.

P. 90, 32 τῆς] τις.

P. 91, 3 στείλας — 4 τοῖς] τῆς; au-dessus οις — 7 τίς] τῆς — πολιτείας — f. 288v, 10 αὐτοῖς — 15 ἀδώην — 20 τούτου] τοῦ — 25 τετιμημένων — f. 289r, 26-27 γενόμενοι] add. ἐν sonligné — 27 τὴν] τῆς.

P. 92, 1 δωριάλωτος — 8 ἐπὶ] ὑπὸ — f. 289v, 13 δροθέσιον — 17 ἃς] ὡς — 21 ὅσον — 22 ἐῤῥιμμενον — 24 απαφηναι (ο au-dessus du 2d a) — f. 290r, 32 τυχὸν... χρεών] omis. Un signe, répété dans la marge, marque la lacune.

P. 93, 3 ὅτου — 9 περσαρμενίας] περὶ Ἀρμενίας — f. 290v, 17 φόρον — 26 θρείας (τερ au-dessus) — 27 ὑπὸ χαλόντων.

P. 94, f. 291r, 2 ἀναθαῤῥῶσαι — 3 ἐπειδὴ] ἐπεὶ οἱ — 5 ὅσοι — 6 ἐμπεδῶ ταῦτα — 7-8 ἰβερίας — 8 ἑτοιμοτατα τα — παραρῆσαι — 10 εἰ] ἢ — f. 291v, 22 ὁμωμόκει — 28 ξυνόλοντα — 31 τοῖσδε] τοῖς — 32 περσῶν ἀρμένας.

P. 95, f. 292r, 6 ἀνασκευάσοιντο — 11 ἤρεσκε τοῦ βασιλέως — 13 μὴ δὲ μίαν — 16 χάρην — f. 292v, 25 ἐν au-dessus de la ligne — 28 ποσότητος] εὖ add. — 28-29 δηλονότι] δηλον ὂν — 32 γέγονε — ἡ] omis — τὰ κατὰ — ξυμπλοκὴν.

P. 96, f. 293r, 9 ἐπιστῆναι — 14 δὲ] τε add. — 15 ἧς] οἷς — 16 τὴν] τῆς — 17 ἀνίσχοντο — 18-19 κατατιθέμενον — 19 ἀναχῆς (κω ajouté au-dessus) — 20 δεδωμένον — 23 ἀπάρξασθαι — f. 293v, 26 παραβήσασθαι — 28 ἢ] ἐκ —

29 τὴν] τὸν — 29-30 ἄνδραμούσης — 32 ξυνερχομένῳ — 32 διελεγέσθην] διελέσθην.

P. 97, 7 ἤρετο] omis — 9 τι] τῆς — f. 294r, 11 μὴν] μηναις — 14 ὅς] ὡς — 20 τὸν] ὅν — 26 δὲ] omis.

P. 98, f. 294v, 1 ὑπαναχωρῆσαι] add. δὲ — 3 ἐπαγγελμένων — 10 τῳ] τῇ — 13 εἰρήνην — f. 295r, 19 τὸ] τόν (ν souligné) 21 σκλαυηνῶν.

P. 101, 3-4 ἐκτετριχωμένῃ — f. 295v, 12 ἱμείραντας] ἱμείραν του — 13 μὲν] omis — 14 πολεμισείοντας — 18 ἐτερίσασθαι — 18-19 γελεῆναι] σελειῆναι.

P. 103, 11-12 ἐμβολὴν — 13 θαυννάριος — 14 ἐποιήσατο — f. 296r, 16 σπονδῶν] περσῶν — 16-17 πορισάμενοι] add. τὴν souligné — 20 τάχοσδρώ — 30 κιθαρίζειν.

P. 111, f. 296v, 26 τὸν] τε add.

P. 112, 7 ἀπαγωγά — διελεχθεὶς — 8 ἀφικουμένοις — f. 297r, 13 ἐμπορίας — 17 ἔτι γε μὴν] ἕτοιμοι γέ ; en marge, 2e m. : ἔτι γε μὴ — 25 τοῦ] omis — 27 ἐρύτημα.

P. 113, f. 297v, 6 δὲ] omis — 7 πολιορκείας.

P. 120, 28-29 προεστῶτος] add. τῆς — 30 παρεγένετο (ον au-dessus du 3e ε).

P. 121, f. 298r, 4 τῆς (au-dessus οῖς) — 11 μετετίθοντο — 16 τινὰς — f. 298v, 31 σιγγιδωνι — 32 ἐπιστήμην] * add. αὐτῶν.

P. 122, 1 ὑφειδόμενος — πρὸ] πρὸς — τοῦ] omis — 3 πανωννίαν — f. 299r, 9 ἐπακταισι — κατὰ] omis — 12 παραγίνεται 14 σιγγιδόνι — f. 299v, 24 ῥωμαίων] ῥώμην — 26 τοῦ] τῶν — 30 σκλαυηνοῖς — δεδουλομένων — 32 αὐτόν.

P. 123, 4 ἐκέλευε — 5 Σῆθον] δῆθεν — 8 σκλαυηνῶν τοὺς] τὰς — 9 νομιζομενας μεγίστας — f. 300r, 12 σκλαυηνῶν — 13 πιστὰ μὲν] πιστοῦμεν — 14 σιγγιδῶνι — 18 τε] τῷ — 20 ῥωμαίοις — 23 σκλαυηνῶν — 26 γινώσκειν — f. 300v, 30-31 σιγγιδῶνι — 31-32 προεκαλοῦντο.

P. 124, 4 * αὐτος — 7 αὐτῆς — 9 ἀπωμοσάμενος — 12 καθαυτοὺς — f. 301r, 16 ἐνεχείρισε] omis — 20 προθυμώτατα — ὄμνυμι — 22 τῶν] omis — 26 διήνυον] διδώνου ; en marge, 2e m. : διήνυον — 30-31 θῆναι.

P. 125, f. 301v, 6-7 σκλαυηνῶν — 10 σκλαυηνοὺς — 13 ἐργάζοι — 14 ἀποκωλύσαι — f. 302r, 18 ἀποῤῥῶν —

25 σκλαυηνῶν — 26 οὐκ εἶναι] οὐ μεῖναι — 29 ἦν] ἡ — 29-30 διαπερεωθῶσι — 32 τὴν χρόνου] * χρόνου τὴν.

P. 126, 1 ἔχοιε — f. 302ᵛ, 3 τῶν] omis — 6 δ'] omis — 11-12 διοδεύοντα] διοδεύειν τὰ — 13 σκλαυηνῶν — f. 303ʳ, 21 οὐδὲ μια μηχανῇ.

P. 127, f. 303ᵛ, 5 συνθηκας (αις au-dessus de ας) — 6 διατιθέμενοι — 12-13 στεθερᾶς — 14 ἔφασκεν — 16 καλὸν] κἂν — 20 φοβούμενος — f. 304ʳ, 27 σιρμισιανὴν — 28 δικαιόματα.

P. 128, 5 θεὸν] ajouté en marge, 1ᵉ m. (?) — 6 ὠμοθέντα — f. 304ᵛ, 13 ποτέ] après ce mot, une demi ligne laissée en blanc — 16 ἔφθεν εἰρκὼς — 17 λοχαγὰς — 25 διαλίθων] δύο λίθων — f. 305ʳ, 27 πρω — 32 διελέγετο.

P. 129, 1 διεσαφηνίζοντο — 2 ἔφασκεν — 5 τῷ] τὸ — χήτει] espace d'un mot — 8 ἄχρις — 10 ἱμείρειη — f. 305ᵛ, 14 αὐτῷ — 22 εἰς (au-dessus ες) — ἀναῤῥήξαντος.

PROCOPE

S¹ F. 103ᵛ περὶ πρέσβεων ἐθνικῶν πρὸς ῥωμαίους ἐκ τῆς ἱστορίας προκοπίου καισαρεως.

1) ὅτι οὐαραράνης ὁ περσῶν βασιλεὺς ἐπῆλθεν ἐς ῥωμαίων γῆν οὐδὲν δὲ ἔδρασεν ἄχαρι. αλλ' ἐπανῆλθεν ἐς τὰ οἰκεῖα · ἀνατόλιον γὰρ... Cf. I, p. 14, 22 sqq. (édit. Dindorf.)

P. 15, 2 ἑώας — 4 ἐπειδὴ — 5-6 οὐαραράνον — 6 εἰσῄει — f. 104ʳ, 7-8 στρατηγὸν εἶναι — 9 οὕτω] αὐτός — 10 ἐν] γῇ add. — 11 εἶδεν — 12 πρὸς] omis — 14 ὄντι ἐργάζονται ὀχύρωμα νεώτερόν τι — 15 βούλοιντο.

2) ὅτι ὁ Ἰουστῖνος ὁ βασιλεὺς πεισθείς τῷ πρόκλῳ τῷ κυαίστορι καὶ μὴ δεξάμενος τὸ εἰσποιηθηναι χοσρόην τὸν υἱὸν κανάδου · τὸν μὲν καβάδην γράμμασιν ἠμείψατο καὶ στέλλονται πρέσβεις ῥωμαίων Ὑπάτιος ..

I. p. 54, 9 καὶ] omis — πατρίκιος] πατρίκιός τε καὶ — τὴν] omis — f. 104ᵛ, 11 αὐτῷ — 12 τιμιώτατός; en marge, 1ᵉ m. : γρ. δυνατώτατος — 13 μὲν] omis — 14 τὴν] τοῦ add. — τιμὴν; en marge, 1ᵉ m. : γρ. ἀρχὴν — 16 ξυγγινόμενοι διαλύσωσι] ἤσωσιν — 17 τὴν εἰρήνην — διαθήσονται] θήσωνται — 18 νισίβιος — ὁδόν — 19 εἰς δοκεῖ.

P. 55, 2 διασαμένους — f. 105^r, 5 δὴ] δεῖν — χοσρόην (ν souligné) — 7 ἐπ' οἴκου] ἐποίκους — 9 ῥωμαίους — αὐτῶν] ἑαυτοῦ — 10 μεσόσης — 11 ἐπιτεταγμένος — 12 προθείη] fin de l'extrait.

3) ὅτι Ἰουστιανὸς ὁ βασιλεύς...

I. p. 106, 4 Ἐσιμφαίου] ἐπὶ μιφαίου — 5 ἔπεμψεν] omis — ῥωμαίους (οις au-dessus de ους souligné) — δόξης] γνώμης — 7 αποδιδόμενοι — 8 ῥωμαίοις — 9 τοῦτο ποιήσουσι — f. 105^v, 13 καϊσὸν] καὶ σόν τε — 14 μααλδηνοῖς — 15 μααλδῆν — 16 γένος — 17 καὶ] omis — 17-18 Ἐσιμφαίου] ἐς σιμιφαίου — 18 ἔφυγεν — δὴ] δὲ — 18-19 ἀνθρώπων παντάπασιν — 21 ἀδέτερος.

P. 107, 1 ἐπειδή — 2 τοῖς ὅρμοις] omis — f. 106^r, 5 ἀμειψομένοις — 7 δὴ] δὲ — 8 ἐκρατύνετο — μὲν] οὖν add. — 9 ἐσβαλεῖν — 10 ἀπεχώρησεν] fin du fragment.

4) ὅτι πρέσβεις ἐλθόντες εἰς τοὺς στρατηγοὺς περσῶν, περὶ εἰρήνης διεπρεσβεύοντο καὶ ἐν ὁμήρων λόγω, ἔδωσαν μαρτῖνον τε, καὶ τῶν σίταν δορυφόρων ἕνα, σενέκιον ὄνομα...

I. p. 111, 14 τε] omis — 15 οἱ] omis — Ἑρμογένει] ἑρμεῖ γε — 16 ἅπαντες.

P. 112, f. 106^v, 2 φαραγγι — βολων — 3-5 ἕλκει... Ῥωμαῖοι] omis — 5 δὲ οἱ] δέοι — 7 καποίαις — 8 ἐνδιδόναι — 10 ὑπὲρ τούτων] placé après τοίνυν — 11 ἐπανίει — 11-12 ἑβδομήκοντα] ὁ — 12 ἐπεὶ] ὡς — 13 ἐς Βυζάντιον ἀφικόμενος] omis — ἀπήγγειλεν — f. 107^r, 14 ἐκέλευσε — 16 ἐς — 17 ἰουστινιανός — 18 τε] omis — 21 τε] τὶ — 22 ἔμελλε — ἐνταῦθα οἱ πρέσβεις ἐνέτυχον, en marge, 1e m. : ἐκομιζον.

P. 113, 1 Ἰουστινιανῷ] βασιλεῖ add. — 2 ἔγραφεν — 4 καὶ τότε] τῷ δὲ — 5 τὴν] τῶν — 6 ἐσκομίσειεν — f. 107^v, εἰς — 10 ἐκέλευσεν — 11 τε] δὲ — ξὺν — 13-14 τε αὐτοὶ] ἑαυτοι — 16 ταῦτα] ὁ add. — 20 τῷ] ποιμένι add. — ἀλλήλοις — f. 108^r, 21-22 εὐ (ου ἐμ?) δέδοκτο.

P. 114, 1-2 ἦσαν δὲ... ἤθη] omis — 3 ἐπείσαντο — 4 φαλάγγιον — βόλων — 5 ξὺν — 7 κεκοσμημένοι — οὐχ ἀφανῆ ἄνδρα — 8 τὴν] τῶν — 9 βεβληκότας — μάχαις] omis — 9-10 ἀγαθὸς — διαφερόντως — 21 ἐκρατύνοντο.

5) ὅτι ὁ χοσρόης ἀκούσας τὰ τῶν ἀρμενίων, καὶ τὰ τὴν δυίτ-γιδος (γι au-dessus de la ligne) ἥσθη τε καὶ ξυγκαλέσας...

P. 166, 14 ἐξήνεγκε] περὶ τούτων add. — 14-15 ἅ τε Οὐίτ-τιγις... εἶπον] omis — 16 ἔθηκεν] προὔθηκεν — f. 180ᵛ μὲν] omis — 17 τέλος δὲ] καὶ — 18 μεθόπωρον — 19 βασιλέως τὴν αὐτοκράτορα] omis — 20 ὑπόπτευον — 21 ἀπεράντας — 22 αὐτῶ.

P. 167, 1 τοῦ] omis — 2 ταῦτα, ὧν ἄρτι ἐμνήσθην] omis.

P. 169, 1-7 χοσρόου δὲ πολεμήσει ὄντως, ὡς, ἤσθετο Ἰουστινιανός, παραίνεσιν ἐποιήσατο καὶ πρέσβιν ἀναστάσιον ἔπεμψε γράψας καὶ γράμματα. Le texte de cette lettre manque et l'extrait reprend p. 170, 19.

P. 170, 19 ὁ] omis — 21 τὸν] omis — 22 μὲν] omis — τρίτον] add. ἤδη souligné — 23 αὐτοκράτορα] αὐτο-κρατορικὴν.

P. 171, 1 τὴν] τῶν — f. 109ʳ, 2 στρατῷ μεγάλῳ] omis — ἐπέβαλε — 3 ἔλυεν] κατεῖχε δὲ τὸν πρέσβιν, μεχρις ἐπόρ-θησε σούριν τὴν πόλιν. Tout le texte compris entre 171, 3 et 175, 5 manque.

P. 175, 5 ἀπεπέμψατο] τὸν πρεσβευτὴν add. — 6 Ἰουστι-νιανῷ βασιλεῖ] τῶ βασιλεῖ.

6) ὅτι γερμανός ὁ ἰουστινιανοῦ ἀνεψιός, ἐν ἀντιοχείᾳ ὤν, καὶ τῶν περσῶν ἐπιόντων, ἐς δέος ἦλθε, καὶ ἔδοξαν οἱ χρήματα...

P. 179, 9 προεμήνοις — οὕτω] omis — 11 τὸν Βεροίας] τιβερίοις — 14 ἱερᾶς πόλεως — 15 πολλῶ — τι] omis — 16 στρατεία — δισὶ τε] δὶ δύτε (οὔτε souligné) οἴτε — εἰσίν — 16-17 πρέπει — 17 ὑποχοροῦσι — f. 109ᵛ, 18 ἐπεμβαίνειν τε καὶ βιάζεσθαι] omis — 19 δρομένων — 21 χρόνον] add. τῶ ῥωμαίων βασιλεῖ exponctué — 22 δοχῆ.

P. 180, 1 οὐτῶ — 3 ὁ] omis — συνετῶ — 7 ἱεράν πύλην — 8 στρατοπεδευσάμενος — ἴδε — 10 Ἱεραπολίτας] add. ἔχειν souligné — 11 τε] omis — f. 110ʳ εἰς — 12 ῥωμαίοις — 13 δὲ] καὶ add. souligné — 14 δειμένοντες χώρα — 15 ὅ] ὁ — ἀνέχων (ων souligné, au-dessus ει) — 16 ὡμολόγησειν — ἀργυρίου — 17 ὁ] omis — ἱκετευ... (terminaison illisible), en marge, 2ᵉ m. : γρ. ἱκετεύων — 18 ὁμολόγησεν.

P. 181, 1 οὕτω μὲν... ἡμέρᾳ] omis — ὅ τε] καὶ ὁ μεν — ἐνθένδε] omis — 3-5 Βέροια δὲ... διέχει] omis — 5 Μέγας]

add. ἄτε — 7 ἤνυε — ἐς — 8-9 βερυαίους — f. 110v, 11 ἐπιμαχότατον — βεριαῖοι — 14 ἔφασαν] ἔφθασαν — 15 ταῦτα] τοῦ add. — λαβούσης — 16 δ] δὶ — ἐστὶ] ἦν — 16-17 ξὺν τοῖς... ἐτετάχατο] omis — 17 ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ] ὑστερέα — 18 ἐστέλοντο — μὲν] τινὲς] — τινὲς] omis — 19-20 κεκλιμένας — 20 εὗρον] omis — 21 ἐσήγγελον — ὅς] οἱ — 22 ἐπιθέντες ἀπεπειρῶντο — 22-p. 182, 1 ἐκέλευεν... ἐποίουν] omis — οὐδενός τε] καὶ οὐδενός — 2 μὲν] omis — 4 αὐτόν] omis — θυμῷ... ἐχόμενος] ὁ δὲ χοσρόης — 5 ἐνέπρισε — ἅπασαν] omis — 5-6 ἐς δὲ τὴν... ἔγνω] τὸ φρούριον ἀναβὰς τειχομαχεῖν ἔγνω — 6-14 ἐνταῦθα οἱ μὲν Ῥωμαίων... ὧδέ πη εἶχον] οἱ δὲ στρατιῶται (f. 111r) τῶν ῥωμαίων ἀμυνόμενοι, πολλοὺς ἔκτεινον τῶν πολεμίων τοῦ δὲ ὕδατος ἐπιλείψαντος τοῖς βεροιαίοις — 15 δὲ] omis — ἐς — ἀναγγείλας τε] omis — 16 συνέκειτο — 17 γὰρ] ὁ add. — βασιλεὺς] omis — 18-20 πρέσβεις... νενομίκασιν] ἀσηκρῆτις καλοῦσι τὸ ἀξίωμα ῥωμαῖοι.

P. 183, 1 δι ἀρρήδην — ἀπεῖπεν ἅπασι — 3 ἐφρέμιον — 3-4 τῇ πόλει — 4 ὁ] omis — 5 ἐφρέμιος δὲ — ὁ... ἐπίσκοπος] omis — 7-8 ὀλίγους... ἐάσας] omis — 9 Ὁ] omis — f. 111v, 12 στείλεις — 13 τούτῳ δὴ] omis — 14 ἐμπρῆσαι — 15 καθεῖλεν — πρὸς... ὧδε] ὁ δὲ ἀπεκρίνατο — 17 διατρίψαι — τῷ] τε add. — κατὰ] τὸ add. — 20 τάκτον] ταυτὸν — ἀργύριου.

P. 184, 2 πρὸ] πρὸς — 3 εἰς — f. 112r, 3-4 ἐπιτελέσειν] καὶ add. — 4 τοσαῦτα εἶπεν] ταῦτα — 4-5 ὁ Μέγας... ὧδε] ὁ δὲ μέγας ἀντεῖπεν — 5 ὅτι] ὁ add. — 6 ἐπικαλεῖ — 7 ἀντιλέγοντας — ἐξουσίᾳ τῇ ἄλλῃ] ἄλλη ἐξουσία — 8 ἔσεσθαι — τἄλλα] τὰ ἄλλα — 9 ἃ ποιησαμένω — 11 ἀντιοχεῦσιν ἅπερ — ἐπήγγελες — 13 ἐς — 14 περὶ] τῆς — 16-17 ἐκτιννῦναί — 17 ἂν] καὶ add. — 18 τὰ] omis.

P. 185, f. 112v, 2-3 χάριστα — 4 αἰτίας — μέν σοι] μέντοι — 5 ὅλα] omis — 7 δὲ] omis — 9 τὸ δὲ μὴ... κράτιστον] omis — 10 ἀπολελογίσθω — 12 λεληθόντων — ὁ] omis — 13 τε] omis — 14-15 καὶ τὰ... κείμενος] omis — 16 βεροιαίους — ἀπολελῆφθαι — f. 113r, 19 ἅπασιν — 20 ἔδωκεν — 21 κακῶν — 22 ἐβούλετο] mot final.

7) ὅτι χοσρόης παῦλον τὸν ἑρμενέα παρὰ τὸν περίβολον...

I, p. 186, 15 — 20 ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ] ὑστεραῖα —

20-22 εἰσὶ γὰρ οὐ... ἔχονται] omis — 22 εἰς — τε] omis — 23 μέλωτι — ἐτάθαζον.

P. 187, f. 113v, 4 ἔγνω] mot final.

8) ὅτι τῶν πρέσβεων τῶν ῥωμαίων μετὰ τὴν ἅλωσιν, χοςρόης ταῦτα ἀκουσας...

I, p. 197, 13 διϊσχυρίζετο — 13-14 τοῦ βασιλέως] omis — 14 ἅπερ — 16 ξυμπεπλεγμένας — 17 ἀλλαμούνδαρον — 18-19 καθάπερ... ἐρρήθη] omis — 19-20 ἐς βαλκέναι — 22 ἔφερον — ἐς] ὡς.

P. 198, 1 ῥωμαίοις — f. 114r, 2 χρήματα] τῶ add. — 3 ἅπαντα — κρατύνεσθαι — 4 χρήμασιν — 5 δεῖ — 6 ἐπαίτιον — 7 καππίας — 10 ἐπαγωγήν — 11 οὗ] οὐκ — οἰκείους] ὁ χοσρόης add. — 13 ἐπέτιον — χορηγεῖτε] χορηγεῖ τὲ — 15 ἅπαντα — 16 πρὸς] omis — f. 114v, 18 λαβόντα πρὸς Ῥωμαίων — φερόμενον — 19 ἐπαίτιον — ἅπαντα — 21 κεκοσμημένον — ἀπορίαν — 23 βασιλέως] omis.

P. 199, 1 σελεύκιαν — 2 ἑκατὸν] ρ̄ — ἔχουσαν — ἦλθεν — 3-4 ἀπελάσατο — 4 ἔν τε τῆς] ἐκ τῆς — τῷ] omis — 5 δίς τισίν — 6 τε] δὲ — οἱ] omis — 6-7 ἔφασκεν — 7 εἶναι τινα — f. 115r, 9 τε] omis — 10 κομισάμενοι — 11 ὁ χοσρόης] omis — 14 ἐκείνου — 19 καύσας] mot final.

9) ὅτι ὁ ἰουστινιανός χοσρόη γράμματα ἔγραψεν...

I, p. 210, 8 ὁμολογεῖν — 10 ἴδε — f. 115v τὴν] omis — 11 τε] τῶν add. — 12 ἐδεσσηνοὶ ὅπερ — 14 κατάλογον — 15 ἢ] omis — κατάλογον — 18 ὄνος] ὄνομα — ἐς] omis — 18-19 πολλῇ σπουδῇ — 22 οἱ ἔσεσθαι] οἴεσθαι — 23 ὁ] omis.

P. 211, 1 ὁ] οἱ, f. 116r.

10) ὅτι τοῦ καβάδου ἐπὶ κωνσταντίναν ἐλθόντος καὶ πολυορκοῦντος ὁ ταύτης ἐπίσκοπος καράδατος ὄνομα παρὰ τὸν καβάδην...

I, p. 211, 21 ἢ] ἤ — 22 ἐστίν οὐδὲ.

P. 212, 1 ἔχουσαν — οὐδὲ — 2 εἶπεν — 3 ὁμολόγησεν — 3-5 καὶ τοῖς... οὕτω τε] omis — 5-6 ἀπηλλάγετο — 6 τῆς] omis — δὴ ὁ] καὶ — 7 πόλιν] mot final.

11) ὅτι κάνδιδος ὁ σεργίου πόλεως ἱερεὺς ἐπειδὴ τὸν...

I, p. 239, 6 ἐπετέλεσε — 6-7 ἐν τῷ τῶν... χοσρόην] ἐν

χοσρόη γενόμενος παρητεῖτο αὐτον — f. 116v, 9 βεβουλεῦσθαι σωρηνούς — 10 δὲ] omis — 12-13 ξυνέκειτο — 13 σεργίου πόλιν — 14 ξὺν πάντα — 15 οἱ] omis — 18 ἀλλό δὲ — 19 οὐδαμοῦ — 22 σεργίου πόλιν.

P. 240, f. 117r, 2 τὸ] omis — πόλεως] τὸ add. — 3-4 τὴν πόλιν; en marge, 1e m. : γρ. τῇ πόλει — 6 διενοεῖτο] mot final.

12) ὅτι κάνδιδον τὸν ἱερεα χοσρόης οὐκέτι ἀφῆκε...

I, p. 240, 18 μηκέτι — εἶναι] mot final.

13) ὅτι ἔσθα τὸ πυρεῖον ἦν τὸ μέγα τῶν περσῶν ἐνταῦθα, σταλείς τις...

I, p. 259, 20 βυζαντίας — 21 ἀπήγγειλε.

P. 260, 1 ξυνθάσει — 3 ἐδέσης — f. 117v, 7 ξυνέπεσεν — διὸ δὴ] ὁ δὲ — 7-8 περσαρμενια (ρ intercalé entre α et μ) — 8 'Ενδούβιον] τὸν ἐνδουβίοις — 10 ἀρμενία (οις au-dessus de α) — 12 ἐς — 15 ἦν] ἠν — 15 πρέσβεις] πέρσαι; en marge, 1e m. : γρ. πρέσβεις — περσῶν] ἤθη add. — 18 ἱερέως] τοῦ βασιλέως — βαλεριανός — 18-19 ἐντυχὼν... τε γὰρ] omis — 20 1r καὶ] omis — 21 τῷ] τῶν.

P. 261, f. 118r, 5 τάχιστα] μάλιστα — 5-6 ἐπέστελλεν] mot final.

14) ὅτι ὁ χοσρόης εἶτέ τινα ὄψιν...

I, p. 268, 24 δὶς ἐγχειρήσας] διεγχειρήσας — ἦν] omis — 24-269, 1 Ἔδεσσαν ἐξελεῖν] ἐξελεῖν ἔδεσαν πόλιν καὶ.

P. 269, 2 ἀποδιδόσθαι — πόλιν] ἀναχώρησιν — ἐδεσηνοῖς — 2-3 καὶ τὴν ἀναχώρησιν] omis — 6 ἐν] omis — 8 ζαβέργαιος — δὲ δειξάμενος ἂν ἐπυνθάνετο — f. 118v, 9 πότερα — 12 ζαβέργαιος — 13 παρέσχετο — 15 ζαβέργαιος — 18 κατελεξάμενος ἅτε — 20 ἐδεσηνοῖς — 21 ἔχουσι — 22 ἐνθένδε μόνως] μόνος ἐνθενδε.

P. 270, 1 ὡμολόγου — f. 119r, 2 ὠνήσεσθαι] κομίσασθαι; en marge, 1e m. : ὠνήσεσθαι — ἦν — μὴ] τὰ add. — ἐπαγγέλειε — 3-4 ἀγορᾶς — 5 ἰέναι — οὖν] omis — 6 ἐκέλευσεν — ἀπαλλάσεσθαι] mot final.

15) ὅτι πρέσβεων ἀποσταλέντων παρὰ χοσρόην καὶ ξὺν αὐτοῖς καὶ στεφάνου τοῦ ἰατροῦ, ὁ χοσρόης οὐ πρότερον ἀπαλλαγήσεσθαι ἐδέσης ἔφη, εἰ μὴ πέτρον...

I, p. 272, 12 γε ὄντες] γεγονότες — 13 ἦν] εἰ — ῥωμαίους

— 13 ἐν ἡδονῇ — 16 οἱ] omis — f. 119v, 18 καιρούς — 19 μὲν] omis — ἔδεσαν — 20 ἐλπίδας — 21 διαπορευόμενοι.

P. 273, 1 ἀπήγγελον — 4 δὲ] omis — 5 δράσωσιν — 6 τῷ τῶν... ἐγένοντο, καὶ] τῶ πολεμίω στρατόπεδον γενόμενοι — 7 οὐδοπωστιοῦν — 9 ἐχώρουν] mot final.

16) ὅτι ἰουστινιανὸς πρέσβεις παρὰ χοσρόην ἔπεμψε, κωνσταντιανόν τε καὶ σέργιον (f. 120r) ἐπὶ τῇ ξυμβάσει οἱ δέ αὐτόν καταλαμβάνουσιν ἐν ἀσσυρίοις, οὗ δή πολίσματα εἰσί δύο, σελεύκια καὶ κτησιφών· ἐνταῦθα δὲ ἐντυχοντες χοσρόην οἱ πρέσβεις...

I, p. 281, 6 ἀποδιδόναι — 8 ἄλλοις — 9 ἐκεχείρια — ἀεὶ] omis — 12 αὐτοκράτορες — 14 τε] omis — 16 βασιλεὺς] omis — f. 120v, 18 εἴκοσι — 19 ἔνατον] θ̅ — 19-20 βασιλέως] omis — 20 ἔχοντος]. Après ce mot, nous lisons le texte inédit (χοσρόης δὲ ὁ περσῶν...) que nous reproduisons à la fin de ce travail. La dernière phrase (ἅπαντας... εἵλετο) se retrouve p. 282, l. 10, après la lacune.

17) f. 121r, ὅτι ἐπὶ ἰουστινιανοῦ πρέσβεις ἐκ βυζαντίου παρὰ τὸν ῥωμαίων ἀρχιερέα ἧκον· ὅτε τῆς ἐφέσου ἱερεύς ὑπάτιος καὶ δημήτριος ἐκ τῶν ἐν μακεδόσι φιλίππων δόξης ἕνεκεν· ἣν χριστιανοὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἀντιλέγουσιν ἀμφιγνοῦντες ἔπεμψε δὲ καὶ ἀλέξανδρον, ἐφ' ὧ κατασκεψόμενος, τὰ ἀμφὶ τῇ ἀμαλασούνθα· ἡ δὲ ἀμαλάσουνθα ἐκ μὲν τοῦ ἐμφανοῦς ἄλλα ἔγραψε λάθρα δὲ αὐτῶ ξύμπασα ἰταλίαν ἐγχειριεῖν ὡμολόγησεν...

II, p. 21, 2 βασιλεῖ] omis — μὲν] δὲ — 3 εἴη] ἤει, en marge, 1e m. : εἴη — τε] δὲ — 4 θευδᾶ τοῦ — μεγαλῃ] μόνη — 5 χώρους (ας au-dessus de ους) — τῆς] omis — 7 ὁ] omis — f. 121v, 10 ἱκανῶς — πεφυκότα] mot final.

18) ὅτι παρὰ ἰουστινιανοῦ πέτρος ἐς ἰταλίαν ἐστέλλετο προειρημένον αὐτῶ πρὸς βασιλέως, ἐντυχεῖν μὲν τῶν ἄλλων κρύφα ἁπάντων θευδάτω, ὅρκω τὰ πιστὰ...

II, p. 24, 7 ἔκπυστον] ἕκαστον — τοιχία — 8 Ἀμαλασούνθῃ] δὲ add. — 9 διοικήσεσθαι — 10 τε] τοῦ add. — 11 ὧν ἔναγχος ἐμνήσθην] omis — εἴη — 12 ἀμαλασούνθων — 14 ἀμαλασουνθιοίς — 15 τῆς] τῇ — ἀρχῇ — ἔπαθεν (π souligné, au-dessus μ) — f. 122r, 16 τῶ ἰονίω κόλπω — ἐνταῦθά τε] omis — 17 Λιβέριον τε] λιβέριον — ὀπιλίονα — 17-18 ξύμπαντα — 18 πάντα] ταῦτα — ανενεγκόν — 19 βασι-

λεὺς] omis — ἤκουσεν — 20-21 ἀμαλασούνθα — 21 ἔγραφε] ἔπεμψε — δηλῶν.

P. 25, 1 ἔχοι — 2 τε] omis — 2-3 φανερὰ καὶ γότθοις ἅπασι — 5 ὁ] omis — 6 ἀγαθὸς καὶ καλός τε — 8 ἀμαλαντούνθα (1er ν souligné) — θευδάτον] mot final.

19) ὅτι θεοδάτος ἐπεὶ ἤκουσε τόν τε (f. 122^v^) μαρκίου καὶ μούνδουθάνατος, τοὺς πρέσβεις...

II, p. 34, 14 που] omis — 15 ἐς — 17 ἀεὶ] omis — καθ' ἑαυτὸν] καθεστώτων — 18 ἐπῆγεν — 20 τοῦ] omis.

P. 35, 4 τοιάδε] τάδε — 6 τόδε] σφίσιν αὐτοῖς add. — ἐν σφίσιν αὐτοῖς] omis — 7 φυλάξουσι — 8-9 νενομήκασιν — f. 123^r^, 12 ἰσχυρήσηται — ἐγκλήματα] ὡς τὸ εἰκός add. — γίγνεσθαι — 13 δὴ] δὲ — 14-15 ᾗπερ... ὑγιαίνουσιν] ταύτῃ ᾗπερ εἰρήκην ἔχειν οὐδ' αὐτὸ παραπετάσμασιν, οὐχ ὑγιές — 16 πάρεστιν — 18 εἴποι — 19 ἦν] καὶ — 20 ἄλλο μέν.

P. 36, f. 123^v^, 1 λελείψεται] οὐκοῦν add. — ὥρα] ἄρα — 2 σοι] εἰκότως add. souligné — 3 ἥκομεν] καὶ τὴν μὲν add. — 3-4 ἤδη... ἔπεμψεν] omis — 8 ἐς πολιτείαν — τὴν ἡμετέραν — 10 ἔστησθε — 11 ἄλλως ἀγνῶτα] ἀλλό γνωτα — ὡς] ὧν ἤθᾶσιν — 12 ὑμῖν — κἂν] εἶτα — 12-13 τοίνυν] νῦν — 13 ἐστάλησαν] αὐτό...? ὑμᾶς add. — f. 124^r^, 16 μετρίαν εἶχεν — 17 βασιλεὺς δὲ] ὁ δὲ βασιλεύς — 19 ἐς — 20 ἀγεῖραι] ἐνθένδε ἀγεῖρεν — σαλανῶνα — ἀποπειρᾶσθαι — ὅπη — 21 δυνατὰ — ἐκέλευσεν — 23 ἐπιδαμόν — ἀφίκετο — χρόνον τινὰ διατρίψας — ἐνταῦθα] omis.

P. 37, 3 ἔσχον] mot final.

20) ὅτι γνόντες οἱ φράγγων...

II, p. 261, 12 ποιούμενα] ὡς βελισάριον ἐντυχεῖν add. — 13 οὐττίγην — 14 προτεινόμενοι] προσποιούμενοι — 15 ἄρχουσιν — Βελισάριος ὡς ἤκουσεν] ἐπεὶ βελισάριος ἤκουσε — f. 124^v^, 18 οὐιττιγῖδι — 20 πολυορκεῖσθαι — 21 ὑμῖν] ὅτι add. — 23 πεντήκοντα] μ̄.

P. 262, 1 οὓς] οὕσπερ — τοῖς — 2-3 δουλωσαμένων — 5 ἔλησθε — 5-6 ἀμφότεροι — 6 πόνῳ] πόρρω — 8 οὐδ' ὧς τῷ τῶν] οὐδ' (f. 125^r^) οὕτως — 11 ἐς] ὡς — παρὸν] ἢ πρός — 14 ξυνάρχομέν (χ souligné, au-dessus ξ) — 16 ξυνοίσει — 17 μὲν] οὖν add. — 19 τῶν] omis — 20 οἷς] οὕς — f. 125^v^, 23 ὅτι] ὡς.

P. 263, 2 αὐχεῖσθαι (εῖσθαι exponctué, au-dessus ουσι) — θεορίγγους — τὸ] τοὺς — 2-3 σουργουζιόνων — 3 ἔθνους 4 ἐρούμεθα (οι au-dessus de ου souligné) — 5 ὀχυρὸν — 6 ὀμωμοσμένων — 7 οἵ γε] χρήματα μὲν τοσαῦτα τὸ πλῆθος γαλλίας δὲ ὅλας add. — 8 κεκοσμημένοι — 10 Πάδῳ] παίδω 11 τῶν] omis — 12-13 γένοιτο — f. 126r, 13 ἐπιλελησμένοι τῶν σφίσιν — 14 κρείττω νῦν] κοινωνεῖν — 15 τὴν... ἐσομένην] omis — ἦν] ἣν — 16-17 ὥστε... στρατῷ] omis — 18 εἰκός γε λογίζεσθαι] σκοπεῖσθαι προσήκει — 19-20 οὐίττιγις — 21 Φράγγους] τοὺς γερμανῶν πρέσβεις.

P. 264, 2 ἐφύλασσον — τὸ] τοῦ — 3 τοὺς βαρβάρους — βυτάλιον — 4 ἐς] ὡς — μετνετίους — ἰόντας (ς souligné) — τὰ] ὡς — ἐπάγεσθαι — 5 ἐκέλευσεν — Ἰλδίγερα] ἐς σίλγερα souligné; en marge, 1e m. : γρ. ἰλδίγερα — πέμψας — πώδον — ἐφύλασσον — 7 ἐνδώσωσιν — f. 126v ποιήσονται — 9 ᾠκημένον — 11 μαλασούνθης — οὐιττίγιδος — 12 ἐφνιδίου — 14 ὑπόπτευον — 14-15 οἱ Γότθοι] γότθος — 15 οὐιττίγις — 17 μὲν] οὖν add. — 18 αἷ] ἡ — λιγύρους διορίζουσι — 19 ὥσπερ... Ῥωμαῖοι] omis — 21 τε] omis.

P. 265, 1 βελισάριος βούλεσθαι — προχωρεῖν — f. 127r, 3 τὰ πιστὰ δόντες — 5 ἦρχεν] εἶχεν — 6 αὐτός répété — ἐς — 7 ἐνῆγεν — 7-8 Λιγούρους... φρουρίων] omis — 9 τὰ] τοῦ — 12 τὰς Κουτίας] omis — καὶ τὸν] καὶ τοῖς — 13 τε] omis — 14 ποιθόμενοι — 14-15 ἀγχοτάτω... ἐτύγχανον] omis — 16 ἐλπίσιν — ἐπεισπεσόντες] ἐπισκήψαντες — εἷλοντε — 17 ἠνδραπόδησαν — f. 127v τε] καὶ γυναιξί add. — 18 καὶ γυναῖκας] omis — 19 τούτου — 20 ὅνπερ — 21 ἐκ τοῦ] ἐκ τῶν — 22 τὸν ἰωάννην — 23 κινδυνεύοντι (οντι souligné, au-dessus ουσι).

P. 266, 2 ἔμενεν — βελλισάριος — οὐιττίγιν — 3 δοκίμους] ἀρίστους, en marge, 1e m. : γρ. δοκίμους — καθῆρξεν — 6 οὐιττίγιν — 8 αὐτὸν — f. 128r, 9 ποταμοῦ] ἐστὶν add. — ὑπαγωγὴν — 11 μαθόντες δὲ] μαθόντε τε — καὶ] τὲ καὶ — οὐιττίγις — 12 ᾧ] οἷς — σπονδὰς] τὰς σπονδάς — 13 ὁ] omis — 14 ἐφη] ἐπέστη — 15 δοριάλοτον — οὐιττίγιν — 16 ἐπειδὴ] ἐπεὶ δὲ — πρὸς] παρ' — 18 ὥνπερ — τότε δολερῶς] νῶ τε δολερῶ — 21-22 θήσεσθαι] mot final (f. 128v).

21) ὅτι ἦν τις ἐν τοῖς ῥώμης ἱερεῦσιν...

II, p. 340, 15-16 συχνὸν διατρίψας — 16 γέγονεν — 17 ὀλίγω — 18 τε] omis — πολυορκία — 19 προέμενος — 20 ἄπασιν — 21 ἀπηνεγκεν — 22 τὰ] omis — Τωτίλαν] τοῦ τέλαν.

P. 341, 2 ἦν] omis — 5 τουτίλαν — f. 129r τουτέλας — 7 en marge, 1e m. : γνώμη — 8 ἐμοὶ] ἐμόν; en marge, 1e m. : γρ. ἐμοί — 10 γέγονεν — 13 γὰρ] omis — 16 τούτων — 16-17 ξυμπεπλεγμένων — f. 129v, 20 γεγονὸς ἀνύττειν.

P. 342, 1 πέφυκεν — ὅπως] omis — 2 τῶν] omis — 3 γότθους] φειδοῖ add. — 4 χρήσεσθαι — τὸ] omis — ἑστῆναι — 5 τοὺς] πάλαι add. — 7 ἐκλύσομεν — 8 εὐδαίμων] omis — χρημάτων] τε add. — 9 ἀφθονίαι — 11-12 φορὰν — f. 130r, 12 καταρχάς — 14 τὴν ἐλευθερίαν, en marge, 1e m. : γρ. τῆ ἐλευθερια — 17 ὄντες] omis — 18 ὀχυρώμασι — 19 ἄλλω.

P. 343, f. 130v, 8 ἐπαγαγόμενοι — τὸ] omis — 8-9 πολιορκουμένους — 9 ἐς] omis — 10 τοιαῦτά] ταῦτα — 11-12 ὄγκον — 14 παρατάσεσθαι — 15-16 ἐκκρούοντες] ἐκ κόρου ὄντες — 18-19 ἐμπεπτωκέναι — 19 προϊδομένους — 19-20 συνειθισμένην — 20 συμφοράν — 21 τὸ εἰκὸς] στοικός — f. 131r, 22 τὸν] τῆς — περιβόλου.

P. 344, 1 πάντων] παρ' αὐτῶν — οὐδέτεροι] οὐ δέει μεθ' ἑτέρων — 1-2 καθηργμένοι — 2-3 πολιορκηθήσεσθαι — 3 κινδυνεύουσι — 4 ἄλλων — νικόντων — 6 ὑμῖν — ἥνπερ] ἧνπερ — 6-7 συνταξαμένους — 8 κεκοσμημένους — 9 ἐγχειριεῖν — 11 ἐς τοὺς] ἐς omis — 12 αὐτοῦ] omis — f. 131v, 15 τουτιλας — 18 ἐς.

P. 345, 2 ὃς] ὦ — ἄπρακτον] αὐτὸν add. — 4 τινές — 5 τι] τὸν — 6 ἐπανήξουσιν — προπηλακισθέντες — 9 τούτων] τι add. — γὰρ] δὲ — 10 γε] τε — f. 132r, 12 φιλανθρωπία — 16 ἱκεσίας ὑπερφρονοῦσιν — εἴωθεν — 20 εἰργάζετο] mot final.

22) ὅτι τουτιλας τοῦ περιβόλου τῆς ῥώμης ἐν χώροις πολλοῖς...

II, p. 371, 2 ἐμπιπρᾶναι — 3 μηλόβοτόν τε ῥώμην — 3-4 καταστήσασθαι — 5 ἐπειδὴ] ἐπεὶ — τοῦτίλλα — f. 132v, 6 ἤκουεν — 7 πόλεως — 8 ἂν] δὲ — 10 αὐτοῦ — 11 ῥώμην

— 12 μεγίστην — ἀξιολογωτάτην — 12-13 ὁμολογεῖται — 13 οὐδὲ] οὐ — ἑνός ἀνδρός — 14 τοσοῦτον — 15 συμμορίαι — 19-20 ἐπιγενομένοις — f. 133r, 20 ἀπήρεια.

P. 372, 3 ἐκεῖνος — 4 ἠσηθήση — 6 ἀπολελωκώς — ἂν] omis — 7 εἴης] ἦν — 12 δέ] omis — 13 ἑκάτερα] ἑτέρας — f. 133v, 16 τουτίλας — 21 εἴκοσι] κ̄ — ἑκατὸν] ρ̄ — 22 πρὸς δύοντα] προδύοντα — ἡλίου — ἐνστρατοπεδευσάμενος — χώρω — ἀλγιδόνι.

P. 373, 1 ἐκέλευσεν — δὴ] ἂν — 1-2 μηδεμιᾷ... ἰέναι] μηδεμία ἐξουσία τοῖς ἀμφὶ βελισάριον εἴη ἐξὸν ἢ τοῦ πόρτου ἰέναι — 4 συγκλήτου — αὐτῷ εἶχε] αὐτῶ εἶχεν — 5 ἐς τα] ἑπτὰ — 7 ἔρημον] εὐθύς add. exponctué — ἀπολιπών] mot final (f. 134r).

23) ὅτι τὸ ε̄ ἔτος τῆς ἐκεχειρίας...

II, p. 506, 7 μὲν] omis — μαγίστρου] τιμὴν add. souligné — 8 βασιλεὺς] omis — 9 παντάπασιν διοικήσωνται — 10 ἐψεύσθαι — 11 ξυνοίοίσειν — 12 ἰσδιγούσνας — 13 ἐχόμενον] mot final.

24) ὅτι γήποδες καὶ λαγγόβαρδοι σπονδὰς θέμενοι πρὸς ἀλλήλους αὖθις ἐπὶ τὰ πολέμια ἔργα...

II, p. 551, 21 τε] δὲ — γήποδες — 22 ἀπόδοξοι — λαγγοβάρδους ξυντάσσονται.

P. 552, 1 ἐπάγεσθαι — 2 κουτριγούρων — 4 ἐνδέοντο — λαγγοβάρδους — f. 134v, 5-6 ὧν ἄλλοι... τὰ πολέμια] omis — 7 τῶν] omis — 8 οὔπω] ὁ add. — ἐπιστήκει — 8-9 ἀλλ'... ἐλέλειπτο] omis — 9-10 καθεῖν — 11-15 ἐπεὶ δὲ... σχεδόν τι] οἱ δὲ — 16 ἐκείνων — 17 οὐτουγούρων — 18 ᾤκηντο — 19 αὐτὸν ἀπεκάλει — κουτριγούρους.

P. 553, 1 τοῖς] ἐν τοῖς — 2 γὰρ] δὲ — κουτριγούροι — 3 πλησιοχώρων — ὄντων — ἀφροντίσαντες — 5 Ῥωμαίους] ῥώμην — ἀδικείας — f. 135r, 6 αὐτοί — 7 κουτριγούροις — 8 κακουμένους — 9 αὐτοῖς] οἱ αὐτῶ — 10 οὐτιγούροις — βασιλεύς] omis — χρήμασιν — 11 ὑπομνήσας δὲ] ὑπομνήσασθε — δώρων] τε add. souligné — 12 αὐτούς — 13 κουτριγούρων — ὑπολελειμένους — 14 σφίσιν — πρὸς οἴκων — 16 σανδὴλ — 16-18 μὲν... πεφυκώς] τὰ πολέμια — 18 τοῦ ποταμοῦ] omis — 19 κουτριγούρων.

P. 554, 1 γέγονεν — οὐτιγούροι — f. 135v, 2-3 ὅπη...

γέγονε] μόλις — 5 δὴ] δὲ — τῶν βαρβάρων... ἀλλήλους] οὕτω — 6 ᾗ πέρ μοι εἴρηται] καὶ — τε] omis — 8 κουτριγούροις — 8-9 ἐν αἰχμαλώτων... ἐτύγχανον] αἰχμάλωτοι ἦσαν — 10 τε] omis — 11 ἐπισπωμένου — 13 Ἀράτιον] τὸν add. — 13-14 παρά τε... ἄλλους] παρὰ τοὺς οὔννους ἦρχε χιμ (ou ν?) ιάλων — 15-16 προϊέμενοι — 17 οὐτιγούρων — f. 136r, 15-17 αὐτοῖς προϊέμενοι... χρήματα répété — 18 μήτε] μὴ δε — 19 ἐργαςασθαι — μήτε] μὴ δε — ἀνδραποδεῖν — ῥωμαίων add. — 19-20 δρᾶσαι — 21 μὲν] μή.

P. 555, 1 ἱδρύσασθαι — 2 ἦν] ἤν — 3 ἐνταῦθα] ἐν ταύτῃ — ἐπανιέναι μὲν αὖθις répété — 7 ξυμφυλάξωσιν, f. 136v.

25) ὅτι θευδιβέρτου τοῦ φράγγων βασιλέως νόσω τελευτήσαντος θευδιβάδδου ὁ παῖς, τὴν βασιλέαν διεδέξατο. ὁ δὲ ἰουστινιανός λεόντιον, τὸν ἀθανασίου...

II, p. 587, 7 τουτίλαν — 9 ἔσχεν — 11 ἄλλο — 13 ξυνηνέχθη — ποτε] πώποτε — 14 γὰρ] omis — 15 γότθοις — πολεμισείων — f. 137r, 19 ῥαδίως — 21 προσήκουσαν — πόνῳ] χρόνω.

P. 588, 1 Φράγγων] ἁπάντων add. — γέγονεν — 2 εἰς ὑμᾶς — 3 αἰτισόμενός — ξυνοῖσαι — 4 βεβαιώτατα — 5 ῥωμαίους — 7 αὐτοῖς] ἐκ παλαιοῦ ἀγαθοῦ add. — 8-9 ἐπεὶ τὸ... εἴωθε] omis — 9 τούτιλαν διενέγκητε — 11 ἂν πρέπον] ἄπρεπον — 11-12 μὲν, εἴ τι] μέντοι ἃ — f. 137v, 12 γεναμένοις — 14 συνετωτάτοις — 16 εἰ δέ τι] εἰσέτι — 16-17 του τὸ] τοῦτο — 17 χρῆν — 21 πάντα — τῷ] το.

P. 589, 1 κολακικον εἶναι ἐς ὑμᾶς — 3-7 πονηροὶ γὰρ... μοχθηρίαν] omis — 7 ἀνανεοῦντες — f. 138r, 10 εἶπεν — 11 συμμάχους — 13 εἰ] εἰ δὲ — 14-15 γνώμη... πέφυκεν] omis — 16 ἐπιμέμνησθε — 17 θευσίβερτος — οὐδὲ — 18 οὔτε] οὐ — 20 τουτίλα — 21 ἔσχον — ᾧ] ὅν — ἐχρῆν μάλιστα βασιλέα] χρήματα μὲν (μὲν souligné) μάλιστα — 22 συνήδεσθαι.

P. 590, 3 αὐτὸν] αὐτῶν — f. 138v, 4 ἐπὶ τῷ] ἐπεὶ τὸ — 5 οἷς] omis — εἰώθασιν] οἴονται — 7 τούτων — 7-8 τὸν ἐμὸν πατέρα — 10 ἀποσταλήσονται — 12 Ἰουστινιανὸν] omis — 12-13 ἔστειλε] ἔπεμψεν — 13 οὗ] ὦνπερ — 14 ἦλθον] mot final.

S[8] F. 147[v], περὶ πρέσβεων ἐθνικῶν πρός ῥωμαίους ἐκ τῆς ἱστορίας προκοπίου καισαρέως.

26) ὅτι ὁ καβάδης ὁ τῶν περσῶν βασιλεὺς μετὰ τὴν κάθοδον τῆς ἐς τὰ βασίλεια, ὀλίγῳ ὕστερον, χρήματα τῷ ἐφθαλιτῶν βασιλεῖ ὤφλεν, ἅπερ...

I, p. 33, 21 ἀπετιννῦναι — οἱ] omis — 22 δανίσαι.

P. 34, 2 οἵπερ] οἵ περί — 3 ποιεῖσθαι — 3-4 βεβαιοτέραν — 6 ἐξ αἰτίας οὐδέ μιᾶς (om. ἄλλης)— f. 148[r], 7 πρῶτα — 8 αὐτῆς — 9 εἰς — 10 ἀφίκετο] καὶ ταύτην ἐπολιόρκει add.; ἐπολιόρκει, mot final.

27) ὅτι οἱ πέρσαι οἱ ἐν τῇ ἀβίδῃ, οὐκ ἔχοντες τίνες...

I, p. 43, 10 ἔκκρυπτον — 12 ἤθελον] καὶ οἱ ῥωμαῖοι ὡς αὔτως ἀπαλλάσσεσθαι ἤθελον add. — λόγους — 13 χρυσίους — 14 ξυγγείμενα — 16 παρέδωκεν — τρόπῳ τοιῷδε] omis, f. 148[v].

28) ὅτι οἱ πέρσαι τοῦ πρὸς Οὔννους...

I, p. 47, 9 μηκυνουμένου— 11 ἀσπευέδου— 11-12 ποιημένων] mot final.

29) ὅτι κατὰ τὰς κασπίας καλουμένας πύλας ὁ φιλίππου ἀλέξανδρος πύλας τεχτηνάμενος φυλακτήριον κατεστήσατο...

I, p. 48, 18 προϊόντες — χρόνου] τοῦ χρόνου — οὖνος— 18-19 γένος] τὸ γένος — 19-20 ἀμβαζούκης — 20 ἔσ τε] ἐς.

P. 49, 2 οὐδὲν] omis — 3 στρατιῶται (ας au-dessus de αι) — ἐνταῦτα (θα au-dessus de τα souligné) — 4 ἀδύνατα — f. 149[r], 9 ἔσχε τὰς πύλας] derniers mots du fragment.

30) ὅτι μετὰ θάνατον ἀναστασίου τὴν βασιλείαν κατάσχοντος ἰουστῖνου μέριμνά τις καβάδη ἐγένετο μή τι πέρσαι...

I, p. 50, 13 εἰς — αὐτοῦ] αὐτὸν (ον souligné, au-dessus ου) — ἐπειδὰν] ἐπείδ' ἂν — τάχιστα] omis — τελευτήσει — 14 οὐδὲ] δὲ — 14-15 τὴν ἀρχὴν παραπέμψαι — ἔμελλεν — p. 50, 15-51, 5 τῶν γὰρ οἱ... ἐργάσωνται] omis.

P. 51, 5 οὖν] omis — ἄριστον εἶναι] omis — 7 ἐσποιητὸς — 9 ἵει] ἔπεμψεν — 10 τὰ γράμματα τάδε] ἡ γραφὴ τάδε — f. 149[v], 11 δ' ὑμῖν] δὲ ὑμῖν — 12 πάντα ἀφεῖναι — 14 ἐλασσούμενος (οι au-dessus de ος) — εἵνεκα] εἶναι — 15 αἰτοῦμαί — ἢ ἂν] κἂν — 18 καταστήσασθαι ἱκανοὶ — 20 ποιήσαις — 21 βασιλεὺς ἰουστῖνος — 22 γέγονεν.

P. 52, 1 ἐκδέξασθαι — 2 ἐπειγέσθην — γράμματι —

f. 150r, 3 ὅς] ὃ — 4 κοιαίστορος — 5 διαφανῶν — ἀδωρότατος] ἀδοξότατος — 5-7 διὸ δὴ... ἤθελεν] omis — 7 ἔλεξεν — τοιάδε] ὧδε — 8 οὐδὲ — καὶ] omis — 12 ὑμῖν — 13 εὐπρεπεῖς — 16 ὑμᾶς — 17 ὠφέλειαν — f. 150v, 19 πεῖραν] παντίαν — 20 σὲ μὲν, ὦ] σεμνῷ.

P. 53, 3 ὅστις] ὅς — 4 οὕτως — διαλογίζεσθαι — 5 οἶτε] εἴτε — 7 τε καὶ] τε — 11 μὲν τοσαῦτα εἶπε] οὕτως μὲν τοσαῦτα εἶπεν — f. 151r, 14 ἐκπεμψας — 18 διέβαλλεν — καὶ μᾶλλον] μέλλειν τέ — 21 τε] δὲ.

P. 54, 1 διαῤῥήδην — 3-4 σκευῇ] οὕτω τοίνυν add. en marge 1e m. — f. 151v, 4 Ἰουστῖνος] ὁ add. — 5 ἔψεσθαι] πέμψας (αι au-dessus de ας) — ἐς — 6-7 διοικήσοντα — 7 ἠμείψατο mot final.

31) ὅτι ὁ περσῶν βασιλεὺς ἐπέστελλε τοῖς ἴβηρσι τὰ νόμιμα τῆς αὑτοῦ πολιτείας τηρεῖν. διὸ γουργένης ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, προσχωρεῖν ἰουστινῳ...

I, p. 57, 12 ἤθελεν — 14 ξυμπροθυμίᾳ — 17-21 ἔστι δὲ... Οὖννοι ἔχουσιν] omis — 21 σποριται (βο placé au-dessus de la ligne) κατάνομοι.

P. 58, 1 ἄπρακτος ἐνθένδε — f. 152r, 2-3 γουρμενὴ — 3 ξυμμαχήσονται] mot final.

32) ὅτι βελισάριος στρατηγὸς τῆς ἑώας κατεστώθη ὅσπερ ἐπεί τε ἐς χοσρόην καὶ πέρσας...

I, p. 137, 11 μέγα χωρεῖν] μεταχωρεῖν — πέμψας] ψας; dans la marge 1e m. : πέμ — 12 τῷ βασιλεῖ] omis — 13 ξυγγέλωτι — λυβίης — 14 βανδήλων — 16 ἐς — ἀπεπέμψατο] mot final.

33) ὅτι χοσρόης μαθὼν, ὡς καὶ ἰταλίαν...

I, p. 154, 2 βασιλεῖ] omis — 3 σκήψεις] ψεις; en marge, 2e m. : σκή — 4 ἐμπρεπεῖ — 4-5 κοιλογησάμενος (νο au-dessus de la ligne entre κος et λο) — f. 152v, 6 ἐπικαλέσας. Le copiste croyait finir le fragment à ce mot, comme le prouve la lettre majuscule Ὅ de ὅτι écrite à l'encre rouge; en marge se trouve un signe indistinct tracé en rouge — 7 ἐκσπόνδως] ἐν σπονδαῖς — τὴν] τῶν — 12 ἢ δὴ] ἤδη — 13 τότε] τῶν — 14 ἄνεμον] omis — 15 μὲν] omis — ἤτι] ἤτοι — 17 ἀνειμένην — ἀρέθα (le mot est répété

en lettres rouges dans la marge) — 19 ἔτυχεν — f. 153r, 20 παλαιοτάταις (ων au-dessus de αις).

P. 155, 3 βασιλεὺς] ὁ — 4 τε] omis — 7 ἀδελφοῖς — 8 ἐς] omis — ἐθίοπας — τε] omis — 10 ἠξίουν — 11-12 ἀλλ' ἀγόνου — 12 πολεμησίουσι — 13 σκῆψις — βασιλεὺς μὲν] omis — Ἰουστινιανὸς] μὲν add. — f. 153v, 14 ταύτῃ] ταύτην (η au-dessus de ην) — 18 ἀλλαμούνδαρον — 21 προσχωρῆσαι — 22 ἐν σπονδαῖς] omis — τούτων] τῶν (του au-dessus de la ligne) — 23 βασιλεὺς] omis.

P. 156, 1 ἐσβάλλειν — 3 ἐγχειρῆσαι (ι au-dessus de η) — 4 μὲν] omis — χοσρόην τοῖς ῥωμαίοις ἐπικαλῶν.

34) f. 154r, ὅτι οὐίττίγης, ὁ τῶν γότθων...

I, p. 156, 8 δύω — αὐτὸν] χοσρόην — 9 μέντοι] πρέσβεις add. — 10 κατάδηλον (οι au-dessus de ον) — γενόμενοι — πραττόμενα — 12 ὥσπερ — 17 τὰ] τῶν add. — 19 ἐς] (placé au-dessus de la ligne) — 20 τοιάδε] ὧδε — f. 154v, 22 οὐίττιγες — 23 τοὺς] omis.

P. 157, 1 ἀρχὴν (ῆς au-dessus de ὴν) — τανῦν] τὰ νῦν 4 φυσι — 7 μόνας] renvoi à la marge : ἐγχειρεῖν — 8 ἀντιστατοῦντες — 11 ἐτεριζεσθαι — βανδήλων — f. 155r, 11-12 βασιλείαν] δυναστείαν — 13 τε] δὲ — 16 οὔτε] οὐ δὲ — 17 οὔτε] οὐ δὲ — 18 τῆς] τις — μήτε] μὴ δέ — 19 μήτε] μὴ δὲ — 19 ἐν τοῖς] ἐκτῆς (ἐν au-dessus de εκ et οῖς au-dessus de ῆς) — 20 ὅσα] δία — 21 εὔνοια — 22 μελήσουσι.

P. 158, 1 παυσαμένης — 2-5 λωφήσασα... παθεῖν] omis — f. 155v, 8 εἰς βασιλέα ἰουστινιανόν — 9 βασιλεῖ] omis — 12 ὅπερ — 13-14 ἃ... ἂν] ἅπερ ἂν εἰκότως βασιλεῖ γενναιῷ — 15 ποιεῖσθαι — 17-18 ἀλλὰ γὰρ... ξυνοικίζεσθαι] omis — 18 μὲν] ὁ add. — 18-19 διενοεῖτο] mot final.

35) ὅτι ἐπεὶ καταστρατηγεὶς χοσρόης τὸν εὐφράτην ἐπεραιώθη ποταμόν, πέμψας παρὰ βελισάριον...

I, p. 247, 6 κεχαριεῖσθαι — 6-7 ἔφασκεν — f. 156r, 7 σφίσι] φησι — 8-9 καὶ αὐτὸς παντὶ — 9 Ῥωμαίων] omis — Εὐφράτην] omis — 12 τὰ] omis — 13 δὲ] τὲ — 14 αὐτῶν — 16-17 πράξωσιν — 17 τοὺς] τὰς — 18 εἰς — ἔδεσαν — 19 τῶν] omis — 20 ἐδεσηνῶν — 21 ἔπεμψεν] mot final.

36) ὅτι χοσρόης βουλευσάμενος γουβάζην τὸν λαζῶν (f. 156v)

βασιλέα ἐκ ποδῶν ποιήσασθαι καὶ λαζοὺς ἐνθένδε πανδημὶ ἀνάσσειν (en marge : γρ. ἀναστήσειν) οὕτω τε...

I, p. 284, 11 χοσρόης] omis — βουλευόμενος — ἰσδιγούναν] εἰς ζιγούσναν — 12 τῷ] omis — p. 284, 12-285, 17 καὶ οἱ περσῶν... ἐς Βυζάντιον ἦλθε] ὃς δόλους ῥαψας καὶ ἀποτυχων, ὡς πρεσβεύσων ἧκεν ἐς βυζάντιον — 19 μὲν] μετὰ — 20 οὐ] ἢ — εἰπεῖν ἴσχυσε — 21 ἐν τῇ ῥωμαίων γῇ — 23 ὁ] οἱ.

P. 286, 1 ὑγίας — μέντοι] μὲν — 1-2 ἰσζιγοῦσναν — 2 βασιλεὺς] omis — ὧν] ἡμεῖς add. — 3 τιμὴ — f. 157r, 4 ἑστιφὴ] εἰς τι — ἀβαρδούκιον ὥσπερ — 6 οὔ ποτε] πώποτε οὐ — 10 καίπερ] ποῦ add. — ἐπ' οὐδενὶ] ἐν οὐδενὶ — 10-11 ὥσπερ μοι εἴρηται] omis — 12 κομισάμενος εἰςζιγοῦσνας — 13 δέκα κεντηνάρια — 14-15 τὰ μὲν... ἐτελεύτα] καὶ ταῦτα μὲν ἐς τοῦτο ἐτελεύτα, derniers mots du fragment.

37) ὅτι γουβάζης ὁ λαζικῆς βασιλεὺς πολεμούμενος παρὰ περσῶν, ἀνήνεγκεν ἐς ἰουστινιανὸν βασιλέα...

I, p. 287, 20-21 σφίσι] αὐτῷ — 21 τῶν] καὶ τῶν — 22 δυνάμει τῇ πάσῃ] πασῃ δυναμει.

P. 288, f. 157v, 3 ἐπεὶ] ὁ add. — 4 δαγίθεον — 5-6 κόλχων — 6 τῷ] omis — 10 ἔτυχον] εἶχον — 11 δὲ] omis — 11-12 ἱππέων τε καὶ πεζῶν] omis — 12 ἔστελλεν] mot final.

38) ὅτι γουβάζης ὁ λαζῶν βασιλεὺς ἀλανοὺς καὶ σαβίνους ἐς ξυμμαχίαν ἐπηγάγετο, οἵπερ ὡμολόγησαν...

I, p. 290, 18 κεντηναρίων] μὲν τὴν ἀρίων — φυλάξειν — 19 καὶ] τὴν add. — f. 158r, 20 μὴ δὲ — 22 ἐς — βασιλέα] omis.

P. 291, 1 ἱκέτευε ταῦτα τὰ χρήματα — ἄγαν] ἅπαν — 2 κεκαυμένοις — 4 σιλενταρίοις — παλλαντίῳ — κεκοσμημένος — 5 εἰσῆλθε — 6 ἐπιτέλεσι — μὲν] omis — 7-8 χρήματα] le fragment continue : ἀλλ' οὐ πολλῷ ὕστερον σαβίνων μὲν τῷ ἔθνει χρήματα ἔπεμψε γουβάζην δὲ καὶ λαζοὺς, χρήμασιν ἄλλοις δεδώρηται ἐτύγχανε δὲ πολλῷ πρότερον καὶ ἄλλο στράτευμα λόγου ἄξιον ἐς λαζικὴν πέμψας οἳ ὅπως ἀφικόμενοι ἐνταῦθα ἔτυχον.

39) ὅτι γιζέριχος ἄσπαρα καὶ βονιφάτιον μάχῃ νικήσας...

I, p. 327, f. 185v, 10-11 βάνδηλοι — 11-12 ἐπεὶ τὰ... ἐλασσοῦσθαι] omis — 13 ἀλλ' οἷς] ἄλλοις — 14 βαλεντιανον — 15 βασιλεῖς — τῶν] omis — 15-16 ὀνόριχον — 16 παρέδωκεν

— 18 διεφύλαξεν — ὀνόριχον — 19 αὐτῆς — ἐς] ἐπί — ἀπέλαβεν] mot final.

40) ὅτι γιζέριχος οὐδὲν τι ἧσσον, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον τὰ τῶν ῥωμαίων ἦγε τε καὶ ἔφερε ξύμπαντα ἕως ζήνων ἐς ὁμολογίαν...

I, p. 343, 23 αὐτούς.

P. 344, 1 βανδήλους — f. 159ʳ, 3 Ζήνων τε] τε omis — 4 παρέβαβεν (λα au-dessus de βα souligné) — διέμεινε — 5 αὐτοκράτορα] mot final.

41) ὅτι ἦν τις ἐν Γότθοις Θευδάτος ὄνομα...

II, p. 17, 1 ἀμελητῆτ' ὡς — 1-3 μακράν τε... Θευδάτος | ὅς — 5 γείτονα — 6 ἀμαλασούνθης — 9 ἐφ' ᾧ] omis — 10-11 διετρίβοι] mot final (f. 159ᵛ).

42) ὅτι βελισαρίῳ ἐ (lacune) σαντι ἐπεὶ πέτρος ἔμαθε ταῦτα, ἐγκείμενος πολλῷ ἔτι...

II, p. 29, 4 μᾶλλον] suit un espace d'un mot — καὶ] omis — ἀνίει] ἂν εἴη — 5 εἰ] εἰς — 5-6 δωριάλωτος — 6 αὐτῷ] τῷ — γελίμηρι — καὶ] omis — 7 ξύμβασιν] ἐν add. — 8 ἦλθον — 11 βουλομένῳ... αὐτῷ] δέοι καὶ — 13 ἐς τὸ... οὐσίαν] αὐτοῦ τὴν οὐσίαν ἐς τὸ δημόσιον — 14 ἦν] εἰ — 15 βουλλῆς — 15-16 βούλεται (η au-dessus de ε) — f. 160ʳ, 18-19 ἱπποδρομίοις — 20 ὕλης] ἄλλης — 21 γίνεσθαι — 22 δεξιᾷ.

P. 30, 1 μὲν] omis — ξύμβασει] γράμματα add. — 3 περιλαβοῦσα — 4 τε] omis — ἀπήγαγεν — 5 δεδισσομένη — 6 εἴ] ἦν — βασιλέα — ἀρέσκη — πέτρα — 9-10 βασιλεῖ] omis — 10 αὐτῷ — f. 160ᵛ, 11 μηδαμῇ — ἀρέσκει — τί] τό — ἐντεῦθεν — 12 γενήσηται πολεμητιά — 13 ὦ γενναῖε] espace d'un mot, puis ναῖς — ὦ φίλτατε] φίλε — 14 ὑπρλαβών] ὁ δὲ espace d'un mot ὑπολαβών — δίκαια — ὦ] omis — 15 ἑκάστου] omis, espace laissé en blanc — ψυχῇ] τῇ ψυχῇ ἑκάστη — 16 ἠρώτα] omis, espace blanc — σπουδῇ πολλῇ — 17 βασιλεῖ] omis — διαφέρειν — 20 μετασχόντι — 21 σε] σοι — παντελῶς] παντὸς — ἐλευθέρῳ — ἐκείνῳ — 22 μεταποιεῖσθαι.

P. 31, 1 θευδάτης — f. 161ʳ, 5 ἴδοι] omis — 6 ἐπιτηδείῳ — 6-7 ἄνδρα Ῥωμαῖον] ῥωμαίων — 8 ἐνεχείρισεν — 9 ῥουστινος — 11 ἐπέστελεν — 12 ἐπέδειξαν] mot final.

43) ὅτι θεύδατος ὁ τῶν γότθων ἀρχηγὸς...

II, p. 71, 8 ἥκειν] omis — 9 ἄρχοντάς] ἔχοντάς — καὶ] omis — 10 χρυσίου — 11 ξυνάρεσθαι — 11 οὔπω τε τὰ ξυγκείμενα] διεπρεσβεύσαντο ὅς ποτέ ξυγκείμενος — f. 161v, 12 ἀνέπλασεν, mot final.

44) ὅτι στέλλονται παρὰ γότθων πρέσβεις ἐς τὸ γερμανῶν...

II, p. 72, 24 γαλίας.

P. 73, 1 ποιήσωνται — 2 σιλδίβερτός — ἰθευδίβερτος — κλωδάριος — 3 γαλίας — 4 λόγου — 5 αὐτοὺς — 6 ἐθνῶν] omis — 7 αὐτοῖς — 8 ἐπεὶ] ἐπί — 9 τὰ] omis — 10 Ῥάβενναν] mot final.

45) ὅτι ῥωμαῖοι καὶ γότθοι ἀλλήλοις ἐπὶ τῇ ἐκεχειρίᾳ...

II, p. 174, f. 162r, 20 οὗ] οἱ — 21 τοῦ] τὴν — 21-22 ἀναγγείλωσιν — 22 τινος] τινες καὶ — ὑπάρξωσι.

P. 175, 3 ἤεσαν] ἧκον — 7-19 Παῦλος δὲ... τῶν ἐναντίων] omis — 19-20 Ῥωμαῖοι... εἶχον] οἱ δὲ ῥωμαῖοι πόλεις τινάς ἔλθοντες καὶ πανταχόθεν τοὺς βαρβάρους κυκλωσάμενοι ἐν μέσῳ εἶχον — 21 διαλύειν τε] διαλύοντες — 22 ἔργων — 23 σφᾶς ἐν] omis.

P. 176, 1 μεταπεμψάμενοι — 2 ταύτῃ — ταυτῷ — f. 162v, 4 οὐχ] omis — 6 δὴ] ταύτην — 7 γότθοι τὰ χωρία — ἔλιπον — 8 ἄλλους — ἐχρῶντο] mot final.

46) ὅτι οὐίττιγις βελισάριον ἅμα ἦρι ἀρχομένῳ...

II, p. 236, 2-3 ἐν μεγαλῳ καθίσταντο δείγματι — 4 πολλὰ βουλευσαμένοις] λευσαμένοις (en marge : πολλὰ βου) — 5 κατὰ μόνας] omis — 7 ἀπείχοντο — 8-9 ἐκποδῶν — 9 στήσονται — οὐαάκην — f. 163r, 12 ἀάκην — 14 συνεκάλει — 15 βουλομένῳ — 17 μὲν] μὴ — 18 αἷς] τοῖς — τόδε] τότε δὲ — 19 ἐςῆλθον (εν au-dessus de ον) — οὔποτε πρότερον — Ῥωμαίων] ὁ ῥωμαίων — 20 ὅτι] ὅτε — αἱ] οἱ (au-dessus αἱ) — 21-22 αὐτῷ... βασιλεῦσι] omis — 22 βανδήλους — 23 συμπεπτωκέναι — καὶ] omis.

P. 237, 1 αὐτοκράτορι] omis — τῶν μήδων βασιλεῖ, en marge, 1e m. : τὸν μήδων βασιλέα — 1-2 ξυγκρούει — 2 τοῦτο — 2-3 τοῦ ἔθνους σφίσι — f. 163v, 4 αὐτον — 4-5 γότθους τοὺς ἄλλους — 7 πραττόμενα — 8 βασιλεῖ] omis — 15 ῥωμαίοις] omis — εἰργάσατο] mot final.

47) ὅτι ταῦτα πεπυσμένος ἰουστινιανὸς τὸν ἐν τῇ ἑσπερια πόλεμον καταλύσας βελισάριον (f. 164r) μετεπέμψατο ἐφ' ᾧ...
II, p. 237, 19 στρατεύσειεν — μὲν] omis.
P. 238, 2-3 ἀφικομένους] omis — 3 ὁ] omis — 4 ἰταλια — καταστήσας — 5 παρασχόμενος] mot final.

48) ὅτι ἐράριχος γότθους ἅπαντας ξυγκαλέσας πρέσβεις ἀνέπεισε πρὸς Ἰουστινιανόν πέμψαι, δεησομένους... — 16 ουϊτ-τιγιδι — σπένδεσθαι — 17 ἀπαλάττεσθαι — f. 164v, 20 καβαλλαρίου — 21 ἅπερ... εἴρηται] omis — 22 ἐπέστελλεν — 23 αὐτοῖς.
P. 290, 2 ἐπειδὴ] omis — κατὰ] καὶ κατὰ — 3 ἔπρασσον] mot final.

49) ὅτι ἡνίκα ἐλουρων ἐς βυζάντιον...
II, p. 419, 6-7 συντάξεις — 7 βασιλέαν (ως au-dessus de αν) — 7-8 ἀπηλλάσοντο, dernier mot du fragment.

50) ὅτι γήπαιδες καὶ λαγγοβάρδοι ἅτε δὴ... f. 165r.
II, p. 419, 12 τε] οὖν — 13 ὤργων (ωρ souligné, au-dessus ἔρ) — τοῖς πολεμίοις... χρόνος] omis — 14 λαγγόβαρδοι — 16 ἐλαττοῦσθαι — 17-420, 1 Γήπαιδές τε... προσβοηθεῖν] omis — 1-2 βασιλέα] omis — 2 ἰουστίνου (ον au-dessus de ου) — 2-3 ἑκάτεροι... βοήθειαν] στράτευμα σφίσιν ἐδέοντο πέμψαι ὅπερ ἐπεὶ γήπαιδες ἔγνωσαν πέμπουσι καὶ αὐτοὶ ἐς βυζάντιον πρέσβεις ὑπερ τῶν αὐτῶν δεησομένους — 3 θορίς — δὲ] δὴ add. — 5 ἀκούοντες — ἔγνων — 6 αὐτῶν — τούτοις πρῶτοι] τοῖς πρώτοις — 6-7 λαγγόβαρδοι — 7 τοιάδε] ὧδε — 8 βασιλεῦ] καὶ add. — 9 ἡμετέραν — f. 165v, 12 ὑβρίζειν — εἰ] οὐ — ἐς — 14 διασκοπῆσθαι — 15 ἔχειν] δὲ add. souligné — 16 ἐξεργασασθαι — 18 ἄνθρωπον — 21 διελέγχειν] διέχειν (η au-dessus de ε).
P. 421, 1 ἡμῶν — σκέψασθαι — f. 166r, 2 ἐς φόρου] ἐφόρου — 4 καταπεπτηγότες — 8 τῶν] τα τῶν — 9 οὐν] omis — πυθόμεθα — δὴ] omis — 10 ὑπὲρ] περὶ — αὐτοῖς — ἀγαθὸν — 11 ἢ μικρὸν ἢ μέγα] οὐ μικρὸν δὲ, οὐδὲ μέγα — ἕως] ὡς — 12 οὐ] omis — 13 ἔμμενον — 14 προσποιεῖσθαι] πρόσιεσθαι — f. 166v, 16 τοῦ] omis — 17-18 ταῦτα οὐκ ἔστιν] οὐκ ἔστι ταῦτα — 18-19 ἤτοι... φαύλην] omis — 19 μόνην — πάντως] πᾶσιν.

P. 422, 1 πανταχόθι — 2 ἐπιβατεύσας — ἡμετέρας — μιαρώτατοι — 3 τῷ] τὸ — 5 συμμάχων — εἰς... ἐχρῆν] ἥκιστα χρή — f. 167r, 9 ποτε ἢ] ἢ omis — 12 ὥσπερ εἴρηται] omis — κεκοσμημένοι — 14-15 πολεμισείοντας — 15 θαρσοῦσι — 15-16 ἀφῖχθαι] omis — 16 τοσοῦδε — ἐλθεῖν] ἥκειν — 17 που] τε — καὶ περὶ... παρακαλέσουσιν] ἐς ξυμμαχίαν — 18 κατεσπουδασμένον — εἰ] μὲν add. — 19 ἥκασιν — 27 λαγγοβάρδους — μεταμελείας] ὠφελείας.

P. 423, 1-2 ἀγνωμοσύνην — f. 167v, 4 οὐ] omis — 5 εἴη ταύτης δὴ] εἴ ται τῆς (ς souligné) δὲ — ὑπερβολῇ — οὖν] ἡμῖν add. — 6-7 εἰρήσθω οὐδαμῇ — 8 τὰ] ἐν — 9 λογγοβάρδοις — τοῖς σοῖς] τὰ σοὶ — 11 τὸ] τὰ — συντετάξονται — δὴ] γε — 11-12 ἀριανοῖς — 13 λαγγόβαρδοι — 16 ἀναδεξόμενοι] δεησόμενοι — f. 168r, 19 λαγγοβάρδων.

P. 424, 2 πολλοὶ — λαγγοβάρδους — 4 ἀγώνισιν — καθισταμένους — 4-5 παρὸν τὴν νίκην] omis — 5 ταττομένοις — ἔχει — 6 τινὰς — οἰώμεθα — 9 περιουσίαν — 11 λαγγόβαρδοι — 11-12 γήπαιδας — 12 ἐνσπονδάς — f. 168v, 13 συμπλεκομένη — 15 προσῆκον] omis — 16 πρὸς ὑμᾶς] omis — ἐπαγογαί (αι souligné, au-dessus α) — ἡμῖν — 17 θεάσασθαι — λαγγόβαρδοι — 18 διαλύσαι.

P. 425, 2 οὐ δέον] omis — 2-3 πάντων — 3 δακις (α au-dessus de ις et en marge : γρ. δακίας) — 4 ὑμῖν — πολέμου] τοῦ δε add. — f. 169r, 7 ἐλουρων — 8 λαγγοβάρδους — 11-12 βεβουλημένος — 13 αὐτονόμῳ] αὐτῷ μόνῳ — 14 τῷ] τὸ — 15 οἱ] σοι — θαρσῶν εἶναι — ἀξιῶν — 16 δοκεῖ] δίκην — 17 κατὰ] τὸ add. — 18 λαγγοβάρδους — 20 ποιεῖτε.

P. 426, f. 169v, 2 Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς] ὁ ἰουστινιανὸς — 3 λαγγοβάρδους — διώμωτον — πεποιηκέναι — 4 ἔπεμψαν (εν au-dessus de αν) — δὴ] omis — 4-5 κωνσταντῖνος — 5 τε] omis — 7 διαμαχέσονται — 8-9 ἐτύγχανε... ἥκων] omis — 9 ξύμμαχοι δὲ] ξύμμαχοί τε — ἔλλουροι — 10-11 ἦρχον] mot final.

51) ὅτι μετὰ τὴν ἅλωσιν ῥώμης ὁ τούτιλας, στέφανον ἄνδρα ῥωμαῖον παρὰ βασιλέα πρεσβευτὴν ἔπεμψε τὸν μὲν πόλεμον τόνδε καταλύειν αἰτῶν ἐν σπόνδους δέ γότθους ποιεῖσθαι· ἐφ' ᾧ δὴ αὐτῷ ξυμμαχήσουσιν ἐπὶ πολεμίους τοὺς ἄλλους ἰόντι· ὁ δὲ ἰουστινιανός οὐδὲ (f. 170r) τὸν πρεσβευτὴν ἐς ὄψιν ἐλθεῖν συνεχώ-

ρήσεν οὐδέ τινα τῶν λεγομένων ἐντροπὴν τὸ παράπαν πεποίηται γερμανὸν δὲ τὸν ἀνεψίον τὸν αὐτοῦ ἄνδρα πατρίκιον ἐπὶ τάτιλάν τε καὶ γότθους ξὺν στρατῷ ἔπεμψεν · ἄλλους τε ἄρχοντας ἕπεσθαι οἱ κέλευσας · καὶ τὸν διταλιανὸν (ου au-dessus de ον) ἀδελφιδοῦν καὶ αὐτοῦ κηδεστὴν ἰωάννην. Cf. II, p. 446, 1 sqq.

52) ὅτι χοσρόης εἰςδίγουναν ὡς ἰουστινιανόν ἔπεμψε πρέσβιν ὀφρυάζοντά τε.

II, p. 506, 14 ἐπειγετο — 15 ἑπομένων τε] καὶ add. — 17 αὐτῷ] omis — 20 ἰουστινιανὸς βασιλεὺς] ὁ βασιλεύς — f. 170v, 20 βαρδούκι.

P. 507, 1 μέντοι] μὲν τὸ — ἐς βυζάντιον οὐκέτι — ἐπὶ — 3 βασιλεῖ ῥωμαίων — 5 ἐφίκοιτο — τὰ] τῶν add. — 6 ἰσδιγοῦσναν — 10 ἀλλὰ μουνδάρῳ — 11 φέρων] ἐπιφέρων — 12 ὧν πέρ μοι] ὧν — οὔ τοι... εἶναι] οὐκ ἀναγκαῖον, mot final.

53) ὅτι ἐν δὲ Βυζαντίῳ...

II, p. 536, 17 ἰσδισγοῦνας — f. 171r βασιλεῖ] omis — ξυνιὼν] omis.

P. 537, 1 ᾧ πενταετῆ] ᾧπερ τὰ εἰς — 3-4 ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ] omis — 4 τε] omis — λαζικὴν — σαρακηνοὺς — διάφορα] omis — 6 ἐκεχειρίας] ἐκχειρὸς; en marge, 1e m. : γρ. ἐκχειρίας — εἴκοσι — 7 ὀκτωκαίδεκα] ιρ — 9 αλλήλων — 11 ἰσδιγούσνας — 12 ἤθελεν] ἐς add. — 13 τέτταρα — τοῦτο — f. 171v, 15 ἔδωσαν — 17 ἄνθρωπος (οι au-dessus de ος) — 18 βερσαβοῦς — 19 λογισμὸς — 20 ἀρμενία — 21 δορυάλωτον — 21-22 ἔπεμψεν — 22 φυλασσομένῳ.

P. 538, 1 βουλόμενοι — ἦν] ἢ add. souligné — 2 βερσαβοῦν — 3 ἰσδίγουσνα — Ἰουστιν. βασ.] ὁ ἰουστινιανὸς — 4 ἐπαγγέλλετο — f. 172r, 7-8 βασιλέως] omis — 6 αὐτοκρατορος — δὲ] omis — 10 ἢ] ἦν — τὴν] omis — οἷον — γε] ἄγε — 12-13 ἐχομένης — 13 αὐτοῖς] αὐτοὺς — 14 ἐνοχλήσοι — 15 κάλιστα — 16 οὐδὲ μία ῥωμαίοις — 18 ταῦτα οὖν — 19 πέρσαι — 20 μὲν] omis — παλαιούμενος — τε] δὲ — 20-21 πολέμου — 21 κρατήσειν — f. 172v, 22 ὑπόφοροι] αὐτῷ add. — ῥωμαίοις.

P. 539, 3 δασμὸν] δαιμόνων — ἐξ] τὸ ἐξ — διαφανὴς — 6 λαζικῆς] μεταξὺ add. — 7 ἧπερ ἐρρήθη] omis — ὧνπερ — 8 ἐλπίδι — οὐ δὲ μιαν — 10 ταῦτα... ἐπέπρακτο] omis — ἰσδιγούσνας, δὲ add. — 12-13 ἀπεκομίσαι — 13 βασιλεὺς]

omis — ἐν τοῖς] ἐς τὰ — f. 173ʳ, 15 οὐ δὲ μιᾶς — 20 πάντα] ταῦτα — 21 ταῦτα] πάντα.

P. 540, 1 ξυνόντων ὅλων — 540, 3-548, 1] omis.

P. 548, 2 ἰσδιγούσνας ἐς ἤγγειλεν — 4 οὐδὲ μιᾶ — επεσφράγισεν — 5 χρήμασιν — τῶν] omis — σαβήρων — 5-6 ἑτερισάμενος — f. 173ᵛ, 9 μοχησίριδος — 10 ἥει] εἴη — ἐπαγόμενος] mot final.

54) ὅτι τῶν οὔννων τῶν...

II, p. 555, 9 ὀτουγούρους — 10 ἡγοῦντο] καὶ γυναῖκας — ἐπάγομενοι add. exponctué — 11 τε] omis — συννίων — 12 τε] omis — βανδήλους τε] τοῦ — 13 βασιλέως] omis — 15 σανδὴλ — οὐτουγούρων — 16-17 κουτριγοῦρους — 17 ἐς — f. 174ʳ, 19-20 βιοτεύσουσιν — 20 ἔπεμψε] τε add.

P. 556, 1-3 καὶ οὔτε... παιδία] omis — 4 αὐτοὺς — ἐπιστείλειε — 5 βασιλεῖ] omis — 6 βασιλέα Σανδίλ] βασιλεὺς βανδήλων — 8 ἡ παροιμία] omis — 9 ἴδως (οις au-dessus de ως) — 10 μεταστρεψαι — 10-11 μεθαρμόσασθαι — 11 μεθαρμ.] ταύτην add. — οὕτως] ταῦτα μὲν παροιμιαζόμενος φησὶ σανδὴλ — f. 174ᵛ ἀκήκοα] omis — 15 εὔγνωλον — 17 πράσσεται] δὴ add. — τοῖς] omis — 18 διακρούσασθαι — τοὺς] τὰς — 19 τε] δὲ.

P. 557, 1 γίγνεσθαι — οἴομαι — 3 αὐτῆς — 5 εἰ καὶ] οὐ δὴ — 6 περιουσία — f. 175ʳ, 7 οὐδαμῆ] οὐ δὲ μὴ — γίνεσθαι — 8 οὖν] omis — δείξαντες; en marge, 1ᵉ m. : γρ. δείξατε — 10 καλῶς — ἐστι] ἐς — κουτριγούρων — 10-11 ἐξανάγεσθαι — 12 τούτους] τά νῦν — 13 αὐτοὶ] τε add. — 15 τῶν] omis — ἄμεινον — 18 ἐπειδάν (η au-dessus de α) — 19 αὐτοῦ.

P. 558, 1 διαιτητήρια] διαιτήρια; en marge, 1ᵉ m. : δηλητήρια : ἢ διαιτητήρια — 2 δὲ] καὶ add. — κουτριγούροις — κἀν] καὶ — f. 175ᵛ, 3 ἐστίν — 4 πη] που — 4-5 πλάνητες — 5 ἀμοιροῦσιν — 6 κατειλημένων — κουτρίγουροι — 9 οὐ πάρεργον] omis — 13 γινομένοις — 15 κεκοσμίμεθα — f. 176ʳ, 16 τοῖς] τῆς — 18 μὲν] omis — 18-19 κουτριγούρων — 20 δῶρον — ἀπεπέμψατο] mot final.

55) ὅτι πολλάκις ἐς ἰουστινιανὸν ὁ τουτίλας πρέσβεις ἐτύγχανε πέμψας. οἱ ἐπεὶ...

II, p. 585, 19 βασιλεῖ] omis — 20 πλεῖστα] πολλὰ — 21 πλείστων — 22 ἅπερ — ἔτι] omis.

P. 586, 1 μόνοι — γότθοι] δὲ add. — τε] omis — 2 ἀποφέρεσθαι] omis — 2-3 συμμαχήσειν — 3 ἂν] ᾀεὶ add. — 4 οὐ δὲ μίαν — f. 176v, 5 τὸ] τῶν add. — 6 αὐτὸ — 7 διανοούμενος] mot final.

56) ὅτι ὁ ἰουστινιανὸς ἐδυσφορεῖτο...

II, p. 592, 16 τὸ λοιπὸν] omis — ὅποι — αὐτοὺς] τοὺς σκλαυηνοὺς — ἀναστέλοι — 17 διαβαίνοντας] τὸν add. — 18 καὶ αἰφνιδίαν] ἢ ξὺν ταῖς ὠφελίαις — ἀπορίαν — 19 εἵνεκα — ξυνθήκας — 21 λαγγόβαρδοι — 21-22 πολεμιστείοντες — 22 ἴέσαν — τὴν] omis.

P. 593, 1 δειμένοντες — 2 ἐνωμότως] διωμότως — λαγγοβάρδους πεποίηνται — 3 ἔχον — 4 αὐτοὶ — 5 οὐ δὲ μιᾷ — f. 177r, 7 τῶν] omis — δώδεκα — 8 συνθήκας — 9 λαγγοβάρδοις — 10 ἐς — βασιλεὺς] omis — 11 πονηρῷ] τῶν add. — p. 593, 12-594, 7 ἡγοῦντο... γεγράψεται omis.

P. 594, 8 λαγγοβάρδοι — πανδημὶ — ξὺν τῷ Ἀμαλαφρίδῳ] ἅμα ἀμαλαφρίδα — 10 γινομένης — 11 παμπληθεῖς... ἀποθανεῖν] πολλοὶ ἀπέθανον — 12 λαγγοβάρδων — 13 μὲν] omis — βασιλεῖ ἰουστινιανῷ — 14 δέ] οἱ add. — οἱ] omis — f. 177v, 15 καίπερ] καὶ περι — λαγγοβάρδων — 16 τοσοῦτον - τὸ] omis — 17 τουτίλαν — γοτθους] mot final.

57) ὅτι τεῖας οὐκ ἀξιομάχους...

II, p. 635, 3 τῷ] τῶν — 4 ᾤετο] οἰόμενος — 7 βεβουλευμένοι] τοὺς πρέσβεις ἀπέπεμψαν add. — οὐδὲ — 1r τῆς] τῶν — 8 βουλομενοι — f. 178r, 9 ἐκ πολέμου — 10 μονοι] ἤθελον, dernier mot du fragment.

F. 178v en lettres rouges: τέλος τῆς προκοπίου ἱστορίας; en lettres noires : τέλος σὺν θεῷ.

NOTES CRITIQUES [1]

—

PIERRE LE PATRICE

P. 430, 26 = 126, 5, Niebuhr : ὡς ἀπωσμένου κινδύνου] ἀπωσμένου est une correction de Dindorf de la leçon ἀπωγμένου de M[1] et S[2], qui se trouve aussi dans Niebuhr. Le texte est évidemment corrompu et fait supposer une lacune. Nous proposons de lire : ὡς ἀπὸ μεγάλου κινδύνου.

P. 431, 9 = 126, 16-17 : ἀσμένως] avec joie, ne convient pas ici. Peut-être faut-il lire εὐμενῶς, avec bienveillance.

P. 437, 1 = 132, 1 μετὰ] ἅμα πάντες μετὰ, excellente leçon de S[2]. Cf. 219, 10 : ἐνταῦθα δ' τε βασιλεὺς αὐτῶν καὶ οἱ βάρβαροι κ. τ. ἑ.

DEXIPPE

P. 193, 3 = 14, 15 : αἱ δὲ τῷ αἰφνιδίῳ] peut-être ἐν δὲ τῷ αἰφνιδίῳ ; αἱ δὲ n'a pas de raison d'être ; il n'y a pas deux catégories d'armées, mais une seule, considérée dans deux situations différentes.

P. 194, 10 = 16, 6 αἰτεῖτε] ἀνταιτεῖτε, bonne leçon de S[2]. Vous demandez un salaire en échange de vos concessions.

P. 195, 30 = 18, 12 λαμβάνοντες] n'a pas de sens. Nous proposons : συμβάλλοντες, conjecturant l'avenir d'après nos succès antérieurs.

EUNAPE

P. 220, 3-4 = 43, 12 : συμπαθῶς] εὐπαθῶς, excellente leçon de S[2], confirmant la correction de Cantoclarus, adoptée par Niebuhr.

P. 220, 5 — 43, 13 : δύσλυτον] S[2] et M[1] ont δύσκλυτον ; nous lirons donc δυσέκλυτον.

P. 234, 18 = 47, 18 : après le mot συγγένειαν, il y a, au bas du f. 101[r], un espace blanc de 9 lignes ; le texte est repris au f. 101[v] : καὶ τὰ τῶν πρέσβεων κ. τ. ἑ. (Cf. Dindorf, préf. LXI). Il y a là, en effet, une lacune, rendue évidente par la répétition du mot προστιθέντος à une ligne d'intervalle. De plus, l'empereur ne répond pas à l'objection : καὶ ὅτι διὰ τὴν ἐκείνου ἐδεδώκει συγγένειαν.

---

1) Les corrections, que nous proposons, nous ont été en partie suggérées par MM. Thomas et Cumont, qui ont bien voulu relire le manuscrit et les épreuves de notre travail. Nous sommes heureux de pouvoir les remercier ici du secours efficace qu'ils nous ont prêté.

P. 237, 29 = 48, 13 : ὄχθαις] il semble que le nom du fleuve devrait être indiqué.

P. 238, 31 = 49, 21 : ἤλω]. La leçon de S[2] ἠλέει, adoptée par Niebuhr, quoique donnant un sens satisfaisant, est inadmissible. Le verbe ἐλεέω, avoir pitié, n'est pas à sa place ici entre deux verbes exprimant l'amour : ἤρα, ἦν αἰχμάλωτος. De plus, l'épithète εὐπρόσωπος, appliqué à γυνή, est bien en rapport avec ce dernier sentiment.

P. 240, 6-7 = 51, 12 ὥστε οὐδὲ... λόγος ἦν]. Passage altéré. Peut être ὥστε οὐδὲ ἱκανὸς ταῦτα ἀναγράφειν ὁ λόγος ἦν.

P. 253, 2 = 54, 3 : ἕξει] ἕξοι excellente leçon de M[1] et S[2]. Il faut ἕξοι, c'est l'opinion du père : il s'estimerait heureux s'il obtenait un tel gendre.

MÉNANDRE

P. 11, 22 = 347, 18-19 : τῆς εἰρήνης] τὴν εἰρήνην, bonne leçon de S[1]. Nous lirons : τὸ προδηλότατον πᾶσιν ἀνθρώποις ἀγαθόν, τὴν εἰρήνην, ἀσπάζεσθαι ; τὴν εἰρήνην est une apposition au mot ἀγαθόν.

P. 12, 22-23 = 349, 2-3 : τὰς καιρίας τῶν πληγῶν] paraît étrange ; on ne montre pas des blessures mortelles. Nous proposons la correction : τὰς κειρίας τῶν πληγῶν, les bandelettes des blessures, les bandages.

P. 14, 28 = 351, 16 : ἐκτὸς συντελεσθησομένων] S[1] a συντελεσθησομένω. Il faut en tout cas l'article ; puis ἐκτὸς exprimerait une condition exorbitante ; il y aurait d'ailleurs contradiction avec προειληφότας : on paie d'avance ce qui est dû à terme et non quelque chose en dehors de ce qui est dû, cf. p. 15, 8 sqq. Peut-être doit-on lire <τὸ ἕκτον> ἐκ τῶν συντελεσθησομένων le sixième de la somme à verser.

P. 15, 6 = 352, 2-3 : τοῦτο μὲν... τοῦτο δὲ] on trouve ordinairement τὸ μὲν... τὸ δὲ. Nous sommes ici en présence d'une construction propre à Ménandre. (Cf. 22, 13-14 — 35, 3 — 64, 5 — 88, 16-17 — 101, 13-14 — 118, 9-10 — 129, 6-7 et ailleurs.)

P. 15, 22 = 352, 16 : ἱλαστήριον « sacrifice propitiatoire » est impossible ici. Nous lirons μοναστήριον. (Cf. 15-17.)

P. 16, 21-22 = 353, 21 : τι ὧν ἀληθῶς εἶχεν οὕτω] S[1] a τῶν et non ὧν. Nous lirons : τι τῶν ἀληθῶν. εἶχεν <οὖν> οὕτω.

P. 20, 29 = 359, 8 : ποιεῖν, εὐδοκεῖ] S[1] a ποιεῖν λήψεται εἰ δοκεῖ. Nous en tirons la leçon : ποιεῖν, λήψεταί τι, εἰ δοκεῖ : il recevra quelque chose, s'il plait au roi.

P. 29, 19-20 : ἐπί τινι... χρόνῳ]. La leçon de S[1] χρόνον confirme la correction ἐπί τινα χρόνον de Niebuhr.

P. 53, 29-30 = 385, 2 : κληρωσάμενος] plutôt κληρωσόμενος, qui était appelé à succéder à Tagma dans la dignité de Tarcha.

P. 80, 21 = 394, 3 : πρεσβείας] n'a pas de sens. Nous corrigeons πρὸς βίαν déterminant ἦγον, ils conduisirent de force.

P. 81, 20 = 395, 7 : τῶν σπονδῶν] nous lirons τῶν ἐνσπόνδων, de ceux qui avaient conclu le traité, des alliés.

P. 88, 30 = 403, 1. S[1] a ici une excellente leçon : τὰ τοῦ καθ' ἡμᾶς πατρὸς (en abr. πρς) ἄχρι καὶ νῦν ἄφθαρτά τε κ. τ. ἑ. Niebuhr avait donc raison de supposer la lacune d'un mot, lacune qu'il a comblée par le mot βασιλέως.

P. 99, 28 = 406, 4 : ἡ δὲ τῶν Ἀβάρων κίνησις]. Nous lirons : ἦν δὲ τῶν Ἀβάρων κίνησις κ. τ. ἑ. : il y avait un mouvement des Avares... ; il est inutile ainsi de suppléer le verbe ἐγίγνετο, comme le font Niebuhr et Dindorf.

P. 100, 26-27 = 407, 2-3. Nous suppléerons le mot κεραϊζομένης : ἅτε ἐκ πολλοῦ τῆς Ῥωμαίων μὲν ὑπὸ Σκλαβηνῶν κεραϊζομένης, τῆς δὲ κ. τ. ἑ. (Cf. 98, 24.)

P. 130, 11 = 424, 16-17 : νοσοῦντος] ὡς add. S[1]; excellente leçon. Niebuhr sentait qu'il y avait une lacune et lisait : ταῦτα ἐπεὶ Τιβέριος κ. τ. ἑ.

P. 5, 25 = 284, 5 : Ἀντῶν]. Les mss ont τῶν que Valesius a corrigé en Ἀντῶν ; nous lirions plutôt τῶν Ἀντῶν.

P. 44, 30 = 294, 16 : τι] τὸ S[2]. Mieux τι τὸ λοιπόν.

P. 47, 2 παρηγγύησε]. Le *Schottanus* donne παρενεγγύησε. Ménandre, employant une forme rare de l'aoriste, aura écrit παρενεγύησε cf. Priscus, p. 339, 17 et Ménandre lui-même, p. 36, 12 où S[1] donne κατενεγύησεν, παρενεγύησε. De même plus bas 55, 29 il faut corriger παρενεγκύησε en παρενέγυησε.

P. 68, 27 = 311, 7 : ὃ κινῆσαι] nous corrigeons ἐς τὸ κινῆσαι. Les Turcs furent ce qui excita le plus Justinien à marcher contre... ; κινεῖν est un terme technique pour dire « lever le camp ».

P. 73, 18 = 314, 7 : ἐς τὸν βασιλέα] S[2] a τὰ et non τόν. Nous lirons donc ἐς τὰ βασίλεια, vers le palais. Ce mot est d'ailleurs exigé par le εἰσῆλθε qui suit.

P. 124, 10 = 335, 19 : τοὺς Ῥωμαίους ὅρκους] plutôt ῥωμαϊκούς. (Cf. 123, 32 τούς τε Ἀβαρικοὺς ὤμνυεν ὅρκους).

PROCOPE

Le fragment inédit de Procope, que nous avons eu la chance de découvrir, comble heureusement la lacune indiquée avec raison par Niebuhr après les mots πη εἶχεν, p. 281, 20 (cf. *sup.* p. 90).

L'expression τὰ μὲν... ταύτῃ πῃ et le verbe ἔχω au présent, imparfait ou aoriste est une formule de conclusion que l'on rencontre à chaque instant dans Procope. Qu'il nous suffise de citer les passages I. 78, 10 (édit. Dindorf) τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ τοῖς Τζανοῖς ταύτῃ πῃ ἔσχεν et I. 266, 11

τὰ μὲν τῶν Ἐρούλων ταύτῃ πῃ ἔχει [1]. Après cette phrase finale se place notre fragment : Telle était la situation des Sarrasins... Quant à Chosroès..., l'opposition étant marquée par les termes μὲν... δὲ. Les personnages mentionnés dans cet extrait sont encore nommés dans la suite du récit, mais ils apparaissaient sur la scène sans être connus du public ; nous savons maintenant que Phabrizus et Isdigunas, dont les exploits sont racontés plus loin à divers endroits [2], étaient deux jeunes gens perses revêtus des plus hautes dignités, que leur habileté exempte de scrupules avait rendus célèbres dans leur pays. Voici en effet ce que dit ce fragment inédit :

Χοσρόης δὲ ὁ Περσῶν βασιλεὺς ἔνδηλος γέγονε τὴν ἐκεχειρίαν νῷ δολερῷ πρὸς Ῥωμαίους πεποιημένος ἐφ' ᾧ δὴ αὐτοὺς διὰ τὴν εἰρήνην ἀναπεπτωκότας λαβών, ἀνήκεστόν τι ἐργάσηται· τρίτῳ γὰρ τῆς ἐκεχειρίας ἐνιαυτῷ μηχανᾶται. τοιάδε· ἤστην ἐν Πέρσαις ἀδελφιδῶ δύο Φάβριζός τε καὶ Ἰσδιγούνας, ἀρχὰς μὲν περιβεβλημένω ἐνταῦθα μεγίστας καὶ ἄλλως λογισμῷ πονηροτάτω Περσῶν ἁπάντων καὶ δόξαν ἐπὶ τῇ δεινότητι καὶ κακοτροπίᾳ πολλὴν ἔχοντε. Βουλευσάμενος οὖν πόλιν Δάρας καταλαβεῖν ἐξ ἐπιδρομῆς καὶ Λαζικῆς ἐξοικίσαι Κόλχους ἅπαντας, Πέρσας δὲ ἀντ' αὐτῶν οἰκήτορας καταστήσασθαι, τὼ ἄνδρε τούτω ἐς ἄμφω τὰ ἔργα ὑπηρετήσοντας <ἢ> εἵλετο.

7 φαβρίζους S — ἰσγούσνας S — 13 ἐξοικίσας S — 15 ἐς omis S.

1) Comparez aussi les passages I. 35, 19 — I. 102, 4-5 — I. 120, 17-18 — I. 200, 16, etc.

2) Voyez l'*Index historicus* de Procope aux mots Phabrizus et Isdigunas.

APPENDICE

—

Nous avons noté plus haut [1] que le tome second du *Schottanus* ne donne qu'une partie des fragments de Polybe, contenus dans la collection des Ambassades des peuples étrangers aux Romains. Pour qu'on pût se rendre un compte exact de ce que renfermait le vieux manuscrit de Paez de Castro, il était nécessaire que notre liste d'extraits fût complétée à cet égard à l'aide de quelque autre copie des Ἐκλογαί. M. Cumont a bien voulu se charger de dépouiller pour nous l'*Ambrosianus*, N. 135, sup., et il nous communique sur ce volume quelques détails complémentaires, qu'il ne sera peut-être pas sans intérêt de reproduire ici.

« Il suffit de parcourir cet *Ambrosianus* pour se convaincre que c'est bien lui qui a conservé le véritable ordre des auteurs, tel qu'il était suivi dans le manuscrit brûlé à l'Escurial [2]. Il fait pour ainsi dire toucher du doigt les blessures que le temps avait infligées à ce vieil archétype. Le commencement de celui-ci avait disparu avec tous les extraits de Polybe qui précédaient celui du XIXe livre, placé maintenant en tête. La fin aussi en était incomplète. Le fragment d'Eunape qui clôt aujourd'hui la série, est coupé au milieu d'une phrase, et il était certainement suivi autrefois d'autres morceaux tirés du reste de l'œuvre de cet historien [3]. Les derniers feuillets qui subsistaient dans cet archétype espagnol, devaient eux-mêmes être fortement endommagés. Darmarius en a reproduit tant bien que

1) P. 45, n. 1.
2) Cf. *supra*, p. 24 sq.
3) Cf. Dindorf. *Hist. min.* I, p. 254 sqq.

mal et plutôt mal que bien [1] ce qu'il a réussi à déchiffrer, mais ce grimoire illisible l'a promptement rebuté, et il s'est contenté de laisser dans sa copie une page blanche (f. 700v) en inscrivant en marge l'annotation suivante, omise par le *Schottanus :* ἐξίτυλλον *(sic* pour ἐξίτηλον) ἦν ὑπὸ τῆς ἀρχαιότητος.

Cette double mutilation est assez intéressante à constater. Elle prouve en effet, d'une part, que les deux séries d'Ἐκλογαί, réunies dans le ms. de Paez de Castro, avaient formé longtemps chacune un volume distinct. Ce n'est que lorsque l'un d'eux au moins tombait en lambeaux, qu'ils avaient été reliés ensemble. D'autre part, on pourrait peut-être chercher dans cette perte d'une partie de l'ouvrage primitif, l'explication de certaines singularités qui étonnent aujourd'hui dans nos *Excerpta de Legationibus :* l'absence d'auteurs comme Xénophon ou simplement Malalas, qu'on s'attendrait à y trouver [2]; le fait que certains historiens semblent avoir été mis à contribution exclusivement pour l'une ou l'autre des deux parties de cette collection, etc. En présence d'une compilation aussi confuse il faut admettre soit un trouble dans la tradition manuscrite, soit un désordre incroyable dans les bureaux littéraires de Porphyrogénète. Sous Justinien, les rédacteurs du Digeste avaient procédé avec plus de méthode.

Quoi qu'il en soit, il est certain que Darmarios n'a n'a plus eu sous les yeux qu'un manuscrit, dont le début comme la conclusion avaient disparu. Pour masquer ce double défaut, il a changé dans certaines copies l'ordre des auteurs en plaçant le dernier (Eunape)

---

1) Cf. p. ex. Dind., p. 237-8.

2) Dans l'*Ambrosianus*, f. 388r, à côté du titre ἐκ τῆς ἱστορίας ἀγαθίου σχολαστικοῦ Darmarius a écrit à l'encre rouge dans la marge : Ἰστέον ὅτι ἐκ τῆς ἱστορίας ξενοφῶντος οὐχ εὕρηται et Schott a de même noté sur le premier feuillet de son exemplaire. *Miror ex Xenophonte nihil collegisse Strabone et Pausania; sunt et in Herodiano legationes.*

immédiatement avant le premier (Polybe), de façon à réduire les deux lacunes à une seule.

A part cette transposition et l'omission partielle du texte de Polybe, le *Schottanus* est absolument semblable à l'*Ambrosianus*. Je me suis assuré que celui-ci donne partout les mêmes extraits que le premier dans le même ordre. Même au point de vue du texte, presque toutes les particularités (lacunes, renvois en marge, erreurs, etc.) du ms. de Bruxelles se retrouvent dans celui de Milan, seulement ce dernier est plus correct. Leur ressemblance est de telle nature que je serais tenté de croire que S^{2} et peut être aussi M^{1} n'ont pas été copiés directement sur l'archétype, mais bien sur l'*Ambrosianus*, qui seul a été signé par Darmarios et est daté de l'Escurial. Je n'ai pas étudié ce volume d'assez près pour pouvoir affirmer la dépendance du *Bruxellensis*, mais voici du moins à titre de spécimen la collation des derniers extraits d'Eunape, collation qui montrera clairement la supériorité du manuscrit italien.

Fr. 41, p. 233, 24 Dindorf. τῶν au-dessus de la ligne, 1ᵉ m. — 26 εἰς — 32 ἀποταμῶν — p. 234, 9 δεχόμενοι δοῦναι — 17 προστεθέντος συγγένειαν]. Le texte est interrompu à la seconde ligne du f. 700ᵛ, le reste de la page étant vide; en marge de la 1ᵉ m. : ἐξίτυλλον ἦν ὑπὸ ἀρχαιότητος; le fragment continue f. 701ʳ, καὶ τὰ τῶν.

Fr. 42, p. 237, 22 τὸ πλῆθος n'est pas omis — 25 τοῦ] τῆς — 27 εἴκοσιν — 28 τῶν] omis — 29 κινηθέντες et non νικηθέντες — 30 μετὰ — p. 238, 11 ἐνεγκόντες — 12 αὐξῆσαν — 25 ὁμηρίαν — 26 ἐπιστάναι — 31 ἠλέει — 32 αἰχμάλωχος (τος au-dessus de χος, 1ᵉ m.) — p. 239, 4 οἰκείαν — 5 λύσσαν — 9 ἀκονητί — 12 ἀπελάμβανεν (? peut aussi être lu ἀπελάμβανον) — πολύ τι — 16 εἰς — 19 τὸ] τὸν — 24 δρακοντίων — 27 συνήγαγεν — 28 εἰς — 30 μεστά] μετὰ — p. 240, 1 γενναιότατον — 2 ἐγερθῆναι en marge d'une autre main γρ. ἐγερθέν — 5 μακεδωνία καὶ θεσσαλία — 7 ὁ] omis — 11 κατεστόρευσεν — 14 δ'] omis — 28 ὑπε-

ρέζεσαι (? ou σαν) — 32 τοῖς τείχεσιν — p. 241, 3 κατ' αὐτὸν, en marge γρ. κατὰ τὸν.

Fr. 60, p. 251, 32 προήκοντες et non προείκοντες — p. 252, 1-2 ἐφ' ἑαυτοῖς bien — 6 ἀσεβέστατα bien — 12 ἀλλήλων ἀπερράγησαν (certainement la vraie leçon) — 24 διεκράτησιν (α au-dessus de ε) — 25 ἐπὶ] περὶ — 28 κεύθει — δὲ n'est pas omis — p. 253, 2 ἔξοι — 5 συνεστήκεσαν — 9 λυσσωδέστερος — 18 περιμείνας] περὶ au-dessus de la ligne, 1e m. — 21 après οἱ δὲ un espace blanc sans le τέλος ἱστορίας habituel.

Étant donnée la similitude de A et de S² partout ailleurs, il est étonnant que ce second manuscrit ne renferme que quelques-uns des extraits de Polybe, qui devaient certainement être comptés parmi les plus importants de la collection. Le motif de cette omission ne peut être, semble-t-il, que le suivant : A l'époque où le *Schottanus* a été copié, les Ἐκλογαί ἐκ τοῦ Πολυβίου d'Ursinus avaient déjà paru (1582), et Darmarios se sera épargné la peine de reproduire dans son intégrité un texte déjà imprimé. Avec sa négligence accoutumée, il s'est contenté de prendre au hasard quelques morceaux dans la longue suite de fragments qui remplissent les 240 premiers feuillets de l'*Ambrosianus :*

f. 1, καθόλου τῇ περὶ τὰ λάφυρα... διαλύσει = IH. 34-39, p. 1001-1007, 26 (Hultsch.)
f. 7v, ὅτι ἐπὶ μαρκέλλου... ἐπὶ τούτοις ἦν = IH. 42, p. 1009-1010.
f. 8v, ὅτι κατὰ τὴν ἑλλάδα... τῷ βραχύλλῃ = IH. 43, p. 1010-1011, 28.
f. 10v, ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον... τοιαύτην ἔσχε διάθεσιν = IH. 44-48, p. 1012-18.
f. 19r, ὅτι φιλίππου (l. Ἀντιόχου) διατρίβοντος... τὸν κρῆτα = K. 3, t. IV, p. 1025-6.
f. 20r, ὅτι οἱ περὶ τὸν φαινέαν... τοῦ βίου (l. τὸν βίον) = K. 9-11, p. 1031-5.
f. 26v, ὅτι κατὰ τὸν καιρόν... τῆς σπάρτης = KA. 1, p. 1036-7.
f. 27r, ὅτι τοῖς ῥωμαίοις... πόλεμος = KA. 3, p. 1037.

f. 27ᵛ, ὅτι κατὰ τοὺς αὐτούς... τὸν βίον = KA. 2, p. 1037.
f. 28ʳ, ὅτι κατὰ τὴν ἑλλάδα... ὁ μεγαλοπολίτης = KA. 9, 1-2, p. 1042.
f. 28ᵛ, ὅτι πολιορκουμένων... τὴν ῥώμην = KA. 4-5, p. 1038-40.
f. 32ᵛ, ὅτι κατὰ τοὺς αὐτούς... πόλιν = KA. 6, 2-6, p. 1040-1.
f. 33ʳ, ὅτι κατὰ τὸν καιρόν... αἰτωλῶν = KA. 8, p. 1042.
f. 33ʳ, ὅτι ἀντίοχος ὁ βασιλεύς... λείας = KA, 10, p. 1043-4.
f. 35ʳ, ὅτι ὁ ἀντίοχος... ἑτοίμαζεν = KA. 13-15, p. 1046-9.
f. 40ʳ, ὅτι μετὰ τὴν νίκην... τὴν ῥωμην = KA. 16-17, p. 1049-51.
f. 42ᵛ, ὅτι ἤδη τῆς θερείας... θριάμβους = KA. 18-24, p. 1051-60.
f. 55ʳ, ὅτι ἀμύνανδρος... λύκωπον = KA. 25, p. 1060-1.
f. 57ʳ, ὅτι παραγενομένων... αἰτωλίαν = KA 26, p. 1061-3.
f. 59ᵛ, ὅτι κατὰ τὸν καιρόν... τὴν ἐπιγραφήν = KA. 29-32, p. 1067-73.
f. 67ᵛ, ὅτι καθ' ὃν καιρόν... διήγησιν = KA. 33, p. 1073.
f. 67ᵛ, ὅτι μοαγέτης... φιλίαν αὐτὸν = KA. 34, p. 1073-4.
f. 69ᵛ, ὅτι κατὰ τὸν καιρόν... γαλάτας = KA. 35, p. 1074-5.
f. 70ʳ, ὅτι κύρμασα... φιλίαν = KA. 36, p. 1075.
f. 70ᵛ, ὅτι τῶν ῥωμαίων... χρείαν = KA. 39, p. 1077-8.
f. 72ᵛ, ὅτι κατὰ τοὺς καιρούς... διαπρῆσαι = KA. 43-46, p. 1079-85.
f. 79ᵛ, ὅτι κατὰ τὴν ἀπάμειαν... ἀσφαλίσασθαι = KA. 48, f. 1085-6.
f. 81ᵛ, ὅτι κατὰ τὴν ὀγδόην... πρέσβεων = KB. 1, 1, p. 1087.
f. 81ᵛ, ὅτι κατὰ τὴν ἑλλάδα... τῶν ἀχαιῶν = KB. 1, 2-9, p. 1087-8.
f. 83ᵛ, ὅτι μετὰ τὴν ἐν τῷ κομπασίῳ... μεσαγκύλῳ = KB. 3, p. 1088-9. A la fin de cet extrait, on lit en marge : ζήτει ἐν τῷ περὶ κυνηγίας.
f. 84ᵛ, ὅτι κατὰ τὴν βοιωτίαν... συναλλάγμασιν = KB. 4, p. 1089-91.
f. 87ʳ, ὅτι ἐγένετο λυκίοις... προστάττομενον = KB. 5, p. 1091-2.
f. 88ᵛ, ὅτι κατὰ τοὺς αὐτούς... κλαύδιον = KB. 9, p. 1095-6.

f. 89ᵛ, ὅτι κατὰ τὴν πελοπόννησον... ἐν τούτοις ἦν = KB. 10-13, p. 1096-1101.
f. 97ʳ, ὅτι τῶν περὶ τὸν... πρεσβευτῶν = KB. 15-16, p. 1102-4.
f. 100ʳ, ὅτι φίλιππος ὁ μακεδὼν... προκειμένης ἐπιβολῆς = KB. 18, 7 sqq., p. 1106-7.
f. 101ʳ, ὅτι κατὰ τὴν θ'... πελοπόννησον = KΓ. 1-4, p. 1110-15.
f. 108ʳ, ὅτι δεινοκράτης... διέπεσεν = KΓ. 5, p. 1115-17.
f. 109ᵛ, ὅτι κατὰ τοὺς αὐτοὺς... τὴν ῥώμην = KΓ. 6, p. 1117.
f. 109ᵛ, ὅτι τοῦ δημητρίου... τοῦ δημητρίου = KΓ. 7, p. 1117-8.
f. 110ᵛ, ὅτι κατὰ τὸ δεύτερον... ἐν τούτοις ἦν = KΓ. 9, p. 1119-20.
f. 113ʳ, ὅτι ὁ λυκόρτας... ἐκ τοῦ ζῆν = KΓ. 16, p. 1127-28.
f. 115ʳ, ὅτι οἱ μεσσήνιοι... τοὺς πρεσβευτάς = KΓ. 17-KΔ. 1, p. 1128-31.
f. 118ᵛ, ὅτι κατὰ τὴν πελοπόννησον... ὑποκειμένων = KΔ. 2, p. 1131.
f. 119ʳ, ὅτι γενομένων σκυθικῶν... ἐκδημίαν = KΔ. 4, 2-5, p. 1132, 12-24.
f. 119ᵛ, ὅτι εὐμένης κατὰ... οὕτως εἶχεν = KΔ. 4, 5-10, p. 1132-33.
f. 121ʳ, ὅτι περὶ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς ... καιροὺς τούτους = KΔ. 6, p. 1133-4.
f. 122ʳ, ὅτι κατὰ τὸν καιρόν... καλλικράτους θράσος = KΔ. 10-12, 10, p. 1137-1141, 4.
f. 127ʳ, ὅτι ῥωμαῖοι ὄντες... φυγάδας = KΔ. 12, 10-15, p. 1141, 5-22.
f. 128ʳ, ὅτι ὁ φαρνάκης... ἀπέβη τὸ τέλος = KE. 2, p. 1145-6.
f. 130ʳ, ὅτι μετὰ τὴν ἀποστολήν... λαοδίκην = KE. 4, p. 1148.
f. 131ᵛ, ὅτι εἰς τὴν ῥόδον... τῶν λυκίων = KE. 5, p. 1149.
f. 132ʳ, ὅτι ἡ σύγκλητος... τῶν νέων = KE. 6, p. 1149-50. Au bas du feuillet 132ᵛ, on lit † περὶ πρέσβεων ἐθνικῶν πρὸς ῥωμαίους † et en marge λόγ(ος) κζ'.
f. 133ʳ, ὅτι ἐν τῷ καιρῷ... εἰς τὴν ῥώμην = KZ. 1-2, p. 1152-55.
f. 136ᵛ, ὅτι περσεὺς... τὴν μακεδονίαν = KZ. 4, p. 1155-6.

f. 138r, ὅτι περσεὺς... ἡσυχίαν ἔχειν = ΚΖ. 5, p. 1156-7.
f. 139r, ὅτι οἱ ῥωμαῖοι... καθυστερεῖν = ΚΖ. 6, p. 1157.
f. 139v, ὅτι μέτα τὴν νίκην... ἐπὶ τούτων ἦν = ΚΖ. 8, p. 1159-60.
f. 141v, ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν... διαλυτρώσεως = ΚΖ. 14, p. 1164.
f. 142r, ὅτι ἀντίοχος... ἐπιβάλλει = ΚΖ. 19, p. 1167.
f. 142v, ὅτι τοῦ πολέμου... το παρόν = ΚΗ. 1, p. 1168-9.
f. 144r, ὅτι κατὰ τοὺς καιροὺς... ἐν τούτοις ἦν = ΚΗ. 2, p. 1169-70.
f. 145r, ὅτι κατὰ τὴν ἀκαρνάβαν (l. Ἀκαρνανίαν)... ἀνθύπατον = ΚΗ. 5, p. 1172.
f. 145v, ὅτι πέρσευς... ἐπ' ἀκύνναν (l. ἐφ' Ὕσκανα) = ΚΗ. 8, p. 1175-6.
f. 147v, ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν... πράξεως καιρόν = ΚΗ. 9, p. 1176-7.
f. 149r, ὅτι τοῦ περσέως... περὶ τῆς βοηθείας = ΚΗ. 12, p. 1178-81.
f. 152v, ὅτι κατὰ τὴν κρήτην... ἐνεχείρισαν = ΚΗ. 15, p. 1181-82.
f. 153r, ὅτι ἐν τῇ ῥόδῳ... πτολεμαίῳ = ΚΗ. 16-17, p. 1182-4.
f. 156v, ὅτι μετὰ τὸ παραλαβεῖν... ἀπάντησιν = ΚΗ. 19, p. 1185.
f. 157v, ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν... πρεσβευτάς = ΚΗ. 20, p. 1185-7.
f. 159v, ὅτι ἀντίοχος... ἑλλάδα πόλεων = ΚΗ. 22, p. 1187.
f. 159v, ὅτι κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμέρας... πεποίηκεν = ΚΗ. 23, p. 1187-8.
f. 160r, ὅτι παραγενομένων... ἑαυτῷ τύχης = ΚΘ. 3-4, p. 1189-91.
f. 163v, ὅτι προτεθείσης... διαλεχθησομένους = ΚΘ. 10, p. 1196.
f. 164v, ὅτι τῶν περὶ τὸν... φιλανθρωπίας = ΚΘ. 11, p. 1196-7.
f. 165r, ὅτι κατὰ τὸν καιρόν... πρεσβευταῖς = ΚΘ. 19, p. 1200-1.
f. 167r, ὅτι κατὰ τὴν πελοπόννησον... ἀχαιοῖς = ΚΘ. 23-24, p. 1204-7.

f. 171r, ὅτι ἕως μέν τινος... πόλεμον = ΚΘ. 25, p. 1207.
f. 172r, ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν... συμμαχίας ἐλπίδες = Λ. 1-5, p. 1210-16.
f. 181v, ὅτι μετὰ τὴν τοῦ περσέως... καταφανές = Λ. 13, p. 1223-4.
f. 183v, ὅτι κατὰ τὴν αἴγυπτον... τῶν βασιλέων = Λ. 17, p. 1225-6.
f. 185v, ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν... χάριτος = Λ. 18, p. 1226.
f. 186r, ὅτι κατὰ τὸν αὐτὸν... τοὺς ἀθηναίους = Λ. 19, p. 1226-8.
f. 187v, ὅτι οἱ ἀθηναῖοι... διάθεσιν = Λ. 21, p. 1228-9.
f. 188v, ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν... ποιήσωσιν = Λ. 22, p. 1229-30.
f. 189r, ὅτι ἐξεπολέμησαν... τὸ παρόν — ΛΑ. 1, p. 1231-32.
f. 190r, ὅτι μετὰ τὴν συντέλειαν... ἀλλὰ τοὐναντίον = ΛΑ. 5, p. 1236, 16-26.
f. 190v, ὅτι τοῖς παρὰ τῶν... ἰδίων ὅρων = ΛΑ. 2, p. 1232.
f. 190v, ὅτι κατὰ τὴν πελοπόννησον... καλλικράτην = Λ. 23, p. 1230.
f. 190v, ὅτι εἰς τὴν ῥώμην... συμμαχίαν = ΛΑ. 6, p. 1236-9.
f. 195r, ὅτι μετά τινα χρόνον... ἐγενήθησαν = ΛΑ. 8, p. 1239-41.
f. 197r, ὅτι τιβέριος... κατὰ ῥωμαίων = ΛΑ. 9, p. 1241-42.
f. 198r, ὅτι δημήτριος... κατὰ δύναμιν = ΛΑ. 12, p. 1243-4.
f. 200v, ὅτι παρεγένοντο... τοῦ βασιλέως = ΛΑ. 14, p. 1245-6.
f. 201r, ὅτι ῥόδιοι... τριακοντάπηχυν = ΛΑ. 15, p. 1246.
f. 201v, ὅτι τῶν καλυνδέων... κτῆσιν = ΛΑ. 16, p. 1246.
f. 202r, ὅτι δὲ ἀριαράθης... κηδεμονικῶς = ΛΑ. 17, p. 1247.
f. 202v, ὅτι μετὰ τὸ μερίσαι... πολέμου = ΛΑ. 18, p. 1247-9.
f. 204v, ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν... ἐν τούτοις ἦν = ΛΑ. 19-23, p. 1249-55.
f. 213v, μετὰ δὲ ταῦτα... τέλος ἡττήθη = ΛΑ. 26-7, p. 1256-9.
f. 217r, ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν... τούτων ἦν = ΛΑ. 28, p. 1259.
f. 217v, ὅτι κατὰ τοὺς ὑποκειμένους... τούτοις ἦν = ΛΒ. 1, p. 1259-60.
f. 218r, ὅτι κατὰ τὴν λιβύην... ἀμφισβήτησιν = ΛΒ. 2, p. 1260-1.

f. 219^{v}, ὅτι κατὰ τὴν ἀσίαν... παραγγελλόμενον = ΛΒ. 3, p. 1261.
f. 220^{r}, ὅτι τοῦ μηνοχάρους... ἰσοκράτην = ΛΒ. 4, p. 1261-2.
f. 221^{r}, ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν... τὸν ἄτταλον = ΛΒ. 5, p. 1262.
f. 221^{v}, ὅτι ἧκον καὶ παρὰ... ὑποκειμένων = ΛΒ. 6-7, p. 1262-65.
f. 225^{r}, ὅτι παρὰ τῶν ἀθηναίων... τῶν δηλίων = ΛΒ. 17, p. 1275-6.
f. 225^{v}, ὅτι τῶν νισσίων (l. Ἰσσίων)... ἐξώρμησαν = ΛΒ. 18, p. 1276.
f. 226^{v}, ὅτι ὁ βασιλεὺς... χωρεῖν = ΛΒ. 24, p. 1281-2.
f. 227^{v}, κατὰ τὸν καιρὸν... μαρου (sc. Μαρκίου) = ΛΒ. 26, p. 1283.
f. 227^{v}, ὅτι ἄτταλος ἡττηθεὶς... βασιλεῖς = ΛΒ. 28, p. 1285.
f. 228^{v}, ὅτι ἡ σύγκλητος... τούτων ἦν = ΛΓ. 1, p. 1286-7.
f. 230^{r}, ὅτι τῶν ἐκ τῆς... ἐπὶ τούτων ἦν = ΛΓ. 3, p. 1287.
f. 230^{r}, ὅτι κατὰ τὸν αὐτὸν... τὴν ἄγνοιαν = ΛΓ. 7, p. 1289-90.
f. 230^{v}, ὅτι κατὰ τοὺς καιροὺς... τὴν κάθοδον = ΛΓ. 8, p. 1290.
f. 231^{v}, ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν... ὑποκειμένων = ΛΓ. 14, p. 1295.
f. 231^{v}, ὅτι ὁ ἡρακλείδης... τὸν πόλεμον = ΛΓ. 15, p. 1295.
f. 232^{r}, ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν... ὑποκειμένων = ΛΓ. 16, p. 1295-6.
f. 233^{r}, ὅτι πρέσβεων διαφόρων... ἐπιβολῆς = ΛΓ. 18, p. 1297-8.
f. 235^{r}, ὅτι ἐπειδὴ οἱ κελτίβηρες... συνηθείας = ΛΕ. 2-4, p. 1316-1320.
f. 240^{r}, ὅτι τῶν καρχηδονίων... ταῦτα ἔδωκαν = Λϛ'. 3-6, p. 1322-25. En marge, au début de ce fragment : Λόγος λϛ'.

A la fin, on lit, f. 245^{r}, τέλος τῆς ἱστορίας πολυβίου.

Bruxelles. — Imp. Polleunis et Ceuterick, rue des Ursulines, 37.

RECUEIL DE TRAVAUX

PUBLIÉS PAR

LA FACULTÉ DE PHILOSOPHIE ET LETTRES DE L'UNIVERSITÉ DE GAND

EN VENTE :

1er Fascicule : *P. Thomas*. Lucubrationes Manilianae. 1888. — Prix 2 francs.

2e Fascicule : *H. Pirenne*. Histoire de la Constitution de la ville de Dinant. 1889. — Prix : 4 francs.

3e Fascicule : *F. Cumont*. Sur l'authenticité de quelques lettres de Julien. 1889. — Prix : 2 francs.

4e Fascicule : *F. Cumont*. Notes sur un temple mithriaque d'Ostie. 1891. — Prix : 2 francs.

5e Fascicule : *H. Logeman*. Elckerlyck, a fifteenth century Dutch morality, and Everyman, a nearly contemporary translation. 1892. — Prix : 4 francs.

6e Fascicule : *J. Frederichs*. Robert le Bougre, premier inquisiteur général en France. 1892. — Prix : 2 francs

7e Fascicule : *H. Van der Linden*. Histoire de la Constitution de la ville de Louvain au Moyen Age. 1892. — Prix : 4 francs.

8e Fascicule : *J.-J. Van Biervliet*. La mémoire. 1893. — Prix : 2 francs.

9e Fascicule : *L. de la Vallée-Poussin*. Svayaṁbhūpurāṇa, dixième chapitre 1893. — Prix : 1 franc.

10e Fascicule : *F. Cumont*. Anecdota Bruxellensia I : Chroniques byzantines du manuscrit 11376. 1894. — Prix : 2 fr. 50.

11e Fascicule : *L. Parmentier*. Anecdota Bruxellensia II : Les extraits de Platon et de Plutarque du manuscrit 11360-63. — Prix : 2 fr. 50.

12e Fascicule : *J. Bidez*. La biographie d'Empédocle. 1894. — Prix : 5 fr.

13e Fascicule : *L. Willems*. Étude sur l'Ysengrinus. 1895. — Prix : 5 francs.

14e Fascicule : *M. Basse*. De stijlaffectatie in Shakespeare, vooral uit het oogpunt van het euphuisme. 1895. — Prix : 5 francs.

15e Fascicule : *H. Van der Linden*. Les Gildes marchandes dans les Pays-Bas au Moyen Age. 1896. — Prix : 4 francs.

16e Fascicule : *L. de la Vallée Poussin*. Textes et études tantriques I : Pañcakrama — Prix : 4 francs.

Bruxelles. — Imp. Polleunis et Ceuterick, rue des Ursulines, 37.

2 2

